

MERION CIMER BREDLI MAGLE AVALONA

KNJIGA PRVA

GOSPODARICA MAGIJE

PROLOG

Govori Morgana...

U svoje vreme nazivali su me mnogim imenima: sestrom, ljubavnicom, sveštenicom, ženom-mudracem, kraljicom. Sada sam zaista postala žena-mudrac, a možda će doći vreme kada će biti potrebno da se o ovome zna. Ali, sasvim iskreno, mislim da će hrišćani pričati poslednju priču. Jer vilinski svet se sve više udaljava od sveta u kome vlada Hrist. Nisam u svađi sa Hristom, samo sa njegovim sveštenicima, koji Veliku Boginju nazivaju demonom i odriču joj da je ikada imala moć nad ovim svetom. U najboljem slučaju, kažu da su njene moći bile sotonske. Ili joj navlače plavi ogrtač Gospe od Nazareta - koja je takođe imala svoje moći - i kažu da je bila večita devica. Ali šta jedna devica može znati o tugama i patnjama čovečanstva?

A sada, kad se svet promenio, a Artur - moj brat, moj ljubavnik, kralj koji je bio i kralj koji će biti - leži mrtav (običan svet kaže da spava) na Svetom ostrvu Avalon, priču treba ispričati onako kakva je bila pre nego što su sveštenici Belog Hrista došli da sve prekriju svojim svecima i predanjima.

Jer, kao što rekoh, sam svet se izmenio. Postojalo je vreme u kome je putnik, ako bi imao volje i poznao samo nekoliko tajni, mogao da porine svoju lađu u Letnje more i da stigne ne u Glastonberi sa sveštenicima, nego na Sveto ostrvo Avalon; jer u to vreme kapije između svetova lebdele su u maglama i bile su otvorene, jedna pred drugom, onako kako bi putnik pomislio i poželeo. Jer to je velika tajna, koju su znali svi obrazovani muškarci u naše vreme: da onim što čovek misli stvaramo svet oko sebe, svakoga dana nov.

A sada su sveštenici, misleći da to ugrožava moć njihovog Boga, koji je jednom stvorio svet da bude zauvek nepromenljiv, zatvorili te kapije (koje nikada i nisu bile kapije, osim u ljudskom umu), te staza vodi jedino na Ostrvo sveštenika, koje su osigurali zvucima svojih crkvenih zvona, odbijajući sve pomisli na drugi svet koji leži u tami. Još kažu je da taj svet, ako zaista postoji, vlasništvo Sotonino, i ulaz

u Pakao, ako ne i sam Pakao.

Ne znam šta je njihov Bog mogao i šta nije mogao da stvori. Uprkos pričama koje se pričaju, nikako nisam uspela da saznam mnogo o njihovim sveštenicima i nikada nisam nosila crninu njihovih robinja-kaluđerica. Ako su na Arturovom dvoru u Kamelotu tako mislili o meni kada sam stigla tamo (pošto sam uvek nosila tamne haljine Velike Majke, znamenje njene mudrosti), nisam ih razuveravala. I zaista, krajem Arturove vladavine to je moglo biti i opasno, pa sam pognula glavu pred neophodnošću, što moja velika gospodarica nikako ne bi učinila: Vivijen, Gospa od Jezera, nekada Arturov najbolji prijatelj, izuzev mene, a potom njegov najljući neprijatelj - opet, izuzev mene.

No, borba je sada završena; konačno sam mogla da pozdravim Artura, kad je ležao na samrti, ne kao neprijatelja, mog i moje Boginje, nego samo kao brata, i kao umirućeg kome je potrebna pomoć Majke, što na kraju čeka sve ljude. Čak i sveštenici to znaju, uprkos svojoj devici Mariji u plavoj haljini; jer i ona postaje Majka Sveta u trenutku smrti.

I tako je Artur konačno ležao, sa glavom u mom krilu, ne videći u meni ni sestru ni ljubavnicu ni neprijatelja, nego samo ženu-mudraca, sveštenicu, Gospu od Jezera; i stoga je počivao na grudima Velike Majke od koje smo se rodili i kojoj je konačno, kao i svi ljudi, morao da se vrati. I možda se - dok sam vodila barku koja ga je odnosila, ovog puta ne na Ostrvo Sveštenika, nego na pravo Sveto ostrvo u tamnom svetu iza našeg, na ono ostrvo Avalon gde, sada, samo retki mogu da odu - pokajao zbog neprijateljstva koje je niklo među nama.

Dok budem pričala ovu priču, povremeno ću pominjati stvari koje su se zbile dok sam bila suviše mlada da bih ih shvatila, ili stvari koje su se desile dok mene još nije bilo; i moj slušalac će se povući, možda, i reći: Ovo je njena magija.

Ali oduvek sam posedovala dar Vida i sagledavanja uma muškaraca i žena; i za sve ovo vreme bila sam im svima bliska. A stoga, ponekad, sve što su mislili bilo mi je znano ovako ili onako. I zato ću ispričati ovu priču.

Jer jednog dana, i sveštenici će je pričati, onako kako je oni

znaju. Možda će između te dve priče moći da se nazre svetlucanje istine.

Jer postoji nešto što sveštenici ne znaju, jer veruju u svog Jednog Boga i Jednu Istinu: da ne postoji istinita priča. Istina ima mnogo lica, i nalik je na stari put ka Avalonu; od naše sopstvene volje, i od naših sopstvenih misli, zavisi kuda će nas put odvesti i da li ćemo, na kraju, stići na Sveto ostrvo Avalon ili među sveštenike sa njihovim zvonima, smrću, Sotonom, Paklom i prokletstvom... ali možda sam nepravedna i prema njima. Čak i Gospa od Jezera, koja je mrzela sveštenu odeždu kao što bi mrzela otrovnu zmiju, i to sa dobrim razlogom, jednom me je izgrdila što sam ružno govorila o njihovom Bogu.

"Svi su bogovi jedan Bog", rekla mi je tada, kao što je rekla mnogo puta ranije, i kao što sam ja mnogo puta ponovila svojim učenicama, i kao što će govoriti svaka sveštenica koja bude postojala posle mene, "i sve Boginje su jedna Boginja, i postoji samo jedan Tvorac. Svaki čovek ima svoju istinu, i Boga u njoj."

I stoga, možda, istina lebdi negde između puta za Glastonberi, Ostrvo Sveštenika i puta ka Avalonu, zauvek izgubljenom u maglama Letnjeg mora.

Ali ovo je moja istina: ja, koja sam Morgana, govorim vam ovo, Morgana koja je u kasnijem dobu nazvana Morgana le Fej.

Knjiga prva: GOSPODARICA MAGIJE

1.

Čak i usred leta, Tintagel je bio uklet; Igrena, Gospa vojvode Gorloasa, gledala je sa grudobrana preko otvorenog mora. Dok je zurila u magle i izmaglice, pitala se kako uopšte da zna kada će noć i dan biti jednake dužine, kako bi mogla da održi Svetkovinu Nove godine. Ove godine, prolećne oluje bile su neobično divlje; danju i noću, morski talasi odjekivali su kroz zamak, sve dok više niko nije mogao da spava, a čak su i psi žalosno zavijali.

Tintagel... još je bilo onih koji su verovali da je zamak podignut, na školji isturenog rta, magijom drevnog naroda Isa. Vojvoda Gorloas smejao se tome i govorio kako bi, kad bi posedovao išta od njihove magije, svakako to i upotrebio da spreči more koje, iz godine u godinu, polako podlokava obalu. Tokom četiri godine od kako je postala Gorloasva nevesta, Igrena je gledala zemlju, dobru zemlju, kako se obrušava u Kornsko more. Dugački prsti od crnog kamena, oštri i nazubljeni, pružali su se sa obale u okean. Kada je sunce sijalo, moglo je biti vedro i blistavo, nebo i voda su se sjajili kao dragulji kojima ju je Gorloas zatrpao onog dana kad mu je saopštila da nosi njegovo prvo dete. No, Igrena nije volela da ih nosi. Dragulj koji je sada nosila oko vrata dobila je u Avalonu: opal koji je ponekad podražavao plavetnilo mora i neba; no, danas, po magli, čak i dragulj je delovao sivkasto.

Zvuci su se zbog magle nadaleko pronosili. Igreni se činilo, dok je stajala i osvrtdala se ka kopnu, da čuje kopita konja i mazgi, kao i glasove, ljudske glasove, ovde u izdvojenom Tintagelu, gde su živeli samo koze i ovce, i pastiri i njihovi psi, kao i gospe iz zamka sa malobrojn timerkinjama i nekolicinom staraca da ih štite.

Igrena se polako okrenula i pošla natrag ka zamku. Kao i uvek, dok je stajala u njegovoj senci, osećala se kao patuljak pred drevnim kamenjem na kraju dugačkog zida koji se protezao sve do mora. Pastiri su verovali da su zamak izgradili Drevni iz izgubljenih zemalja Lioneza i Isa; po vedrom vremenu, govorili su ribari, duboko ispod vode mogu se videti njihovi zamkovi. Igreni su pre izgledali kao kamene kule, drevne planine i bregovi potopljeni većitim podrivanjem

mora koje je čak i ovog časa nagrizalo školje ispod zamka. Ovde, na kraju sveta, gde more večno glođe tle, bilo je lako poverovati u potopljene zemlje na zapadu; postojale su priče o ogromnoj plamenoj planini koja se rasprsla, daleko na jugu, i stvorila tamo ogromno ostrvo. Igrena nikada nije bila sigurna veruje li u te priče ili ne.

Da; stvarno su se čuli glasovi u magli. To nisu mogli biti divlji jahači sa druge strane mora, niti sa divljih obala Erina. Davno su prošla vremena kada je trebalo trzati se na svaki neobičan zvuk ili senku. Ne zbog njenog muža, vojvode; on je bio daleko na severu, boreći se sa Saksoncima, rame uz rame sa Ambrozijem Aurelijanusom, kraljem Britanije; da je nameravao da se vrati, poslao bi glasnika.

A nije trebalo da se plaši. Da su jahači neprijatelji, straža i vojnici u tvrđavi na bedemu, koje je vojvoda Gorloas postavio da mu čuvaju ženu i dete, već bi ih zaustavili. Bila bi potrebna čitava vojska da se probije kroz njih. A ko bi poslao vojsku na Tintagel?

Bilo je vreme - setila se Igrena bez gorčine, polako ulazeći u dvorište zamka - kada je mogla da zna ko jaše ka zamku. Sada je u toj misli bilo samo malo tuge. Od Morganinog rođenja više nije plakala za domom. A Gorloas je bio dobar prema njoj. Ugađao joj je dok se u početku plašila i mrzela ga, poklanjao joj je dragulje i lepe stvari, ratni plen, i okružio ju je gospama da joj se nađu, i uvek se ponašao prema njoj kao prema sebi ravnoj, osim na ratnim savetima. Nije ni mogla tražiti ništa više, osim da se udala za pripadnika Plemena. A tu nije imala nikakvog izbora. Kćer Svetog ostrva mora postupati onako kako je najbolje za njen narod, makar to značilo žrtvovati život, ili položiti devičanstvo u Svetom Braku, ili udati se za onoga sa kim je trebalo zapečatiti savez; i upravo to je Igrena učinila: udala se za rimskog vojvodu od Kornvola, čoveka koji je, iako se Rim povukao iz čitave Britanije, živeo na rimljanski način.

Smaknula je ogrtač sa ramena; u dvorištu je bilo toplije, jer je bilo u zavetrini. A tu se, u magli koja se kovitlala i rastapala, za trenutak pred njom pojavila jedna prilika, otelotvorila se iz magle i vlage: njena polusestra, Vivijen, Gospa od Jezera, Gospa od Svetog ostrva.

"Sestro!" Reč se zanjihala, i Igrena je po tome znala da je nije glasno uzviknula, nego je samo šapnula, prinevši ruke grudima. "Da li te zaista vidim pred sobom?"

Lice prilike bilo je puno prebacivanja, a reči kao da su dopirale iz vetra koji je duvao iza zidova.

Jesi li odustala od Vida, Igrena? I od svoje slobodne volje?

Povređena tolikom nepravdom, Igrena je uzvratila: "Ti si odredila da se moram udati za Gorloasa..." No, obličje njene sestre stopilo se sa senkama, nije bilo tamo, nikada nije ni bilo tamo. Igrena je žmirkala; kratko priviđenje je nestalo. Umotala se čvrsto u ogrtač, jer bilo joj je hladno, veoma hladno; znala je da je vizija upila snagu iz topline i života njenog sopstvenog tela. Nisam znala da i dalje mogu tako da vidim; bila sam sigurna da ne mogu... pomislila je. Potom je uzdrhtala, znajući da bi otac Kolumba ovo smatrao delom đavola, i da bi trebalo da mu se ispovedi. Istina, ovde na kraju sveta, sveštenici su prilično aljkavi, ali neispovedena vizija svakako bi se smatrala svetogrđem.

Namrštila se; zašto bi posetu svoje sestre trebalo da smatra delom đavola? Otac Kolumba neka kaže šta želi; možda je njegov Bog mudriji od njega. Što ne bi bilo naročito teško, pomislila je Igrena i jedva suzdržala kikot. Možda je otac Kolumba postao Hristov sveštenik zato što nijedna druidska škola nije htela da primi toliko glupog čoveka. Hristov bog nije, izgleda, mario je li sveštenik glup ili nije, samo ako ume da odmrmlja misu i da pomalo čita i piše. Ona, Igrena, bila je mnogo pismenija od oca Kolumbe i mogla je bolje da govori latinski ako bi poželela. Igrena nije sebe smatrala za naročito obrazovanu; nije imala upornosti potrebne za izučavanje dublje mudrosti Stare Vere, niti za upuštanje u Misterije dublje nego što je stvarno neophodno za jednu kćer Svetog ostrva. Ipak, mada bi u svakom Hramu Misterija bila smatrana za neupućenu, među romanizovanim varvarima mogla je proći kao dobro obrazovana gospa.

U sobici kraj dvorišta, gde je po lepom vremenu dopiralo sunce, njena mlađa sestra, Morgoza, na pragu devojaštva sa punih trinaest godina, obučena u komotnu kućnu haljinu od nebojene vune i sa starim kaputom preko ramena, bezvoljno je prela, namotavajući

neravnomernu pređu na vreteno. Na podu kraj vatre, Morgana se igrala starom preslicom, gurajući je zdepastim prstićima tamo-amo i gledajući nepravilne tragove u pepelu.

"Jesam li sad dosta prela?" bunila se Morgoza. "Bole me prsti! Zašto moram stalno da predem i predem, kao da sam sluškinja?"

"Svaka gospa mora naučiti da prede", odgovorila je Igrena onako kako je znala da treba, "a tvoje predivo je prava sramota, čas debelo, čas tanko... prsti će ti se brzo navići na posao. Bolni prsti su znak da si bila lenja, pošto se još nisu izveštili." Uzela je od Morgoze preslicu i vreteno i sa lakoćom, bez razmišljanja, iz neravne pređe izvukla nit savršeno jednake debljine. "Gledaj, nit se može izvlačiti bez drmanja preslice..." Iznenda se umorila od uvek doličnog ponašanja. "Ali sada možeš da skloniš preslicu; uskoro će nam stići gosti."

Morgoza je piljila u nju. "Nisam ništa čula", rekla je, "ni jahača ni vesti!"

"To me nimalo ne čudi", odgovorila je Igrena, "jer nije bilo jahača. Bila je to Poruka. Vivijen je na putu ovamo, a sa njom je i Merlin." Ovo poslednje nije znala dok nije čula sopstvene reči. "I zato odnesi Morganu dadilji i pođi da obučeš svoju prazničnu haljinu, obojenu šafranom."

Morgoza je žurno sklonila preslicu, ali je ipak zastala da se zagleda u Igrenu. "Haljinu boje šafrana? Zbog sestre?"

Igrena ju je oštro ispravila. "Ne zbog naše sestre, Morgoza, nego zbog Gospe od Svetog ostrva i zbog Glasnika Bogova."

Morgoza se zagledala u šareni pod. Bila je to visoka devojka koja je tek počela da izrasta i sazreva u ženu; njena gusta kosa bila je crvenkasta kao i Igrenina, a na licu je imala puno pegica, ma koliko ih inače pažljivo natapala mlekom i preklinjala travarku da joj donosi nove i nove kupke i masti za nju. Sa trinaest godina već je bila visoka koliko i Igrena, a jednog dana biće i viša. Zlovoljno je podigla Morganu i odnela je. Igrena je povikala za njom: "Reci dadilji da obuče detetu prazničnu haljinu, a onda je donesi dole; Vivijen je još nije videla."

Morgoza je zlovoljno gundđala nešto u smislu da ne vidi zašto bi velika sveštenica želela da vidi jedno derište, ali rekla je to

poluglasno, pa je Igrena mogla da se pravi da je nije čula.

Kad se popela uz usko stepenište, obrela se u ledenim odajama; tu se nije palila vatra osim usred zime. Dok je Gorloas bio odsutan, delila je krevet sa služavkom, Gvenis, a njegovo produženo odsustvovanje dalo joj je izgovor da noću dovodi u krevet i Morganu. Ponekad je sa njima spavala i Morgoza, kako bi delili krznene pokrivače zbog velike hladnoće. Veliki bračni krevet, sa baldahinom i zavesama protiv promaje, bio je više nego dovoljan za tri žene i dete.

Gvenis, koja je bila stara, dremala je u uglu, i Igrena je rešila da je ne budi, nego je svukla svakodnevnu haljinu od nebojene vune i žurno navukla svečanu odeždu, optočenu oko vrata svilenom trakom koju joj je Gorloas kupio u Londinijumu. Stavila je na ruke srebrno prstenje koje je imala još od detinjstva... sada je mogla da ga stavi samo na mali i domali prst... a oko vrata ogrlicu od ćilibara koju je dobila od Gorloasa. Haljina je bila boje rđe, sa zelenim ogrtačem. Našla je potom češalj od roga i počela da ga strpljivo provlači kroz kosu, sedeći na klupi i pažljivo ispravljajući pramenje. Iz susedne sobe čula je glasnu dreku i zaključila da dadilja češlja Morganu, kojoj se to nimalo ne dopada. Dreka je naglo prestala, što je verovatno značilo da je dadilja ćuškom umirila Morganu; ili je, možda, što se dešavalo ponekad kad bi Morgoza bila dobre volje, Morgoza preuzela češljanje, svojim veštima, strpljivim prstima. Igrena je upravo zato znala da će njena mlađa sestra umeti lepo da prede kada se reši na to, jer bila je vrlo spretna u svemu ostalom - od češljanja, preko grebenanja vune do ukrašavanja kolača.

Igrena je uredila kosu, pričvrstila je na temenu zlatnom šnalom i stavila stari zlatni broš u nabor ogrtača. Pogledala se u starom bronzanom ogledalu koje joj je Vivijen poklonila za svadbu, a koje je, kako se pričalo, kupljeno čak u Rimu. Dok je nameštala ogrtač, utvrdila je da su joj grudi opet gotovo iste kao ranije; Morgana nije sisala već godinu dana, i sada su bile samo nešto mekše i nešto teže nego pre. Znala je da je vratila staru liniju, jer u ovoj haljini se udala, a sada kopče nisu bile nimalo zategnute.

Kada se Gorloas vrati, očekivaće da mu ona ponovo dođe u postelju. Poslednji put kad su se videli, još je došla Morganu, i on je

uslišio njenu molbu da dopusti detetu da sisa dok ne prođe leto, kada tako mnogo dece umire. Znala je da je malo razočaran što nije dobio sina koga je želeo - Rimljani računaju naslednike samo po muškoj liniji, mada je razumnije računati preko majke; to je bilo glupo, jer kako muškarac da bude siguran da je otac nekog deteta? Naravno, Rimljani su uvek silno brinuli o tome ko spava sa njihovim ženama, i zaključavali su ih i uhodili. No, to ne znači da je Igrenu trebalo nadgledati; bilo je dovoljno loše sa jednim muškarcem, pa ko bi onda poželeo još jednog, koji bi možda bio i gori?

Iako je želeo sina, Gorloas je bio uviđavan i dopustio je da Morgana spava sa njom u krevetu i da sisa, i čak se držao dalje od nje i spavao sa služavkom, Etar, kako Igrene ne bi ponovo zatrudnela i izgubila mleko. I on je znao koliko dece umire ako se odbije pre nego što dovoljno ojačaju da jedu meso i tvrdi hleb. Deca hranjena kašom postaju bolešljiva, a leti često nema kozjeg mleka, čak i ako pristaju da ga piju. Deca odgajena na kravljem ili kobiljem mleku često povraćaju i umiru od toga, ili dobijaju groznicu koja ih opet odnosi. I zato je pustio da dalje doji Morganu, odlažući time rođenje sina koga je želeo za barem godinu i po dana. Bila mu je zahvalna na tome, i neće gundati ma koliko brzo sada zatrudnela.

Etari je posle tih poseta ubrzo stao da raste stomak i ona je počela da se ponosi; pa, rodiće sina vojvodi od Kornvola! Igrene nije obraćala pažnju na devojkicu; Gorloas je već imao sinove-kopilane, od kojih je jedan i sada bio sa njim, u logoru vojskovođe Utera. No, Etar se razbolela i pobacila, a Igrene je bila dovoljno uviđavna da se ne raspituje kod Gven koja je delovala vrlo zadovoljna razvojem događaja. Stara Gven znala je o travama suviše mnogo za Igrenin ukus. Jednog dana, zaključila je, nateraću je da mi tačno kaže šta je ubacila u Etarino pivo.

Sišla je u kuhinju, dok se dugačka suknya vukla za njom po stepeništu. Morgoza je već bila tamo, u svojoj najlepšoj haljini, a i Morgana je imala prazničnu odoru, obojenu šafranom, pa je izgledala tamnoputa kao Pikt. Igrene ju je podigla i čvrsto je zagrlila. Mala, tamnoputa, nežna, toliko sitnih kostiju da je izgledalo kao da drži kakvu sitnu pticu. Na koga li liči to dete? Ona i Morgoza bile su visoke i crvenokose, tena boje zemlje kao i sve pripadnice Plemena,

a Gorloas, iako crnokos, bio je Rimljanin, visok, vitak i orlovskog izgleda; ogrubeo od mnogih bitaka protiv Saksonaca, suviše ispunjen rimljanskim dostojanstvom da bi bio nežan prema svojoj mladoj ženi, i potpuno ravnodušan prema kćeri koja je došla umesto sina koga je trebalo da mu rodi.

No, tešila se Igreña, svi Rimljani smatraju svojim svetim pravom da stiču moć nad životom i smrću preko svoje dece. Ima ih mnogo, bili hrišćani ili ne, koji bi smesta pristali da se devojčice uopšte ne rađaju, kako bi žene mogle odmah da im rode sina. Gorloas je bio dobar prema njoj, pustio ju je da zadrži kćer. Mada nije imao mnogo mašte, možda je shvatio šta ona, žena iz Plemena, oseća prema devojčici.

Dok je izdavala naređenja o ugošćavanju, da se donese vino i ispeče meso - ne zec, nego dobra ovčetina sa poslednjeg klanja - čula je kreštanje i lepet krila uplašениh kokoši u dvorištu, po čemu je znala da su stigli jahači. Sluge su delovale uplašeno, ali većina ih se već pomirila sa saznanjem da njihova gospodarica ima Vid. Pretvarala se da ga ima, koristeći se veštим nagađanjem i nekim sitnim trikovima; odgovaralo joj je da joj se dive. Možda je Vivijen u pravu, pomislila je sada, možda ga i dalje imam. Možda sam pogrešno poverovala da sam ga izgubila - jer sam mesecima posle Morganinog rođenja bila tako slaba i nemoćna. Sada sam se sasvim povratila. Moja majka je sve do smrti bila velika sveštenica, mada je rodila nekoliko dece.

No, um joj je odgovarao, majka je tu decu rodila u slobodi, kao pripadnica Plemena, očevima koje je sama odabrala, a ne kao robinja nekog Rimljanina kome običaji daju moć nad ženama i decom. Nestrljivo je odbacila takve misli; zar je važno da li ima Vid ili se samo pretvara da ga ima, ako time uspeva da održi poslušnost kod posluге?

Polako je izišla u dvorište, koje je Gorloas voleo da naziva atrijumom, mada nije bilo ni nalik na vilu u kojoj je živeo dok ga Ambrozije nije proglasio vojvodom od Kornvola. Zatekla je konjanike kako sjahuju, i smesta je potražila pogledom jedinu ženu među nijma, ženu nižu od nje i ne više mladu, odevenu u mušku tuniku i vunene pantalone, umotanu u ogrtače i šalove. Pogledi su im se sreli

preko dvorišta u znak dobrodošlice, ali Igrena je ipak otišla da se prvo pokloni pred visokim, vitkim starcem koji je sjahao sa koščate mule. Nosio je plavi ogrtač barda, a preko ramena je imao harfu.

"Želim vam dobrodošlicu u Tintagel, gospodaru Glasniče; donosite blagoslov pod naš krov i počastvujete nas svojim prisustvom."

"Zahvaljujem ti, Igrena", odgovorio joj je zvučni glas, i Talesin, Merlin od Britanije, druid i bard; potom je sklopio dlanove pred licem, pa ih pružio ka Igreni u znak blagoslova.

Pošto je obavila dužnost, Igrena je požurila ka polusestri i poklonila bi se i pred njom tražeći blagoslov; ali Vivijen se sagnula da je spreči u tome.

"Ne, nemoj, dete, ovo je porodična poseta, biće vremena da mi ukažeš počast kada budeš morala..." Čvrsto je zagrlila Igrenu i poljubila je u usta. "A ovo je beba? Odmah se vidi da u njoj teče krv Drevnih; liči na našu majku, Igrena."

Vivijen, Gospa od Jezera i od Svetog ostrva, imala je preko trideset godina; najstarija kćer stare sveštenice sa Jezera, nasledila je dužnost svoje majke. Podigla je Morganu u naručje i zanjihala je sa spretnošću žene navikle da drži decu.

"Liči na tebe", rekla je Igrena, iznenađena, tek sada shvativši da je to mogla da vidi i ranije. Ali prošle su četiri godine otkako je poslednji put videla Vivijen, i to na venčanju. Toliko se stvari desilo, toliko se otada promenila. Tada je bila uplašena devojka od petnaest godina, predana u ruke čoveku dvostruko starijem. "Ali uđite u dvor, gospodaru Merline, sestro. Hodite u toplo."

Oslobođena silnih šalova i ogrtača, Vivijen, Gospa od Jezera, bila je neobično sitna žena, jedva viša od napredne devojčice od osamdeset godina. Odevena u komotnu tuniku stegnutu širokim pojasom, sa nožem u kanijama, i u kabaste vunene pantalone, nogu umotanih u obojke, izgledala je sićušno kao dete obučeno u odeću odraslih. Lice joj je bilo sitno, crmpurasto i trouglasto, čela uskog ispod kose tamne kao senke pod tavanicom. Oči su joj bile crne i krupne na tako sitnom licu; Igrena dosad nije shvatila koliko joj je sestra sitna.

Služavka je unela gostinski pehar; toplo vino, pomešano sa poslednjim začinima koje im je Gorloas poslao sa tržnica

Londinijuma. Vivijen ga je uzela među dlanove, a Igrena je zažmirkala u nju; pokret kojim je uzela pehar učinio ju je iznenada visokom i upadljivom kao da je držala posvećeni sud Obreda. Držeći ga među dlanovima, polako ga je prinela usnama, mrmljajući blagoslov. Otpila je, okrenula se i predala ga Merlinu. On ga je uzeo uz dubok naklon i prineo ga usnama. Igrena, koja je bila jedva upućena u Misterije, nekako je osetila da je i sama deo ovog divnog, ozbiljnog obreda kada je primila pehar od gostiju, otpila gutljaj i izgovorila zvanične reči dobrodošlice.

Potom je spustila pehar i neobično osećanje je nestalo; Vivijen je bila samo sitna, naizgled umorna žena, a Merlin samo pogrbljeni starac. Igrena ih je žurno povelala ka vatri.

"Dugo je putovanje od obala Letnjeg mora u ova vremena", rekla je, setivši se kako je ona tuda putovala, kao nevesta, uplašena i puna tihe mržnje, u kočiji neobičnog muža koji je, u tom času, bio samo glas i užas u noći. "Šta te dovodi ovamo tokom prolećnih oluja, sestro i gospo moja?"

I zašto nisi došla ranije, zašto si me ostavila samu, da učim da budem žena, da nosim dete sama, uplašena i željna doma? I ako nisi mogla da dođeš ranije, zašto uopšte dolaziš, sad kad je prekasno i kad sam se već pomirila sa pokoravanjem?

"Put je zaista dug", blago je rekla Vivijen, a Igrena je znala da je sveštenica čula, kao što je uvek čula, neizgovorene reči jednako dobro kao i ono što je bio izgovoreno. "A ovo su opasna vremena, dete. Ali ti si tokom ovih godina izrasla u ženu, iako si bila usamljena, usamljena kao tokom vremena potrebnog da se postane bard - ili" dodala je, uz nagoveštaj osmeha, "ili sveštenica. Da si sama odabrala taj put, bila bi jednako usamljena, Igrena. Da, naravno", nastavila je, pruživši ruke naniže, "možeš da mi sedneš u krilo, malena." Podigla je Morganu, a Igrena ju je iznenađeno pogledala; Morgana je, obično, bila stidljiva kao divlji zec. Pomalo ljubomorna, pomalo opet začarana, gledala je kako se dete gnezdi u Vivijeninom krilu. Vivijen je izgledala gotovo suviše sićušna da bi je čvrsto držala. Vilinska žena, stvarno; žena iz Starog Naroda. A Morgana će zaista možda veoma ličiti na nju.

"A Morgoza, kako je ona napredovala otkako sam ti je poslala,

pre godinu dana?" upitala je Vivijen, gledajući Morgozu u haljini boje šafrana, kako nadureno stoji pozadi, u senkama vatre. "Hodi i poljubi me, sestrice. Ah, bićeš visoka kao Igrena", rekla je, podužući ruke da zagrlji devojčicu kad je izišla iz senki, nadurena kao poludresirano kuće. "Da, sedi mi na koleno ako želiš, dete." Morgoza je sela na pod, položila glavu u Vivijenino krilo, a Igrena je primetila da su joj nadurene oči pune suza.

Sve nas drži u šaci. Kako može imati toliku moć nad nama? Ili je to zato što je ona jedina majka koju je Morgoza ikada znala? Vivijen je bila odrasla žena kad se Morgoza rodila, i oduvek je bila ne samo sestra, nego i majka, nama obema. Njihova majka, zaista prestara za rađanje, umrla je dajući život Morgozi. Vivijen je ranije te godine takođe rodila dete; njeno je umrlo, i Vivijen je preuzela da neguje Morgozu.

Morgana se čvrsto ugnezdila u Vivijeninom krilu; Morgoza je naslonila riđu glavu na Vivijenino koleno. Sveštenica je jednom rukom držala bebu, a drugom je milovala devojčinu dugačku, svilenu kosu.

"Došla bih kod tebe kad se rodila Morgana", rekla je Vivijen, "ali i ja sam tada bila trudna. Te godine sam rodila sina. Dala sam ga drugima na negu, i mislim da će ga usvojena majka možda poslati monasima. Ona je hrišćanka."

"I ne smeta ti što će biti podignut kao hrišćanin?" upitala je Morgoza. "Je li lep? Kako se zove?"

Vivijen se nasmejala. "Nazvala sam ga Balan", rekla je, "a njegova usvojena majka je svog sina nazvala Balin. Rođeni su u razmaku od svega deset dana, pa će svakako odrasti kao blizanci. I ne, ne smeta mi to što će odrasti kao hrišćanin. I njegov otac je to bio, a Priscila je dobra žena. Rekla si da je put dovde dug; veruj mi, dete, sada je duži nego onda kad si se udala za Gorloasa. Možda nije duži od Ostrva sveštenika, gde raste njihov Sveti Trn, ali od Avalona je duži, mnogo duži..."

"I zato smo došli ovamo", iznenada se oglasio Merlin, a glas mu je bio nalik na zvonjavu velikog zvona, pa se Morgana naglo uspravila i počela da uplašeno cvili.

"Ne razumem", rekla je Igrena, osećajući nelagodnost. "Ta dva

ostrva leže tako blizu..."

"Ta dva ostrva su jedno", rekao je Merlin, sedeći veoma uspravno, "ali sledbenici Hrista su rešili da kažu ne da oni neće imati drugih bogova do svog Boga, nego da nema drugih Bogova sem njihovog; da je on sam stvorio svet, da on sam vlada njima, da je on sam načinio zvezde i čitavo postanje."

Igrena je brzo načinila sveti znak pred ovim svetogrđem.

"Ali to ne može biti", pobunila se. "Nijedan Bog ne vlada svim stvarima... i šta je sa Boginjom? Šta je sa Majkom...?"

"Oni veruju", rekla je Vivijen svojim mirnim, blagim glasom, "da nema Boginje; jer načelo žene, kako oni kažu, jeste načelo zla; kroz ženu, kako oni kažu, Zlo je ušlo u ovaj svet; postoji neka fantastična jevrejska bajka o jabuci i zmiji."

"Boginja će ih kazniti", rekla je Igrena, potresena. "A mene si ipak udala za jednog takvog?"

"Nismo znali koliko je njihovo svetogrđe", rekao je Merlin, "jer u naše vreme bilo je poštovalaca drugih bogova. Ali oni su poštovali i bogove drugih ljudi."

"Ali kakve to veze ima sa dužinom puta od Avalona?" upitala je Igrena.

"Sada stižemo do razloga naše posete", rekao je Merlin, "jer, kao što druidi znaju, vera čovečanstva uobličava svet i svu stvarnost. Još vrlo davno, kada su Hristovi sledbenici tek stigli na naše ostrvo, znao sam da je to bio moćan trenutak u vremenu, čas promene sveta."

Morgoza je pogledala starca očima raširenim u čudu.

"Zar si ti toliko star, Prečasni?"

Merlin joj se nasmešio. "Ne u svom telu. Ali mnogo sam čitao u velikoj dvorani koja nije deo ovog sveta i u kojoj se nalaze Zapisi o Svemu. A osim toga, jesam živio tada. Oni koji su gospodari ovog sveta dopustili su mi da se vratim, ali u drugom telu."

"Ta priča je suviše složena za malenu, Prečasni Oče", blago ga je prekinula Vivijen. "Ona nije sveštenica. Merlin hoće da kaže, sestrice, da je živio kada su hrišćani tek stigli ovamo, i da je odabrao, i da mu je bilo dopušteno da ponovo oživi, kako bi nastavio svoj rad. To su Misterije koje ne treba da pokušavaš da razumeš. Nastavi, Oče."

"Znao sam da je to jedan od onih trenutaka kada se menja istorija čitavog čovečanstva", rekao je Merlin. "Hrišćani žele da zbrišu svu mudrost sem svoje; i u toj borbi uništavaju sve oblike misterija sem onih koji odgovaraju njihovoj veri. Proglasili su za jeres da ljudi žive više od jednog života - što svaki seljak zna da je istina..."

"Ali ako ljudi ne veruju u više od jednog života", pobunila se Igrena, potresena, "kako izbegavaju očaj? Kakav bi to Bog stvorio neke ljude nesrećnim, a druge srećnim i bogatim, ako će imati pred sobom samo jedan život?"

"To ne znam", rekao je Merlin. "Možda žele da ljudi očajavaju nad svojom sudbinom, kako bi pali na kolena pred Hristom koji će ih odneti u raj. Ne znam šta veruju Hristovi sledbenici, niti čemu se nadaju." Za trenutak je zatvorio oči, a lice mu je postalo puno gorčine. "Ali u šta god da veruju, njihovo verovanje menja svet; ne samo u duhu, nego i materijalno. Pošto poriču svet duha, i postojanje prostranstava Avalona, ona prestaju da postoje za njih. Pri tom postoje i dalje, naravno; ali ne u istom svetu sa Hristovim sledbenicima. Avalon, Sveto ostrvo, više nije isto ostrvo kao Glastonberi na kome smo mi, od Stare vere, nekada dozvolili monasima da sagrade svoju kapelu i manastir. Jer naša mudrost i njihova mudrost... koliko ti znaš o prirodnoj filozofiji, Igrena?"

"Veoma malo", odgovorila je mlada žena, potresena, gledajući sveštenicu i velikog druida. "Nikada je nisam učila."

"Šteta", rekao je Merlin, "jer ovo moraš da razumeš, Igrena. Pokušaću da ti kažem što jednostavnije. Pogledaj ovo", rekao je, i uzeo jednom rukom svoj zlatni medaljon, a drugom bodež. "Mogu li da stavim ovu bronzu i ovo zlato na isto mesto u isto vreme?"

Žmirkala je i piljila u njega, ne shvatajući. "Ne, naravno da ne možeš. Mogu stajati jedno kraj drugog, ali ne na istom mestu ukoliko prvo ne pomeriš jedno."

"A tako je i sa Svetim ostrvom", rekao je Merlin. "Sveštenici su nam se zavetovali, pre više stotina godina, pre nego što su Rimljani uopšte došli ovamo i pokušali da nas pokore, da se nikada neće podići protiv nas niti dići oružje na nas; jer mi smo bili tu pre njih, a oni su bili izbeglice i slabi. Poštovali su taj zavet - to im moram priznati. Ali u duhu, u svojim molitvama, nikada nisu propuštali da

nam se suprotstave, moleći svog Boga da otera naše bogove, da njihova mudrost nadjača našu. U našem svetu, Igrena, ima dovoljno prostora za mnogo bogova i mnogo boginja. Ali u hrišćanskoj vaseljeni - kako ovo da kažem? - nema mesta za naš svet ni za našu mudrost. U njihovom svetu postoji samo jedan Bog; on ne samo što mora da pokori sve ostale bogove, nego mora tako učiniti da drugi bogovi nisu nikada ni postojali, da nikada nisu ni bili bogovi nego samo lažni idoli, delo njihovog đavola. I tako, verujući u njega, svi ljudi bivaju spaseni u svom jedinom životu. U to oni veruju. A kako ljudi veruju, tako svet dejstvuje. I stoga, svetovi koji su nekada bili jedno sada se polako razilaze.

Sada postoje dve Britanije, Igrena; njihov svet, pod njihovim jedinim Bogom i Hristom; i, pored njega i iza njega, svet u kome i dalje vlada Velika Majka, svet u kome je Stari Narod odabran da živi i obožava je. To se desilo ranije. Bilo je vreme kada se vilinski narod, Svetlucavi, povukao iz našeg sveta, odlazeći sve dalje i dalje u magle, tako da sada tek ponekad slučajni namernik može da provede noć u vilinskim brdima, a ako to učini, vreme teče dalje bez njega, i može da se vrati posle te jedne noći i da ustanovi da su mu svi srodnici mrtvi i da je prošlo desetak godina. A sada, Igrena, sada se to ponovo dešava. Naš svet - kojim vlada Boginja i Rogati, njen saputnik, svet kakav ti poznaješ, svet mnogo istina - biva potisnut iz glavnog toka vremena. Čak i sada, Igrena, ako se putnik otisne bez vodiča ka Ostrvu Avalon, ako ne poznaje odlično put, neće moći da dospe donde, nego će naći samo Ostrvo Sveštenika. Za većinu ljudi, naš svet je sada izgubljen u maglama Letnjeg mora. Čak i pre nego što su Rimljani otišli, ovo je počelo da se dešava; sada, kad crkve prekrivaju čitavu Britaniju, naš svet se sve više i više udaljava. Zato nam je bilo potrebno toliko vremena da stignemo ovamo; sve manje i manje je gradova i puteva Starog Naroda da nas vode. Svetovi se i dalje dodiruju, i dalje leže jedan na drugom, bliski kao ljubavnici; ali se polako udaljavaju, i ako se ne zaustave, jednog dana će možda postojati dva sveta, i niko neće moći da putuje između njih..."

"I neka!" ljutito ga je prekinula Vivijen. "I dalje mislim da treba da ih pustimo da odu! Ne želim da živim u svetu hrišćana, koji poriču Majku..."

"Ali šta je sa svima ostalima, onima koji žive u očajanju?" Merlinov glas opet je zvučao kao ogromno zvono. "Ne, mora ostati staza, makar i tajna. Neki delovi sveta su i dalje jedno. Saksonci se kreću kroz oba sveta, ali naši ratnici sve više i više postaju Hristovi sledbenici. Saksonci..."

"Saksonci su varvari i okrutni su", rekla je Vivijen. "Plemena ne mogu da ih sama oteraju sa ovih obala, a Merlin i ja smo uvideli da Ambrozije neće dugo ostati na ovom svetu, i da će ga njegov vojskovođa, Pendragon - zovu li ga Uter? - naslediti. Ali u ovoj zemlji ima ih mnogo koji se neće pokoriti Pendragonu. Šta god zadesilo naš svet u duhu, nijedan od naša dva sveta neće preživeti plamen i mač Saksonaca. Pre nego što povedemo duhovnu bitku koja će sprečiti svetove da se razdvoje, moramo spasiti srce Britanije od komadanja saksonskim oružjem. Ne napadaju nas samo Saksonci, nego i Jute, Škoti, svi divlji narodi koji silaze sa Severa. Svi gradovi, čak i sam Rim, opsednuti su; toliko ih mnogo ima. Tvoj muž se borio čitavog života. Ambrozije, vojvoda od Britanije, dobar je čovek, ali može očekivati vernost samo od onih koji su nekada bili verni Rimu; njegov otac je nosio purpur, pa je i Ambrozije želeo da postane car. A mi moramo imati vođu koji će odgovarati čitavom narodu Britanije."

"Ali Rim opstaje", pobunila se Igrena. "Gorloas mi je rekao da će Rim, kad savlada nevolje u Velikom gradu, poslati svoje legije nazad! Zar se ne možemo obratiti Rimu za pomoć protiv divljih naroda sa Severa? Rimljani su bili najveći ratnici sveta, izgradili su veliki zid na Severu kako bi zadržali divlje jahače..."

Merlinov glas je zazvučao prazno, što ga je činilo sličnim velikom zvonu. "Video sam to u Svetom Bunaru", rekao je. "Orao je odleteo i više se neće vratiti u Britaniju."

"Rim ništa ne može", rekla je Vivijen. "Moramo naći svog vođu, koji će moći da zapoveda čitavoj Britaniji. Inače, kad se ujedine protiv nas, čitava će Britanija pasti i stotinama i stotinama godina ležaće u ruševinama pod saksonskim varvarima. Svetovi će se konačno razdvojiti i sećanje na Avalon neće ostati čak ni u predanjima, kako bi pružao čovečanstvu nadu. Ne, moramo imati vođu koji će moći da zahteva vernost od svih naroda obe Britanije - Britanije sveštenika i sveta izmaglice kojim vlada Avalon. Zalečen

pojavom Vrhovnog Kralja", glas joj je postao jasan, s prizvukom proročanstva, "svetovi će se ponovo stopiti i postaće jedan, svet u kome ima mesta i za Boginju i za Hrista, i za pehar i za krst. A taj vođa će nas ujediniti."

"Ali gde da nađemo takvog kralja?" upitala je Igrena. "Ko će nam dati takvog vođu?"

A onda je iznenada osetila strah, kao da joj se led sliva niz leđa, jer Merlin i sveštenica su se okrenuli i pogledali je, a od njihovog pogleda se ukočila kao ptičica u senci sokola, shvativši da se glasnik-prorok druida zove Merlin.

Ali kad je Vivijen progovorila, glas joj je bio veoma blag.

"Ti, Igrena", rekla je. "Ti ćeš roditi tog Vrhovnog Kralja."

2.

U sobi je nastala tišina, prekidana samo tihim pucketanjem vatre. Konačno je Igrena začula sebe kako duboko udiše, kao da se upravo probudila iz sna. "Šta mi to govorite? Znači li da će Gorloas biti otac tog Vrhovnog Kralja?" Čula je reči kako joj odjekuju i odzvanjaju u mislima, i upitala se kako to da nikada nije ni pomislila da Gorloasa čeka tako velika sudbina. Videla je kako se njena sestra i Merlin zgedaju, a primetila je i sitan pokret kojim je sveštenica naložila starcu da ćuti.

"Ne, gospodaru Merline, ovo mora žena da kaže ženi... Igrena, Gorloas je Rimljanin. Plemena neće slediti čoveka koji je rođen kao sin Rima. Vrhovni Kralj koga će slediti mora biti dete Svetog ostrva, pravi sin Boginje. Tvoj sin, Igrena, da. Ali neće samo Plemena moći da oteraju Saksonce i druge divlje narode sa Severa. Trebaće nam podrška Rimljana, Kelta i Simrija, a oni će slediti samo svog vojskovođu, svog Pendragona, sina čoveka kome su verovali da ih vodi i vlada nad njima. A Stari Narod, oni će tražiti sina plemenite majke. Tvog sina, Igrena - ali otac će biti Uter Pendragon."

Igrena se upiljila u njih, polako shvatajući, sve dok se kroz otupelost nije probio gnev. Potom je planula. "Ne! Ja imam muža i rodila sam mu dete! Ne dozvoljavam da se ponovo igrate piljaka sa mojim životom! Udala sam se onako kako ste mi naredili - i nikada nećete znati..." Reči su joj zastale u grlu. Nikada neće imati načina da im kaže kako je izgledala ta prva godina; čak ni Vivijen nikada neće znati. Mogla je da kaže bojala sam se, ili bila sam sama i užasnuta, ili silovanje bi mi lakše palo jer bih posle mogla da pobegnem i umrem, ali sve to bi bile samo reči koje bi sadržale tek mali deo onoga što je osećala.

A čak i da je Vivijen znala sve, da joj je dodirnula um i saznala sve što nije mogla da joj kaže, Vivijen bi je pogledala sa saosećanjem i čak sa malo sažaljenja, ali ne bi se predomislila niti bi imalo umanjila ono što je zahtevala od Igrene. Dovoljno često je slušala sestru, dok je Vivijen još verovala da će Igrena postati sveštenica Misterija: Ako želiš da izbegneš sudbinu ili da izbegneš

patnju, to te samo osuđuje da dvostruko propatiš u narednom životu. I zato nije ništa rekla, samo je pogledala Vivijen sa prigušenim otporom iz protekle četiri godine, kada je obavljala svoju dužnost, odvažno i usamljeno, podvrgavajući se sudbini i ne žaleći se više nego što je dopušteno ženama. Ali zar opet? Nikada, nemo je rekla u sebi Igrena, nikada. Tvrdo glavo je odmahнула glavom.

"Slušaj me, Igrena", rekao je Merlin. "Ja sam ti otac, mada mi to ne pruža nikakva prava; krv Gospe prenosi plemstvo, a ti si potomak najstarije plemenite krvi, potomak kćerinih kćeri sa Svetog ostrva. Zapisano je u zvezdama, dete, da samo kralj koji potiče od dve plemenite loze, jedne iz Plemena koja poštuju Boginju, a druge iz redova onih koji se ugledaju na Rim, može zalečiti našu zemlju od svih ovih borbi. Mora nastati mir u kome će naša dva sveta opstajati rame uz rame, mir takav da u njemu opstanu i krst i pehar. Ako budemo imali takvog vladara, Igrena, čak i oni koji slede krst imaće svest o Misterijama da ih teši u njihovim praznim životima patnje i greha, u njihovom verovanju u jedan kratak život tokom koga se bira između večnog raja i večnog pakla. Inače će naš svet nestati u magli, i tokom stotina - možda i hiljada - godina Boginju i Sveto ostrvo zaboraviće čitavo čovečanstvo, osim onih malobrojnih koji će moći da se kreću između svetova. Hoćeš li dozvoliti da Boginja i njena dela izblede sa ovog sveta, Igrena, ti koju su rodili Gospa od Svetog ostrva i Merlin od Britanije?"

Igrena je pognula glavu, podižući u umu zid pred nežnošću u starčevom glasu. Oduvek je znala, a da joj niko nije rekao, da je Talesin, Merlin od Britanije, stvorio sa njenom majkom iskru života iz koje je ona nastala, ali kćer Svetog ostrva ne govori o takvim stvarima. Kćer Gospe pripada jedino Boginji i onom muškarcu u čije ruke Gospa odluči da je preda - najčešće bratu, a samo vrlo retko muškarcu koji ju je začeo. Postojao je razlog za to: nijedan pobožan muškarac ne može tvrditi da je otac detetu Boginje, a sva deca koju rodi Gospa jesu deca Boginje. To što je Talesin pomenuo ovu činjenicu duboko ju je uznemirilo, ali ju je i dirnulo.

No, i dalje je bila tvrdo glava i odgovorila je ne pogledavši ga: "Gorloas je možda odabrao Pendragona. Taj Uter svakako ne može biti toliko iznad ostalih sinova čovečanstva. Ako morate da nađete

takvog, zašto ne upotrebite čarolije, pa da Gorloas bude proglašen za vojskovođu Britanije, i za Velikog Zmaja? Onda, kad nam se bude rodio sin, možete imati svog Vrhovnog Kralja..."

Merlin je odmahnuo glavom, ali opet je progovorila Vivijen, i to njihovo nemo razumevanje još više je naljutilo Igrenu. Zašto su se ovako ujedinili protiv nje?

"Nećeš poneti Gorloasovog sina, Igrene", blago je rekla Vivijen.

"Jesi li ti Boginja, kad udeljuješ ženama trudnoću u njeno ime?" drsko je upitala Igrene, znajući koliko je to detinjasto. "Gorloas je napravio sinove drugim ženama; zašto mu ne bih rodila jednog zakonitog, kao što želi?"

Vivijen nije odgovorila na to. Samo je pogledala pravo u Igrene. "Voliš li Gorloasa, Igrene?" upitala je vrlo blagim glasom.

Igrene je oborila pogled. "To nema nikakve veze. To je pitanje časti. Bio je dobar prema meni..." prekinula je, ali misli su joj nastavile dalje: dobar prema meni kada nisam imala kome da se obratim, kada sam bila sama i napuštena, i kad si me čak i ti prepustila sudbini. Ima li u tome ljubavi?

"To je pitanje časti", ponovila je. "Dugujem mu to. Pustio me je da zadržim Morganu, jer bila je sve što sam imala u svojoj usamljenosti. Bio je ljubazan i strpljiv, što za muškarca njegovih godina nije lako. Želi sina, veruje da je to važno za njegov život i čast, i neću mu to uskratiti. Ako ponesem sina, to će biti sin vojvode Gorloasa, a ne nekog drugog muškarca. I u to se kunem, tako mi vatre i..."

"Tišina!" Vivijenin glas, nalik na moćnu zvonjavu, smesta je prekinuo Igrene. "Naređujem ti, Igrene, ne polaži zavet koga se ne možeš pridržavati doveka!"

"A zašto misliš da neću moći da ga održim?" planula je Igrene. "Odrasla sam u istini! I ja sam dete Svetog ostrva, Vivijen! Ti jesi moja starija sestra, moja sveštenica i Gospa od Avalona, ali ne možeš se ponašati prema meni kao da sam beslovesno dete poput moje Morgane, koje ne može da razume ni reč što joj se kaže, niti zna značenje zaveta..."

Kad je čula svoje ime, Morgana se naglo uspravila u Gospinom krilu. Gospa od Jezera se nasmešila i pogladila je po tamnoj kosi. "Nemoj misliti da ovo maleno ne razume. Bebe znaju više nego što

zamišljamo; ne mogu da govore, i zato smatramo da ni ne misle. A što se tiče tvoje bebe - pa, to je u budućnosti, i neću da govorim o tome pred njom; ali ko zna, jednog dana će možda i ona biti velika sveštenica..."

"Nikada! Makar morala da postanem hrišćanka kako bih to sprečila", besnela je Igrena. "Zar misliš da ću te pustiti da praviš zavere oko života mog deteta kako si pravila oko moga?"

"Mir, Igrena", rekao je Merlin. "Ti si slobodna, kao što je slobodno svako dete bogova. Došli smo da te ubedimo, a ne da ti naredimo. Ne, Vivijen..." rekao je, podigavši ruku kada je Gospa pokušala da ga prekine. "Igrena nije bespomoćna igračka sudbine. Ipak mislim da će, kada sve bude znala, pravilno odabrati."

Morgana je počela da se buni u Gospinom krilu. Vivijen joj je tiho tepala, gladeći je po kosi, i dete se umirilo, ali Igrena je ustala i uzela ga, ljuta i ljubomorna zbog Vivijenine gotovo magične moći da umiri devojčicu. U njenom naručju Morgana je delovala čudno, tuđe, kao da ju je vreme koje je provela u Vivijeninom krilu izmenilo, učinilo nekako manje Igreninom. Igrena je osetila da joj se oči pune suzama. Morgana joj je bila sve na svetu, a sada su joj i nju oduzeli; Morgana je postala žrtva, kao i svi drugi, Vivijenine čarolije, čarolije koja svakoga pretvara u bespomoćnu igračku njene volje.

Oštro se obratila Morgozi, koja je još držala glavu u Vivijeninom krilu. "Odmah ustani, Morgoza, i idi u svoju sobu; ti si gotovo žena, ne smeš se ponašati kao razmaženo dete!"

Morgoza je podigla glavu, sklonivši zavesu riđe kose sa lepog, nadurenog lica. "Zašto si odabrala Igrenu za svoje planove, Vivijen?" upitala je. "Ona ne želi da učestvuje u tome. Ali i ja sam žena, i ja sam kćer Svetog ostrva. Zašto nisi odabrala mene za Utera Pendragona? Zašto ne bih ja bila majka Vrhovnog Kralja?"

Merlin se nasmešio. "Hoćeš li tako spremno požuriti u susret svojoj sudbini, Morgoza?"

"Zašto je odabrana Igrena, a ne ja? Ja nemam muža..."

"U tvojoj budućnosti postoje kralj i mnogi sinovi; ali time se, Morgoza, moraš zadovoljiti. Nijedan muškarac ni žena ne mogu preuzeti tuđu sudbinu. Tvoja sudbina, i sudbina tvojih sinova, zavise od ovog Vrhovnog Kralja. Više od toga ne mogu da kažem", rekao je

Merlin. "Dosta, Morgoza."

Igrena je, stojeći sa Morganom u naručju, malo povratila kontrolu nad sobom. Progovorila je praznim glasom. "Nisam dovoljno gostoljubiva, sestro, gospodaru Merline. Dozvolite da vas sluge odvedu u gostinske odaje koje su spremne za vas, da vam donesu vino i vodu za umivanje, a u sumrak će biti spreman obrok."

Vivijen je ustala. Glas joj je bio zvaničan, i Igrena je za trenutak osetila olakšanje; opet je bila gospodarica na svom ognjištu, ne pasivno dete nego žena Gorloasa, vojvode od Kornvola.

"Znači, u sumrak, sestro."

Ali Igrena je primetila kako se zgledala sa Merlinom, i mogla je da razume taj pogled jasno kao reči: Pusti to zasad. Savladaću je, kao i uvek, kasnije.

Igrena je osetila da joj je lice očvrslilo kao gvožđe. Da, to je oduvek radila. Ali ovog puta neće biti tako. Jednom sam se pokorila njenoj volji, kada sam bila dete i kada nisam znala za bolje. Ali sada sam odrasla, žena sam, i nije me lako navesti kao dete koje je dala za nevestu vojvodi Gorloasu. Sada ću učiniti po svojoj volji, a ne po volji Gospe od Jezera.

Sluge su odvele goste; Igrena se uputila u svoje odaje, spustila Morganu u krevet i nervozno se pozabavila oko nje, misli punih onoga što je čula.

Uter Pendragon. Nikada ga nije videla, ali Gorloas je bio pun priča o njegovim vrlinama. Bio je blizak srodnik, sestrić, Ambrozija Aurelijanusa, Velikog Kralja Britanije, ali za razliku od Ambrozija, Uter je bio Brit iz Britanije, bez kapi rimske krvi, pa Simri i Plemena nisu okevali da ga prate. Nije bilo sumnje da će jednog dana Uter biti izabran za Velikog Kralja. Ambrozije više nije bio mlad: taj dan nije bio daleko.

A ja ću biti kraljica... Kako to razmišljam? Zar da izdam Gorloasa i svoju čast?

Kad je ponovo uzela ogledalo, iza sebe je na vratima ugledala sestru. Vivijen je skinula pantalone koje je nosila zbog jahanja, i obukla je komotnu haljinu od nebojene vune; kosa joj je bila raspuštena, meka i tamna kao vuna crne ovce. Izgledala je mala, krhka i stara, a oči su joj bile kao oči sveštenice u pećini odrastanja,

pre mnogo godina i u drugom svetu... Igrena je nestrpljivo odbacila takve misli.

Vivijen joj je prišla i pružila ruku da joj dodirne kosu.

"Mala Igrena. Više nisi tako mala", nežno je rekla. "Znaš li, malena, da sam ti ja dala ime: Grena, po Boginji Beltanskih vatri... Koliko je prošlo otkako si služila Boginju u Beltanu, Igrena?"

Igrena je tek malo pomerila usne; osmeh nije otišao dalje od zuba. "Gorloas je Rimljanin i hrišćanin. Da li zaista veruješ da njegovo domaćinstvo održava obrede Beltana?"

"Ne, verovatno ne", rekla je vedro Vivijen. "Mada, da sam na tvom mestu, ne bih smela da se zakunem kako se sluge ne iskradaju na dan dugodnevice da pale vatre i ležu zajedno pod punim mesecom. Ali gospodar i gospa hrišćanskog domaćinstva ne mogu to da čine, bar ne pred očima svojih sveštenika i njihovog strogog i nepomirljivog Boga..."

Igrena ju je oštro prekinula. "Ne govori tako o Bogu moga muža, koji je Bog ljubavi."

"Ti tako kažeš. A ipak je poveo rat protiv ostalih bogova i ubija one koji ga ne obožavaju", odgovorila je Vivijen. "Trebalo bi da se molimo da nas poštedi takve ljubavi. Mogla bih ti se obratiti u ime zaveta koje si nekada položila, da učiniš ono što sam te molila u ime Boginje i Svetog ostrva..."

"Ma nemoj", sarkastično je rekla Igrena. "Sada moja Boginja zahteva od mene da postanem kurva, a Merlin od Britanije i Gospa od Jezera će mi držati sveću!"

Vivjanin pogled je planuo; prišla je za korak, i Igreni se za trenutak učinilo da će je sveštenica udariti. "Kako se usuuješ!" rekla je Vivijen, i mada joj je glas bio tih, odjeknuo je u čitavoj odaji, tako da je Morgana, koja je zaspala pod Igreninim vunanim pokrivačem, sela i zaplakala se od straha.

"Eto, sad si mi probudila bebu..." rekla je Igrena i sela na ivicu kreveta, umirujući dete. Sa Vivijeninog lica postepeno je nestalo gnevnog rumenila. Sela je kraj Igrene. "Nisi me razumela, Grena. Zar misliš da je Gorloas besmrtno? Reći ću ti, dete, pokušala sam da pročitam u zvezdama sudbinu onih koji su važni za jedinstvo Britanije u narednim godinama, i kažem ti, njegovo ime nije tamo

zapisano."

Igrena je osetila da joj kolena klecaju i da joj popuštaju svi zglobovi. "Hoće li ga Uter ubiti?"

"Kunem ti se: Uter neće imati udela u njegovoj smrti, i kada Gorloas umre, Uter će biti daleko odatle. Ali razmisli, dete. Tintagel je veliki zamak; zar misliš, kada Gorloas više ne bude mogao da ga brani, da Uter Pendragon neće požuriti da kaže nekom svom ratniku: Uzmi taj zamak i ženu koja je u njemu? Bolje Uter nego neki njegov ratnik."

Morgana. Šta će biti sa mojim detetom; šta će biti sa Morgozom, mojom malom sestrom? Zaista, žena koja pripada nekom muškarcu mora se moliti da on poživi kako bi je štitio.

"Zar ne mogu da se vratim na Sveto ostrvo i da poživim u Avalonu kao sveštenica?"

"To nije tvoja sudbina, malena", rekla je Vivijen. Glas joj je opet bio nežan. "Ne možeš se sakriti od svoje sudbine. Dato ti je da igraš ulogu u spasenju ove zemlje, ali put ka Avalonu ti je zauvek zatvoren. Hoćeš li poći putem svoje sudbine, ili moraju bogovi da te vuku njime protiv tvoje volje?"

Nije čekala da Igrena odgovori. "Neće dugo trajati. Ambrozije Aurelijanus umire; mnogo godina je vodio Britance, a sada će se njegove vojvode sastati da izaberu Velikog Kralja. A ne mogu verovati nikome do Uteru. I tako će Uter biti i vojskovođa i Veliki Kralj. I trebaće mu sin."

Igrena je osećala da se klopka zatvara oko nje. "Ako ti je već toliko važno, zašto to sama ne uradiš? Ako žena britanskog vojskovođe i Velikog Kralja stiče toliku moć, zašto ne pokušaš da osvojiš Utera svojim čarolijama, i sama začneš novog kralja?"

Vivijen ju je iznenadila dugom pauzom pre nego što je odgovorila. "Zar misliš da nisam pomislila na to? Ali zaboravljaš koliko sam stara, Igrena. Starija sam od Utera, a on nije mlad za jednog ratnika. Imala sam dvadeset šest godina kad se rodila Morgoza. Sada mi je trideset devet, Igrena, i moje godine rađanja su prošle."

U bronзанom ogledalu, koje joj je ostalo u ruci, Igrena je videla sestrin odraz, izmenjen i izobličen, kako se talasa kao voda, zamagljujući se i bistreći. "Misliš?" upitala je Igrena. "A ja ti kažem da

ćeš začeti još jedno dete."

"Nadam se da neću", rekla je Vivijen. "Starija sam nego naša mati kada je umrla rađajući Morgozu, i ne mogu se nadati da bih izbegla takvoj sudbini. Ovo je poslednja godina u kojoj ću učestvovati u obredima Beltana; potom ću predati svoju dužnost nekoj mlađoj ženi i postaću žena-mudrac, kao Drevni. Nadala sam se da ću jednog dana predati mesto Boginje Morgozi..."

"Pa zašto je onda nisi zadžrala u Avalonu i obučila je da bude sveštenica posle tebe?"

Vivijen je izgledala veoma tužno. "Ona nije prikladna. Pod odeždom Boginje vidi samo moć, a ne beskonačno žrtvovanje i patnju. I stoga taj put nije za nju."

"Meni se ne čini da si patila", rekla je Igrena.

"Ne znaš ti ništa. Ni ti nisi odabrala da ideš tim putem. Ja, koja sam tome posvetila čitav život, kažem da bi ipak bilo jednostavnije živeti životom seljanke, tovarne životinje preko godine i rasplodne kada dođe vreme. Vidiš me obučenu i krunisanu kao Boginju, pobedonosnu kraj pehara; ne vidiš tamu pećine ni dubinu velikog mora... Tebi to nije suđeno, dete, i treba da zahvališ Boginji što je tvoja sudbina drugačija."

Misliš da posle ove četiri godine ne znam ništa o patnji i nemom trpljenju, pomislila je Igrena, ali ništa nije rekla. Vivijen se naginjala nad Morganom, sa nežnim izrazom lica, gladeći detetovu svilastu, crnu kosu.

"Ah, Igrena, ne možeš znati koliko ti zavidim - čitavog života sam čeznula za kćeri. Morgoza mi je kao rođeno dete, Boginja to zna, ali uvek mi je bila i strana kao da ju je rodila strankinja, a ne moja rođena mati... Čeznula sam za kćeri u čije bih ruke predala službu." Uzdahnula je. "Ali rodila sam samo jedno žensko dete, koje je umrlo, a moji sinovi su sada daleko." Stresla se. "Pa, takva mi je sudbina, i treba da pokušam da se pomirim kao i ti sa tvojom. Samo to tražim od tebe, Igrena, a ostalo ostavljam onoj koja je gospodarica svih nas. Kada Gorloas stigne kući, spremaće se za Londinijum na izbor Velikog Kralja. Moraš ga nekako ubediti da povede i tebe."

Igrena je prasnula u smeh. "Samo to tražiš, a to je najteže od svega! Zar zaista misliš da će Gorloas opteretiti svoje ljude vodeći

mladu ženu u Londinijum? Stvarno bih volela da pođem, ali Gorloas će me povesti kada smokve i narandže sa juga niknu u baštama Tintagela!"

"Svejedno, moraš ga nekako ubediti i moraš potražiti Utera Pendragona."

Igrena se opet nasmejala. "I verovatno ćeš mi dati neku čaroliju, pa će se on beznadežno zaljubiti u mene?"

Vivijen ju je pogladila po kovrdžavoj, riđoj kosi. "Mlada si, Igrena, i verovatno nemaš pojma koliko si lepa. Mislim da Uteru neće trebati nikakve čarolije."

Igrena je osetila da joj se telo iznenada grči od straha. "Možda bi mi ipak bila potrebna čarolija, da ne pobegnem od njega!"

Vivijen je uzdahnula. Dodirnula je opal koji je Igrena nosila oko vrata. "Ovo ti nije poklonio Gorloas..."

"Ne. Ti si mi ga dala na dan venčanja, sećaš se? Rekla si da je pripadao majci."

"Daj mi ga." Vivijen je posegnula pod Igreninu bujnu kosu i otkopčala lanac. "Kada ti se ovaj dragulj vrati, Igrena, seti se šta sam ti rekla i učini ono što Boginja bude zahtevala od tebe."

Igrena je gledala u opal u rukama sveštenice. Uzdahnula je, ali se nije bunila. Ništa joj nisam obećala, ljutito je pomislila, baš ništa.

"Hoćeš li i ti doći u Londinijum na izbor Velikog Kralja, Vivijen?"

Sveštenica je odmahнула glavom. "Idem u zemlju drugog kralja koji još ne zna da se mora boriti zajedno sa Uterom. Ban od Armorike, u Donjoj Britaniji, postao je Veliki Kralj svoje zemlje, i njegovi druidi su mu rekli da mora izvršiti Veliki obred. Ja sam odabrana da služim u Svetom Braku."

"Mislila sam da je Bretanja hrišćanska zemlja."

"Oh, i jeste", ravnodušno je odgovorila Vivijen, "i sveštenici će zvoniti svojim zvonima, i poliće ga svojim svetim uljima, i reći će mu da se njegov Bog žrtvovao za njega. Ali narod neće prihvatiti kralja koji se nije i sam zakleo Velikoj Žrtvi."

Igrena je duboko uzdahnula. "Toliko malo znam..."

"U stara vremena, Igrena", rekla je Vivijen, "Veliki Kralj je svojim životom odgovarao za sreću svoje zemlje i zaklinjao se, kao što se zaklinje svaki Merlin od Britanije, da će - ukoliko zemlja dođe u

opasnost - umreti kako bi zemlja opstala. A ukoliko odbije tu žrtvu, zemlja će nestati. Ja... ne bi trebalo da ti govorim o tome, jer to je Misterija, ali i ti ćeš, Igrena, na neki način ponuditi svoj život radi isceljenja svoje zemlje. Nijedna žena ne zna, kada leže da rodi, hoće li Boginja zahtevati njen život. I ja sam ležala, vezana i bespomoćna, sa nožem pod grlom, znajući da će, ukoliko umrem, moja krv iskupiti zemlju..." Glas joj je zamro u tišinu; i Igrena je ćutala, obuzeta čudom.

"I deo Donje Britanije je nestao u maglama, a Veliki kameni oltar niko ne može da nađe. Put koji vodi ka oltaru sada je prazan kamen, osim ako se zna put do Karnaka", rekla je Vivijen, "ali kralj Ban se zarekao da održi svetove zajedno i da kapije budu otvorene pred Misterijama. I stoga će sklopiti Sveti Brak sa zemljom, u znak da će njegova krv biti prolivena da nahrani useve ukoliko zatreba. Prikladno je da moja poslednja služba Majci, pre nego što se pridružim ženama-mudracima, bude vezivanje njegove zemlje za Avalon, i stoga ću u toj Misteriji biti njegova Boginja."

Zaćutala je, ali Igrena je osećala kako je odaja puna odjeka njenog glasa. Vivijen se sagnula i podigla usnulu Morganu, veoma nežno je držeći.

"Ona još nije devojka, a ja još nisam žena-mudrac", rekla je, "ali mi smo Trojstvo, Igrena. Zajedno činimo Boginju, i ona je sada ovde, sa nama."

Igrena se upitala zašto nije pomenula njihovu sestru, Morgozu, a bile su toliko otvorene jedna pred drugom da je Vivijen to ćula kao da je izgovoreno naglas.

Odgovorila je šapatom, a Igrena je primetila da drhti. "Boginja ima ćetvrto lice, koje je tajna, i treba da joj se moliš, kao što se ja molim - a molim se, Igrena - da Morgoza nikada ne ponese to lice."

3.

Igrena se činilo da beskonačno jašu kroz kišu. Putovanje u Londinijum ličilo je na putovanje na kraj sveta.

Ranije je veoma malo putovala, osim nekada davno iz Avalona u Tintagel. Danas se razlikovala od uplašenog, očajnog deteta sa tog prvog putovanja. Sada je jahala uz Gorloasa, a on se udostojio da joj govori ponešto o zemljama kroz koje u prolazili, a ona se smejala i bockala ga, a noću, u šatoru, bila je spremna da mu ode u krevet. Povremeno bi joj nedostajala Morgana, i pitala se kako je detetu - da li plače za majkom noću, da li jede dok je Morgoza hrani? Ali bilo je prijatno opet biti slobodna, jahati u velikoj grupi ljudi, svesna njihovih pogleda punih divljenja i njihove strepnje - niko se ne bi usudio da priđe Gorloasovoj gospi, osim povremenih pogleda iz daljine. Opet je bila devojka, ali sada se nije plašila i ustezala od stranca koji joj je bio muž i kome je nekako morala da ugoditi. Sada je bila devojka bez detinjaste nespretnosti i uživala je u tome. Čak joj nije smetala ni neprekidna kiša koja je zaklanjala daleke bregove, tako da su jahali u uskom krugu u magli.

Mogli bismo da se izgubimo u ovoj magli, da zalutamo u vilinske zemlje i da se nikada ne vratimo u svoj svet, gde Ambrozije umire i gde ambiciozni Uter planira spas Britanije od divljih plemena. Britanija bi mogla da potone kao Rim, da nestane pod varvarima, a mi nikada ne bismo saznali i ne bismo marili...

"Jesi li umorna, Igrena?" Gorloasov glas bio je nežan i zabrinut. Zaista nije bio ni nalik na zloduha kakvim joj se činio u prvim danima pre četiri godine! Sada je bio samo sredovečan muškarac, kose i brade prošarane sedim (mada se pažljivo brijao, kao što je rimski običaj), prekriven ožiljcima od mnogih godina ratovanja i dirljivo željan da joj udovolji. Ko zna, da nije bila onako uplašena i puna otpora u početku, možda bi i tada primetila da je želeo da joj udovolji. Nije bio okrutan prema njoj, ili, ako je i bio, onda samo zato što je vrlo malo znao o ženskom telu i kako se ono koristi. Sada joj se činilo da je bio samo nespretnan, ne i okrutan; da mu je rekla da je boli, milovao bi je nežnije. Mlada Igrena smatrala je bol i užas

neizbežnim. Sada je znala šta treba.

Vedro mu se nasmešila. "Ne, nimalo; mogla bih beskrajno da jašem! Ali u ovolikoj magli, kako znaš da se nećemo izgubiti i nikada ne stići do Londinijuma?"

"Ne plaši se toga", ozbiljno joj je odgovorio. "Vodiči su vrlo dobri i poznaju svaki pedalj puta. A pre večeri ćemo doći na stari rimski put koji vodi pravo u srce grada. Ove noći ćemo spavati pod krovom, u pravom krevetu."

"Biće mi drago da opet spavam u pravom krevetu", smerno je rekla Igrena i videla, kao što je znala da će videti, kako mu se javlja nagli plamen na licu i u očima. Ali brzo je odvratio lice od nje; gotovo kao da je se plašio, a Igreni, koja je upravo otkrila tu svoju moć, stvar je godila.

Jahala je uz njega, uživajući u izmnenadnoj nežnosti koju je osetila prema njemu, nežnosti pomešanoj sa žaljenjem što joj je postao drag tek sada, kada zna da će morati da ga izgubi. Ovako ili onako, znala je da su njihovi zajednički dani odbrojani; i setila se kako je prvi put saznala da će on umreti.

Došao je njegov glasnik, da je upozori da se pripremi za vojvodin povratak; poslao je jednog od svojih ratnika, čoveka sumnjičavih očiju koji je svuda zavirivao, govoreći Igreni bez reči da bi on, da ima mladu ženu, stizao kući bez najave, u nadi da će je uhvatiti u nedoličnom ili preteranom ponašanju. Znajući da je potpuno nedužna, da joj je posluga sposobna i kuhinja u redu, Igrena ga je pustila da uhodi i poželela mu dobrodošlicu. Neka ispituje sluge koliko želi, saznaće da je Igrena od gostiju primila samo svoju sestru i Merlina od Britanije.

Kada je glasnik otišao, Igrena se okrenula da pređe preko dvorišta i naglo se zaustavila. Preko nje je, uprkos jasnom suncu, pala senka i ispunila je bezrazložnim strahom. U tom trenutku ugledala je Gorloasa, pitajući se gde mu je konj, gde mu je pratnja? Izgledao je mršaviji i stariji, u prvi mah ga je jedva prepoznala, toliko je bio izmožden i ispijen. Na obrazu je nosio ožiljak od mača, koga se nije sećala.

"Mužu moj!" uzviknula je. "Gorloase..." A onda, pogođena neočekivaonom tugom na njegovom licu, zaboravila je strah od

njega i godine gađenja, pritrčala mu i obratila mu se kao detetu. "Oh, mili, šta ti se desilo? Kako to da si ovako došao, sam, nenaoružan - jesi li bolestan? Jesi li..." I tu je prekinula. Jer nije bilo nikoga pred njom, osim varljivih senki oblaka i odjeka njenog sopstvenog glasa.

Tokom čitavog dana je pokušavala da ubedi sebe kako je to bila samo Vest, kao ona koja ju je upozorila na Vivijenin dolazak. Ali znala je da nije u pravu: Gorloas nije imao Vid, a i da ga je imao ne bi ga koristio niti bi verovao u njega. Ono što je videla - a znala je mada nikad ništa slično nije videla - bila je slika njenog muža, njegov dvojnik, senka i najava njegove smrti.

I kada je zaista stigao, zdrav i čitav, pokušala je da zatomi sećanje, govorila je sebi da je samo zbog varke svetlosti videla iza njega onu senku, sa ranom od mača na obrazu i neizrecivim bolom u očima. Jer Gorloas nije bio ni ranjen ni obeshrabren; naprotiv, bio je dobro raspoložen, doneo joj je poklone, pa čak i nisku korala za Morganu. Potražio je po vrećama plena od Saksonaca i poklonio Morgozi crveni ogrtač.

"Svakako je pripadao nekoj saksonskoj kurvi koja prati logore, ili možda nekoj od onih vrištavih žena sa mačem koje se bore rame uz rame sa muškarcima, polunage na bojnom polju", rekao je, smejući se i držeći devojkicu pod bradom, "pa će sasvim lepo pristajati i jednoj britanskoj devojci. Boja ti odgovara, sestrice. Kada malo odrasteš, možda ćeš biti lepa kao moja žena." Morgoza se povlačila, kikotala se i obarala pogled, ali vrtela se u novom ogrtaču. Kasnije, kad su se spremali za krevet (Morgana je, vrišteći, bila odneta u Morgozinu sobu), Gorloas se oštro obratio Igreni: "Moramo udati tu devojkicu čim stignemo, Igrene. Ona je mala kuja koja se uspali na svaki nagoveštaj muškog; jesi li videla kako je gledala ne samo mene nego i mlađe vojnike? Neću dozvoliti da iko okalja moju porodicu, niti da utiče na moju kćer!"

Igrene mu je blago odgovorila. Nije mogla da zaboravi kako je videla njegovu smrt i nije htela da se svađa sa osuđenim čovekom. A i nju je pogodilo Morgozino ponašanje.

Znači, Gorloas će umreti. Pa, ne treba biti naročit prorok da bi se predvidelo kako čovek od četrdeset pet godina, koji je većim delom života ratovao protiv Saksonaca, neće dočekati da mu deca odrastu.

Ne smem dozvoliti da zbog toga poverujem u sve ostale gluposti koje mi je napričala, niti treba da očekujem kako će me Gorloas povesti u Londinijum!

Ali sutradan, dok su sedeli posle doručka i dok je ona krpila veliku poderotinu na njegovoj najboljoj tunici, Gorloas se iznenada oglasio.

"Zar se nisi upitala šta me je dovelo kući tako iznenada, Igrena?"

Posle protekle noći, bila je dovoljno smaopouzdana da mu se nasmeši. "Treba li da dovodim u pitanje sreću koja mi je dovela muža posle godinu dana odsustva? Nadam se da to znači da su Saksonci poraženi i da je obala ponovo slobodna i u britanskim rukama."

Odustno je klimao glavom i smešio se. No, brzo se uozbiljio.

"Ambrozije Aurelijanus umire. Starog orla uskoro će nestati, a u njegovom gnezdu nema mladih koji bi poleteli umesto njega. Kao da legije ponovo kreću; on je bio Veliki Kralj čitavog mog života, i to dobar kralj svima koji su se, kao ja, nadali da će se Rim jednog dana vratiti. Sada znam da taj dan nikada neće doći. Kraljevi Britanije, iz bliza i iz daleka, pozvani su da se okupe u Londinijumu i izaberu novog Velikog Kralja i vojskovođu, i moram da odem i ja. Bio je dalek put za ovako kratak boravak, jer moram ponovo da pođem za tri dana. Ali nisam mogao da prođem tako blizu, a da ne vidim tebe i dete. Biće to veliki skup, Igrena, i mnoge vojvode i kraljevi povešće i svoje gospe; da li bi želela da pođeš sa mnom?"

"U Londinijum?"

"Da, ako hoćeš da putuješ tako daleko", rekao je, "i ako pristaneš da ostaviš dete. Mislim da bi mirno mogla. Morgana je zdrava, a ovde ima dovoljno žena da se staraju o desetak takvih; a ako sam uspeo da ti opet napravim dete" - pogledao ju je u oči sa osmehom koji doskora nije ni mogla da zamisli na njegovom licu - "zasad ti još neće smetati da jašeš." Kad je nastavio, u njegovom glasu bilo je nežnosti kakvu ranije nije mogla ni da nasluti. "Radije se ne bih ponovo odvajao od tebe još neko vreme. Hoćeš li da pođeš, ženo moja?"

Moraš ga nekako ubediti da te povede u Londinijum, rekla je Vivijen. A sada nije bilo potrebno da ga uopšte moli. Igrena je osetila nagli nalet panike - kao da se nalazi na podivljalom konju. Podigla je

čašu piva i otpila malo, kako bi prikrla zbunjenost. "Svakako ću poći ukoliko ti želiš." Dva dana kasnije bili su na putu, jašući na istok, ka Londinijumu i logoru Utera Pendragona i umirućeg Ambrozija, na izbor Velikog Kralja...

Sredinom popodneva izišli su na rimski put i mogli su da jašu brže; a pred večer su ugledali predgrađe Londinijuma i osetili miris rečnog ušća. Igrena nikada nije ni pomislila da može postojati toliko kuća na jednom mestu; za trenutak je osetila, posle ledenih prostora severnih močvara, da ne može da diše, da se kuće zatvaraju oko nje. Jahala je kao u zanosu, osećajući da su je kamene kuće i ulice odvojile od vazduha i svetla i samog života... Kako ljudi mogu ovako da žive?

"Noćas ćemo spavati u kući jednog od mojih vojnika, koji živi u gradu", rekao je Gorloas, "a sutra ćemo se pojaviti na Ambrozijevom dvoru."

To večer, dok su sedeli kraj vatre (kakav luksuz, pomislila je, paliti vatru ovako blizu ravnodnevice!), upitala ga je: "Šta misliš, ko će biti sledeći Veliki Kralj?"

"Zašto je to važno ženi koja vlada zemljom?"

Nasmešila mu se; bila je raspustila kosu pred spavanje i osetila je da se zagrejao od njenog osmeha. "Iako sam žena, Gorloase, moram da živim u ovoj zemlji i volela bih da znam kakvog čoveka će moj muž morati da prati u miru i ratu."

"U miru! Neće biti mira, barem za moga života", rekao je Gorloas. "Bar ne dok ovoliko divljih naroda dolazi na naše bogate obale; moramo se svim silama upinjati da se odbranimo. A ima ih mnogo koji bi želeli da ponesu Ambrozijev ogrtač i da nas povedu u rat. Lot od Orknija, na primer. Grub čovek, ali pouzdan, odlučan vođa, vešt u strategiji bitke. No, još je neoženjen: nema dinastije. Mlad je za Velikog Kralja, ali ambiciozan; nikada nisam video toliko ambicije kod tako mladog čoveka. I Urijens od Severnog Velsa. Nema problema sa dinastijom, već ima sinove. Ali on nema mašte; hoće sve da uradi onako kako je oduvek rađeno, kaže da je jednom uspelo, pa će uspeti opet. A čini mi se da nije dobar hrišćanin."

"Koga bi ti odabrao?" upitala je Igrena.

Uzdahnua je. "Nijednog. Pratio sam Ambrozija čitavog života i

pratio bih čoveka koga Ambrozije odabere; to je pitanje časti, a Ambrozijev čovek je Uter. To je jasno. Nije da volim Utera. On je razvratnik sa desetak kopiladi, nijedna žena nije sigurna u njegovoj blizini. Ide na mise zato što to radi vojska i zato što je to red. Više bih voleo da je iskreni paganin nego hrišćanin, zbog koristi koju bismo mogli da izvučemo iz toga."

"Ali ipak ga podržavaš..."

"Oh, da. On je dovoljno dobar vojnik i za Cezara; ljudi će ga pratiti i u pakao, ako uzmoraju. Ne preza ni od čega da bi ostao na glasu u vojsci - znaš kako to izgleda, obilazi logor i jede sa njima da bi se uverio kako je sledovanje dovoljno dobro, umesto da se odmara, kad može provodi dan u štabu da bi dobio povoljan otpust za starog, bezubog veterana, spava pred bitku sa vojskom, u polju. Ljudi bi poginuli za njega - i to i rade. A ima i pamet i maštu. Uspeo je da skopi mir sa nekim izdajničkim odredima i da ih povede sa sobom u bitku prošle jeseni - za moj ukus suviše misli na saksonski način, naprosto zna kako im radi pamet. Da, podržavam ga. Ali to ne znači da mi se dopada kao čovek."

Igrena je slušala i mislila kako je Gorloas upravo ispričao više o sebi nego o kandidatima za Velikog Kralja. "Jesi li ikada pomislio na to", upitala je, "da si ti vojvoda od Kornvola, i da te Ambrozije ceni; da li bi ti mogao da postaneš Veliki Kralj?"

"Veruj mi, Igrena, ne želim krunu. Da li ti želiš da budeš kraljica?"

"Ne bih odbila", rekla je, setivši se Merlinovog proročanstva.

"Govoriš tako jer si suviše mlada da znaš šta to znači", nasmešio se Gorloas. "Zar bi zaista volela da vladaš kraljevstvom onako kako moraš da vladaš svojom poslugom u Tintagelu, uvek da ih nadzireš i kontrolišeš? U svoje vreme, kad sam bio mlađi... ali ne želim da provedem ostatak života u ratovima. Ambrozije mi je dao Tintagel pre dosta godina, Igrena; do pre četiri godine nisam provodio u njemu dovoljno vremena ni da dovedem nevestu! Braniću ove obale dok god budem mogao da držim mač, ali želim da imam sina koji će se igrati sa mojom kćeri i želim da provodim vreme u miru, u pecanju sa stenja, u lovu, u sedenju na suncu i gledanju kako seljaci donose svoje plodove, a možda i da se pomirim sa Bogom, kako bi mi možda oprostio za sve ono što sam morao da učinim kao vojnik. Ali

čak i kada u zemlji vlada mir, Veliki Kralj nema mira, jer kada neprijatelji napuste naše obale počeće prijatelji da se međusobno bore, makar za njegovu milost. Ne, meni kruna ne treba, a kada dođeš u moje godine, razumećeš."

Igrena je osetila peckanje u očima dok je slušala Gorloasa. Znači, ovaj grubi vojnik, ozbiljan muškarac koga se plašila, sada se oseća dovoljno opušteno kraj nje da bi joj otkrio deo svojih želja. Svim srcem je zaželela da mu pruži poslednje godine na suncu kao što je poželeo, sa decom koja se igraju oko njega; ali čak i tu, pred svetlucavom vatrom, učinilo joj se da vidi zlokobnu senku usuda koji ga čeka.

To je samo moja mašta, počela sam da zbog Merlinovih reči umišljam gluposti, pomislila je, a kad je Gorloas zevnuo i protegnuo se, rekavši da je umoran od jahanja, brzo je prišla da mu pomogne da se svuče.

Jedva da je spavala u nepoznatom krevetu, meškoljeći se i prevrćući dok je slušala muževljevo tiho disanje; povremeno bi, ne budeći se, pružio ruku ka njoj, i tada ga je privijala na grudi i umirivala ga kao da joj je dete. Možda su Merlina i Gospu uplašile sopstvene senke, pomislila je, možda će Gorloas ipak imati vremena da stari na suncu. Možda je zaista pre spavanja posadio u njenu matericu seme sina za koga su joj rekli da ga nikad neće začeti. No, pred jutro je zapala u nemiran san, i sanjala je svet u magli, i obalu Svetog ostrva kako u toj magli polako nestaje; činilo joj se da vesla u barci, umorna i iscrpljena, tragajući za Ostrvom Avalon gde je Boginja, sa Vivijeninim licem, čekala da je upita je li dobro obavila ono što se od nje tražilo. Ali iako joj je obala bila poznata, sa jabučarima koji su tamo rasli blizu hrama, u snu je na hramu stajalo raspeće, a hor hrišćanskih monahinja u crnim odorama pevao je neku njihovu žalosnu himnu, a kada je počela da trči, tražeći sestru, zvuk crkvenih zvona prigušio je njene dozive. Probudila se uz prigušen jecaj, nalik na tihi krik, i sela u krevetu. Još je odasvud čula crkvena zvona.

Gorloas je takođe sedeo u krevetu. "To je crkva gde će Ambrozije ići na misu. Požuri sa oblačenjem, Igrena, pa ćemo poći zajedno."

Dok je nameštala svileni ogrtač preko lanene donje hajine, na

vrata je zakucao nepoznati sluga i zamolio da govori sa gospom Igrenom, ženom vojvode od Kornvola. Igrema je otišla na vrata i učinilo joj se da je prepoznala tog čoveka. Naklonio joj se, i tada se setila gde ga je videla - pre mnogo godina, veslao je na Vivijeninoj barci. Stoga se setila sna i osetila je jezu iznutra.

"Vaša sestra vam šalje ovo od Merlina", rekao je, "i obavezuje vas da ga nosite i da se sećate obećanja, ništa više od toga." Predao joj je mali paket umotan u svilu.

"Šta je to, Igrema?" upitao je Gorloas, mršteći se iza nje. "Ko ti šalje poklone? Poznaješ li glasnika?"

"On je jedan od slugu moje sestre, na Ostrvu Avalon", rekla je Igrema, odmotavajući paket; ali Gorloas je bio strog. "Moja žena ne može primiti poklone od glasnika koje ja ne poznajem", rekao je i grubo joj oduzeo paket. Igrema je zaustila da se pobuni, a sva novootkrivena nežnost prema njemu nestala je u trenutku; kako se usuđuje?

"Pa, to je onaj plavi dragulj koga si nosila kad smo se venčali", namrštitio se Gorloas. "Kakvo je to obećanje? Ako ga stvarno šalje tvoja sestra, kako je došla do njega?"

Igrema se brzo pribrala i prvi put u životu namerno je slagala muža. "Kada me je sestra posetila", rekla je, "dala sam joj opal i lanac kome je trebalo zameniti kopču; ona zna zlatara u Avalonu koji je mnogo bolji od kornvolških. A poziva se na obećanje da ću bolje paziti na svoj nakit, jer sada sam odrasla žena, a ne nemarno dete koje ne ume da pazi na svoje dragocenosti. Mogu li sada da dobijem ogrlicu, mužu moj?"

Predao joj je dragulj, i dalje se mršteći. "Moje zanatlije bi ti popravile to bez držanja pridika na koje tvoja sestra više nema prava. Vivijen previše umišlja; jeste da ti je zamenila majku dok si bila dete, ali sada više nisi pod njenim staranjem. Moraš se potruditi da budeš odrasla žena i da manje zavisiš od svog doma."

"Pa, sad sam dobila dve pridike", ljutito je rekla Igrema, stavljajući lanac oko vrata. "Jednu od sestre i jednu od muža, kao da sam zaista nevaspitano dete."

Iza njega kao da je opet naslutila onu senku smrti, strašnu prikazu mrtvaca. Iznenada se ponadala, duboko i strasno, da joj nije

napravio dete, da neće poneti sina osuđenog čoveka... bilo joj je strašno zima.

"Hajde, Igrena", umirivao ju je, pruživši ruku da je pogladi po kosi, "ne ljuti se na mene. Pokušaću da zapamtim da si ti odrasla žena od devetnaest godina, a ne dete od petnaest! Hajde, moramo se spremiti za kraljevsku misu, a sveštenici ne vole da se mnogo ulazi i izlazi pošto počnu."

Crkva je bila mala, načinjena od naboja i pruća, a unutra su gorele svetiljke; Igreni je bilo milo što je ponela debeli vuneni ogrtač. Gorloas joj je šapnuo da je sedi sveštenik, dostojanstven kao druid, bio Ambrozijev lični sveštenik koji je putovao sa vojskom, i da je ovo služba zahvalnosti zbog kraljevog povratka kući.

"Je li kralj ovde?"

"Upravo stiže u crkvu, i čeka ga sedište tamo, pred oltarom", promrmljao je Gorloas, pokazavši glavom.

Smesta ga je poznala po tamnocrvenom ogrtaču, prebačenom preko crne, gusto izvezene tunike, i opasaču za mač prekrivenom draguljima. Ambrozije Aurelijanus mora da je imao oko šezdeset godina, pomislila je; bio je visok i mršav, obrijan po rimskim običajima, ali pogrbljen, i koračao je pažljivo kao da ima neki unutrašnji bol. Nekada je možda bio i lep; sada mu je lice bilo izborano i žuto, brci oboreni i gotovo sasvim sedi, a kosa proređena. Kraj njega se nalazilo nekoliko savetnika ili drugih kraljeva; poželela je da zna ko su, ali sveštenik, kad je video kralja da ulazi, počeo je da čita iz neke velike knjige, pa se ugrizla za usnu i začutala, slušajući službu koju ni sada, posle četiri godine podučavanja kod oca Kolumbe, nije sasvim razumela, niti joj je do nje bilo stalo. Znala je da je neučtivo osvrtnati se po crkvi, kao seoska prostakuša, ali je provirila ispod kapuljače i osmotrila ljude oko kralja; za jednog je pretpostavila da je Urijens od Severnog Velsa, a drugi je bio bogato odeveni muškarac, vitak i lep, kratko podšišan u rimskom stilu, sa kosom do brade. Upitala se je li to Uter, Ambrozijev pratilac, a možda i naslednik. Tokom čitave službe pažljivo je stajao kraj Ambrozija, a kada se ostareli kralj zateturao, lepi muškarac mu je ponudio ruku. Pažljivo je posmatrao sveštenika; ali Igrena, naučena da na licima ljudi pročita njihove misli, znala je da on ne sluša ni

sveštneika ni službu, nego da se bavi svojim mislima. Podigao je glavu, jednom, i osmotrio pravo Gorloasa, za trenutak pogledavši u oči i Igrenu. Oči su mu bile crne, pod gustim, tamnim veđama, i Igrema je smesta osetila drhtaj gađenja. Ako je ovo Uter, pomislila je, neću da imam ništa sa njim; kruna bi uz njega bila preskupo plaćena. Mora da je stariji nego što izgleda, jer izgledao je kao da ima najviše dvadeset pet godina.

Tokom službe pojavilo se komešanje na ulazu, i visok, otresit muškarac, širokih ramna, ali vitak, u debelom, tkanom ogrtaču kao što ih nose severnjavci, ušao je u crkvu, u pratnji pet-šest vojnika. Sveštenik je nastavio dalje, ne uznemirivši se, ali đakon koji je stajao kraj njega podigao je glavu sa knjige himni i namrštio se. Dugajlija je skinuo kapu, otkrivši svetlu kosu, već prilično proređenu na temenu. Pošao je kroz okupljenu pastvu, sveštenik je rekao Pomolimo se, i Igrema je kleknula. Pri tom je primetila da je visoki, plavokosi muškarac stigao blizu njih. Njegovi ljudi su kleknuli oko vojvodinih, a dugajlija se našao kraj nje. Kada se spustio na kolena, brzo se osvrnuo da vidi gde mu se nalaze ljudi, a onda je pokorno pognuo glavu da sasluša molitvu.

Tokom čitave duge službe nije nijednom podigao glavu; čak i kada je pastva počela da se približava oltaru kako bi primili posvećeni hleb i vino, on nije pošao tamo. Gorloas je dodirnuo Igrenu po ramenu, i ona je pošla za njim - hrišćani su smatrali da žena treba da poštuje muževljevu veru, pa bi Bog okrivio samo Gorloasa ako bi se ona nečim obrukala. Otac Kolumba je mnogo raspravljao sa njom o pristojnim molitvama i pripremama, i Igrema je zaključila da nikada neće biti valjano pripremljena. Ali Gorloas bi se ljutio na nju, i na kraju krajeva nije mogla da prekine službu svađom sa njim, čak ni šapatom.

Kada se vratila na mesto, usta punih mrvica od tvrdog hleba i sa kiselim vinom u praznom stomaku, primetila je da je dugajlija podigao glavu. Gorloas mu je kruto klimnuo glavom i prošao. Čovek je pogledao Igrenu, i za trenutak joj se učinilo da joj se osmehuje, kao i njenom mužu; osetila je da se i sama smeši. Na vojvodino ljutito mrštenje pošla je za njim i krotko kleknula kraj njega. Ali videla je da je plavušan i dalje pomatra. Po severnjačkom ogrtaču

pretpostavila je da je to Lot od Orknija, onaj koga je Gorloas nazvao mladim i ambicioznim. Neki severnjaci su plavi kao i Saksonci.

Počeo je završni psalm; slušala je reči, ne obraćajući mnogo pažnje na njih.

Poslao je spasenje svom narodu, u skladu sa svojim večnim zavetom...

Njegovo je ime sveto i strašno; strah od Gospoda je početak mudrosti.

Gorloas je pognuo glavu da primi blagoslov. Toliko je naučila o svom mužu za ovih nekoliko dana. Kada se udala za njega, znala je da je hrišćanin; danas je ionako većina sveta pripadala hrišćanima, a ako i nisu, zadržavali su to za sebe, osim u blizini Svetog ostrva gde je vladala Stara Vera, ili među severnjačkim varvarima, ili među Saksoncima. Ali nije znala koliko je on zaista pobožan.

Blagoslov se završio; sveštenik i đakoni su otišli, noseći svoj dugački krst i Svetu Knjigu. Igrena je pogledala prema kralju. Izgledao je žut i umoran, a kada se okrenuo da iziđe iz crkve, teško se oslonio o ruku tamnokosog mladića koji je stajao kraj njega i pridržavao ga tokom čitave službe.

"Lot od Orknija ne gubi vreme, zar ne, gospodaru Kornvola", rekao je visok, plavokos muškarac u severnjačkom ogrtaču. "Ovih dana je stalno uz Ambrozija, i uvek je tako uslužen!"

Aha, pomislila je Igrena, ovo nije vojvoda od Orknija kao što sam mislila.

Gorloas se složio gundanjem.

"Je li ovo tvoja gospa, Gorloase?"

Gorloas je odgovorio oklevajući i džangrizavo. "Igrena, draga, ovo je naš vojskovođa: Uter, koga Plemena zovu Pendragonom, po njegovom grbu."

Lako se naklonila, iznenađeno žmirkajući. Uter Pendragon, ovaj nezgrapnan čovek, plav kao Saksonci? Je li ovo velikodostojnik koji treba da nasledi Ambrozija - ovaj skitnica koji je ulaskom prekinuo misu? Uter je piljio - ne u njeno lice, shvatila je Igrena, nego u nešto niže, i Igrena, pitajući se nije li prosula pričesno vino na haljinu, primetila je da on zuri u opal koji je nosila na grudima. Smesta se

upitala je li moguće da još nije video tako nešto.

I Gorloas je primetio kuda Uter gleda. "Voleo bih da predstavim svoju gospu kralju", rekao je. "Budi pozdravljen, vojskovođo moj." I otišao je, ne sačekavši Uterov odgovor. "Ne sviđa mi se kako te gleda, Igrena", rekao je kada su se našli van dometa sluha. "On nije čovek koga bi pristojna žena trebalo da poznaje. Izbegavaj ga."

"Nije gledao u mene, mužu moj", odgovorila je Igrena. "Gledao je moj dragulj. Je li on pohlepan na dragulje?"

"Pohlepan je na sve", kratko je odgovorio Gorloas. Koračao je tako brzo da se Igrena spotala po kamenoj ulici, pa su sustigli kraljevu pratnju.

Okružen sveštenicima i savetnicima, Ambrozije je izgledao kao svaki bolesni starac koji je gladan otišao na misu, pa sad jedva čeka da doručkuje i sedne. Hodao je držeći se jednom rukom za bok, kao da oseća bol. Ali nasmešio se vojvodi od Korvola zaista prijateljski, i Igrena je shvatila zašto čitava Britanija zaboravlja međusobne svađe kako bi služila pod ovim čovekom i terala Saksonce sa svojih obala.

"Pa, Gorloase, tako brzo si se vratio iz Kornvola? Nisam se nadao da ću te videti pred Većem, niti uopšte na ovom svetu", rekao je. Glas mu je bio tanak, zadihani, ali pružio je ruku, a Gorloas je pažljivo zagrljio starca. "Bolesni ste, gospodar, i trebalo bi da ostanete u krevetu!"

Ambrozije se nasmešio. "Naći ću se u njemu vrlo brzo i ostaću vrlo dugo, bojim se. Biskup mi je to rekao i doneo bi mi svetinje u krevet da sam poželeo, ali hteo sam da se još jednom pojavim. Hodi da doručkuješ sa mnom, Gorloase, pa ćeš mi pričati kako stoje stvari u tvom mirnom kraju."

Njih dvojica su nastavili zajedno, a Igrena je išla iza muža. Sa druge kraljeve strane nalazio se vitak, tamnokos muškarac, obučen u skerlet: Lot od Orknija, setila se. Kada su stigli u kraljevu kuću i kad je Ambrozije smešten u udobnu stolicu, Veliki Kralj joj je dao znak da se približi.

"Dobro došla na moj dvor, gospo Igrena. Tvoj muž mi kaže da si kćer Svetog ostrva."

"Jesam, ser", stidljivo je odgovorila.

"Neki tvoji sunarodnici su savetnici na mom dvoru; moji sveštenici

ne vole što su druidi ravnopravni sa njima, ali ja im kažem da i jedni i drugi služe Velike nad nama, ma kako da se zvali. A mudrost je mudrost, ma odakle poticala. Ponekad mislim da vaši bogovi traže za sluge mudrije ljude nego naš Bog", govorio je Ambrozije, smešeći se. "Hodi, Gorloase, sedi za sto kraj mene."

Igreni, koja je sela na meku klupu, činilo se da je Lot od Orknija vrebao u blizini kao pas koji je šutnut, ali želi da dopuzi natrag do gospodara. Ako Ambrozije ima oko sebe ljude koji ga vole, to je dobro. Ali da li Lot voli svog kralja, ili samo želi da bude blizu prestola čija moć bi se mogla preneti i na njega? Primetila je da Ambrozije, iako je učtivo nudio goste da jedu pšenični hleb, mleko i svežu ribu iznete na sto, sam jede samo mrvice hleba natopljene mlekom. Takođe je primetila da su mu beonjače obojene žućkasto. Ambrozije umire, rekao je Gorloas. Do sada je videla dovoljno samrtnika i znala je da je to tačno, a Ambrozije je, po onom što je rekao, to takođe znao.

"Stigle su mi vesti da su Saksonci obavili nekakve pregovore, da su zaklali konja, ili već nešto slično tome, i nad njegovom krvlju se zarekli na savez sa Severnjacima", rekao je Ambrozije. "Ovog puta bi borbe mogle da se prenesu u Kornvol. Urijense, možda bi trebalo da povedeš našu vojsku ka zapadu; ti i Uter, koji poznaje velške bregove kao što poznaje balčak sopstvenog mača. Rat će možda zahvatiti i tvoju mirnu oblast, Gorloase."

"Ali zaštićeni ste, kao i mi na severu, obalama i grebenima koji okružuju našezemlje", odvratio je Lot od Orknija uglađenim glasom. "Ne verujem da će horda divljaka doći pod Tintagel, osim ako poznaje stenje i luke. A što se tiče kopnene strane, Tintagel se može braniti, pošto ima dugačak prilazni put."

"Istina", rekao je Gorloas, "ali ostaju luke i obale na kojima se može nasukati čamac, i čak i ako ne mogu da stignu do dvorca, ostaju im imanja, bogata zemlja i usevi. Mogu da branim zamak, ali šta ću sa zemljom? Ja sam njihov vojvoda zato što mogu da ih branim."

"Meni se čini da bi vojvoda, ili kralj, trebalo da bude nešto više od toga", rekao je Ambrozije, "ali ne znam šta. Nikada nisam imao dovoljno mira da smislim. Možda će ga naši sinovi imati. Možda u

tvoje vreme, Lote, jer ti si najmlađi od nas."

U susednoj prostoriji javilo se komešanje, a onda je ušao visoki, plavokosi Uter. Vodio je na povocu dva psa, i povoci su se prepleli jer su se psi koškali i kevtali. Zastao je na vratima, mirno ih razmrsujući, a onda je predao povoce slugi i ušao u sobu.

"Uznemiruješ nas čitavo jutro, Utere", otrovno je rekao Lot, "prvo sveštenika na misi, a onda kralja za doručkom."

"Jesam li vas uznemirio? Molim za oproštaj, gospodaru", rekao je Uter, smešeći se, a kralj je ispružio ruku, smešeći mu se kao mezimcu.

"Oprošteno ti je, Utere, ali skloni pse odavde, molim te. E, uđi i sedi sa nama, dečaće", rekao je Ambrozije, nespretno ustajući, a Uter je prišao da ga zagrlji; Igrene je primetila da je to učinio veoma pažljivo i oprezno. Pa Uter voli kralja! pomislila je. Ovo nije samo ambicija ili ulagivanje!

Gorloas je ustao kako bi oslobodio mesto kraj kralja, ali Ambrozije ga je zaustavio pokretom ruke. Uter je prebacio dugačke noge preko klupe i prekoračio je, pa je seo kraj Igrene. Ona je prikupila suknju, osećajući se čudno zbog njegove nespretnosti. Kako je trapav! Kao veliko, umiljato kuče! Morao je da pruži ruke kako ne bi pao pravo preko Igrene.

"Izvinite me zbog nespretnosti, gospo", rekao je, smešeći joj se. "Zaista sam suviše veliki da vam sedim u krilu!"

Nehotice mu je uzvratila osmeh. "Čak i vaši psi su suviše veliki za to, gospodaru Utere!"

Poslužio se hlebom i ribom, i ponudio i njoj med dok ga je vadio iz vrča. Učtivo je odbila.

"Ne volim slatkiše", rekla je.

"I nisu vam potrebni, gospo", rekao je, a ona je primetila da joj opet gleda grudi. Zar nikada ranije nije video opal? Ili gleda u njene dojke? Iznenada je postala bolno svesna da joj grudi više nisu čvrste i visoke kao pre nego što je dojila Morganu. Osetila je da joj se lice žari, pa je brzo otpila gutljaj svežeg, hladnog mleka.

Uter je bio visok i svetle puti, čvrste i nenaborane kože. Mogla je da oseti njegov znoj, čist i svež kao dečiji. Pa ipak, nije bio suviše mlad, jer plava kosa mu se već poprilično proredila na temenu.

Osetila je neobičnu nelagodnost, kakvu nikada ranije nije iskusila; butina mu se nalazila na klupi tik uz njenu i bila je strašno svesna toga. Oborila je pogled i gricnula hleb namazan maslacem, slušajući kako Gorloas i Lot raspravljaju šta će se desiti ako rat stigne do zapadnih zemalja.

"Saksonci su borci, tačno", pridružio im se Uter, "ali oni se ipak donekle civilizovano bore. Severnjaci, Škoti, divlji narodi iz zemalja iza njih - to su ludaci, jurišaju goli i vrišteći, i važno je obučiti trupe da ih čvrsto dočekaju, a ne da se razbeže u strahu pred takvim jurišem."

"Zato su legije bolje nego naši ljudi", rekao je Gorloas, "jer njih čine vojnici po izboru, disciplinovani, obučeni za borbu, a ne ratari i seljaci pozvani u borbu bez znanja kako se to radi, koji će se vratiti na svoja imanja čim opasnost prođe. Britaniji su potrebne legije. Ako bismo se ponovo obratili imperatoru..."

Ambrozije se blago nasmešio. "Imperator ima dovoljno svojih problema. Potrebni su nam konjanici, legije konjanika; ali ako želimo legije u Britaniji, Utere, moraćemo da ih sami uvežbamo."

"To se ne može učiniti", odlučno je rekao Lot, "jer naši ljudi se bore za odbranu svojih domova i iz odanosti prema svojim poglavarima klanova, a ne za nekog Velikog Kralja ili imperatora. I za šta se bore, ako ne za to da se vrate kući i uživaju u njima posle bitke? Ljudi koji me prate, prate mene - a ne neki ideal slobode. Imao sam problema da ih povedem ovako daleko na jug - govore, donekle opravdano, da kod nas nema Saksonaca, pa zašto bi išli da ih traže negde drugde? Kažu, kad Saksonci stignu do naše zemlje, biće vremena da se borimo i pobedimo, ali južnjaci bi trebalo da se sami postaraju za odbranu svoje zemlje."

"Zar im nije jasno, ako dođu i zaustave Saksonce ovde, onda horde neće uopšte stići do njihovog..." počeo je Uter, ali Lot se nasmejao i podigao ruke.

"Mirno, Utere! Ja to znam - samo moji ljudi ne znaju! Ambrozije, od ljudi severno od velikog zida nećeš dobiti nikakve legije za Britaniju, niti redovnu vojsku."

"Možda je Cezar ipak bio u pravu", promuklo je rekao Gorloas. "Možda bi trebalo da obnovimo zid. Ne da zadržimo severnjake van

velikih gradova, što je on hteo, nego da sprečimo Saksonce da uđu u naše zemlje, Lote."

"Nemamo ljudi za to", nestrpljivo je rekao Uter. "Uopšte ne možemo odvojiti za to obučenu vojsku. Možda bi trebalo da na Saksonkim obalama ostavimo ugovorne trupe, a mi da uspostavimo uporište na zapadu, pred Škotima i severnjacima. Mislim da bi trebalo da napravimo glavno uporište u Letnjoj zemlji; onda neprijatelj neće moći da dođe usred zime i uništi nam logore kao pre tri godine, jer neće umeti da prođu između ostrva."

Igrena je pažljivo slušala, jer bila je rođena u Letnjoj zemlji i znala je kako zimi more prodire u unutrašnjost i plavi zemlju. Ono što je preko leta bilo prohodno, mada blatnjavo tlo, zimi postaje niz jezera i prostranih unutrašnjih mora. Čak i vojski bi bilo teško da zađe u tu zemlju, osim usred leta.

"To mi je i Merlin rekao", odgovorio je Ambrozije, "i ponudio je mesto za logor našim vojskama u Letnjoj zemlji."

Urijens se oglasio promuklim glasom. "Ne volim da prepustim Saksonske obale ugovornim trupama. Saksonci su Saksonci i držaće se zakletve samo dok njima to odgovara. Mislim da je Konstantin ugovorom sa Vortigernom načinio najveću moguću grešku..."

"Ne", prekinuo ga je Ambrozije. "Pas koji ima vučje krvi boriće se žešće protiv drugih vukova nego bilo koji drugi pas. Konstantin je Vortigernovim Saksoncima dao njihovu zemlju, i oni se bore da je brane. To Saksonci žele: zemlju. Oni su ratari i boriće se do smrti kako bi odbranili svoju zemlju. Ugovorne trupe su se odvažno borile protiv Saksonaca koji su došli da se iskrcaju na našim obalama..."

"Ali sad ih ima tako mnogo", rekao je Urijens, "da zahtevaju da im se proširi teritorija, i zapretili su da će sami doći i uzeti je ukoliko im je ne damo mi. I sad, kao da nije dovoljno boriti se protiv Saksonaca sa druge strane mora, moramo da se borimo i protiv onih koje je Konstantin doveo u našu zemlju..."

"Dosta", rekao je Ambrozije, podigavši mršavu ruku, a Igreni se učinio užasno bolestan. "Ne mogu da popravljam greške, ako su i bile greške, onih ljudi koji su umrli pre nego što sam se rodio; dosta mi je da popravljam sopstvene greške, a neću poživeti dovoljno ni to

da obavim. Ali učiniću što mogu dok sam živ."

"Mislim da je najvažnije i najbolje", rekao je Lot, "da oteramo Saksonce iz svojih kraljevstava, a onda da se osiguramo od njihovog povratka."

"Mislim da se to ne može", odgovorio je Ambrozije. "Oni su živeli tu još od svojih pradedova, i ako nećemo da ih sve pobijemo, nema načina da ih nateramo da napuste zemlju koju smatraju svojom; niti ćemo prekršiti ugovor. Ako počnemo da se međusobno borimo, mi na britanskim obalama, kako ćemo imati snage i oružja za borbu kada nas napadnu spolja? Osim toga, među Saksoncima na obalama ima i hrišćana i boriće se uz nas protiv divljaka i njihovih varvarskih bogova."

"Meni se čini", rekao je Lot, uz mračan osmeh, "da su britanski biskupi imali pravo kada su odbili da pošalju misionare da spasu duše Saksonaca na našim obalama, rekavši da, ukoliko Saksonci smeju da uđu u raj, onda oni sami to ne žele! Imamo dovoljno problema sa Saksoncima na ovom svetu, moramo li da ih trpimo i u raj?"

"Mislim da pogrešno shvataš raj", javio se poznati glas, a Irena je osetila neku neobičnu, šuplju opreznost. Pogledala je niz sto ka govorniku, koji je nosio običan sivi ogrtač, krojen kao monaški. Ne bi prepoznala Merlina u toj odeći, ali glas bi mu prepoznala u svako doba. "Zaista misliš da se ljudske svađe i nesavršenosti mogu nastaviti i u raj, Lote?"

"Pa, što se toga tiče, nisam još razgovarao sa nekim ko je bio u raj", odgovorio je Lot, "a mislim da niste ni vi, gospodaru Merline. Ali govorite veoma mudro, kao sveštenik - jeste li u starosti stupili u Sveti Red, ser?"

Merlin se nasmejao. "Imam nešto zajedničko sa vašim sveštenicima. Proveo sam mnogo vremena pokušavajući da odvojim ljudsko od božanskog, i kada sam uspeo, otkrio sam da ne postoji neka velika razlika. Ovde, na Zemlji, to se ne vidi, ali kada budemo ostavili svoja tela znaćemo više i znaćemo da naše razlike Bogu ne znače ništa."

"Pa zašto se onda borimo?" upitao je Uter i nasmešio se kao da se šali sa starcem. "Ako će sve naše razlike biti poništene u raj,

zašto ne spustimo oružje i lepo izgrlimo Saksonce kao braću?"

Merlin se opet nasmešio i odgovorio prijateljskim glasom. "Kada svi budemo bili savršeni, upravo tako će se i desiti, gospodaru Utere, ali oni to još ne znaju, baš kao ni mi, a dok ljudska sudbina tera ljude da se bore, moramo učestvovati u njoj dok nas veže život smrtnika. Ali treba nam mir u ovoj zemlji kako bi ljudi mislili na raj, a ne na bitke i rat."

Uter se nasmejao. "Nisam ljubitelj sedenja i razmišljanja o raj, starče; ostavljam to tebi i ostalim sveštenicima. Ja sam čovek ratnik, bio sam to čitavog života i očekujem se da proživim čitav život u ratu, kao što pristaje onome ko je muškarac, a ne monah!"

"Budi pažljiv sa svojim nadama", odogvorio je Merlin, oštro ga pogledavši, "jer bogovi ti ih mogu i ispuniti."

"Ne želim da postanem star i da razmišljam o raj i miru", rekao je Uter, "jer to mi se čini veoma dosadno. Želim rat, pljačku i žene - oh, da, žene - a sveštenici ne odobravaju ništa od toga."

"Pa onda nisi mnogo bolji od Saksonaca, zar ne, Utere?" javio se Gorloas.

"I tvoji sveštenici kažu da moramo voleti svoje neprijatleje, Gorloase", rekao je Uter, smejući se, i pružio ruku preko Igrene da dobrodušno potapše njenog muža po leđima, "i zato ja volim Saksonce, jer mi pružaju ono što želim od života! A i ti bi trebalo tako, jer kada budemo neko vreme imali ovakav mir, možemo uživati u gozbama i ženama, a onda ćemo se vratiti u rat, kao što pristaje pravim muškarcima! Zar misliš da žene vole muškarce koji žele da sede kraj vatre i obilaze svoje imanje? Zar misliš da bi tvoja lepa gospa bila srećna sa ratarom kao što je srećna sa vojvodom i ratnikom?"

Gorloas je ozbiljno odgovorio. "Dovoljno si mlad da tako govoriš, Utere. Kada dođeš u moje godine, i tebi će biti muka od ratovanja."

Uter se nasmejao. "Je li i tebi muka od ratovanja, gospodaru Ambrozije?"

Ambrozije se nasmešio, ali izgledao je veoma umorno. "Nije važno je li mi muka od ratovanja, Utere", rekao je, "jer Bog je u svojoj mudrosti odabrao da mi pošalje rat za čitav život, i tako i treba da bude, jer to je njegova volja. Braniću svoj narod, i to mora činiti i

onaj ko dođe posle mene. Možda ćemo u tvoje vreme, ili u vreme naših sinova, proživeti dovoljno u miru da se upitamo za šta se to borimo."

Javio se Lot od Orknija, svojim uglađenim glasom. "Eto, postali smo filozofi, gospodaru Merline, moj kralju; čak i ti, Utere, i ti si se upustio u filozofiju. Ali nismo rekli ništa što bi nam pomoglo da odlučimo šta ćemo protiv divljaka koji nadiru na nas sa istoka i sa zapada, i protiv Saksonaca na našim obalama. Mislim da nam je svima jasno da od Rima nema pomoći; ako želimo legije, moramo sami da ih stvorimo, a mislim da moramo imati i svog Cezara, jer kao što je vojnicima potrebno da imaju kapetane i kralja, tako je svim kraljevima ovog ostrva potrebno da imaju nekoga ko će njima vladati."

"Čemu potreba da svog Velikog Kralja zovemo Cezarom? Ili da tako mislimo o njemu?" upitao je čovek za koga je Igrena čula da ga oslovaljavaju imenom Ektorijus. "Cezari su vladali Britanijom sasvim dobro u svoje vreme, ali sada vidimo veliki nedostatak takvog carstva - kada imaju nevolje u svom glavnom gradu, povlače legije i prepuštaju nas varvarima! Čak i Magnus Maksimus..."

"On nije bio imperator", nasmešio se Ambrozije. "Magnus Maksimus je želeo da bude imperator, dok je komandovao ovdašnjim legijama - to je uobičajena ambicija svih vojskovođa." Igrena je videla da je dobacio preko njene glave brz osmeh Uteru. "I zato je poveo svoje legije na Rim, želeći da ga proglase imperatorom - ne bi bio ni prvi ni poslednji koji je to učinio, uz podršku vojske. Ali nikada nije stigao do Rima, i sve ambicije su mu propale, osim što je ostavio za sobom nekoliko lepih priča - u tvojim velškim brdima, Utere, i dalje se priča o Magnusu Velikom koji će se ponovo vratiti sa svojim velikim mačem, na čelu legija, i spasti ih od svih napadača..."

"Zaista", nasmejao se Uter, "povezali su ga sa predanjem koje su dugo bili zaboravili, o kralju koji je bio i kralju koji će ponovo doći da izbavi svoj narod iz velike nevolje. Pa, kad bih mogao da nađem takav mač, i ja bih mogao da pođem u brda i podignem legija koliko god želim."

"Možda nam upravo to i treba", ozbiljno je rekao Ektorijus, "kralj iz legende. Kad bi se našao kralj, ni mač ne bi trebalo dugo tražiti."

"Tvoji sveštenici bi rekli", mirno se nadovezao Merlin, "da je jedini kralj koji je bio i koji će biti - njihov Hrist u raj, i da onima koji ga slede drugi nije potreban."

Ektorijus se nasmejao, kratkim, oštrim smehom. "Hrist nas ne može povesti u bitku. Niti - ne nameravam da hulim, gospodaru - niti bi vojnici sledili zastavu Kneza Mira."

"Možda bi trebalo da nađemo kralja koji bi ih podsetio na predanja", rekao je Uter, a u sobi je zavladao tišina. Igrena, koja još nikada nije slušala muškarce kako se savetuju, i dalje je umela dovoljno dobro da čita misli kako bi znala šta svi čuju u ovoj tišini: saznanje da Veliki Kralj koji sedi među njima neće dočekati naredno leto. Koji od njih će sedeti na njegovom prestolu, dogodine u ovo vreme?

Ambrozije je zavalio glavu na naslon, i to je Lotu bio znak da se oglasi žurnim, ljubomornim glasom: "Veoma ste umorni, ser; zamorili smo vas. Dozvolite da pozovem vašeg komornika."

Ambrozije mu se nežno nasmešio. "Ubrzo ću se dovoljno naodmarati, rođake, i to veoma dugo..." Ali i to malo reči predstavljalo je preveliki napor, pa je uzdahnuo, dugim, drhtavim uzdahnom, i pustio da mu Lot pomogne da ode od stola. Muškarci su se potom podelili u grupice, prigušeno nastavljajući razgovor.

Onaj po imenu Ektorijus prišao je vojvodi od Kornvola. "Moj gospodar od Orknija ne propušta priliku da se istakne, prerušivši to u brigu za kralja - sada smo mi zlobnici koji su zamorili Ambrozija i time mu skratili život."

"Lotu nije važno ko će biti odabran za Velikog Kralja", odgovorio je Gorloas, "samo da Ambrozije ne bude u prilici da objavi svoj izbor, čime bi mnogi od nas - i ja među njima, a čini mi se i ti, Ektorijuse - bili obavezani."

"Kako to?" upitao je Ektorijus. "Ambrozije nema sina i ne može da imenuje naslednika, nego može samo da nam saopšti svoju želju i on to zna. Uter je suviše željan Cezarovog purpura da bi mi odgovarao, ali, sve u svemu, bolji je od Lot, i ako bi trebalo birati između dve kisele jabuke..."

Gorloas je polako klimnuo glavom. "Naši ljudi će poći za Uterom. Ali Plemena, Bendigejd Vran i njima slični, neće poći za nekim ko je

toliko Rimljanin; a Plemena su nam potrebna. Pošli bi za Orknijem..."

"Lot nije građa za Velikog Kralja", rekao je Ektorijus. "Bolje da izgubimo podršku Plemena nego podršku čitave zemlje. Lot običava da sve podeli u sukobljene grupice, koje imaju poverenja samo u njega jednog. Fuj!" Pljunuo je. "On je zmija i tu nema šta drugo da se kaže."

"A ipak je ubedljiv", rekao je Gorloas. "Ima pamet, i hrabrost, i maštu..."

"Sve to ima i Uter. A imao Ambrozije priliku da to zvanično kaže ili ne, Uter je čovek koga on želi."

Gorloas je mračno stegao zube. "Istina. Istina. Čast me obavezuje da ispunim Ambrozijevu volju. Ipak, voleo bih da njegov izbor padne na nekoga čiji bi karakter odgovarao njegovoj hrabrosti i sposobnostima vođe. Ne verujem Uteru, pa ipak..." Odmahnuo je glavom i pogledao Igrenu. "Dete, tebe ovo svakako ne zanima. Narediću da te moja pratnja odvede u kuću gde smo noćili."

Otpuštena kao devojčica, Igrena je u podne stigla kući ne pobunivši se. Imala je o čemu da razmišlja. Znači, čak i muškarci, čak i Gorloas, mogu biti čašću vezani da otrpe ono što im se ne dopada. To joj ranije nije padalo na pamet.

A Uterov pogled, uperen u nju, progonuo ju je u mislima. Kako je zurio u nju - ne; ne u nju, nego u njen dragulj. Je li ga Merlin nekako začarao, kako bi Utera privukla žena koja ga nosi?

Moram li da postupam po Merlinovoj želji, i Vivijeninoj, moram li se mirno podati Uteru, kao što sam se podala Gorloasu? Od te pomisli se grozila. Pa ipak... stalno je osećala Uterov dodir na ruci i njegove zelene oči uperene u svoje.

Mogla bih isto tako da verujem kako je Merlin začarao opal kako bih se ja zagledala u Utera! Stigli su do kuće, i ona je ušla unutra i skinula dragulj, pažljivo ga ušuškavši u džepić na pojasu. Kako je to glupo, pomislila je, pa ja ne verujem u te stare bajke o ljubavnim čarolijama. Ona je odrasla žena, ima devetnaest godina, nije glupo dete. Ima muža, a možda ovog časa u materici nosi seme koje će postati sin što ga on želi. A ako bi se i zagledala u nekog muškarca, ako bi poželela da se igra preljube, svakako ima muškaraca privlačnijih od tog velikog suklate, sa neurednom kosom nalik na

saksonsku i severnjačkim manirima, koji prekida misu i upada na kraljev doručak. Pa, mogla bi da povede u krevet Gorloasovog oružara, koji je barem mlad i lep. A, naravno, kao dolična supruga, ionako je ne zanima da dovodi u krevet drugog muškarca osim zakonitog muža.

A ako to i učini, svakako neće odabrati Utera. Pa on bi bio gori nego Gorloas, veliki, trapavi ovan, mada su mu oči sive kao more, a šake snažne i nenaborane... Igrena je poluglasno opsovala, izvukla iz prtljaga malu preslicu i sela da prede. Otkuda da je počela da razmišlja o Uteru, kao da ozbiljno razmatra ono što je Vivijen zatražila od nje? Zar će Uter zaista biti naredni Veliki Kralj?

Videla je kako ju je gledao. No, Gorloas je rekao da je on požudan; da li tako gleda sve žene? Ako već mora da mašta, bolje da razmišlja o nečem razumnom, na primer kako je Morgani bez majke, i da li nastojnica pažljivo nadgleda Morgozu kako ne bi bacila oko na nekog od vojnika što čuvaju zamak. Morgoza bi sada mogla da se zaleti i izgubi devičanstvo s nekim privlačnim muškarcem, ne razmišljajući o časti i pristojnosti; nadala se da će otac Kolumba održati devojci dobru pridiku.

Moja mati birala je ljubavnike kako bi začela decu, a ona je bila velika sveštenica Svetog ostrva. Vivijen je radila to isto. Igrena je pustila da joj preslica padne u krilo; namrštila se, razmišljajući o Vivijeninom proročanstvu da će njeno dete sa Uterom biti Vrhovni Kralj koji će zaceliti zemlju i sjediniti u miru zaraćene narode. Ono što je jutros čula za kraljevskim stolom ubedilo ju je da će takvog kralja trebati tražiti nadaleko.

Ponovo je uzela preslicu. Takav kralj im je potreban sada, a ne kada neko dete koje još nije ni začeto doraste do zrelosti. Merlin je opsednut starim predanjima o kraljevima - šta je ono pomenuo jedan od kraljeva, valjda Ektorijus, nešto o Magnusu Velikom, velikom vojskovođi koji je napustio Britaniju u potrazi za imperatorskom krunom? Kakva glupost, misliti da će Uterov sin moći da se vrati kao taj Magnus.

Kasnije popodne, zazvonila su zvona, a uskoro je u kuću ušao Gorloas, naizgled umoran i obeshrabren.

"Ambrozije je umro pre nekoliko minuta", rekao je. "Zvona ga oglašavaju."

Videla je tugu na njegovom licu.

"Bio je star", rekla je, "i veoma voljen. Upoznala sam ga tek danas, ali jasno mi je da je on čovek koga svi koji ga znaju moraju voleti i pratiti."

Gorloas je teško uzdahnuo. "Istina. A nemamo nikog takvog da ga nasledi; otišao je i ostavio nas bez vođe. Voleo sam ga, Igreña, i bilo mi je strašno da ga gledam kako pati. Da je ostavio dostojnog naslednika, radovao bih se što je konačno otpočnuo. Ali šta će sada biti sa nama?"

Nešto kasnije zamolio ju je da mu spremi najbolju odeću. "U sumrak će se držati posmrtna misa, i moram da odem tamo. I ti bi trebalo, Igreña. Možeš li sama da se spremiš, ili da zamolim domaćina da ti pošalje služavku?"

"Mogu i sama." Igreña je počela da sprema drugu haljinu, od fino tkane vune sa vezom oko vrata i doručja, i da upliće u kosu svilenu traku. Pojela je malo hleba i sira; Gorloas je odbio jelo, rekavši da je njegov Veliki Kralj sada pred Božjim prestolom gde mu se sudi po duši, i da će on postiti i moliti se sve do sahrane.

Igreña, koja je na Svetom ostrvu naučila da je smrt samo kapija ka novom rođenju, nije mogla da ga razume; kako hrišćani mogu da se toliko boje i drhte od prelaska u večni mir? Setila se oca Kolumbe kako peva svoje žalosne psalme. Da, njihov Bog je Bog straha i kazne. Sada je znala da kralj, svoga naroda radi, mora raditi i stvari koje mu opterećuju savest. Ako čak i ona može to da razume i oprost, kako milosrdni Bog može biti strog i osvetnički nastrojen kao najniži od njegovih smrtnika? Pretpostavljala je da to spada u njihove misterije.

I dalje je razmišljala o tome kad je pošla sa Gorloasom na misu, i dok je slušala sveštenika kako žalosno zapeva o Božjem Sudu i danu gneva kada će se sve duše suočiti sa večitim prokletstvom. Na pola psalma ugledala je Utera Pendragona kako kleči na drugom kraju crkve, bledog lica koje je povremeno pokrivaio dlanovima kako bi prikrio jecaje; nekoliko minuta kasnije, ustao je i izišao iz crkve. Shvatila je da je Gorloas oštro gleda, i opet je oborila pogled kako bi

pobožno slušala beskonačne pesme.

No, kada se misa završila, ljudi su se okupili ispred crkve i Gorloas ju je predstavio ženi kralja Urijensa od Severnog Velsa, punačkoj, ozbiljnoj matroni, i Ektorijusovoj ženi Flavili, nasmešenoj i ne mnogo starijoj od Igrene. Malo je popričala sa njima, ali svi su najviše razmišljali kako će Ambrozijeva smrt delovati na vojnike i na njihove muževe, pa su joj misli lutale; nije mogla da se zainteresuje za njihove priče, a njihovo pobožno držanje ju je zamaralo. Flavila je bila negde oko šestog meseca trudnoće, i trbuh je počeo da joj se pomalja ispod rimskih tunika, pa je posle nekog vremena razgovor prešao na porodice. Flavila je rodila dve kećeri koje su umrle od letnje zaraze prošle godine i nadala se da će ove godine roditi sina. Urijensova žena, Gvinet, imala je sina starog otprilike kao Morgana. Raspitivale su se za Igrenino dete i raspravljale o korisnosti bronzanih amajlija protiv zimske groznice i o čaroliji polaganja sveštenećih knjiga ispod kolenke radi zaštite od grčeva.

"Grčeve izaziva loša hrana", rekla je Igrene. "Moja sestra, koja je sveštenica-isceliteljka, rekla mi je da dete koje sisa pune dve godine i čija je majka zdrava nikada nema grčeve, nego samo ako se prepusti loše hranjenoj dojilji ili se prerano odbije i hrani kašama."

"Ja to smatram za glupo sujeverje", rekla je Gvinet. "Misna knjiga je sveta i deluje protiv svih bolesti, a naročito kod male dece, koja su krštena protiv grehova očeva, a nisu još počinila svoje."

Igrene je nestrpljivo slegnula ramenima, ne želeći da se raspravlja o takvim besmislicama. Žene su nastavile da pričaju o čarolijama protiv dečijih bolesti, a ona je stajala i osvrtala se tamo-amo, tražeći priliku da ih ostavi. Posle nekog vremena pridružila im se još jedna žena, čije ime Igrene nije saznala; i ona je bila naduvena od poodmakle trudnoće, pa su je druge dve smesta uvukle u svoj razgovor, zanemarivši Igrenu. Posle nekog vremena ona se tiho povukla, rekavši (neprimećeno) da ide da potraži Gorloasa, pa je pošla ka zadnjem delu crkve.

Tu se nalazilo malo groblje, a iza njega jabučar, grana belih od cvetova koji su se belasali u sumraku. Miris jabukovog drveća bio je svež i prijatan, pogotovo Igreni kojoj su gradski mirisi počeli da smetaju; i psi i muškarci su se olakšavali po kamenim ulicama. Iza

svakih vrata nalazila se smrdljiva kuhinja prepuna svega, od prljavih posuda sa zadahom mokraće i trilog mesa, do sadržaja noćnih posuda. I u Tintagelu je postojalo kuhinjsko spremište za to, ali Igrena se starala da se svakih nekoliko nedelja zameni novim, a da se staro zatrpa, a more je spiralo sve.

Polako je šetala kroz voćnjak. Neka stabla bila su veoma stara, čvornovata, sa nisko povijenim granama. Začula je tih zvuk i primetila da na jednoj od niskih grana sedi muškarac. Nije primetio Igrenu; držao je glavu pognutu, a lice pokriveno dlanovima. No, po svetloj kosi odmah je poznala Utera Pendragona. Taman je htela da se okrene i tiho udalji, znajući da ne bi voleo svedoka svome bolu, ali čuo je njene lake korake i podigao glavu.

"Jesi li to ti, gospo od Kornvola?" Lice mu je bilo zgrčeno i mračno. "Sada možeš otrčati i reći vrlom vojvodi da se vojskovođa Britanije krije i plače kao starica!"

Brzo mu je prišla, uznemirena tim ljutitim, neprijatlejskim licem. "Zar misliš da Gorloas ne žali, gospodaru? Kako hladan i bezosećajan mora da bude čovek kako ne bi plakao za kraljem koga je voleo čitavog života! Da sam ja muškarac, ne bih želela da sledim vođu koji ne bi plakao zbog smrti voljenih, zbog palih drugova, pa čak i hrabrih neprijatelja."

Uter je duboko uzdahnuo, brišući lice vezenim rukavom tunike. "Pa, to je istina", rekao je. "Kad sam bio mlad, ubio sam saksonskog poglavicu Horsu u boju, posle mnogo bitaka u koje me je izazvao i potom ih izbegao, i plakao sam zbog njegove smrti, jer je bio hrabar čovek. Iako je bio Saksonac, bilo mi je žao što smo morali da budemo neprijatleji, a ne braća i drugovi. Ali u potonjim godinama počeo sam da se osećam suviše star da plačem zbog onoga što se ne može popraviti. Pa ipak - kada sam čuo svetog oca tamo u crkvi, kako priča o sudnjem danu i večnom prokletstvu pred Božjim prestolom, i kad sam se setio koliko je Ambrozije bio dobar i pobožan, i koliko je voleo i plašio se Boga, nikada ne propuštajući da postupi ljubazno i časno - ponekad mi je suviše teško da podnesem tog njihovog Boga, i gotovo da sam poželeo da mogu mirno slušati mudre druide, koji ne govore o presudama nego o onome što čovek zasluži u životu. Ako sveti biskup govori istinu, Ambrozije sada leži u

plamenu pakla i neće se spasti sve do kraja sveta. Malo znam o raj, ali voleo bih da je moj kralj sada tamo."

Pružila je ruku ka njemu. "Nemoj misliti da Hristovi sveštenici znaju više od ostalih smrtnika o onom što dolazi posle života. Samo bogovi to znaju. Na Svetom ostrvu, gde sam odrasla, učili su nas da je smrt samo kapija ka novom životu i većoj mudrosti, i mada nisam dobro poznavala Ambrozija, rado zamišljam kako sada uči, kraj nogu svog Boga, kakva je istinska mudrost. Koji bi mudar Bog osudio čoveka na pakao zbog neznanja, umesto da ga nauči kako da bolje postupa u narednom životu?"

Osetila je da ju je Uter uhvatio za ruke i čula je njegov glas u tami. "Pa, tako je. Tako je Apostol rekao: 'Sada vidim kao u ogledalu, nejasno, ali tada ću videti licem u lice'. Možda ne znamo, možda ni sveštenici ne znaju, šta nas čeka posle smrti. Ako je Bog sveznajući, zašto bismo zamišljali da je manje milostiv od ljudi? Kažu da je Hrist poslat zbog Božje ljubavi, a ne iz osвете."

Neko vreme su ćutke sedeli. Potom se oglasio Uter. "Gde si naučila tu mudrost, Igrena? Mi u crkvi imamo svete gospe, ali one nisu udate, niti zalaze među nas grešnike."

"Rođena sam na Ostrvu Avalon; majka mi je bila sveštenica u tamošnjem Velikom Hramu."

"Avalon", rekao je. "On leži u Letnjem moru, zar ne? Bila si jutros na Veću; znaš da ćemo ići tamo. Merlin mi je obećao da će me odvesti kralju Leodegrancu i predstaviti me na njegovom dvoru, mada, ako ispadne onako kako želi Lot od Orknija, Urijens i ja ćemo poći nazad u Vels kao prebijeni psi, podvijenih repova; ili ćemo se boriti pod njegovom zastavom i ukazivati mu čast, na šta bih pristao kada sunce iziđe nad zapadnom obalom Irske."

"Gorloas je rekao da ćeš svakako ti biti naredni Veliki Kralj", rekla je Igrena, i odjednom ju je zapanjilo saznanje da sedi tu, na grani drveta, sa narednim Velikim Kraljem Britanije, razgovarajući sa njim o veri i o državnim pitanjima. I on je to shvatio, osetilo mu se u glasu kada je rekao: "Nikada nisam mislio da ću razgovarati o ovakvim stvarima sa ženom vojvode od Kornvola."

"Zar zaista misliš da žene ne znaju ništa o državnim pitanjima?" upitala je. "Moja sestra Vivijen, kao i naša majka pre nje, Gospa je

od Avalona. Kralj Leodegranc i drugi kraljevi često dolaze da se savetuju sa njom o sudbini Britanije..."

Uter ju je prekinuo uz osmeh. "Možda bi trebalo da se sa njom posavetujem o tome koji je najbolji način da sklopim savez sa Leodegrancom, i sa Banom od Donje Britanije. Jer ako oni slušaju njene savete, onda samo treba da steknem njeno poverenje. Reci mi, je li Gospa udata i je li lepa?"

Igrena se zakikotala. "Ona je sveštenica, a sveštenice Velike Majke se ne udaju, niti sklapaju veze sa smrtnicima. One pripadaju samo bogovima." A onda se setila šta joj je Vivijen rekla, i da je muškarac koji sedi kraj nje na grani deo njenog proročanstva; ukočila se, uplašena od onog što je učinila - je li svojevolumno pošla u zamku koju su joj spremili Vivijen i Merlin?

"Šta je bilo, Igrena? Je li ti hladno? Jesi li se uplašila rata?" upitao je Uter.

Odgovorila je prvo čega se setila. "Razgovarala sam sa Urijensovom i Ektorijusovom ženom - one ne izgledaju odveć zabrinute zbog državnih pitanja. Mislim da možda zato Gorloas ne veruje kako bih mogla da znam išta više od njih."

Uter se nasmejao. "Poznajem gospe Flavilu i Gvinet - one zaista sve prepuštaju svojim muževima i bave se jedino predenjem, tkanjem, rađanjem dece i drugim ženskim poslovima. Zar tebe to ne zanima, ili si toliko mlada kao što izgledaš, premlada i za udaju, a kamoli za rađanje dece i brigu o njima?"

"Udata sam četiri godine", odgovorila je Igrena, "i imam kćer od tri godine."

"Na tome bih mogao da zavidim tvom vojvodi; svaki muškarac želi decu koja će ga naslediti. Da je Ambrozije imao sina, sada ne bismo bili u ovoj nevolji. No", uzdahnuo je, "ne volim ni da pomislim šta će zadesiti Britaniju ako ona krastača od Orknija postane Veliki Kralj, ili Urijens, koji misli da se sve može rešiti slanjem glasnika u Rim." U glasu mu se opet osetio jecaj. "Ljudi kažu da želim da postanem Veliki Kralj, ali rado bih se odrekao svih želja kad bi Ambrozije sedeo na ovoj grani sa nama, ili makar njegov sin, koji bi večeras bio krunisan u istoj ovoj crkvi! Ambrozije se bojao toga šta će se desiti kada njega ne bude više. Mogao je da umre još zimus,

ali se nadao da će nas navesti da se složimo oko toga ko će ga naslediti..."

"Kako to da nije imao sinova?"

"Oh, imao je on sinove, dvojicu. Jednog su ubili Saksonci; zvao se Konstantin, kao kralj koji je pokorio ovo ostrvo. Drugi je umro od strašne groznice kada je imao svega dvanaest godina. Često je govorio da sam mu ja postao kao sin koga je želeo." Ponovo je zario lice u dlanove, plačući. "Učinio bi me i svojim naslednikom, ali ostali kraljevi ne bi pristali na to. Sledili su me kao vojskovođu, ali bili su ljubomorni na moj uticaj - Lot, proklet bio, najgori je od svih. Nije to bilo zbog ambicije, Igrena, kunem se, nego da bih završio ono što je Ambroziju ostalo nezavršeno!"

"Mislim da to svi znaju", rekla je, gladeći ga po ruci. Bila je bespomoćna pred tolikom tugom.

"Mislim da Ambrozije ne može biti srećan, čak ni u raj, ako pogleda dole i vidi kolika tuga i zbrka vladaju, jer kraljevi već sklapaju zavere i svaki se trudi da osvoji moć za sebe! Pitam se da li bi mu bilo po volji da ubijem Lota kako bih stekao moć? Jednom nas je naterao da se zakunemo kao krvni pobratimi; to ne bih mogao da prekršim", govorio je Uter. Lice mu je bilo vlažno od suza. Igrena je, kao što bi učinila sa svojim detetom, uzela laki veo koji joj je zaklanjao lice kako bi ga obrisala.

"Znam da ćeš učiniti časno ono što se mora, Utere, Nijedan čovek kome je Ambrozije verovao ne bi mogao drugačije."

Iznenada ih je zaslepio sjaj upaljene baklje; Igrena se ukočila u mestu, sa velom još na Uterovom licu. "Jesi li to ti, gospodaru Pendragone?" oštro je upitao Gorloas. "Jesi li video... ah, gospo, tu li si?"

Igrena, postidjena i nekako kriva zbog muževljevog oštrog glasa, skliznula je sa grane. Suknja joj se zakačila za neku grančicu i zategla joj se iznad kolena, tako da su joj noge bile otkrivene; brzo ju je trglala da je oslobodi i čula je cepanje tkanine.

"Mislio sam da si se izgubila - nisi bila u kući", grubo je rekao Gorloas. "Šta radiš ovde, pobogu?"

I Uter je skliznuo sa grane. Čovek koga je maločas videla kako otvoreno plače za svojim kraljem i usvojenim ocem, obeshrabren

zbog tereta koji ga je snašao, namah je nestao; glas mu je bio glasan i odsečan. "Eto, Gorloase, postao sam nestrpljiv zbog brbljanja onog sveštenika, pa sam izišao na čist vazduh bez pobožnog mumljanja; a tvoja gospa, kojoj razgovori uvaženih gospa takođe nisu bili po ukusu, našla me je ovde. Madam, zahvaljujem se", rekao je, lako se naklonio i udaljio se. Primetila je kako pazi da mu svetlost baklje ne padne na lice.

Nasamo sa Igrenom, Gorloas ju je pogledao sa ljutitom sumnjom. Dao joj je znak da pođe napred. "Moja gospo, moraš više paziti da izbegneš ogovaranja; rekao sam ti da se držiš podalje od Utera. Njegov ugled je takav da nijedna pristojna žena ne treba da bude viđena kako nasamo razgovara sa nim."

Igrena se okrenula i ljutito odgovorila. "Zar to misliš o meni, da sam žena koja će se odšunjati i spariti sa nepoznatim muškarcem kao životinja u polju? Zar misliš da sam legla sa njim na toj grani, kao ptica? Hoćeš li da pregledaš moju haljinu, da vidiš je li izgužvana od grljenja sa njim na zemlji?"

Gorloas je podigao ruku i udario je, ne prejako, ali pravo preko usta. "Ne igraj se sa mnom, gospo! Rekao sam ti da ga izbegavaš; poslušaj me! Mislim da si časna i poštena, ali ne verujem tom čoveku, niti želim da pružiš ženama povod za ogovaranje!"

"Svakako da ne postoji opakiji um od onoga dobre žene - osim možda um sveštenika", besno je odgovorila Igrena. Protrljala je usta na mestu gde ju je Gorloas udario, pa je rasekla usnu o zube. "Kako se usuđuješ da podigneš ruku na mene? Kada te prevarim, možeš da mi odereš kožu sa leđa, ali ne dam da me tučeš zbog razgovora! Zar misliš, za ime bogova, da smo razgovarali o ljubavi?"

"A o čemu si uopšte razgovarala sa tim čovekom, u ovo doba, za ime Boga?"

"O mnogo čemu", rekla je, "a uglavom o Ambroziju i o rajju, i... da, o rajju i o onome što možemo očekivati posle života."

Gorloas ju je sumnjičavo odmerio. "To mi se čini malo verovatno, jer on nije umeo da ukaže poštovanje pokojniku ni time što bi ostao do kraja mise."

"Smučilo mu se - kao i meni - od svih onih psalama, kao da se oplakuje najgori od svih ljudi, a ne najbolji od svih kraljeva!"

"Pred Bogom su svi ljudi bedni grešnici, Igrena, a u Hristovim očima kralj nije ništa bolji od ostalih smrtnika."

"Da, da", nestrpljivo je rekla. "Čula sam kako tvoji sveštenici tako govore, a takođe provode mnogo vremena ubeđujući nas kako je Bog ljubav i naš otac na nebesima. A ipak sam primetila kako se veoma čuvaju da mu ne dopadnu šaka i žale za onima koji pređu u večni mir, baš kao oni koji se približavaju da budu žrtvovani na krvavom oltaru Velikog Gavrana. Kažem ti da sam pričala sa Uterom o onome što sveštenici znaju o raj, a čini mi se da ne znaju baš mnogo!"

"Ako si razgovarala sa Uterom o veri, onda je to svakako jedini put da je taj krvavi čovek to učinio!" progundao je Gorloas.

Igrena je sada zaista bila besna. "Plakao je, Gorloase; plakao je za kraljem koji mu je bio kao otac. A ako se poštovanje prema mrtvima ukazuje sedenjem i slušanjem zapevanja sveštenika, onda nikad ne želim takvo poštovanje! Zavidela sam Uteru, jer je muškarac i može da dođe i ode kad mu se sviđi, i, svakako, da sam rođena kao muškarac, ni ja ne bih mirno i pokorno sedela i slušala one gluposti u crkvi. Ali nisam bila slobodna da odem, jer me je tamo odvuкао čovek koji više poštuje sveštenike i psalme nego mrtve!"

Stigli su do vrata kuće; Gorloas, lica tamnog od gneva, ljutito ju je gurnuo unutra. "Ne obraćaj mi se više takvim glasom, gospo, ili ću te ozbiljno prebiti."

Igrena je shvatila da je bukvalno iskezila zube kao pobesneta mačka, a glas joj je bio siktav. "Samo probaj da me dodirneš, Gorloase, i naučiću te da kćer Svetog ostrva nije ničija robinja niti služavka!"

Gorloas je zaustio da oštro odgovori, a Igrena je na trenutak pomislila da će je ponovo udariti. Umesto toga, s naporom je savladao bes i okrenuo se od nje. "Nije pristojno da stojim ovde i vičem dok je moj kralj i moj gospodar još nesahranjen. Možeš da noćas spavaš ovde, ako se ne bojiš da ostaneš sama; ako se bojiš, daću da te otprate do Ektorijusove kuće, da spavaš sa Flavilom. Ja i moji ljudi ćemo postiti i moliti se do izlaska sunca, kada će Ambrozije biti položen u zemlju na večni počinak."

Igrena ga je pogledala iznenađeno, uz narastajući prezir. Znači,

zbog straha od senke mrtvaca - mada ju je zvao drugim imenom i smatrao to poštovanjem - on neće jesti, piti niti leći sa ženom dok kralja ne sahrane. Hrišćani kažu da su se oslobodili druidskih praznoverica, ali stvorili su svoje sopstvene, i Igrena je osećala da su njihova sujeverja mnogo strašnija, jer su odvojena od prirode. Iznenada joj je bilo veoma milo što noćas neće morati da legne sa njim. "Ne", rekla je, "ne bojim se da ostanem sama."

4.

Ambrozije je sahranjen u zoru. Igrena, koju je pratio Gorloas, još ljut i ćutljiv, posmatrala je svetkovinu neobično odsutno. Četiri godine se trudila da se pomiri sa verom koju je poštovao Gorloas. Sada je znala da, mada će ukazivati njegovoj veri učtivo poštovanje kako ga ne bi razljutila - i zaista, vaspitanje ju je naučilo da su svi bogovi jedan i da niko nikada ne treba da ismeva ime pod kojim drugi poštuju Boga - neće više pokušavati da bude pobožna kao on. Žena treba da poštuje muževljeve bogove, i ona će se pretvarati da to čini, ali više nikada neće dopustiti da je obuzme strah da će njegov svevideći, osvetoljubivi Bog moći da stekne moć nad njom.

Tokom svetkovine primetila je Utera; izgledao je umorno i izmoždano, podbulih očiju, kao da je i on postio i bdeo; to ju je nekako dirnulo. Jadnik, niko ne mari da li gladuje, nema nikog da mu kaže koliko je to glupo, kao da mrtvi lebde oko živih i proveravaju kako se ponašaju, pa će biti ljubomorni što ovi jedu ili piju! Mogla je da se kladi kako kralj Urijens nije pravio takve gluposti; izgledao je sit i odmoran, i iznenada je poželela da bude stara i mudra kao Urijensova gospa, koja može da govori svom mužu i da mu kaže kako da se ponaša.

Posle sahrane, Gorloas je odveo Igrenu nazad u kuću i jeo je sa njom, ali je i dalje bio ćutljiv i smrknut, i smesta se udaljio. "Moram na Veće", rekao je. "Lot i Uter će se sigurno posvađati, i moram im nekako pomoći da se sete šta je Ambrozije želeo. Žao mi je što te ostavljam samu, ali poslaću čoveka da te prati po gradu, ako želiš." Dao joj je malo kovanog novca i dozvolio joj da kupi sebi ono što možda poželi, a kazao je i da će njegov čovek poneti vreću, ukoliko ona poželi da na tržnici kupi začine i druge potrepštine za domaćinstvo u Kornvolu. "Nema razloga da dođeš čak ovamo, a da ne kupiš ono što ti je možda potrebno. Ja nisam siromah, i možeš da kupiš sve što ti treba za vođenje domaćinstva, ne moraš da me prvo pitaš; seti se da ti verujem, Igrena", rekao je, obuhvativši joj lice dlanovima i poljubivši je. Mada to nije kazao, znala je da je to njegov način da se izvini zbog sumnjičavosti i onog udarca, i malo se

odobrovoljila; uzvratila mu je poljubac sa istinskom nežnošću.

Bilo je uzbudljivo šetati se kroz veliku tržnicu Londinijuma; ma koliko grad bio prijavan i smrdljiv, izgledalo je da se u njemu održava četiri ili pet jesenjih vašara odjednom. Zastava vojvode od Korvola, koju je nosio njen pratilac, čuvala ju je da je ne guraju preterano. Ipak je bilo pomalo zastrašujuće ići kroz ogromnu tržnicu, pored stotina trgovaca koji su oglašavali svoju robu. Činilo joj se da je sve što vidi novo i divno, upravo ono što joj je potrebno, ali rešila je da vidi čitavu tržnicu pre nego što išta kupi; i tek tada je uzela začine, kao i lepu tkanu vunu sa ostrvlja, mnogo finiju od one od kornvolških ovaca - Gorloas će ove godine dobiti novi ogrtač; počće da tka obrube čim se vrati u Tintagel. A sebi je kupila nekoliko smotuljaka bojene svile; biće prijatno vesti po tako jasnim bojama, pravi odmor za ruke posle grube vune i lana. Naučiće tome i Morgozu. A dogodne je krajnje vreme da nauči Morganu da prede; ako je zaista zanela još jedno dete, dogodne u ovo vreme biće teška i nezgrapna, pa će joj najviše odgovarati da sedi i uči kćer da prede. Dete od četiri godine svakako je dovoljno staro da uči kako se drži preslica i kako se izvlači nit, mada će njena pređa svakako biti dobra samo za vezivanje paketa konca za bojenje.

Takođe je kupila šarenih traka; biće lepe na Morganinim svečanim haljinicama, a mogu se skidati sa onih iz kojih dete izraste, pa prišivati na nove, veće. Sada, kad je dovoljno velika da više ne umrlja odeću, treba da bude obučena kako dolikuje kćeri vojvode od Kornvola.

Tržica je bila dupke puna; u daljini je primetila ženu kralja Urijensa i druge lepo obučene gospe, i upitala se da li su svi oženjeni članovi Veća poslali svoje gospe u pazar po Londinijumu ovog jutra, dok se oni raspravljaju. Irena je kupila srebrne kopče za cipele, mada je bila sigurna da se i u Kornvolu mogu naći slične, jer joj se dopalo da nosi cipele sa kopčama donetim čak iz Londinijuma. Ali kada joj je prodavac ponudio i broš od srebrnog filigrana oko zrna ćilibara, odbila je, zapanjena što je potrošila toliko novca. Bila je veoma žedna, i pogled na prodavce jabukovače i toplih pita ju je mamio, ali činilo joj se neprikladno da sedi i jede na otvorenoj tržnici, kao pas. Rekla je pratiocu da se vrati u kuću, odlučivši da tamo jede

hleba, sira i piva. Vojniku je, izgleda, bilo krivo, pa mu je dala jedan od preostalih novčića i rekla mu da kupi sebi piće ako želi.

Kada se vratila u kuću, bila je umorna, pa je bezvoljno sedela nad paketima. Rado bi smesta počela da pravi opšive, ali to će morati da sačeka dok se vrati u svoje malo utočište. Ponela je sa sobom preslicu, ali predenje joj se činilo suviše dosadno, pa je sela i razgledala pazar sve dok nije ušao Gorloas, neizgled veoma umoran.

Pokušao je da sa zanimanjem razgleda šta je sve nakupovala, pohvalio ju je zbog štedljivosti, ali bilo joj je jasno da se bavi drugim mislima, mada su mu se dopale trake za Morganine haljine i rekao je da je dobro što je kupila srebrne kopče. "Trebalo bi da imaš i srebrni češalj, a možda i novo ogledalo, tvoje staro bronzano je izgrebano. Neka Morgoza uzme to staro, sad je već odrasla devojka. Sutra pođi i izaberi sebi novo, ako želiš."

"Hoće li sutra ponovo biti Veće?"

"Bojim se da hoće, a verovatno i prekosutra i naksutra, sve dok ne ubedimo Lota i ostale da izvrše Ambrozijevu volju i prihvate Utera za Velikog Kralja", gundao je Gorloas. "Tvrdoglavi magarci, svi redom! Da je barem Ambrozije ostavio za sobom sina, mogli bismo mu se lepo zakleti na vernost kao Vrhovnom Kralju i onda samo izabrati vojskovođu, prema vrlinama dokazanim u boju. Tada se pitanje ne bi ni postavljalo, izabrali bismo Utera; čak i Lot to zna. Ali Lot je užasno željan da postane Veliki Kralj, i to samo zato što mu se čini da bi bilo lepo nositi krunu i primati zavete od nas ostalih. A na Severu bi ljudi želeli kralja iz svojih krajeva, i zato podržavaju Lota - zapravo, čini mi se da će, ako na kraju izaberemo Utera, svi kraljevi sa severa, osim možda Urijensa, otići kući, ne zaklevši mu se na vernost. Ali čak i radi zadržavanja odanosti njih sa severa, ne bih pristao da položim zakletvu Lotu. Jedino što bih voleo u vezi sa njim jeste da ga šutnem u stražnjicu nekog blatnjavog dana!" Slegnuo je ramenima. "Ovo je dosadan razgovor za ženske uši, Igrena. Donesi mi malo hleba i hladnog mesa, ako hoćeš. Noćas uopšte nisam spavao i umoran sam kao da sam čitav dan ratovao; rasprave su težak posao."

Zaustila je da kaže kako bi njoj to bilo zanimljivo, a onda je

slegnula ramenima i okanila se toga. Neće pokušavati da izmami od njega priču, kao da je dete koje moli za bajku pred spavanje. Ako mora da sazna šta se dešava samo iz brbljanja ljudi na tržnici, neka. On će noćas biti umoran i želeće samo da spava.

Ležala je budna kraj njega, do kasno u noć, i razmišljala o Uteru. Kako to izgleda, znati da te je Ambrozije odabrao za Velikog Kralja, i znati da u to tek treba da ubediš ostale, možda čak i mačem? Nervozno se promeškoljila, pitajući se da li je Merlin stvarno bacio čini na nju, kad ne može da se otrgne od misli o Uteru. Konačno je zadremala, i u zemlji snova se našla u voćnjaku gde je razgovarala sa Uterom, gde mu je svojim velom brisala suze. Sada, u snu, on je uhvatio kraj vela i privukao je sebi, i položio je usne na njene; i u tom poljupcu bilo je slasti, slasti koju nije nijednom osetila tokom ovih godina sa Gorloasom, i shvatila je da se predaje tom poljupcu, osećajući kao joj se telo rastapa. Pogledala ga je u plave oči i pomislila u snu: Uvek sam bila dete, do ovog trenutka nisam znala kako je to biti žena. Glasno je rekla: "Nisam znala kako izgleda voleti." Privukao ju je bliže sebi i legao preko nje, i Igrena je, osećajući kako joj vrelina i slast obuzimaju čitavo telo, ponovo je podigla usne ka njegovim, i probudila se, iznenađena, i ustanovila da ju je Gorloas zagrlio dok je spavala. Slast sna joj je još ispunjavala čitavo telo, pa ga je sanjivo zagrlila oko vrata, ali ubrzo je postala nestrpljiva i jedva je čekala da on završi i da ponovo padne u težak, nemiran san. A ona je ležala budna, drhteći, sve do zore, pitajući se šta se dešava sa njom.

Veće je trajalo čitave te sedmice, i Gorloas je svako veče dolazio kući bled i besan, izmožden svađama. Jednom je planuo. "Sedimo tamo i pričamo, a na obalama se Saksonci možda spremaju da povedu rat protiv nas! Zar te budale ne vide koliko nam bezbednost zavisi od ugovornih trupa koje drže saksonske obale i koje neće slediti nikoga do Utera, ili nekog od svojih? Zar se Lot toliko ispizmio na Utera da bi radije sledio obojenog poglavicu koji služi bogu-konju?"

Čak su i zadovoljstva tržnice izbledela; većim delom nedelje padala je kiša, i Igrena, koja je u sledećoj kupovini nabavila igle, sedela je i krpila svoju i muževljevu odeću, i žalila što nije ponela

derđef da može lepo da veze. Uzela je neke od kupljenih tkanina i počela da od njih pravi peškire, porubljujući ih i ukrašavajući šarenim koncem. Sledeće nedelje dobila je mesečnicu i osećala se obeshrabreno i iznevereno; Gorloas joj ipak nije usadio sina koga je želeo. Nije joj još ni dvadeset, nemoguće da je već postala jalova! Setila se priče koju je nekada čula, o ženi udatoj za postarijeg muža, koja mu nikako nije rađala sina sve dok se jedne noći nije iskrala i legla sa pastirom u polju, pa je starac muž bio veoma zadovoljan lepim, zdravim dečakom. Da i jesam jalova, pomislila je ljutito Igrena, to je svakako njegova krivica! On je star i krv mu se istanjila od godina ratovanja. A onda se setila sna, osećajući i strah i krivicu. Merlin i Vivijen su tako rekli; rodiće sina Velikom Kralju, sina koji će isceliti zemlju od ovih nevolja. Sam Gorloas je rekao: da je Ambrozije ostavio za sobom sina, ne bi bilo svih ovih natezanja. Da je Uter odabran za Velikog Kralja, stvarno bi trebalo da odmah napravi sebi sina.

A ja sam mlada i zdrava. Da sam njegova kraljica rodila bih mu sina... Kad god bi stigla dotle, rasplakala bi se od iznenadnog, skrivenog očajanja. Udata sam za starca, i sa devetnaest godina život mi je završen. Mogla bih isto tako da budem matora starica, koja ne mari hoće li živeti ili umreti, pa samo da sedim kraj vatre i razmišljam o raju! Povukla se u postelju i rekla mužu da je bolesna.

Tokom te nedelje, u kuću joj je došao Merlin, dok je Gorloas bio na Veću. Poželela je da iskali na njemu sav svoj jad i bes - on je započeo ovo, bila je smirena i pomirena sa životom sve dok on nije došao! Ali bilo je nezamislivo obratiti se grubo jednom Merlinu od Britanije, bio joj otac ili ne.

"Gorloas mi kaže da si bolesna, Igrena. Mogu li ti nekako pomoći svojim isceliteljskim znanjem?"

Očajno ga je pogledala. "Samo ako možeš da me podmladiš. Osećam se tako stara, oče, tako stara!"

Pomilovao ju je po blistavim, riđim uvojcima. "Ne vidim nijednu sedu u tvojoj kosi niti boru na tvom licu, dete."

"Ali moj život je završen. Ja sam starica, žena jednog starca..."

"Mir, mir", tešio ju je, "umorna si i bolesna, i biće ti svakako bolje kada se mesec ponovo promeni. Ovako je najbolje, Igrena", rekao

je, oštro je pogledavši, i iznenada je shvatila da joj je pročitao misli; kao da se obratio pravo njenom umu, ponavljajući ono što joj je kazao u Tintagelu: Nećeš roditi sina Gorloasu.

"Osećam se... kao u zamci", rekla je, pognula glavu, rasplakala se i ućutala.

Gladio ju je po neočešljanoj kosi. "San je najbolji lek za ovu tvoju bolest, Igrena. A snovi su pravi lek za ono što te muči. Ja, koji sam gospodar snova, poslaću ti jedan lekovit." Pružio joj je ruku nad lice, blagoslovio je i otišao.

Upitala se da nije neko njegovo delo, ili neka Vivijenina čarolija - možda je ipak bila začela Gorloasvog sina i pobacila ga; takve stvari se dešavaju. Nije mogla da zamisli Merlina kako joj sipa u pivo neku travku ili mađiju, ali možda je imao dovoljno moći da je začara izdaleka. A onda je pomislila da je možda tako i najbolje. Gorloas je star, videla je senku njegove smrti. Zar želi da sama podiže sina do zrelosti? Kada se Gorloas to večer vratio kući, činilo joj se da opet vidi iza njega senku njegovog strašnog usuda, smrt kako vreba, posekotinu od mača preko oka, lice izmoždjeno tugom i očajem; i odvratila je lice od njega, osećajući, kada ju je dodirnuo, da je grli mrtav čovek, leš.

"Hodi, mila moja, ne usteži se", tepao joj je Gorloas, sedeći na krevetu kraj nje. "Znam da si umorna i bolna, mora da si se užešela kuće i deteta, ali sada više neće dugo trajati, imam vesti za tebe, slušaj pa ću ti ispričati."

"Je li Veće stiglo blizu odluke o kralju?"

"Možda jeste", rekao je Gorloas. "Jesi li čula gužvu na ulicama danas po podne? Pa, Lot od Orknija i kraljevi sa severa su otišli. Sada su sasvim ubeđeni da Lot neće biti izabran za Velikog Kralja sve dok Sunce i Mesec ne iziđu zajedno na zapadu, i zato su otišli, ostavljajući nas ostale da uradimo ono što znamo da je Ambrozije želeo. Da sam na Uterovom mestu - i to sam mu i rekao - ne bih nikuda išao sam po zalasku sunca; Lot je pri odlasku izgledao kao džukela kojoj je odsečen rep, i ne bih se iznenadio kad bi rešio da zaleći ranjeni ponos time što bi poslao nekog sa bodežom da prati Utera."

"Zaista misliš da će Lot pokušati da ubije Utera?" šapnula je.

"Pa, on nije dorastao Uteru u borbi. Nož u leđa, to bi više ličilo na Lota. Milo mi je što više nije među nama, mada bi mi laknulo kada bi se Lot zakleo da će čuvati mir. Zavet nad nekom svetom relikvijom, koji se ne bi usudio da pogazi - a čak i tada bih ga se čuvao", rekao je Gorloas.

Kad su legli, okrenuo se ka njoj, ali odmahнула je glavom i odgurnula ga. "Samo još jedan dan", rekla je, i on je uzdahnuo, okrenuo se i skoro istog časa zaspao. Znala je da neće moći još dugo da ga odbija. No, obuzimao ju je užas, sad kad je videla smrtni usud kako vreba nad njim. Govorila je sebi da, ma šta se desilo, mora ostati verna supruga časnog čoveka koji je bio dobar prema njoj. A to joj je prizvalo sećanje na sobu u kojoj su Merlin i Vivijen razbili njenu sigurnost i sav njen mir. Osetila je kako joj naviru suze, ali je pokušala da priguši jecaje, kako ne bi probudila Gorloasa.

Merlin je rekao da će joj poslati san koji će joj zalečiti jad, ali sve ovo je i počelo snom. Bojala se da zaspi, plašeći se da će doći novi san koji će razbiti ono malo mira što joj je ostalo. Jer znala je da će joj ovo uništiti život, ako dozvoli; moraće da pogazi reč. A mada nije bila hrišćanka, dovoljno je slušala njihove propovedi da zna kako je ovo, po njihovim merilima, težak greh.

Da je Gorloas mrtav... Igrena je zadržala dah, obuzeta užasom; prvi put je dozvolila sebi da pomisli tako nešto. Kako je mogla poželeti da on umre - njen muž, otac njene kćeri? Kako je mogla znati da bi je Uter poželeo, čak i da Gorloas više ne stoji između njih? Kako može da leži kraj jednog muškarca i da razmišlja o drugom?

Vivijen je govorila kao da se takve stvari često dešavaju...jesam li samo detinjasta i naivna, a da nemam pojma o tome?

Neću spavati da ne bih sanjala...

Ako bude nastavila ovako da se prevrće, shvatila je, Gorloas će se probuditi. Ako bude plakala, želeće da zna zašto. A šta da mu kaže? Igrena se tiho iskrala iz kreveta, obmotala dugački ogrtač oko nagog tela i pošla da sedi kraj zamiruće vatre. Zurila je u plamen i pitala se zašto bi se Merlin od Britanije, druidski sveštenik, savetnik kraljeva, Glasnik bogova, uplitao u život jedne mlade žene. Zapravo, šta jedan druidski sveštenik radi kao savetnik na dvoru kralja koji bi

trebalo da je hrišćanin?

Ako mislim da je Merlin toliko mudar, zašto nisam spremna da se pokorim njegovoj volji?

Dosta kasnije osetila je da su joj se oči zamorile od gledanja u žar i upitala se da li da se vrati i legne kraj Gorloasa ili da ustane i šeta, kako ne bi zaspala i pri tom sanjala Merlinov obećani san.

Ustala je i tiho otišla do kućnih vrata. S obzirom na trenutno raspoloženje, nije se nimalo iznenadila kad se osvrnula i ugledala svoje telo kako još sedi kraj vatre, umotano u ogrtač; nije se mučila da otvara vrata sobe, kao ni vrata kuće, nego je skliznula kroz njih kao utvara.

A napolju je utvrdila da je veliko dvorište kuće Gorloasovog prijatelja nestalo. Stajala je na širokoj ravnici, gde se nalazio krug od velikog kamenja, tek dodirnut svetlom praskozorja... ne; ta svetlost nije bilo sunce, nego velika vatra na zapadu, od koje je plamtelo čitavo nebo na toj strani.

Na zapadu, gde se nalaze izgubljene zemlje Lioneza i Isa; i veliko ostrvo Atlas - Alamezios, ili Atlantida, zaboravljeno kraljevstvo mora. Tamo je zaista besneo ogroman požar, planina se rasprsla i za jednu jedinu noć je stradalo stotinu hiljada muškaraca, žena i dece.

"Ali sveštenici znaju", javio se glas kraj nje. "Jer tokom poslednjih stotinu godina gradili su hram zvezde ovde u ravnici, kako ne bi izgubili račun o godišnjim dobima, niti o dolasku pomračenja meseca i sunca. Ovi ljudi ovde o tome ne znaju ništa, ali znaju da smo mudri, sveštenici i sveštenice sa druge strane mora, i gradiće za nas, kao što su i ranije..."

Igrena je podigla pogled, bez iznenađenja, ka prilici u plavom ogrtaču koja je stajala kraj nje, i mada mu je lice bilo sasvim drugačije, i nosio je neobičnu kapu obavijenu zmijama, kao i zlatne zmije oko ruku - ukrasi ili narukvica - njegove oči bile su oči Utera Pendragona.

Vetar je postajao sve jači preko visoravni gde je kameni krug iščekivao sunce, podižući se nad kamenom u temelju. Očima svog živog tela Igrena nikada nije videla Hram sunca u Salizberiju, jer druidi nisu hteli da mu se približavaju. Ko može, pitali su, da obožava Veće bogove osim bogova u hramu izgrađenom ljudskim rukama? I

zato su održavali svoje svečanosti u gajevima posađenim rukom bogova. Ali kada je bila devojčica, Vivijen joj je pričala kako je tamo sve tačno izračunato, veštinama danas izgubljenim, tako da čak i oni koji ne poznaju tajne sveštenika mogu da predvide kada će doći pomračenje i da prate kretanja zvezda i godišnjih doba.

Igrena je znala da Uter, koji je stajao kraj nje - da li je to zaista Uter, ovaj visoki muškarac u sveštenučkom ogrtaču satkanom pre mnogo stoleća u zemlji koju danas smatraju predanjem? - gleda na zapad, ka usplamtelom nebu.

"Znači, konačno je došla, kao što su nam rekli", kazao je i položio joj ruku preko ramena. "Nikada nisam stvarno verovao sve do ovog trenutka, Morgana."

Igrena, žena vojvode Gorloas, za trenutak se upitala zašto je ovaj čovek zove imenom njenog deteta; ali pre nego što je stigla da dovrši pitanje u sebi setila se da 'Morgana' nije ime, nego titula sveštenice, koja znači samo 'žena koja je došla preko mora', u veri koju je čak i Merlin od Britanije smatrao predanjem i senkom predanja.

Čula je sebe kako progovara bez namere. "I meni se činilo nemoguće da Lionez, Ahtarah i Ruta padnu i nestanu kao da nikada nisu ni postojali. Da li veruješ da je tačno da su bogovi kaznili zemlju Atlantide zbog njenih grehova?"

"Ne verujem da bogovi tako rade", odgovorio je čovek kraj nje. "Zemlja drhti u velikom okeanu iza okeana koje mi poznajemo, i mada narod Atlantide govori o izgubljenim zemljama Mu i Veliki Brazil, ja znam da se u najvećem okeanu iza zalaska sunca zemlja trese, a ostrva se izdižu i nestaju i tamo gde ljudi ne znaju ništa o dobru i zlu, nego žive onako nedužno kao pre nego što su nam bogovi dali saznanje da biramo između dobra i zla. A ako zemaljski bogovi prosipaju gnev i osvetu podjednako na grešne i bezgrešne, onda ovo daleko uništenje ne može biti kazna za grehe, nego je put prirode. Ne znam ima li to uništavanje svrhe, ili se zemlja još nije smirila u svom konačnom obliku, kao što ni mi, muškarci i žene, još nismo savršeni. Možda se i zemlja trudi da uzvisi dušu i usavrši se. Ne znam, Morgana. Te stvari su posao najviših Posvećenika. Znam samo da smo povratili tajnu hramova, što nismo smeli da uradimo, i

stoga smo prokleti."

Zadrhtala je. "Ali sveštenici su nam tako naredili."

"Nijedan sveštenik nas ne može razrešiti ovog kršenja zaveta, jer reč data pred bogovima odjekuje kroz vreme. I stoga ćemo ispaštati. Nije bilo dobro da se sve znanje o našim hramovima izgubi pod morem, i stoga smo poslali da prenesemo to znanje iz života u život, uz punu svest o tome da ćemo patiti zbog kršenja zaveta. Moralo je biti tako, sestro."

"Zašto da budemo kažnjeni posle ovog života za ono što nam je naloženo da učinimo? Zar sveštenici misle da je pravo da ispaštamo što smo ih poslušali?"

"Ne", odgovorio je čovek, "ali seti se zaveta koji smo dali..." i tu mu se glas slomio. "Zakleli smo se, u hramu sada izgubljenom pod morem, gde veliki Orion više neće vladati. Zakleli smo se da podelimo usud onoga ko je ukrao vatru sa nebesa, kako čovek ne bi morao da živi u tami. Veliko dobro nam je doneo taj dar vatre, ali i veliko zlo, jer čovek se naučio zloupotrebi i izopačenosti... i tako onaj ko je ukrao vatru, mada mu se ime poštuje u svakom hramu jer je čovečanstvu doneo svetlost, trpi zauvek muke okovan, dok mu lešinar večito kljuca srce... To su Misterije: da se čovek može slepo povinovati sveštenicima i njihovim zakonima, pa da živi u neznanju, ili da se voljno protivi, poštujući donosioca Svetla, i podnese patnje na Točku Ponovnog Rođenja. A vidi..." pokazao je naviše, ka mestu gde se njihala prilika Većeg-od-bogova, sa tri zvezde čistote i pravednosti oko pojasa. "On još stoji tamo, mada mu je hram nestao; i pogledaj, eno Točka kako se okreće svojom kružnom putanjom, mada se zemlja ispod njega možda grči u mukama i baca hramove i gradove i čovečanstvo u plamenu smrt. A mi smo ovde izgradili novi hram, kako njegova mudrost nikada ne bi nestala."

Čovek za koga je znala da je Uter, iznutra, obgrlio ju je rukom, i znala je da je zaplakala. Grubo je privukao njeno lice svojem i poljubio ju je, a ona je osetila na usnama so njegovih suza. "Ne mogu da se pokajem", rekao je. "U hramu nam govore da se istinska radost nalazi samo u slobodi od Točka koji znači rođenje i ponovno rođenje, da moramo naučiti da preziremo zemaljske radosti i patnje, i da čeznemo samo za mirom sadašnjosti u večnosti. Ali ja volim život

na Zemlji, Morgana, i volim te ljubavljku koja je jača od smrti, i ako je greh cena što smo vezani zajedno, život za životom tokom vekova, onda ću grešiti radosno i bez žaljenja, jer to me vraća tebi, ljubljena moja!"

Igrena nikada u životu nije iskusila takav poljubac, strastan, ali ipak je izgledalo kao da ih neki smisao iznad obične požude navodi da ostanu vezani. U tom trenutku zapljusnulo ju je sećanje kako je prvi put upoznala ovog čoveka - sećanje na velike mermerne stubove i zlatne zvezde velikog Orionovog hrama, i Grada Zmija ispod njega, sa avenijama sfingi, životinja sa telom lava i licem žene, koje su vodile ka velikom putu za Hram... stajali su tu, na golej ravnici, sa krugom od neobrađenog kamena i sa požarom na zapadu koji je predstavljao samrtno svetlo zemlje u kojoj su rođeni, gde su obitavali zajedno u Hramu još od ranog detinjstva i gde su spojeni u svetom plamenu, da se nikad ne rastave dok god su živi. A sada su učinili ono što će ih spojiti i posle smrti...

"Volim ovu zemlju", grubo je rekao on. "Ovde gde smo sada, hramovi se prave od neobrađenog kamena, a ne od srebra, zlata i mesinga, ali ja već volim ovu zemlju i rado dajem život kako bih je očuvao, ovu hladnu zemlju u kojoj sunce nikad ne sija..." Stresao se pod ogrtačem, ali Igrena ga je povukla, tako da su okrenuli leđa zamirućem plamenu Atlantide.

"Gledaj na istok", rekla je, "jer uvek, dok velika svetlost zamire na zapadu, postoji obećanje ponovnog rođenja na istoku." I tako su stajali, zagrljeni, pod blistavim suncem koje je izlazilo iza oka na velikom kamenu.

Čovek je šaputao. "Ovo je zaista veliki ciklus života i smrti..." Još dok je govorio, privukao ju je uz sebe. "Doći će dan kada će ljudi zaboraviti, i ovo će biti samo prsten od kamenja. Ali ja ću se sećati, i vratiću ti se, ljubljena, kunem ti se."

A onda je čula Merlinov ozbiljni glas. "Budi oprezna sa svojim nadama, jer će ti se svakako ispuniti."

A onda tišina; Igrena se našla naga, umotana samo u ogrtač, sklupčana kraj poslednjeg hladnog pepela vatre u sobi u kojoj su odseli; A Gorloas je tiho hrkao u krevetu.

Drhteći, čvrsto se umotala u šal i ušunjala se, smrznuta do

kostiju, nazad u postelju, tražeći poslednje ostatke toplote. Morgana. Zar je dala to ime detetu zato što je ona pod njim rođena? Je li ovo bio samo čudan san koji joj je poslao Merlin, kako bi je ubedio da je poznavala Utera Pendragona u nekom ranijem životu?

Ali ovo nije bio san - snovi su zbrkani, čudni, svet u kome je sve glupost i varka. Znala je da je nekako odlutala u predele Istine, kuda duša odlazi kada je telo negde drugde, i nekako se vratila sa sećanjem umesto sna.

Jedno joj je ipak bilo jasno. Ako su se ona i Uter poznavali i voleli u prošlosti, to objašnjava otkuda joj snažno osećanje da ga poznaje, zašto joj nije stranac, zašto čak i njegovi grubi - ili dečaćki - maniri njoj ne deluju uvredljivo, nego samo kao deo osobe kakva on jeste i kakva je oduvek bio. Setila se nežnosti sa kojom mu je brisala suze velom, sada svesna šta je tada mislila: Da, uvek je bio ovakav. Plahovit kao dečak, žureći ka onome što želi, ne pitajući za cenu.

Jesu li zaista njih dvoje doneli tajne iščezle mudrosti u ovu zemlju, pre mnogo naraštaja, kada su iščezle zemlje tek nestale pod zapadnim okeanom, i jesu li zajedno trpeli kazne zbog kršenja zaveta? Kazne? Tog časa, ne znajući zašto, shvatila je da je upravo ponovno rođenje - ljudski život - trebalo da bude kazna, život u ljudskom telu umesto u beskonačnom miru. Nasmejala se. Je li to zaista kazna, pomislila je, ili nagrada - živeti u ovom telu? Jer razmišljajući o iznenadnom buđenju svog tela u naručju čoveka koji je bio, ili će biti, ili je davno bio, Uter Pendragon, znala je jasno kao nikada ranije, ma šta sveštenici govorili o tome: život, rođen ili ponovno rođen, u ovom telu, dovoljna je nagrada.

Ušuškala se u krevetu i legla, sada nimalo sanjiva, gledajući u tamu i smešeći se. Znači, Vivijen i Merlin su znali, možda, ono što joj je bilo suđeno da uvidi: da je vezana za Utera vezom koja je njen brak činila samo površnim i privremenim. Učiniće po njihovoj volji; to je deo njene sudbine. Ona i čovek koji je sada Uter vezani su, pre mnogo života, sudbinom ove zemlje u koju su došli kada je Stari Hram pokopan. Sada, kada su Misterije ponovo ugrožene, ovog puta hordama varvara i divljaka sa severa, vratili su se zajedno. Dato joj je da rodi jednog od velikih junaka koji će se, kako je rečeno, vratiti u život kada budu potrebni, kralja koji je bio, i jeste, i ponovo će doći

da spase svoj narod... čak i hrišćani imaju sličnu priču, jer kažu da je majka njihovog Isusa, dok ga je nosila, imala vizije i proročanstva da će roditi kralja. Nasmejala se u tami, razmišljajući o sudbini koja je ponovo ujedinjuje sa čovekom koga je volela pre toliko stoleća. Gorloas? Kakve veze ima Gorloas sa njenom sudbinom, osim što ju je pripremio? Inače bi možda bila premlada da razume šta joj se dešava.

U ovom životu nisam sveštenica. Ipak, znam da sam i dalje poslušno dete svoje sudbine; kao što svi muškarci i žene to moraju biti.

A za sveštenike i sveštenice ne postoji brak. Oni se daju onako kako moraju, po volji bogova, kako bi rodili one koji su ključni za sudbinu čovečanstva.

Setila se velikog sazvežđa po imenu Točak, na severu. Seljaci ga nazivaju Velika Kola, ili Veliki Medved, i ono večito kruži oko najsevernije zvezde; ali Igrena je znala da on predstavlja, svojim pojavljivanjem i nestajanjem, beskrajni Točak Rođenja, Smrti i Ponovnog Rođenja. A Div koji korača nebom, sa mačem za pojasom... Igreni se za trenutak učinilo da vidi junaka koji će doći, sa velikim mačem u ruci, mačem pokoritelja. Sveštenici sa Svetog ostrva postaraće se da on dobije mač, mač iz predanja.

Gorloas se promeškoltio i posegnuo ka njoj, i ona mu se poslušno približila. Gađenje je potpuno nestalo pred nežnošću i sažaljenjem, jer sada se nije bojala da će je opteretiti neželjenim detetom. To nije njena sudbina. Siroti, osuđeni čovek, nije imao udela u toj Misteriji. On je od onih koji se jednom rađaju; ili, ako i nije, nije se sećao, a njoj je bilo drago što ga može utešiti ta obična sudbina.

Kasnije, kada su ustali, uhvatila je sebe kako peva; Gorloas ju je radoznalo pogledao.

"Čini mi se da si ozdravila", rekao je, i ona mu se nasmešila.

"Pa, jesam", rekla je. "Nikad se nisam bolje osećala."

"Znači da ti je Merlinov lek koristio", rekao je Gorloas, a ona se nasmešila i nije odgovorila.

5.

Izgledalo je da se narednih dana u gradu govori samo o tome - da se Lot od Orknija povukao i otišao na sever. Postojao je strah da će to odložiti konačan izbor; ali samo tri dana kasnije, Gorloas se vratio u kuću, gde je Igrena završavala novu haljinu od tkanine koju je našla na tržnici, i rekao da je Veće Ambrozijevih savetnika učinio ono što su sve vreme znali da je Ambrozije želeo, i da je izabrao Utera Pendragona da vlada čitavom Britanjom kao Veliki Kralj nad kraljevima u zemlji.

"Ali šta je sa severom?" upitala je.

"On će nekako urazumiti Lota ili će ratovati protiv njega", odgovorio je Gorloas. "Ne volim Utera, ali on je naš najbolji borac. Ne bojim se Lota i siguran sam da ga se ni Uter ne boji."

Igrena je osetila ono poznato meškoljenje Vida i znala je da će Lot imati važnu ulogu u narednim godinama... ali oćutala je; Gorloas joj je odavno pokazao da ne želi da ona razgovara o muškim poslovima, a i bolje da se ne svađa sa osuđenim čovekom za ovo malo vremena što mu je preostalo.

"Vidim da si završila novu haljinu. Nosićeš je, ako želiš, kada Uter bude u crkvi proglašen za Velikog Kralja i krunisan, a potom će održati prijem za sve muškarce i njihove gospe, pre nego što pođe u zapadne predele da ga i oni proglase kraljem", rekao je. "On nosi ime Pendragona, Najvećeg Zmaja, po zastavi koju nosi, a oni imaju neki sujeveran obred o zmajevima i kraljevima..."

"Zmaj je isto što i zmija", rekla je Igrena. "Simbol mudrosti; druidski simbol."

Gorloas se nezadovoljno namrštio i rekao da neće da ima posla sa takvim simbolima u hrišćankoj zemlji. "Pomazanje rukom biskupa trebalo bi da im bude dovoljno."

"Ali nisu svi ljudi dorasli višim Misterijama", rekla je Igrena. Naučila je to još kao dete na Svetom ostrvu, a otkako je sanjala o Atlantidi, činilo joj se da je sve što je tada naučila o Misterijama, a što je mislila da je zaboravila, poprimilo novo značenje i dubinu u njenom umu. "Mudri ljudi znaju da simboli nisu potrebni, ali ne i

običan svet sa sela; njima trebaju zmajevi koji lete nad kraljem, baš kao što im trebaju vatre Beltana, i Veliki Brak kada se kralj venčava sa zemljom..."

"Te stvari su hrišćanima zabranjene", strogo je rekao Gorloas. "Apostol je rekao: samo je jedno ime pod nebesima koje nas može spasti, i svi ostali znaci i simboli su izopačeni. Ne bi me čudilo da čujem tako nešto od Utera, tog nedostojnika, koji se petlja u razvratne obrede pagana, računajući na glupost prostaka. Nadam se da ću dočekati Velikog Kralja Britanije koji će se držati samo hrišćanskih obreda!"

Igrena se nasmešila. "Mislim da nijedno od nas neće doživeti da vidi taj dan, mužu moj. Čak je i Apostol u tvojim svetim knjigama napisao da je za bebe mleko, a za snažne muškarce meso, dok običan narod, koji se jednom rađa, mora da ima svoje Svete Kladence i prolećne vence i obredne plesove. Bio bi tužan dan za Britaniju kad se julske vatre ne bi palile i kad venci ne bi padali u Svete Kladence."

"Čak i đavoli mogu da pogrešno navode svete reči", odgovorio je Gorloas, ali nije se ljutio. "Možda je to Apostol i hteo da kaže, kada je rekao da žene moraju da čute u crkvi, jer one lako padaju u takve greške. Kad budeš starija i mudrija, Igrena, znaćeš da je tako. A dotle, spremi se kako najlepše umeš za službu u crkvi i za veselje potom."

Igrena je obukla novu haljinu i četkala kosu sve dok nije zasijala kao najfiniji bakar; kada se pogledala u srebrnom ogledalu - Gorloas je poslao na tržnicu po njega, posle svega, i poklonio joj ga - iznenada se potišteno upitala hoće li je Uter uopšte primetiti. Bila je divna, da, ali bilo je i drugih žena, lepih kao i ona, a mlađih, neudatih žena koje nisu rađale - zašto bi želeo nju, staru i iskorišćenu?

Tokom čitave crkvene svečanosti pažljivo je gledala kako se Uter zariče i kako ga biskup pomazuje. Bar ovog puta psalmi nisu bili žalosno zapevanje o Božjem srdžbi i kazni, nego vesele pesme, pune hvale i zahvalnosti, a zvona su zvučala vedro, a ne gnevno. Potom, u kući koja je bila Ambrozijev štab, čekali su ih specijaliteti, vino i mnogo svečanosti, jer Ambrozijevi vojni poglavari zaklinjali su se jedan po jedan na vernost Uteru.

Igrena se umorila mnogo pre kraja. No, konačno je i to bilo gotovo, i dok su se poglavari sa gospama okupljali oko vina i hrane, malo se izdvojila, posmatrajući blistavi skup. I tu ju je, konačno, kao što je napola slutila da će biti, pronašao Uter.

"Moja gospo od Kornvola."

Duboko mu se naklonila. "Gospodaru Pendragone, moj kralju."

Grubo joj je odgovorio: "Nema potrebe za takvim učtivostima među nama dvoma, gospo", i uhvatio ju je za ramena, baš kao u snu, pa se zagledala u njega, napola očekujući da će na njegovim mišicama videti zlatne vezene zmije.

Ali govorio je sasvim obično. "Sada više ne nosiš onaj dragulj. Bio mi je tako čudan. Kada sam te prvi put video da ga nosiš, bilo je to kao u snu koji sam jednom sanjao... Imao sam groznicu, proletos, i Merlin me je negovao, i sanjao sam čudan san, a sada znam da sam te u tom snu prvi put video, mnogo pre nego što sam ti prvi put ugledao lice. Mora da sam zurio kao seoski klippan, gospo Igrena, jer sam se neprekidno trudio da se setim tog sna, i kakvu si ulogu u njemu imala, a kakvu je imao opal oko tvog vrata."

"Rekli su mi da je jedna od osobina mog dragulja", odgovorila je, "da budi sećanja duše. I ja sam sanjala..."

Položio joj je ruku na mišicu. "Ne mogu da se setim. Zašto mi se čini da si nosila nešto zlatno oko doručja, Igrena? Imaš li zlatnu narukvicu u obliku - možda zmaja?"

Odmahnula je glavom. "Sada ne", rekla je, ukočena pomišlju da je on, nekako i bez njenog znanja, delio to čudno sećanje i san.

"Smatraćeš me neučtivim klippanom, gospo od Kornvola. Mogu li da te ponudim vinom?"

Ćutke je odmahnula glavom. Znala je da bi joj, ako pokuša da uzme pehar, ruka zadrhtala i da bi prosula piće.

"Ne znam šta se dešava sa mnom", ljutito je rekao Uter. "Sve što se zbiva ovih dana - smrt mog oca i kralja, rasprave svih ovih kraljeva, to što su me izabrali za Velikog Kralja - čini mi se nestvarno, a ti, Igrena, najnestvarnija si od svega! Jesi li bila na zapadu, gde veliki prsten od kamenja stoji u ravnici? Kažu da je u davna vremena to bio druidski hram, ali Merlin tvrdi da nije, da je sagrađen davno pre nego što su druidi došli u ove krajeve. Jesi li bila

tamo?"

"Ne u ovom životu, gospodaru."

"Voleo bih da ti ga pokažem, jer jednom sam sanjao da stojim tamo sa tobom - oh, ne misli da sam ludak, Igrena, što uvek pričam o snovima i proročanstvima", rekao je uz nagao, dečački osmeh. "Hajde da lepo pričamo o običnim stvarima. Ja sam običan poglavar sa severa koji se iznenada probudio i ustanovio da je postao Veliki Kralj Britanije, i možda sam malo poludeo od iznenađenja!"

"Biću sasvim obična", složila se Igrena, smešeći se. "A da si oženjen, pitala bih te kako ti je žena i ima li tvoj najstariji sin problema sa - oh, to je najobičnija stvar koji bih mogla da te pitam - da li su mu izbili zubi pre vrućina, ili da li je imao osipe od pelena!"

Nasmejao se. "Mislićeš da nisam dovoljno star za ženidbu", rekao je. "Imao sam dovoljno žena, Bog zna koliko. Možda ne bi trebalo da tako govorim ženi najpobožnijeg poglavara; otac Džerom bi rekao da sam imao previše žena za duševni mir! Ali nikada nisam sreo neku do koje bi mi bilo stalo, pošto bismo ustali iz postelje, a uvek sam se plašio da se oženim nekom sa kojom nisam spavao, jer bih se možda i od nje tako umorio. Uvek mi se činilo da bi trebalo da postoji veza čvršća od one između muškarca i žene, mada hrišćani smatraju da je to dovoljno - kako oni kažu, bolje oženiti se nego goreti? E, nisam izgoreo, jer sam zagasio vatru, ali ipak osećam da mora postojati plamen koji se neće predati tako brzo, i da takvom ženom treba da se oženim." Iznenada je promenio temu. "Da li voliš muža?"

Vivijen ju je isto pitala, a ona joj je odgovorila da nije važno. Nije znala šta govori. Sada je tiho rekla: "Ne. Dali su me njemu kada sam bila premlada da bih marila za koga se udajem."

Uter se okrenuo i počeo ljutito da korača. "A vidim da nisi kurva koja se tumba po tuđim krevetima, i zašto me je, za ime svih bogova, opčarala žena udata za jednog od mojih najodanijih vođa..."

Znači, Merlin je bacio malo čini i na Utera. No, sada joj to nije smetalo. To joj je bila sudbina, a ono što će se desiti moraće da se desi. Ali nije mogla da veruje da joj je sudbina da prevari Gorloasa, ovde i ovako. To kao da je bio deo sna o velikoj ravnici, i kao da je mogla da nazre senku velikog prstena od kamenja, kad joj je položio

ruku na rame. Ali bila je zbunjena. Ne, to je bio drugi svet i drugi život. Činilo joj se da joj čitava duša i čitavo telo žude za stvarnošću onog poljupca u zajedničkom snu. Sakrila je lice dlanovima i zaplakala. On je zurio u nju, uplašen i bespomoćan, malo ustuknuvši.

"Igreña", šapnuo je. "Šta da radimo?"

"Ne znam", jecala je. "Ne znam." Njena sigurnost pretvorila se u jadnu zbunjenost. Je li san bio poslat samo da je začara, magijom, i navede da prevari Gorloasa i pogazi svoju čast i zadatu reč?

Na rame joj je pala šaka, teška i preteća. Gorloas je bio ljut i sumnjičav.

"Šta je posredi, moja gospo? Šta ste joj to rekli, kralju, kad mi žena izgleda tako jadno? Znam da ste čovek bez vaspitanja i samilosti, ali čak i tako, ser, obična pristojnost bi trebalo da vas uzdrži od udvaranja ženi vazala na sopstvenom krunisanju!"

Igreña ga je ljutito pogledala. "Gorloase, nisam ovo zaslužila od tebe! Da li sam ikada išta uradila da zaslužim ovakve optužbe, i to na javnom mestu?" Glave su se zaista okretale ka njima, jer ljutite reči bile su glasno izgovorene.

"Pa zašto onda plačeš, gospo, ako ti nije rekao ništa neprilično?" Ruka kojom ju je stezao za zglob bila je čvrsta kao da želi da ga slomi.

"Što se toga tiče", rekao je Uter, "moraš pitati gospu zašto plače, jer ja ne znam. Ali pusti joj ruku, da te ne bih naterao. Bio joj muž ili ne, niko se ne sme tako ponašati prema ženi pod mojim krovom."

Gorloas je pustio Igreninu ruku. Videla je da se crveni otisci njegovih prstiju polako pretvaraju u modrice; protrljala ih je, a suze su joj tekle niz lice. Pred mnogim licima koja su ih okružavala osećala se zgroženo, kao da ju je neko osramotio; pokrila je lice velom i još jače zaplakala. Gorloas ju je gurao napred. Nije čula šta je rekao Uteru; tek kada su izišli na ulicu, pogledala ga je u čudu.

"Neću te optužiti pred svima, Igreña", ljutito je rekao Gorloas, "ali Bog mi je svedok da bih imao pravo. Uter te je maločas gledao onako kako muškarac gleda ženu koju je upoznao na način na koji nijedan hrišćanin ne sme poznavati tuđu ženu!"

Igreña je osećala kako joj srce bije u grudim; znala je da je on u

pravi i bila je zbunjena i očajna. Uprkos činjenici da je videla Utera svega četiri puta i dvaput ga sanjala, bila je svesna da su se gledali i razgovarali kao da su godinama ljubavnici, znajući sve jedno o drugom, o telu i umu i srcu. Setila se sna, u kome je izgledalo da su vezani godinama vezom koja, možda i nije bila brak, ali se nije mnogo razlikovala od toga. Ljubavnici, partneri, sveštenik i sveštenica - ma kako to zvali. Kako je mogla reći mužu da je Utera videla samo u snu, ali da je počela da misli o njemu kao o muškarcu koga je volela toliko davno da je ona, Igrena, u to vreme bila tek nerođena senka; da je njena srž ista kao i kod žene koja je volela onog čudnog čoveka sa zlatnim zmijama na rukavima... Kako to da kaže mužu, koji o Misterijama ništa ne zna i ni ne želi da zna?

Grubo ju je gurao napred, ka kući u kojoj su odseli. Znala je da je spreman da je udari ako progovori i reč; ali njeno ćutanje još ga je više žestilo. "Zar nemaš ništa da mi kažeš, ženo?" povikao je i zgrabio je za već bolnu ruku, toliko snažno da je uzviknula od bola. "Zar misliš da nisam video kako si gledala svog ljubavnika?"

Otrgla je ruku, osećajući da je spreman da joj je iščupa. "Ako si to video, onda si video i da sam se okrenula od njega i kad je samo hteo da me poljubi! A nisi ga čuo kad mi je rekao da si mu ti odani saradnik i da ne želi da uzme ženu prijatelju..."

"Ako sam mu ikada i bio prijatelj, sada svakako više nisam!" rekao je Gorloas, lica tamnog od gneva. "Zar zaista misliš da ću podržavati čoveka koji bi mi preteo ženu, na javnom mestu, posramivši me pred svim okupljenim poglavarima?"

"Nije to uradio!" opet je zaplakala Igrena. "Samo sam mu jednom dodirnula usne!" Činilo joj se da je sve još surovije zato što je želela Utera, ali se držala pristojnosti. Pa, ako me optužuje za krivicu kada uopšte nisam kriva za ono što je po njegovim rečima nedelo, zašto nisam uradila ono što je Uter želeo?

"Video sam kako ga gledaš! A ne ulaziš mi u krevet od kako si prvi put videla Utera, neverna kučko!"

"Kako se usuđuješ!" jeknula je, pobesnevši; zgrabila srebrno ogledalo koje joj je poklonio i bacila mu ga u glavu. "Povuci reč, ili se kunem da ću se baciti u reku pred tvojim očima ako me ikada dodirneš! Lažeš, i znaš da lažeš!"

Gorloas se sagnuo i ogledalo se razbilo o zid. Igrena je dograbila ogrlicu od ćilibara - još jedan novi poklon od muža - i bacila je za ogledalom; žurno je strgla lepu novu haljinu i zavitlala mu je u glavu. "Kako se usuđuješ da me tako nazoveš, ti koji si me zatpao poklonima kao da sam jedna od onih koje prate vojničke logore? Ako misliš da sam kurva, gde su pokloni koje sam dobila od ljubavnika? Sve poklone koje sam dobila, dobila sam od muža, brbljivog kućkinog sina koji pokušava da kupi moju naklonost radi svoje požude, jer sveštenici su ga učinili napola evnuhom! Od sada ću nositi samo ono što sama izatkam, a ne tvoje odvratne poklone, ti huljo sa usnama i umom lažnim kao i tvoji prljavi poljupci!"

"Ćuti, ženo nečastiva!" proderao se Gorloas, udarivši je tolikom snagom da je pala na pod. "A sad se diži i pokrij se pristojno, kao hrišćanka, i nemoj više da se svlačiš kako bih poludeo kad te takvu vidim! Jesi li time zavela i mog kralja?"

Nesigurno je ustala, šutnuvši ostatke haljine što je dalje mogla, i jurnula ka njemu da ga udari, još jednom i još jednom. On ju je zgrabio i pokušao da je umiri; činilo joj se da će je zdrobiti. Igrena je bila snažna, ali Gorloas je bio krupan čovek i ratnik, i ubrzo je prestala da se otima, znajući da je beskorisno.

Počeo je da je gura ka krevetu. "Naučiću te da ne gledaš tako ljude, osim svog zakonitog muža!" siktao je.

Prezrivo je zabacila glavu. "Zar misliš da ću te ikada ponovo pogledati, osim sa gađenjem kakavo bih osećala prema zmiji? Oh, da, možeš me odvesti u krevet i prisiliti me da ti se pokorim, jer tvoje hrišćansko milosrđe ti dopušta da mučiš sopstvenu ženu! Ne marim šta ćeš mi reći, Gorloase, jer u srcu znam da sam nedužna! Sve do ovog časa osećala sam se krivom što me je neka čarolija navela da zavolim Utera. Sada mi je krivo što nisam uradila ono što me je molio, makar zato što si spreman da poveruješ lažima o mojoj krivici, a ne istini o mojoj nedužnosti, a dok sam ja strepela za svoju i tvoju čast, ti si spreman da poveruješ kako bih svoju čast bacila u prašinu!"

Prezir u njenom glasu naterao je Gorloasa da opusti ruke i zagleda se u nju. Kada je progovorio, glas mu je bio promukao. "Da li zaista tako misliš, Igrena? Jesi li zaista nedužna?"

"Zar misliš da bih se ponizila da lažem o tome? Pred tobom?"

"Igreña, Igreña", ponizno je rekao. "Dobro znam da sam suviše star za tebe, i da su mi te dali bez ljubavi i bez tvoje volje, ali sam mislio da si možda, u poslednje vreme, počela da misliš malo bolje o meni, a kad sam te video kako plačeš pred Uterom..." Zagrcnuo se. "Nisam mogao da podnesem da tako gledaš onog požudnog i pokvarenog čoveka, a da mene gledaš samo iz dužnosti i sa mirenjem - oprosti mi, oprosti mi, preklinjem te - ako sam te zaista pogrešno optužio..."

"Pogrešno si me optužio", rekla je ledenim glasom, "i dobro je što me moliš da oproštaj, koji nećeš dobiti sve dok se pakao ne ohladi i dok Zemlja ne potone u zapadni okean! Bolje idi i pomiri se sa Uterom - zar zaista misliš da ćeš moći da izdržiš gnev Velikog Kralja Britanije? Ili ćeš na kraju poklonima kupovati njegovu milost, kao što si pokušao sa mnom?"

"Ćuti!" ljutito je rekao Gorloas, opet pocrvenešći; ponizio se pred njom, i znala je da joj ni to nikada neće oprostiti. "Pokrij se!"

Igreña je shvatila da je još naga do pojasa. Prišla je krevetu, gde je ostavila staru haljinu, i polako je obukla i počela da namešta čipku. On je podigao ogrlicu i ogledalo i pružio joj ih, ali ona je odvrtila pogled, pa je posle nekog vremena rešio da ih spusti na krevet, gde ih je Igreña ostavila da leže i ne pogledavši ih.

Za trenutak je zurio u nju, a onda je naglo otvorio vrata i izišao.

Kad je ostala sama, Igreña je počela da pakuje stvari u bisage. Nije znala šta namerava da učini; možda da pođe i potraži Merlina, da mu se izjada. On je pokrenuo ovaj lanac događaja koji ju je posvađao sa Gorloasom. Barem je znala da više neće moći da popusti i živi pod njegovim krovom. Srce joj se grčilo od bola: bili su venčani po rimskim običajima, a po njima je Gorloas imao potpunu vlast nad kćerkom. Mora nekako uspeti da se pretvara dok ne uspe da skloni Morganu na bezbedno mesto! Možda da je pošalje kod Vivijen, na Sveto ostrvo, i da je na usvojenje.

Ostavila je na krevetu nakit koji joj je dao Gorloas i spakovala je jedino haljine koje je sama sašila u Tintagelu, a od nakita samo opal koga je dobila od Vivijen. Kasnije je shvatila da baš zbog tog trenutka odugovlačenja nije uspela da pobegne, jer upravo dok je

stavljala na krevet poklone koje je dobila od njega, odvajajući ih od svojih stvari, Gorloas se vratio u sobu. Brzo je pogledao njene spakovane bisage i kruto klimnuo glavom. "Dobro je", rekao je, "spremna si za polazak. Odlazimo pre sumraka."

"Kako to misliš, Gorloase?"

"Upravo sam bacio zavet vernosti Uteru u lice i rekao sam mu ono što je trebalo odmah da mu kažem. Sad smo, dakle, neprijatelji. Idem da organizujem odbranu zapada pred Saksoncima i Ircima, ukoliko se tamo pojave; rekao sam mu da ću ga, ako namerava da dovede vojsku u moju zemlju, obesiti na prvo drvo kao zločinca."

Zurila je u njega; jedva je uspela da progovori. "Poludeo si, mužu moj. Kornvolci ne mogu sami braniti zapad ako Saksonci nadru tuda. Ambrozije je to znao; Merlin to zna; Bože pomози, i ja to znam, a ja sam samo obična domaćica! Hoćeš li u jednom trenutku ludila uništiti sve za šta je Ambrozije živeo i borio se poslednjih godina, zbog neke besmislene svađe sa Uterom usled tvoje bolesne ljubomore?"

"Odmah ti je žao Utera!"

"Bilo bi mi odmah žao i saksonskog poglavice, kada bi izgubio najvernijeg podanika zbog besmislene svađe! Za ime Božje, Gorloase, u ime naših života i života ljudi koji od tebe očekuju pomoć kada dođu Saksonci, preklinjem te da prekineš svađu sa Uterom i da ne razvrgneš savezništvo tek tako! Lot je već otišao; ako i ti odeš, ostaće samo ugovorne trupe i nekoliko malih kraljeva da ga slede u odbranu Britanije!" Očajnički je odmahнула glavom. "Bolje da sam se bacila sa litice u Tintagelu nego što sam pošla u Londinijum! Zakleću se, u šta god želiš, da me usne Utera Pendragona nikad nisu dodirnule! Hoćeš li raskinuti savez za koji je Ambrozije umro, samo zbog žene?"

Gorloas ju je prostrelio pogledom. "Čak i da te Uter nikada nije ni video, gospo, ne bih sledio čoveka koji je toliko raskalašan i toliko loš hrišćanin; nimalo ne verujem Lotu, ali sada znam da Uteru verujem još manje. Trebalo je od početka da slušam glas savesti i da uopšte ne pristanem da ga podržavam. Stavi moju odeću u druge bisage. Poslao sam po konje i naše ljude."

Pogledala je njegovo neumoljivo lice i shvatila da će je, ako se pobuni, opet udariti. Sad je bila u zamci, nije mogla da pobegne, čak

ni na Sveto ostrvo pod sestrinu zaštitu - sve dok Gorloas drži njenu kćer u Tintagelu.

Još je slagala savijene košulje i tunike u bisage kada je čula zvona na uzbunu. "Ostani tu!" strogo je rekao Gorloas i žurno izišao.

Igrena je, ljuta, požurila za njim, i našla se pred grubim vojnikom koga nije poznavala. Držao je koplje popreko preko ulaznih vrata, sprečavajući je da prekorači prag. Njegovo kornvolsko narečje jedva je mogla da razume, ali shvatila je da je vojvoda naredio da njegova gospa ima da ostane u kući, u bezbednosti; on je bio zadužen da to i izvrši.

Bilo bi joj ispod dostojanstva da se nateže sa njim, a podozrevala je da bi je u tom slučaju samo bacio preko praga kao vreću žita. Na kraju je uzdahnula i vratila se u kuću, da završi pakovanje. Sa ulice je čula buku i viku, zvuke ljudi u trku, zvona sa obližnje crkve, mada nije bilo vreme za službu. Jednom je začula i zveckanje mačeva i upitala se da nisu to Saksonci prodrli u grad - ovo bi zaista bilo dobro vreme za napad, sad kad su Ambrozijevi poglavari posvađani! Pa, to bi rešilo jedan od njenih problema, ali šta bi bilo sa Morganom, samom u Tintagelu?

Dan se vukao, a pred večer Igrena je počela da se plaši. Da li su Saksonci na kapijama grada, da li su se Uter i Gorloas opet posvađali, je li neko od njih mrtav? Kada je Gorloas konačno otvorio vrata sobe, bilo joj je gotovo milo što ga vidi. Lice mu je bilo mračno i zatvoreno, vilice stegnute kao u velikom bolu, ali reči kojima joj se obratio bile su kratke i bespogovorne.

"Polazimo u sumrak. Možeš li da sediš u sedlu, ili da te jedan vojnik nosi iza sebe? Nećemo imati vremena da jašemo kako damama odgovara."

Poželela je da ga zaspje pitanjima, ali nije htela da mu pruži zadovoljstvo da vidi koliko joj je stalo. "Dok ti možeš da jašeš, mužu moj, i ja ću se držati u sedlu."

"Postaraj se da tako i bude, jer se nećemo zadržavati dovoljno dugo da se predomisliš. Uzmi najtopliji ogrtač; biće hladno jahati noću, a sa mora nailazi magla."

Igrena je vezala kosu u punđu i umotala se u debeli ogrtač preko tunike i pantalona koje je uvek oblačila za jahanje. Gorloas ju je

podigao na konja. Ulica je bila puna tamnih vojničkih prilika sa dugačkim kopljima. Gorloas je tiho razgovarao sa jednim od kapetana, a onda se vratio i uzjahao; oko njih dvoje jahalo je desetak vojnika. Uzeo je uzde Igreninog konja i ljutito trgao glavom. "Hajde."

Nije bila sigurna kuda idu; ćutke je jahala tamo kuda je Gorloas vodio, kroz sve gušći sumrak. Negde daleko na nebu nazirala se vatra, ali Igrene nije znala je li to stražarska vatra ili negde gori kuća, ili samo skitnice lože radi kuvanja, negde na tržnici. Nije znala kuda se ide između zbijenih kuća ka reci, ali kad je oko njih počela da se pojavljuje gusta magla, pretpostavila je da se približavaju obali, i posle nekog vremena začula je škripanje užeta na splavu koji je vozio do broda.

Jedan vojnik je sjahao i poveo njenog konja na splav; Gorloas je jahao kraj nje. Nekoliko jahača zaplivalo je na konjima. Shvatila je da je sigurno veoma kasno - u ovo doba godine dan dugo traje, ali bilo je gotovo nečuveno jahati noću. A onda je sa obale začula uzvik.

"Odlaze! Odlaze! Prvo Lot, a sada i vojvoda od Kornvola! Ostajemo bez zaštite!"

"Svi vojnici napuštaju grad! Šta ćemo raditi kad se Saksonci iskrcaju na južnu obalu?"

"Kukavice!" povikao je neko sa obale kad je brod, uz mnogo škripe, počeo da se udaljava. "Kukavice, bežite dok je zemlja u plamenu!"

Iz tame je doleteo kamen. Pogodio je jednog vojnika u grudni oklop. Ovaj je opsovao, ali Gorloas mu se oštro i tiho obratio i vojnik je začutao, gundajući. Sa obale je doletelo još nekoliko uvreda i kamenica, ali brzo su se udaljili. Kad su joj se oči privikle na tamu, Igrene je videla Gorloasa, lica bledog i nepomičnog kao u kamenog kipa. Čitave noći joj se nije obratio, mada su jahali do zore, i tek kad je došlo svitanje, rumeno i vlažno, zaogrnuvši svet purpurnom maglom, zaustavili su se nakratko kako bi se ljudi i konji odmorili. Gorloas je raširio ogrtač, kako bi Igrene mogla da se ispruži, i doneo joj je tvrdog hleba i sira i pehar vina, vojničko sledovanje, ali i dalje joj se nije obraćao. Bila je umorna i ugruvana od jahanja, a i zbunjena; znala je da se Gorloas posvađao sa Uterom i povukao svoju vojsku, ali ništa više. Zar ga je Uter mirno pustio da ode? Pa,

Lota je pustio.

Posle kratkog odmora, Gorloas je opet doveo konje i pokušao da je podigne u sedlo, ali Igrena se pobunila.

"Neću da jašem dalje dok mi ne kažeš kuda idemo i zašto!" Govorila je tiho, ne želeći da posrami Gorloasa pred vojnicima, ali gledala ga je bez straha. "Zašto smo se iskrali iz Londinijuma kao lopovi pod zaklonom noći? Sada ćeš mi reći šta se dešava, osim ako nećeš da me vežeš za konja i tako nosiš do Kornvola, a ja ću vrištati celim putem!"

"Zar misliš da bih se ustezao da to učinim kad bih morao?" odgovorio je Gorloas. "Ne pokušavaj da me izazoveš, ti za koju sam se zavetovao za čitav život i održao reč, i zbog koje sam zauvek zaboravio kralja!"

"Kako se usuđuješ da mene okriviš za to", planula je Igrena. "Nisi to učinio zbog mene nego zbog svoje nerazumne ljubomore! Nisam kriva ni za kakav greh koji bi tvoj pokvareni um mogao da mi pripiše..."

"Tišina, ženo! I Uter se zakleo da si nedužna. Ali ti si žena i sigurno si ga nečim omađijala - otišao sam kod Utera, u nadi da ćemo izgladiti svađu, i znaš li šta je taj zli i pokvareni čovek tražio od mene? Zahtevao je da se razvedem od tebe i da mu te dam!"

Igrena se upiljila u njega razrogačenih očiju. "Ako tako loše misliš o meni, da sam preljubnica, veštica, sva ta zla, zašto se onda nisi obradovao mogućnosti da me se tako lako otarasiš?"

A u njoj je ključao nov gnev, na Utera koji je takođe smatra za ženu koja se može predavati iz ruke u ruku bez svog pristanka. Zahtevao je od Gorloasa da mu je preda kao nepotrebnu, mada ju je sam Gorloas tražio od Gospe od Avalona! Zar je ona konj da je prodaju kao na prolećnom vašaru? Nešto duboko u njoj je uzdrhtalo od tajnog zadovoljstva - Uter ju je želeo, toliko da se svađao sa vojvodom i odbijao saveznike preotimanjem žene. A nešto drugo u njoj je bilo besno. Zašto je nije pitao, nju lično, da ostavi Gorloasa i dođe mu po svojoj slobodnoj volji?

No, Gorloas je ozbiljno razmatrao njeno pitanje. "Zaklela si mi se da nisi preljubnica. A nijedan hrišćanin neće oterati ženu osim ako mu je bila neverna."

Rastrzana nestrpljenjem i iznenadnim kajanjem, Igrena je ostala mirna. Nije mogla da mu bude zahvalna, ali ju je barem saslušao. Ipak, bilo joj je jasno da je ovde reč uglavnom o njegovom ponosu; čak i da veruje da ga je prevarila, ne bi želeo da njegovi vojnici misle kako njegova mlada žena više voli nekog mlađeg muškarca. Možda bi čak radije sakrio njenu preljubu nego da ih pusti da misle kako ne ume da sačuva vernost mlade žene.

"Gorloase..." zaustila je, ali on ju je učutkao pokretom ruke.

"Dosta. Nemam strpljenja da pričam sa tobom. Kad stignemo u Tintagel, možeš natenane da zaboraviš svoju glupost. Što se tiče Pendragona, on će imati pune ruke posla oko rata na Saksonskim obalama. Ako te je očarao, pa, mlada si i žensko si, i malo poznaješ svet i muškarce. Neću ti više prebacivati. Za godinu ili dve imaćeš sina da ti odvрати misli od čoveka koji ti se toliko dopao."

Igrena je ćutke pustila da je Gorloas podigne na konja. On, izgleda, mora da veruje u to što veruje, i nije mogla ničim da prodre pod tu gvozdenu površinu. No, um joj se tvrdoglavo vraćao na ono što su Vivijen i Merlin rekli: da je njena sudbina vezana za Uterovu. Posle onog sna verovala je u to, znala je zašto su se ponovo sreli. A evo je, odlazi iz Londinijuma sa mužem, savezništvo je propalo, a Gorloas je očito čvrsto rešen da je Uter više nikada ne vidi. Pa, dok traje rat na Saksonskim obalama Uter neće imati vremena da dokonno putuje do na kraj sveta, u Tintagel, a čak i da može, nije bilo načina da uđe u zamak, koga i šaćica ljudi može da brani do kraja sveta. Gorloas može da je ostavi tamo, i tu će i ostati sve dok ne ostari, zatvorena iza zidova, ponora i litica. Igrena je prebacila ogrtač preko lica i zaplakala.

Više nikada neće videti Utera. Svi Merlinovi planovi su propali; vezana je za starca koga mrzi - sada je znala da ga mrzi, što ranije nije dozvolila sebi ni da pomisli - a čovek koga voli nije mogao da smisli ništa pametnije nego da ubedi ponosnog Gorloasa da je dobrovoljno njemu preda! Kasnije joj se činilo da je plakala tokom čitavog dugog putovanja, tokom svih dana i noći dok su putovali preko močvara i kroz doline Kornvola.

Druge noći ulogorili su se i podigli šatore da se pošteno odmore. Jedva je dočkala toplu hranu i priliku da spava u šatoru, mada je

znala da više neće moći da izbegava muževljev krevet. Nije mogla da viče i otima se, jer svuda oko šatora bili su njegovi vojnici. Bila mu je žena već četiri godine. Niko živi ne bi poverovao u priču o silovanju. Nije imala snage da mu se opire, niti je želela da izgubi poslednje dostojanstvo u nekakvom otimanju. Stegla je zube i odlučila da ga pusti neka čini šta želi - mada je žalila što nema neku mađiju za koje se priča da štite posvećenice Boginje. Kada one ležu sa muškarcima oko Beltanskih vatri, začinju samo ako to žele. Činilo joj se suviše bolno da zanese sina koga on želi baš kad je ovako ponižena, potpuno smoždena.

Merlin je rekao: Nećeš roditi sina Gorloasu. Ali nije verovala Merlinovom proročanstvu, jer videla je da su mu svi planovi propali. Kakav okrutan, proračunat starac! Iskoristio ju je onako kako su muškarci iskorišćavali svoje kćeri još od dolaska Rimljana, dajući ih kao kurve ovom ili onom muškarcu, nudeći ih kao konja ili kozji sir! Našla je kakav-takav mir sa mužem, a sad je taj mir nestao, okrutno i nizašta! Tiho je plakala dok se spremala za krevet, pomirena i očajna, čak ni dovoljno sigurna u svoju sposobnost da ga odvrati oštrim rečima - po tome kako se ponašao videla je da je spreman da je silom uzme, kako bi oterao sećanja na drugog muškarca time što će je prisvojiti onako kako je jedino znao.

Osetila je njegov poznati dodir i njegovo lice nad svojim u tami, a činio joj se kao stranac. Pa ipak, kad ju je privukao, bio je nesposoban; mlitav i opšten, i mada ju je cimao i tapšao, očajnički pokušavajući da se uzbudi, nije ništa vredelo, i na kraju ju je pustio, uz divlju i tihu psovku.

"Jesi li bacila neke čini na moju muškost, ti prokleta kučko?"

"Nisam", rekla je, tiho i prezrivo, "mada, kada bih znala takve čini, rado bih ih bacila na tebe, snažni i otmeni mužu moj. Zar očekuješ da plaćem što ne možeš da me silom uzmeš? Pokušaj, i ležaću i smejaću ti se u lice!"

Za trenutak se podigao nad njom, stežući pesnicu.

"Da", rekla je, "udari me. Neće biti prvi put. A možda ćeš se tako osećati dovoljno muški da bi ti se koplje pridiglo!"

Opet je opsovao, okrenuo joj leđa, ali Igrena je ležala budna, drhteći, znajući da je upravo doživela trenutak osvete. I zaista,

čitavim putem do Kornvola, ma koliko da se trudio, Gorloas nije imao moći da je dodirne, sve dok konačno Igrena nije počela da se pita da nije, ni ne znajući, njen pravedni gnev zaista bacio nekakvu čaroliju na njegovu muškost. No, tada je uvidela, gorkom intuicijom sveštenice, da nikada više neće biti potentan sa njom.

6.

Kornvol joj se više nego ikada činio kao na kraju sveta. U ono prvo vreme pošto ju je Gorloas ostavio pod stražom - sada ledeno ćutljivom, bez reči za nju, ni dobre ni loše - Igrena se pitala da li Tintagel uopšte i postoji u stvarnom svetu, ili je, kao i Avalon, prešao u postojanje u magli, u vilinskom kraljevstvu, bez ikakve veze sa svetom koga je posetila na jedinom kratkom putovanju napolje.

Čak i tokom tog kratkog odsustva izgledalo joj je da je Morgana porasla iz bebe u devojčicu, ozbiljnu, tihu devojčicu koja neumorno postavlja pitanja o svemu što vidi. I Morgoza je porasla, telo joj se zaoblilo, detinjasto lice je poprimilo obrise visokih jagodica i dugačkih trepavica pod tamnim obrvama; Igrena je videla da je postala lepotica, ne znajući da je i ona sama sa četrnaest godina isto tako izgledala. Morgoza se oduševila poklonima koje joj je donela Igrena; skakutala je oko sestre kao zahvalno kuče, kao i oko Gorloasa. Uzbuđeno je pričala sa njim, vežbajući pogledanje sa strane, i pokušala je da mu sedi u krilu kao da nije starija od Morgane. Igrena je videla da je Gorloas prestao da se smeje i odguruje je kao kuče, nego je gladi po dugačkoj riđoj kosi, smešeći se, i štipka je za obraze.

"Suviše si velika za ovakve gluposti, Morgoza", oštro je rekla. "Zahvali se gospodaru Kornvola i nosi poklone u svoju sobu. I skloni svilu, jer nećeš je nositi dok ne odrasteš. Nemoj misliti da ćeš odmah početi da izigravaš gospu!"

Morgoza je pokupila sve lepe stvari i otišla u svoju sobu, plačući. Igrena je primetila da Gorloas pogledom prati devojku. Morgozi je tek četrnaest godina, užasnuto je pomislila, a onda se zgrozila pri pomisli da je i njoj bilo samo godinu više kada su je dali njemu za nevestu.

Kasnije ih je primetila zajedno u hodniku. Morgoza je poverljivo spustila glavu vojvodi na rame, i videla je kako je ovaj gleda. Igrenu je obuzeo strašan gnev, ne toliko na devojku koliko na Gorloasa. Videla je da su se sa nelagodnošću razdvojili kad je ušla u hodnik, i kada se Gorloas udaljio, pogledala je u Morgozu toliko prodorno da

se devojka nesigurno zakikotala i oborila pogled.

"Zašto me tako gledaš, Igrena? Zar se bojiš da će me Gorloas zavoleti više nego tebe?"

"Gorloas je bio suviše star i za mene; zar nije još stariji za tebe? Sa tobom mu se čini da je opet dobio mene, onakvu kakvu me je prvi put video, suviše mladu da ga odbijem ili pogledam drugog muškarca. Više nisam poslušna devojčica nego žena koja ima svoje mišljenje, i možda misli da bi mu sa tobom bilo lakše."

"U tom slučaju", nadureno je rekla Morgoza, "možda treba da paziš da ti muž uvek bude zadovoljan, a ne da se žališ ako druge žene čine za njega ono što ti ne možeš."

Igrena je podigla ruku da je ošamari, a onda se obuzdala uz veliki napor volje. Prizvala je svu smirenost. "Zar misliš da mi je važno koga Gorloas vodi u krevet? Sigurna sam da je uživao u vojničkim curama, ali više bih volela da se moja sestra ne nađe među njima. Nimalo ne želim njegove zagrljaje, i da te mrzim, rado bih mu te prepustila. Ali ti si premlada. Kao što sam i ja bila premlada. A Gorloas je hrišćanin. Ako ga pustiš da legne sa tobom i ako ti napravi dete, neće imati drugog izbora do da te na brzinu uda za nekog svog vojnika koji pristaje na polovnu robu - ti Rimljani nisu kao naš svet, Morgoza. Možeš da privučeš Gorloasa, ali neće me oterati da bi se oženio tobom, veruj mi. U našem narodu devičanstvo nije naročito važno - žena koja je dokazala plodnost, narasla od zdravog deteta, kod nas je najbolja žena. Ali kod hrišćana nije tako. Kažem ti: ponašaće se prema tebi kao da si se osramotila, a čovek za koga bi uspeo da te uda nateraće te da čitavog života patiš što ti nije on usadio dete koje nosiš. Da li to želiš, Morgoza, ti, koja možeš da se udaš za kralja ako poželiš? Hoćeš li da upropastiš sebe, sestro, meni u inat?"

Morgoza je prebledela. "Nisam imala pojma..." šapnula je. "Oh, ne. Ne želim da budem osramoćena. Oprosti mi, Igrena."

Igrena ju je poljubila i dala joj srebrno ogledalo i ćilibarsku ogrlicu, i Morgoza se zapiljila u nju.

"Ali to su pokloni od Gorloasa..."

"Zarekla sam se da više ne koristim njegove darove", odgovorila je. "Sad su tvoji, za onog kralja koga je Merlin video u tvojoj

budućnosti, sestro. Ali moraš se držati čedno dok on ne dođe po tebe."

"Ne plaši se", rekla je Morgoza i opet se nasmešila. Igreni je bilo milo što je uspela da obuzda Morgozu; ona je bila hladna i proračunata, i nikada je neće poneti osećanja niti trenutak. Dok ju je gledala, Igrema je poželela da je i ona rođena bez sposobnosti da voli.

Volela bih da mogu da budem zadovoljna sa Gorloasom, ili da mogu mirno da pokušam - kao što bi Morgoza svakako učinila - da se otarasim Gorloasa i postanem Uterova kraljica.

Gorloas je ostao u Tintagelu svega četiri dana, i bilo joj je milo što ga vidi kako odlazi. Ostavio je u Tintagelu desetak vojnika, a kad je odlazio, pozvao ju je k sebi.

"Ti i dete bićete ovde bezbedni i dobro čuvani", kruto je rekao. "Idem da okupim muškarce iz Kornvola protiv irskih jahača i severnjaka - ili protiv Utera, ako bi došao da traži i uzme ono što mu ne pripada, bilo ženu bilo zamak."

"Mislim da će Uter imati suviše posla u svom kraju da bi se bavio time", odgovorila je Igrema, čvrsto stežući usne od očajanja.

"Daj Bože", rekao je Gorloas, "jer imamo dovoljno neprijatelja i bez njega. Ali voleo bih da dođe, kako bih mu pokazao da Kornvol nije njegov, kao što misli da je sve njegovo i da može da uzima!"

Na to Igrema nije odgovorila. Gorloas je otišao sa svojim vojnicima, a Igrema je ostala sama da sredi kuću, da povрати nekadašnju bliskost sa detetom, da pokuša da zaceli pokvareno prijateljstvo sa svojom sestrom, Morgozom.

No, pomisao na Utera uvek ju je pratila, ma koliko se unela u domaćičke poslove. Čak je nije progonio ni pravi Uter, čovek koga je videla u voćnjaku, u dvoru i u crkvi, nagao i nekako detinjast, čak pomalo trapav. Taj Uter, Pendragon, Veliki Kralj, pomalo ju je plašio - mislila je da bi trebalo da malo zazire od njega, kao nekada od Gorloasa. Kada bi pomislila na Utera kao muškarca, na poljupce i zagrljaje i na ono što bi još mogao da zatraži od nje, ponekad bi osetila onu rastapajuću slast koju je upoznala u snu, ali u drugim prilikama obuzeo bi je paničan strah, kao ono izmoždeno dete koje je ustalo u jutro posle venčanja, hladno od straha i užasa. Pomisao

na čin venčanja činila joj se strašna, pa čak i groteskna, baš kao i onda.

Ono što joj se stalno ponovo vraćalo, u tišini noći dok je ležala kraj usnule Morgane, ili kada bi sedela na terasi nad morem i vodila kćerkine ručice u prvim trapavim pokušajima da prede, bio je drugi Uter, Uter koga je videla kod prstena od kamenja van vremena i van običnih mesta; sveštenik Atlantide, sa kojim je delila Misterije. Taj Uter, za koga je znala da bi ga volela više nego sopstveni život, da ga se nikada ne bi plašila ni užasavala, i ma šta se desilo između njih, bila bi to sama slast, radost veća od ikoje koju je dosad iskusila. Sasvim jednostavno, kada mu se približila, znala je da je otkrila neki izgubljeni deo sebe; sa njim je ponovo bila cela. Šta god se desilo između njih kao između običnog muškarca i žene, iza toga bi ležalo nešto što nikada neće moći da umre ili da izgubi na snazi. Delili su sudbinu i nekako je moraju zajedno ispuniti... i često se, kada bi dotle dospela u mislima, zaustavljala i u neverici posmatrala sebe. Zar je poludela, kad razmišlja o zajedničkoj sudbini i drugoj polovini sopstvene duše? Činjenice su svakako jednostavnije i manje lepe. Ona, udata žena, pristojna mati, naprosto je postala opsednuta muškarcem mlađim i lepšim od svog zakonitog muža, i počela je da mašta o njemu, pa se zato posvađala sa dobrim i časnim čovekom kome je bila data. Potom bi sedela i prela, stežući zube od osećanja krivice, i pitala se hoće li provesti čitav život pateći zbog greha koji je počinila tek u mislima.

Proleće je prešlo u leto, i vatre Beltana su davno prošle. Zemljom se širila izmaglica od žege, i more je bilo toliko plavo i bistro da se Igreni ponekad činilo kako daleko u obacima može da vidi izgubljene gradove Lioneza i Atlantide. Dani su počeli da se skraćuju, i noću se ponekad javljao mraz, kad je Igrema čula prvu daleku tutnjavu rata - vojnik je doneo sa tržnice vest da su se na obali pojavili irski pljačkaši, da su spalili selo i crkvu i odneli jednu ili dve žene, i da vojske, kojima ne komanduje Gorloas, marširaju na zapad, u Letnju Zemlju i na sever, ka Velsu.

"Kakve vojske?" upitala ga je Igrema, i on je odgovorio: "Ne znam, gospo, jer ih nisam video; oni koji su ih videli kažu da su nosile orlove kao rimske legije u stara vremena, što je nemoguće. Ali su

rekli da su na zastavi imali i crvenog zmaja."

Uter! pomislila je Igrena i trgla se. Uter je blizu, a neće ni znati gde sam! Tek potom je upitala za vesti o mužu, i vojnik joj je rekao da je i Gorloas u Letnjoj Zemlji, i da vojske tamo održavaju nekakvo veće.

Te noći, dugo je zurila u svoje staro bronzano ogledalo, želeći da umesto njega ima vidovito staklo sveštenice, u kome bi videla šta se dešava nadaleko.

Čeznula je da se posavetuje sa Vivijen, ili sa Merlinom. Oni su izazvali sve ove nevolje - jesu li je sada zaboravili? Zašto ne dolaze da vide kako su im planovi propali? Jesu li našli neku drugu ženu sličnog porekla, kako bi bacili nju Uteru pred noge, kako bi zanela kralja koji će jednog dana isceliti zemlju i sve zaraćene narode?

Ali iz Avalona nije stizala nikakva poruka, a vojnici nisu dozvoljavali Igreni ni da odjaše do tržnice; Gorloas, kako su joj sa puno poštovanja rekli, zabranio joj je izlaske zbog stanja u kome se nalazi zemlja. Jednom, gledajući sa visokog prozora, videla je kako dolazi jahač i kako se na unutrašnjem prilazu zaustavlja da razgovara sa stražarima. Jahač je izgledao ljut, i Igreni se činilo da besno gleda zidove, ali na kraju se okrenuo i odjahao nazad, i Igrena se pitala je li to bio glasnik poslat njoj, koga straža nije propustila.

Dakle, bila je zatvorenik muževljevog zamka. Mogao je da kaže, pa čak i da veruje, da ju je ostavio tu kako bi bila zaštićena, zbog nereda u zemlji, ali istina je bila dugačija: ljubomora ga je navela da je zatvori. Isprobala je tu teoriju nekoliko dana kasnije, pozvavši pred sebe zapovednika straže.

"Želim da pošaljem poruku svojoj sestri, da je pozovem da dođe u posetu", rekla je. "Hoćeš li poslati glasnika u Avalon?"

Činilo joj se da zapovednik izbegava njen pogled. "Pa, gospo, ne mogu. Gospodar Kornvola je vrlo jasno rekao da svi moramo da ostanemo tu gde smo i da štitimo Tintagel u slučaju opsade."

"Zar ne možeš da najmiš jahača u selu, pa neka on odnese poruku? Dobro bih mu platila."

"Gospodaru se to ne bi dopalo, gospo. Žao mi je."

"Razumem", rekla je i otpravila ga. Nije još stigla do tolikog očajanja da pokuša da podmiti nekog vojnika. Ali, što je više

razmišljala o tome, postajala je sve bešnjaja. Kako se Gorloas usudio da je zatvori ovde, nju, sestru Gospe od Avalona? Ona mu je žena, a ne robinja niti sluškinja! Konačno se odlučila na očajnički korak.

Nije bila obučavana da koristi Vid; korisitla ga je ponekad, na svoju ruku, kao devojčica, ali osim kratke vizije sa Vivijen nikada ga nije oprobala kao odrasla žena, a otkako je videla Gorloas osuđenog na smrt, čvrsto se zatvorila pred drugim prikazama. No, ta vizija nije ništa vredela, jer Gorloas je i dalje bio veoma živ. Ali nekako je pretpostavljala da bi mogla videti šta joj predstoji. Bio je to opasan korak - odrasla je uz priče o tome šta se dešava onima koji se upliću u veštine kojima nisu vični, i isprva je pokušala da nađe srednje rešenje. Kad je lišće počelo da žuti, ponovo je poslala po zapovednika straže.

"Ne mogu ovde ostati zauvek, zatvorena kao pacov u zamci", rekla je. "Moram da odem na tržnicu. Moramo da kupimo boje i treba nam sveže kozje mleko, a potrebne su nam i igle i čiode, i još mnogo šta za nadolazeću zimu."

"Gospo, nije nam naređeno da vas puštamo napolje", odgovorio je i opet odvratio pogled. "Ja primam naređenja od gospodara, a on se nije javljao."

"Onda ću ostati ovde i poslaću neku od svojih žena", rekla je. "Neka pođe Etar ili Izota, a sa njom gospa Morgoza - da li je to u redu?"

On kao da je osetio olakšanje, jer je rešila da ga poštedi od neposlušnosti pred gospodarem; zaista je bilo neophono da neko iz domaćinstva ode na tržnicu pre zime, i on je to znao jednako dobro kao i ona. Bilo je nečuveno sprečavati gospodaricu kuće da učini ono što joj je, na kraju krajeva, osnovna dužnost.

Morgoza je podivljala od radosti kada joj je Igrena rekla kuda će ići. Nikakvo čudo, pomislila je Igrena. Niko od nas nije izlazio čitavog leta. Čak su i pastiri slobodniji od nas, jer oni barem vode ovce na ispašu! Bila je obuzeta iskrenom zavišću dok je gledala kako Morgoza oblači purpurni ogrtač koga joj je poklonio Gorloas i kako uz pratnju Etar, Izote, dvojice vojnika i dve sluškinje koje će nostiti pakete izjahuje na svom poniju. Gledala ju je sa prilaznog puta, držeći Morganu za ruku, sve dok nisu nestali sa vidika, i osećala je

da neće imati snage da ponovo uđe u zamak koji joj je postao tamnica.

"Majko", upitala ju je Morgana, "zašto ne možemo i mi na tržnicu sa tetkom?"

"Zato što tvoj otac ne želi da idemo, zlato."

"A zašto? Misli da ćemo biti nevaljale?"

Igrena se nasmejala. "Sve mi se čini da on upravo to misli, mila."

Morgana je bila ćutljiva - sitno, tiho, zatvoreno stvorenjce, sa tamnom kosom sada dovoljno dugačkom da se plete i ukrašava mašnom između lopatica, ali tako lepom i pravom da se stalno izlaćilo pramenje. Oči su joj bile tamne i ozbiljne, a obrve prave i visoke, već toliko guste da su joj bile najizrazitija crta na licu. Mala vila, pomislila je Igrena, ni nalik na čoveka: patuljak. Bila je sitna, baš kao i pastirova kćer koja još nije napunila dve godine, mada je Morgani bilo gotovo četiri, a govorila je jasno i mudro kao da joj je osam ili devet godina. Igrena je podigla kćer i čvrsto je zagrlila.

"Malo moje!"

Morgana je otpela milovanje, i čak je i zauzvrat poljubila majku, što je Igrenu iznenadilo, jer Morgana nije lako pokazivala osećanja, ali uskoro je počela da se meškolji - nije bila tip deteta koje želi da dugo bude grijeno; više je volela da sve radi sama. Čak je počela da se sama oblači i da sama obuva cipele. Igrena ju je spustila, i mala je mirno pošla sa njom natrag u zamak.

Igrena je sela za razboj, a Morgani je rekla da uzme preslicu i sedne kraj nje. Devojčica je poslušala, i Igrena se, pre nego što je pokrenula razboj, malo zagledala u nju. Bila je uredna i precizna; pređa joj je bila nejednaka, ali je okretala preslicu vešto kao igračku, vrteći je između prstića. Da su joj šake veće, već bi prela jednako dobro kao Morgoza. Posle nekog vremena je progovorila: "Ne sećam se više oca, majko. Gde je on?"

"Daleko, sa vojnicima u Letnjoj Zemlji, dete."

"Kada će doći kući?"

"Ne znam, Morgana. Da li želiš da se vrati?"

Mala se za trenutak zamisila. "Ne", rekla je, "jer kad je bio ovde - tek malo se sećam - morala sam da spavam sa tetkom, a tamo je bilo mračno i prvo sam se bojala. Naravno, onda sam bila jako

mala", ozbiljno je dodala, a Igrena je prikrila osmeh. Malo kasnije je nastavila: "A neću da se vrati kući jer ćeš onda ti plakati."

Pa, Vivijen je lepo rekla: žene nisu svesne koliko mnogo bebe shvataju od onoga što se dešava oko njih.

"Zašto ne rodiš još jednu bebu, majko? Druge žene imaju novu bebu čim prva prestane da sisa, a meni su već četiri godine. Čula sam Izotu kako kaže da bi trebalo da mi rodiš brata. Mislim da bih volela da imam malog brata pa da se igram sa njim, pa čak i malu sestru."

Igrena je zaustila da odgovori. "Zato što tvoj otac, Gorloas..." ali se brzo zaustavila. Bez obzira na to koliko zrelo Morgana zvuči, ipak ima samo četiri godine, i Igrena ne sme da joj se poverava. "Zato što Majka Boginja nije smatrala za potrebu da mi podari sina, dete."

Na terasu je došao otac Kolumba. "Ne treba da govorite sa detetom o Boginjama i sujeverjima", strogo je rekao. "Gorloas želi da ona bude odgajena kao dobra hrišćanska devojka. Morgana, tvoja mati nije rodila sina zato što je tvoj otac ljut na nju, i Bog joj nije podario sina kako bi je kaznio zbog greha."

Igrena je po ko zna koji put poželela da baci čunak na tu zloguku pticu. Zar se Gorloas ispovedao ovom čoveku, zar je on upućen u sve što se dešava između njih dvoje? Često se to pitala, u proteklim mesecima, ali nikada nije imala prilike da ga upita, a znala je da joj ionako ne bi odgovorio. Morgana je iznenada ustala i izbekeljila se na sveštenika. "Odlazi, starče", jasno je rekla. "Ne volim te. Ti teraš majku da plače. Moja majka zna više od tebe, i ako kaže da joj Boginja nije podarila dete, onda ću verovati njoj, a ne tebi, jer moja majka ne laže!"

Otac Kolumba se ljutito obratio Igreni. "Vidite li sada šta se dešava zbog vaše tvrdoglavosti, gospo? Dete treba istući. Dajte mi je da je kaznim zbog ovog nepoštovanja!"

Na to su u Igreni buknuili bes i pobuna. Otac Kolumba je pošao ka Morgani, koja je stajala, ne ustuknuvši. Igrena se isprečila između njih. "Ako dodirneš moju kćer, svešteniče", rekla je, "ubiću te na mestu. Moj muž te je doveo ovamo, i ne mogu da te oteram, ali onog trenutka kad mi se ponovo pojaviš pred očima, pljunuuću te. Gubi se odavde!"

On se nije predavao. "Gospodar Gorloas mi je poverio duhovno staranje o čitavom domaćinstvu, gospo, a ponos mi nije dozvoljen, pa ću vam zato oprostiti to što ste rekli."

"Nije mi stalo do tvog oprostaja ni koliko do šugave koze! Gubi mi se sa očiju ili ću pozvati služavke da te izbace. Ako neće da budeš odnesen odavde, starče, gubi se sam i ni ne pokušavaj da se pojaviš preda mnom sve dok ne pošaljem po tebe - a to će biti kada sunce iziđe nad zapadnom Irskom! Odlazi!"

Sveštenik se zagledao u njene užagrele oči i podignutu ruku, pa je ipak žurno izišao.

Sada kad je počinila čin otvorene pobune, bila je ukočena sopstvenom odvažnošću. Ali barem se oslobodila sveštenika, a oslobodila je i Morganu. Neće dozvoliti da njenu kćer vaspitavaju tako da se stidi toga što je žensko.

Morgoza se sa tržnice vratila kasno uveče, sa pažljivo odabranom robom - Igrena je znala da ni sama ne bi mogla bolje - sa glavom šećera za Morganu, koju je kupila od svog džeparca, i sa puno priča sa tržnice. Sestre su do ponoći sedele u Igreninoj sobi, razgovarajući dugo pošto je Morgana zaspala, sisajući svoj šećer, umazanog lica, još ga čvrsto stežući. Igrena joj ga je uzela i sklonila, pa se vratila da dalje ispituje Morgozu o novostima.

Ovo je strašno, da moram da čujem vesti sa tržnice o sopstvenom mužu!

"U Letnjoj Zemlji je veliki skup", rekla je Morgoza. "Kažu da je Merlin sklopio mir između Lota i Utera. Kažu i da se Ban od Donje Britanije ujedinio sa njima i da im šalje konje dopremljene iz Španije..." tu je malo zastala zbog neobične reči. "Gde je to, Igrena? U Rimu?"

"Ne, nego daleko na jugu, za mnogo liga bliže Rimu nego što smo mi", odgovorila je Igrena.

"Bila je bitka sa Saksoncima, i Uter je bio tamo pod zastavom sa zmajem", nastavila je Morgoza. "Čula sam svirača kako peva baladu, kako je vojvoda od Kornvola zatvorio svoju gospu u Tintagelu..." Igrena je i u mraku videla kako je devojkica raširila oči. "Igrena, reci mi istinu, je li ti Uter ljubavnik?"

"Nije", rekla je Igrena, "ali Gorloas veruje da jeste, i zato se i

posvađao sa Uterom. Nije mi verovao kad sam mu rekla istinu." Grlo joj se steglo od suza. "Sada bih volela da je to tačno."

"Kažu da je kralj Lot lepši od Utera", rekla je Morgoza, "i da traži sebi ženu, i šapuće se da će izazvati Utera kako bi postao Veliki Kralj, ako zaključi da bi to mogao da izvede. Je li lepši od Utera? Je li Uter tako božanstven kao što se priča, Igrena?"

Odmahnula je glavom. "Ne znam, Morgoza."

"Pa kažu da ti je ljubavnik..."

"Nije me briga šta se priča", prekinula ju je Igrena, "ali što se toga tiče, rekla bih da su obojica pristali muškarci. Lot je crnokos, a Uter plav kao severnjak. Ali njegovo lice nije razlog što mislim da je Uter bolji čovek."

"Nego zašto?" upitala je Morgoza, oštro i ispitivački, a Igrena je uzdahnula, znajući da je devojkica ne bi razumela. Ali želja da nekome poveri makar deo svojih osećanja, koja nikada neće moći u potpunosti da razotkrije, navela ju je da odgovori. "Pa... ne znam. Samo... pa, kao da ga poznajem od početka sveta, kao da mi nikada nije bio stranac, ma šta radio i ma šta se desilo između nas."

"Ali ako te uopšte nije ni poljubio..."

"To nije bitno", umorno je rekla Igrena i tog časa je konačno, rasplakavši se, kazala ono što je već dugo znala, a nije želela da prizna. "Čak i ako mu u ovom životu više nikada ne ugedam lice, vezana sam za njega i ostaću vezana do smrti. A ne mogu da poverujem da Boginja ne bi stvorila ovolike teškoće u mom životu, ako mi nije suđeno da ga ikada više vidim."

Pod slabim svetlom videla je kako je Morgoza posmatra sa mešavinom divljenja i zavisti, kao da je u njenim očima Igrena iznenada postala junakinja neke stare, romantične bajke. Želela je da joj kaže: ne, nije tako, ovo uopšte nije romantično, naprosto se tako desilo, ali znala je da to ne može reći, jer Morgoza nije imala dovoljno iskustva da razlikuje romantiku od ovakve, konačne stvarnosti, čvrste kao stena na dnu mašte. Bolje neka misli da je romantično, ako joj to prija, pomislila je i shvatila da se ovakva stvarnost Morgozi nikada neće desiti: ona živi u drugačijem svetu.

Sada je, eto, rešila da se otarasi sveštenika koji je pripadao vojvodi, i priznala je Morgozi da voli Utera. Vivijen je govorila nešto o

svetovima koji se razdvajaju, i Igreni se činilo kao da se nalazi u svetu odvojenom od običnog u kome Gorloas možda ima pravo što očekuje da mu ona bude verna domaćica, sluškinja, sluga, robinja - njegova žena. Sada ju je samo Morgana vezivala za ovaj svet. Pogledala je umazano, zaspalo dete, crne kose rasute na sve strane, i na mlađu sestru razrogačenih očiju, i upitala se da li bi, zbog ovoga što joj se desilo, mogla da napusti čak i te dve poslednje veze koje je zadržavaju u ovom svetu.

Pomisao joj je nanela veliki bol, ali u sebi je odgovorila šapatom. "Da. Čak i to."

I tako joj je naredni korak, koga se toliko plašila, sasvim lako pao.

Ležala je te noći budna između Morgoze i svoje sestre, pokušavajući da odluči šta joj je činiti. Da li da pobegne i veruje kako će je Uter naći uz pomoć svog dela sna? Skoro odmah je odbacila tu pomisao. Da li da pošalje Morgozu u Avalon sa porukom da je zatvorena? Ne; ako je to postalo opšte poznato - za balade po tržnicama - onda bi joj sestra pritekla u pomoć kad bi mislila da bi to vredelo. A srce joj je nagrizao nemi glas sumnje i očajanja. Vizija je bila lažna... ili su možda, kad je ona onako odbila svaku pomisao na Utera, odustali od plana, našli mu drugu ženu koja će spasti Britaniju, kao što bi, kad se velika sveštenica razboli pred veliku Proslavu, odabrali zamenu za nju.

Pred jutro, kad je nebo već porumenelo, zapala je u nemiran san. I tada, kad je već prestala da se nada, našla je pomoć. Baš kad se budila, kao da joj je neki glas rekao u umu: Samo ovog jednog dana se oslobodi deteta i deovjke, i znaćeš šta ti je činiti.

Dan je svanuo vedar i blistav, i dok su doručkovali kozji sir i sveže pečeni hleb, Morgoza je pogledala blistavo more. "Tako sam se umorila od sedenja u četiri zida - do juče nisam ni znala koliko mi je dosadila ova kuća!"

"Pa, onda uzmi Morganu i iziđite na ceo dan sa pastirskim ženama", predložila je Igreana. "Verovatno bi i ona želela da malo iziđe."

Spakovala im je komade mesa i hleba; Morgani je to bila prava svečanost. Igreana ih je ispratila, nadajući se da će sada nekako

uspeti da izbegne budne oči oca Kolumbe, jer, mada joj se pokorio i više joj se nije obraćao, svuda ju je pratio pogledom. Sredinom prepodneva, dok je sedela i tkala, pojavio se pred njom. "Gospo..."

Nije ga ni pogledala. "Naredila sam ti da se držiš dalje od mene, svešteniče. Tuži me vojvodi kada dođe kući, ako želiš, ali mi se ne obraćaj."

"Jedan od vojvodinih ljudi je pao sa litice i povređen je. Ostali misle da umire i pozvali su me da odem kod njega. Ne morate se plašiti; bićete i dalje pažljivo čuvani."

Znala je to - nije ni pomislila da bi, ako bi se otarasila sveštenika, mogla nekako da pobegne. U svakom slučaju, kuda bi pošla? Ovo je Gorloasova zemlja i niko od njegovih seljaka ne bi pružio sklonište njegovoj odbegloj ženi. Uopšte nije nameravala da tek tako pobegne. "Idi i neka te đavo nosi, kako mi se više ne bi približavao", rekla je i okrenula mu leđa.

"Ako hoćeš da me proklinješ, ženo..."

"Zašto bih trošila dah na kletve? Vrlo rado bih ti poželela da te Bog što pre pozove u svoj raj, i neka više uživa u tvom društvu nego ja."

Čim je otišao, požurujući malog magarca duž prilaznog puta, shvatila je zašto je osećala da se mora otarasiti sveštenika. On je, na svoj način, bio posvećen u Misterije, mada ne iste kao njene, i brzo bi shvatio i osudio ono što je smerala da učini. Otišla je u Morgozinu sobu i našla srebrno ogledalo. Potom je sišla u kuhinju i zatražila od služavke da joj u sobi založi vatru. Piljili su u nju, jer dan nije bio hladan, ali ona je ponovila zahtev kao da je najnormalnija stvar na svetu i pokupila je iz kuhinje još nekoliko sitnica: so i malo ulja, komadić hleba i bočicu vina - što su žene, nesumnjivo, smatrale da će joj biti podnevni obrok, pa je uzela i malo sira da to potvrdi. Kasnije će ga baciti galebovima.

Napolju, u bašti, našla je cvetove lavande, pa čak i nekoliko plodova divlje ruže. Odsekla je svojim malim nožem i nekoliko grančica kleke, samo simbolično, i jednu granu leske. Kad se ponovo našla u sobi, odmotala je pojas i svukla odeću, ostavši naga i uzdrhtala pred vatrom. Nikad ranije nije činila ovo i znala je da joj Vivijen to ne bi odobrila, jer oni koji nisu vični umeću proricanja mogu

upasti u nevolje ako se time bave. Ali sa ovim što ima, znala je, izazvala bi Vid čak i kad ga ne bi posedovala.

Bacila je kleku u vatru, a kad se podigao oblak dima privila je granu leske na čelo. Položila je plodove i cveće pred vatru, a onda stavila na grudi so i ulje, uzela zalogaj hleba i gutljaj vina, položila, drhteći, srebrno ogledalo tako da na njega pada svetlost, i potom iz bureta za kupanje nasula čistu kišnicu preko glatke površine.

Počela je da šapuće. "Običnim i neobičnim stvarima, vodom i vatrom, solju, uljem i vinom, plodovima i cvećem, preklinjem te, Boginjo, dopusti mi da vidim svoju sestru Vivijen."

Vodena površina polako se namreškala. Igrena je zadrhtala na iznenadnom naletu ledenog vetra, upitavši se za trenutak hoće li čarolija zakazati, da nije ipak počinila svetogrđe. Nejasno lice odraženo u ogledalu isprva je bilo njeno, a onda se polako menjalo, pretvorivši se u divno lice Boginje, sa vencem oskoruša oko čela. A onda, kad se voda smirila i izbistrila, Igrena je videla; ali ne živo lice, kao što je mislila i nadala se. Videla je poznatu sobu. Nekada je to bila odaja njene majke u Avalonu, i bila je puna žena, u tamnim ogrtačima sveštenica, i isprva je uzalud tražila pogledom sestru, jer žene su ulazile i izlazile, muvale se tamo-amo i u sobi je vladala zbrka. A onda je ugledala sestru, Vivijen; izgledala je bolesno, umorno i ispijeno, i hodala je, hodala je tamo-amo, oslonjena na ruku jedne od sveštenica, i Igrena je shvatila, užasnuta, šta vidi. Jer Vivijen, u svetloj haljini od nebojene vune, bila je otečena od deteta, lica ispijenog od patnje, i neprekidno je hodala i hodala, kao što su je, setila se Igrena, babice terale da radi kad je rađala Morganu...

Oh, ne! Oh, Majko Ceridven, blagoslovena Boginjo, ne... naša majka je tako umrla, ali Vivijen je bila sigurna da više ne može zaneti... i sada će umreti, ne može roditi dete u tim godinama i preživeti... zašto, kad je znala da je začela, zašto nije popila neki napitak da se otarasi deteta? Ovo je propast svih njenih planova, ovo je kraj...

A i ja sam snovima uništila svoj život... Tu se Igrena postidela što misli o svom jadu kada Vivijen treba da legne u porodiljski krevet iz koga teško da će ikada ustati. Užasnuta i rasplakana, nije čak mogla ni da odvrati pogled od ogledala, a uto je Vivijen podigla glavu,

gledajući preko glave sveštenice na čiju se ruku oslanjala, i u njenom otupelom pogledu, bledom od bola, pojavili su se uviđanje i nežnost. Igrena nije mogla da je čuje, ali bio je isto kao da se Vivijen obratila pravo njenom umu.

Devojčice... sestrice... Grena...

Igrena je poželela da krikne od tuge, bola i straha, ali nije mogla da sada optereti Vivijen i svojim osećanjima. Unela je čitavo srce u jedan uzvik.

Čujem te, majko, sestro moja, sveštenice i Boginjo moja...

Igrena, kažem ti, ni u ovom času ne gubi nadu, ne očajavaj! Ima razoga svim našim patnjama, videla sam to... ne očajavaj... i za trenutak, naježivši se, Igrena je osetila laki dodir na obrazu, kao pravi nežni poljubac, i Vivijen je šapnula: "Sestrice...", a potom je Igrena videla kako se sestrično lice grči od bola i kako pada kao pokošena u ruke sveštenice, a površina ogledala se opet namreškala, i Igrena je u njemu kroz vodu videla samo svoje uplakano lice. Stresla se, dohvatila odeću, bilo šta samo da se ugrije, i bacila čarobnjačko ogledalo u vatru; potom se bacila na krevet i zajecala.

Vivijen mi je rekla da ne očajavam. Ali kako da ne očajavam kad ona umire?

Ležala je i plakala dok je nisu uhvatili grčevi. Konačno, kad su joj suze presušile, umorno je ustala i umila se hladnom vodom. Vivijen umire, možda je već mrtva. Ali poslednjim rečima obavezala je Igrenu da ne gubi nadu. Obukla se i stavila oko vrata dragulj koji je dobila od Vivijen. A onda je, u blagom mreškanju vazduha pred sobom, ugledala Utera.

Ovog puta je znala da je ovo Vest, a ne sam čovek. Ništa telesno, pogotovo ne Uter Pendragon, ne bi moglo da uđe u njene čuvane odaje, a da ga neki vojnik ne vidi i ne zaustavi. Bio je ogrnut teškom tkaninom, ali na rukama - i po tome je znala da ne sanja - imao je zmije kakve je videla kad je sanjala o životu u Atlantidi. Samo što ovo nisu bili zlatni ukrasi, nego žive zmije, koje su podigle glave i šištale, ali ona ih se nije plašila.

"Voljena moja", rekao je, i mada je to zaista bio njegov glas, soba je bila tiha i videlo se plamsanje vatre, a kroz njegov šapat čula je

tiho pucketanje klekovih grančica. "Doći ću ti na Kratkodnevicu. Kunem ti se da ću doći, na bilo koji način. Budi spremna za mene na dan kratkodnevice..."

A onda je ostala sama, u sobi punoj sunca, i sa odrazom mora spolja, a u dvorištu duboko dole, čula je smeh, Morgozin i svoje kćerkice.

Igrena je duboko udahнула i mirno ispila ostatak vina. Na prazan stomak, posle posta, osetila je kako joj smesta udara u glavu blagom vrtoglavicom. Potom je tiho pošla niz stepenice da čeka vesti za koje je znala da će stići.

7.

Prvi događaj bio je Gorloasov povratak kući.

I dalje obuzeta vrtoglavicom onog trenutka vizije - i uplašena, jer nikada nije ozbiljno pomislila da će Vivijen jednog dana umreti, a uprkos rečima nade, nije mogla ni da zamisli da će sada uspeti da preživi - Igrena je očekivala nešto drugo; neku magičnu vest od Utera, ili vest da je Gorloas mrtav i da je ona slobodna. Gorloas lično, prašnjav, gladan i namršten, naveo je Igrenu da poveruje u to kako je čitavo priviđenje bilo jedino zavaravanje ili nameštaljka Zlog.

Pa, ako je tako, ima i u tome dobrog, jer bi značilo da mi je sestra živa i da sam videla samo varku rođenu iz sopstvenih strahova. I zato je mirno pozdravila Gorloasa, dočekavši ga hranom, kupatilom, čistom odećom i samo prijatnim rečima. Neka misli, ako hoće, da se pokajala zbog svoje nepromišljenosti i da pokušava da mu se ponovo umili. Više joj nije bilo važno šta Gorloas misli o njoj. Više ga nije mrzela niti ga se gadila kao u prvim godinama jada i očajanja. Te patnje su je pripremile za ono što je došlo kasnije. Poslužila je Gorloasa hranom i pićem, postarala se za smeštaj vojnika koliko se moglo i pazila je da ga ne ispituje. Za trenutak je dovela Morganu, opranu, očešljanu i lepu, da se nakloni pred ocem, a onda je naložila Izoti da je odvede u postelju.

Gorloas je uzdahnuo i odgurnuo tanjir. "Postaje lepa; ali liči na vilinsko dete, kao da pripada narodu iz šupljih brda. Odakle joj ta krv? U mom narodu je nema."

"Ali moja mati je od stare krvi", rekla je Igrena, "a i Vivijen. Mislim da je njen otac svakako bio neko iz vilinskog naroda."

Gorloas se stresao. "Čak ne znaš ni ko joj je otac - jedna od pametnih stvari koje su Rimljani učinili bilo je da dokrajče taj narod. Ne bojim se naoružanog čoveka koga mogu da ubijem, ali se plašim podzemnog naroda iz šupljih bregova, sa tim začaranim krugovima i hranom koja te može navesti da lutaš omađijan stotinama godina, i sa vilinskim munjama koje doleću iz tame da ubiju čoveka, bez razloga, i pošalju ga u pakao... Đavo ih je stvorio da ubijaju hrišćane, i Božje delo je ubiti ih, čini mi se!"

Igrena je pomislila na bilje i napitke koje su žene iz vilinskog naroda donosile čak i svojim porobljivačima za isceljenje; na otrovne strele koje mogu oboriti divljač kada se nikako drugačije ne može uloviti; na svoju majku, poreklom od vilinskog naroda, i na Vivijeninog nepoznatog oca. A Gorloas je, kao hrišćani, želeo da uništi taj jednostavan narod u ime svog Boga? "Pa", rekla je, "mora biti po Božjoj volji, valjda."

"Morgana bi možda trebalo da odraste u manastiru časnih sestara, kako je veliko zlo koje je nasledila od tvoje stare krvi nikada ne bi zahvatilo", razmišljao je Gorloas. "Kada još odraste, razmislićemo o tome. Jedan sveti čovek mi je davno rekao da žene nose krv svojih majki i da je tako još od Evinog vremena: da ono što je u ženi, koja je puna greha, može zahvatiti žensko dete; ali da će sin nositi očevu krv baš kao što je Hrist svoren po liku svog oca, Boga. Pa ako budemo imali sina, Igrena, ne moramo se plašiti da će se na njemu pokazati krv starog, zlog naroda iz brda."

Igrenu je obuzeo bes, ali je pazila da ga ne naljuti. "Mora da je i to volja tvoga Boga." Jer ako je on zaboravio, ona je znala da je više nikada neće moći dodirnuti kao muškarac ženu. Sada više nije bilo važno šta će joj reći ili učiniti. "Reci mi šta te je ovako neočekivano dovelo kući, mužu moj."

"Uter, naravno", rekao je Gorloas. "Bilo je veliko proglašenje kralja na Ostrvu Zmaja, koje je blizu Glastonberija i sveštenika - ne znam zašto mu sveštenici dozvoljavaju da opstane, jer to je proketo mesto, gde ukazuju počasti Rogatome iz šuma i gaje zmije, a takve gluposti nije prikladno raditi u hrišćanskoj zemlji. Kralj Leodegranc, koji vlada Letnjom Zemljom, slaže se sa mnom i odbio je da sklopi savez sa Uterom. Leodegranc ne voli Utera ništa više nego ja, ali neće da sada zarati sa Pendragonom; nije dobro da međusobno ratujemo dok se Saksonci okupljaju na istočnim obalama. Ako Škoti dođu ovog leta, naći ćemo se između čekića i nakovnja. A sada mi je Uter poslao ultimatum - ili ću staviti svoje Kornvolce pod njegovu komandu, ili će doći da me primora na to. I zato sam ovde - možemo da držimo Tintagel zauvek, ako uzmoramo. Ali upozorio sam Utera da ću se boriti protiv njega, ako dođe u Kornvol. Leodegranc je sklopio primirje sa Uterom, dok Saksonci ne odu, ali ja neću."

"Zaboga, to je glupo", rekla je Igrena, "jer Leodegranc je u pravu - Saksonci neće izdržati ako se svi Britanci ujedine. Ako se svađate među sobom, Saksonci mogu da napadaju jedno po jedno kraljevstvo, i ubrzo će čitava Britanija služiti njihovim bogovima!"

Gorloas je odgurnuo tanjire. "Ne očekujem da žena zna išta o časti, Igrena. Hodi u krevet."

Mislila je da joj više neće biti važno šta će joj učiniti, da je to vreme prošlo; ali nije bila spremna za očajničku bitku sa njegovim ponosom. Na kraju ju je opet istukao, proklinjući je. "Bacila si čini na moju muškost, prokelta veštice!"

Kada je zaspao, iscrpljen, Igrena je ležala budna, bolno izubijanog lica, tiho plačući kraj njega. Je li ovo nagrada za njenu pitomost, isto što je dobila i za grube reči? Sada je zaista imala razloga da ga mrzi, i na neki način se nije osećala kriva što ga se gnuša. Iznenada se divlje ponadala da će ga Uter ubiti.

Odjahao je sutradan u zoru, ostavivši za sobom samo nekolicinu vojnika da brane Tintagel. Iz razgovora koje je čula u hodniku pre polaska, znala je da on namerava da dočeka iz zasede Uterovu vojsku kada bude ušla iz močvara u dolinu. A sve to zbog onog što je smatao čašću; lišiće Britaniju Velikog Kralja, ostaviće zemlju голу kao ženu da je siluju saksonske horde - i sve to stoga što nije bio muškarac pred svojom ženom i što se bojao da će Uter to postati.

Kada je otišao, dani su se vukli, prazni i tihi. Potom su naišli prvi mrazevi, sa snegom u močvarama, pa se čak ni močvare nisu videle osim u najvedrijim danima. Čeznula je za vestima; osećala se kao jazavac zarobljen u zimskoj jazbini.

Zimska kratkodnevica. Uter je rekao da će joj doći na Kratkodnevicu - ali sada je počela da se pita da nije to bio samo san. Kako su prolazili dani jeseni, mračni i hladni, počela je da sumnja u viziju, ali je znala da pokušaj da je potvrdi, da je ponovi, ne bi uspeo. Još kao dete, naučila je da je toliko oslanjanje na umetnost magije pogrešno. Bilo je dozvoljeno tragati za zračkom svetlosti u tami, i to je i bila uradila; ali magija se ne sme pretvoriti u večitog savetnika za svaki korak, jer na kraju ne bi umela da učini ništa u životu bez pomoći natprirodnog.

Nikada nisam bila sposobna da se oslonim na samu sebe, gorko je pomislila. Dok je bila dete, tražila je pomoć od Vivijen. Ali čim je dorasla do žene, udali su je, da bi potom osećala da mora od Gorloasa očekivati svaku odluku, a u njegovom odsustvu stalno se savetovati sa ocem Kolumbom.

I tako se sada, znajući da ima izgleda da započne sama da razmišlja, zagledala u sebe. Učila je kćer da prede i počela je da uči sestru Morgozu kako da tka u bojama; gomilala je zalihe hrane, jer je počelo da joj se čini kako će zima biti hladnija i duža nego obično; i pažljivo je osluškivala svaku i najsitniju novost koju bi doneli pastiri sa tržnice, ili putnici - ali putnika je bilo sve manje kako se zima nadvijala nad Tintagel.

Već je prošla Samha kada je u zamak došla torbarka, umotana u krpe i pocepane šalove, umorna i bolnih nogu. Stopala su joj bila zavijena u krpe, a ona sama nije bila naročito čista, ali Igrena ju je pustila unutra i dala joj mesto pored vatre, kao i činiju kozjeg paprikaša sa bajatim hlebom, što bi inače verovatno jedino i jela. Kada je primetila da žena hramlje od udarca o stenu, zatražila je od kuvara da ugreje vodu i našla čistiju krpu za previjanje. Kupila je od nje dve igle - bile su prilično grube, imala je mnogo bolje od toga, ali trebalo je da uči Morganu prvim bodovima. Potom, smatrajući da je to zaslužila, upitala je ženu ima li vesti sa severa.

"Vojnici, gospo", rekla je starica i uzdahnula, "a Saksonci se okupljaju na severnim putevima, i bitka... i Uter pod zastavom sa zmajem, Saksonci severno od njega, a, kažu, vojvoda od Kornvola je južno od njega i protiv njega. Bitke svuda, čak i na Svetom ostr..."

Igrena ju je prekinula. "Dolaziš sa Svetog ostrva?"

"Da, gospo, noćila sam tamo kraj jezera i izgubila sam se u magli... Sveštenici su mi dali suvog hleba i naredili mi da dođem na misu i pokajem se, ali kakve grehe može imati ovakva starica? Moji gresi odavno su počinjeni, zaboravljeni i oprošteni i više niko ni ne žali zbog njih", rekla je, piskavo se smejući; Igreni se činilo da nije naročito pametna, a da je ono malo pameti koje je nekada posedovala razvejano teškoćama, usamljenošću i dugim lutanjem. "A stari i siromašni imaju malo prilike za grehe, osim da sumnjaju u Božju dobrotu, a ako Bog ne može da razume takvu sumnju, onda

nije tako mudar kao što njegovi sveštenici misle, he he he... ali nisam želela da slušam misu, a unutra je bilo hladnije nego napolju, pa sam pošla da lutam kroz maglu, i onda sam videla čamac, i nekako sam se našla na Svetom ostrvu, i tamo su mi žene i Gospa dale hrane i ugrejale me, kao i vi... he he he..."

"Videla si Gospu?" uzviknula je Igreña, nagnuvši se da joj se zagleda u lice. "Oh, pričaj mi o njoj, to mi je sestra..."

"Da, to mi je rekla, da joj je sestra udata za vojvodu od Kornvola, ako je vojvoda od Kornvola još živ, što ona nije znala, he he he... oh, da, dala mi je poruku za vas, zato sam došla čak ovamo kroz močvare i preko stenja koje mi je izranjavilo noge, he he he...e, a šta mi je rekla, jedna ja, ne mogu da se setim, mislim da sam izgubila poruku u maglama oko Svetog ostrva, sveštenici, znate, rekli su mi da nema nikakvog Svetog ostrva, sada ni zauvek, rekli su, Bog ga je potopio u more i ako mislim da sam se tamo provodila to je samo čarolija i đavolovo zavaravanje..." Zastala je, sagnula se i zakašljala; Igreña je čekala.

Konačno nije izdržala. "Pričaj mi o Gospi od Avalona. Jesi li je videla?"

"Oh, da, videla sam je, ne liči na vas, više je kao vilinska žena, sitna i tamna..." Ženine oči su sinule i razbistrile se. "Sad sam se setila poruke. Rekla je, reci mojoj sestri Igreñi da se seti snova i da ne gubi nadu, i ja sam se na to nasmejala, he he he, kakve veze imaju snovi, osim možda vama gospama iz velikih kuća, a ne nama koji lutamo drumovima po magli... A, da, još i ovo: rodila je lepog sina u vreme žetve, i rekla mi je da kažem kako se oseća neobično dobro, iznad svih nada i očekivanja, i da je dečaku dala ime Galahad."

Igreña je duboko uzdahnula od olakšanja. Znači, Vivijen je zaista, van svih očekivanja, preživela porođaj.

Torbarka je nastavila: "Takođe je rekla, he he he, da je on sin jednog kralja i da je prikladno da jedan kraljevski sin služi drugog... Da li vam to išta znači, gospo? Meni zvuči kao još snova i mesečevih senki, he he he..." Počela je da se kikoće, sklupčana u svojim krpama, pružajući mršave ruke da ih ogreje na vatri.

Ali Igreña je razumela značenje poruke. Jedan kraljevski sin treba

da služi drugoga. Znači, Vivijen je zaista rodila sina kralja Bana od Donje Britanije, posle obreda Veikog Braka. A ako, prema njenom i Merlinovom proročanstvu, Igrena rodi sina Uteru, Velikom Kralju Britanije, jedan će služiti drugoga. Za trenutak je osetila da podrhtava na ivici istog histeričnog smeha kao izmoždena starica. Nevesta još nije odvedena u krevet, a mi već ugovaramo kako ćemo odgajati sinove!

Tako opijena, Igrena kao da je videla tu decu, jedno rođeno i jedno nerođeno, kako lebde oko nje kao senke; Je li Vivijenin sin Galahad tamniji blizanac, parnjak njenog nerođenog sina sa Uterom? Činilo joj se da ih vidi kroz plamsaje vatre; tamnokosog, vitkog momka sa Vivijeninim očima; i drugog, sa kosom svetlom kao u severnjaka... a onda, u blesku kraj vatre, ugledala je posvećene sudove Obreda druida, koji se sada čuvaju u Avalonu pošto su Rimljani spalili svete gajeve. Tanjir, pehar, mač i koplje, svetlucave i bleštave, sačinjene od četiri elementa: tanjir od zemlje, pehar od vode, mač od vatre, koplje od vazduha... ošamućeno je gledala sudove pod plamsajima vatre i pomislila kako postoji po jedan za svakog od njih. Kakva sreća.

Žustro je zažmirkala i uspravila se. Vatra je zamrla do ugljevlja; stara torbarka je spavala, nogu ušuškanih u šalove i krpe, privukavši se sasvim blizu vatre. Odaja je bila prazna. Služavka je dremala na klupi, čvrsto umotana u šal i ogrtač; ostala posluga je otišla u krevet. Zar je prespavala pola noći tu, kraj vatre, i sve sanjala? Probudla je služavku, koja se gundajući povukla u svoj krevet. Ostavivši torbarku da spava kraj vatre, Igrena je drhteći otišla u svoju sobu, zavukavši se pored Morgane i čvrsto je zagrlivši, kao da bi da time otera priviđenja i strah.

Došla je zima, vrlo rano. U Tintagelu nije bilo mnogo drva za loženje, samo neka vrsta kamena koja je gorela, ali se uvek strašno dimila i garavila vrata i tavanice. Ponekad su morali da lože osušenu morską travu, od čega je čitav zamak zaudarao na mrtvu ribu, kao more pri oseci. I konačno su počele da dolaze glasine o Uterovoj vojsci koja se približava Tintagelu, spremna da pređe velike močvare.

Pod drugim okolnostima, Uterova vojska bi lako porazila

Gorloasa. Ali ako ih dočekaju u zasedi? Uter ne poznaje ove krajeve! Biće mu dovoljno teško zbog stenovitog i nepoznatog terena, jer znaće da se kornvolska vojska okuplja u blizini Titangela. Uter neće očekivati zasedu tako rano!

Nije mogla ništa drugo do da čeka. To je ženska sudbina, da sedi kod kuće, u zamku ili kolibi - tako je od dolaska Rimljana. Pre toga su keltska plemena slušala savete žena, a daleko na severu postojalo je ostrvo žena-ratnica koje su pravile oružje i učile vojskovođe kako se ono koristi...

Igrena je ležala budna u postelji svake noći, misleći na muža i na ljubavnika. Kako možeš zvati ljubavnikom, mislila je, čoveka sa kojim se nisi ni poljubila. Uter se zarekao da će doći na dan kratkodnevice, ali kako da pređe močvare i prođe kroz zamke koje je postavio Gorloas i koji ga sada čeka u zasedi...?

Kad bi barem bila vešta u magiji ili kad bi bila sveštenica, kao Vivijen. Odrasla je uz bajke o zlu koje snađe one koji magijom nameću svoju volju Božijoj. Znači, onda treba da pusti da Uter padne u zasedu i da mu pobiju vojsku? Govorila je sebi da će Uter poslati uhode i izviđače i da mu nije potrebna pomoć jedne žene. No, i dalje je osećala da mora biti nečega pametnijeg što bi mogla učiniti umesto da samo sedi i čeka.

Nekoliko nedelja pre noći kratkodnevice udarila je oluja i besnela je dva dana, tako snažna da je Igrena znala da na severu, u močvarama, ne može preživeti ništa što nije ukopano u zemlju kao zec. Čak i ljudi bezbedno sklonjeni u zamku čučali su kraj vatre i oslušivali, drhteći, bes vetra. Preko dana je bilo toliko mračno, zbog snega i susnežice, da Igrena nije mogla ni da prede. Zalihe baklji bile su toliko male da se nije usuđivala da ih troši, pa su uglavnom sedeli u tami, i Igrena je pokušavala da se seti starih priča iz Avalona, kako bi zabavljala i umirivala Morganu i Morgozu.

No, kada da bi dete i devojka konačno zaspali, Igrena je sedela umotana u ogrtač kraj male vatre, suviše napeta da legne, znajući da bi ionako ležala budna, zureći bolnim očima u tamu i pokušavajući da pošalje misli preko mnogih liga koje leže između nje i... koga? Gorloasa, kako bi shvatio kuda vodi njegovo izdajstvo? Jer to je bilo izdajstvo; zakleo se na savezništvo sa Uterom kao Velikim Kraljem,

a onda je, zbog ljubomore i nepoverenja, pogazio reč.

Ili Utera, koji pokušava da se ulogori u nepoznatoj močvari, usred oluje, izgubljen i zasplespljen?

Kako da dosegne Utera? Pokušavala je da prikupi u sebi sva sećanja na sitne čarolije koje je naučila kao devojčica u Avalonu. Telo i duša, tako su je učili, nisu čvrsto povezani; duša u snu napušta telo i odlazi u zemlju snova, gde je sve priviđenje, a ponekad, kad te obuče druidi, odlazi u predele istine, kuda ju je Merlin jednom poveo.

...Jednom, dok je rađala Morganu i dok su bolovi trajali naizgled večito, nakratko je napustila svoje telo, ugledavši sebe kako leži dole, izmučeno biće oko koga se roje babice i služavke, dok je ona lebdela, oslobođena bola i patnje, negde iznad njega; potom se neko nagnuo nad njom, žurno joj govoreći kako mora više da se trudi, jer već se vidi bebino teme, i zato se vratila novom bolu i dodatnim naporima, i sve ostalo je zaboravila. Ali ako je mogla tada, moći će još jednom. Drhteći pod ogrtačem, Igrema je zurila u vatru i poželela, iznenada, da bude negde drugde...

Uspela je. Kao da je stajala pred sobom samom, potpuno izoštrene svesti. Glavna promena bilo je to što više nije čula urlik vetra oko zidova zamka. Nije se osvrnula - rekli su joj da kada napustiš telo ne smeš da se osvrćeš, jer telo će privući dušu nazad - ali nekako je i bez očiju videla, svuda oko sebe, i znala je da njeno telo još nepokretno sedi kraj zgasle vatre. Sad kad je uspela, obuzeo ju je strah. Trebalo je da prvo podložim vatru, pomislila je - ali znala je da, ako se sad vrati u telo, neće imati hrabrosti da ponovo pokuša.

Pomislila je na Morganu, na živu vezu između sebe i Gorloasa - mada ju je sada odbacivao i prezrivo govorio o detetu, veza je ipak postojala, i mogla bi da nađe Gorloasa kad bi ga potražila. Još dok joj se ta misao stvarala u umu, našla se... negde drugde.

...Gde se to obrela? Videla je plamen male svetiljke, a pod njenim oskudnim svetlom primetila je muža, okruženog mnogim glavama; ljudi su se sabili u maloj, kamenoj kolibi u močvarama.

Gorloas je govorio. "Borio sam se uz Utera mnogo godina, pod Ambrozijem, i ako ga imalo poznajm, on će računati na hrabrost i iznenađenje. Njegovi ljudi ne poznaju kornvolsko vreme i neće znati da ako sunce zađe usred oluje, do ponoći nastupa mir; zato neće

krenuti pre izlaska sunca, nego će u zoru biti spremni da nas zaskoče što ranije. Ali ako uspemo da opkolimo njegov logor za tih nekoliko sati između razvedravanja i svitanja, možemo ih iznenaditi dok budu pakovali logor. Svi će biti spremni za marš, a ne za bitku. Uz samo malo sreće možemo ih srediti pre nego što izvuku oružje iz kanija! Čim Uterova vojska bude smoždena, ako on i ne pogine, svakako će podviti rep i pobeći iz Kornvola, da se nikada ne vrati." Kraj male svetiljke Igrena je videla da se Gorloas kezi kao životinja. "A ako pogine, njegova vojska će se razbežati kao pčele iz košnice kada neko ubije maticu!"

Igrena je osetila da se grči; čak i ovako bestelesnoj, nalik na utvaru, činilo joj se da Gorloas mora osetiti njeno prisustvo. I zaista, podigao je glavu i namrštiio se, trljajući obraz. "Osećam promaju - ovde je hladno", promrmljao je.

"A kako bi drugačije bilo? Ovde je hladno kao u grobu, kad se nad nama kovitla sneg", odgovorio je gundanjem jedan oficir - ali čak i pre nego što je počeo da govori Igrena se udaljila odatle, lebdeći u bestelesnom limbu, drhteći, opirući se snažnoj potrebi da se vrati u Tintagel. Česnula je za osećanjem telesnosti, za vatrom, a ne da luta između svetova, kao neka nemirna prikaza mrtvaca...

Kako da stigne do Utera, da ga upozori? Između njih nije postojala spona; nikada nisu razmenili ni strastan poljubac, koji bi im spojio tela i time vezao bestelesan duh, kakav je sada bila. Gorloas ju je optužio za preljubu; Igrena je panično poželela da je to bila istina. Bila je slepa u tami, bestelesna, nepostojeća; znala je da bi je samo nagoveštaj pomisli vratio u sobu u Tintagelu, gde njeno telo, zgrčeno i ledeno hladno, čučki kraj ugasle vatre. Borila se da ostane u strašnoj, slepoj tami, otimajući se i moleći bez reči. Daj da stignem do Utera, znajući da je po neobičnim zakonima sveta sada to nemoguće; u ovom telu nije imala spone sa Uterom.

Ali moja veza sa Uterom jača je od telsne, jer je trajala više od jednog života, osećala je kako raspravlja sa nečim neopipljivim, kao da se obraća sudiji višem od onoga koji je načinio zakone u ovom životu. Tama sada kao da ju je pritiskala, i osećala je da ne može da diše, da je negde duboko u telu koje je ostavila sada smrznuta, sleđena, da jedva diše. Nešto u njoj je uzviknulo: Vрати se, vrati, Uter

je odrasato čovek, ne treba da se ti staraš o njemu, a ona je odgovorila, otimajući se: On je samo muškarac, nije otporan na izdajstvo!

Sada, u strašnoj tami postojala je još dublja tama, i Igrena je znala da više ne gleda svoju nevidljivu ličnost, nego nešto Drugo. Drhteći, rastrzana, nije slušala telesnim ušima, nego je osećala naredbu svakim nervom čitavog svog bića: "Vrati se. Moraš se vratiti. Nemaš prava da budeš ovde. Zakoni su stvoreni i čvrsti; ne možeš nekažnjeno ostati ovde."

Čula je sebe kako govori u tami: "Ako moram, platiću potrebnu kaznu."

"Zašto želiš da ideš tamo kuda je zabranjeno ići?"

"Moram da ga upozorim", žurno je odgovorila, a onda, iznenada, kao leptir koji širi krila nad čaurom, nešto u Igreni, veće od nje, otvorilo se i raširilo krila i tama je nestala, i strašno obličje koje ju je upozoravalo pretvorilo se u običnu prikazu pod velom, ženu nalik na nju, sveštenicu, svakako ne Boginju niti sveštenicu Smrti. Igrena je mirno govorila: "Mi smo vezani i zarečeni, za čitav život i posle toga; nemaš prava da zabranjuješ." Iznenada je primetila da joj se u rukama nalaze zlatne zmije kakve je nosila u onom čudnom snu o krugu od kamenja. Podigla je ruke i uzviknula reč na čudnom jeziku. Kasnije nije uspevala da se seti ničeg više sem jednog sloga, jer počinjala je sa velikim "Aahhh..." i to je bila reč moći; nije znala ni kako joj se reč javila, njoj koja u ovom životu nije čak ni sveštenica. Strašna prikaza je nestala, i Igrena je ugledala svetlost, nalik na svetlost izlazećeg sunca...

Ne, bila je slabija od obične svetiljke, iskra grubo zaklonjena tankom pločicom od roga u drvenoj kutiji, samo plamsaj u ledenoj senci male, kamene kolibe, urušene i skrpljene svežnjevima trske. No pod nekim neobičnim, nepostojećim svetlom - ili je, ovako bestelesna, videla u tami i bez očiju? - uspela je da u senkama razabere nekoliko lica, lica koja je viđala oko Utera u Londinijumu: kraljeve, poglavare i vojnike. Iscrpljeni i smrznuti, čučali su oko male svetiljke kao da ih njena iskra može nekako ugrijati. A Uter je bio među njima, usukan i iscrpljen, ruku krvavih od promrzlina, sa vunanim ogrtačem prebačenim preko glave. To nije bio ponosan i

veličanstveni sveštenik-ljubavnik kakvog je ugledala u prvom priviđenju, čak ni trapavi i nezgrapni mladić koji je upao u crkvu i sve ih uznemirio; ovaj umorni, izmoždjeni čovek sa vlažnim pramenjem kose preko lica, nosa rumenog od hladnoće, nekako joj se činio stvarniji, čak i lepši nego ikada ranije. Igrena, puna sažaljenja, čeznula je da ga zagrlji i ugrije, i osetila je kao da je uzviknula: Utere!

Znala je da je čuo, jer je videla kako je podigao glavu i osvrnuo se po hladnom zaklonu, drhteći kao da ga je zahvatio neki još hladniji vetar; a onda je videla, kroz ogrtače i pokrivače u koje je bio umotan, zmijske kako mu se uvijaju oko ruku. Nisu bile prave; uvijale su se kao žive zmijske, mada nijedna zmija koju je čovek ikada video ne bi izišla iz jazbine po ovakvom vremenu. Ali videla ih je, a Uter je nekako video nju, i zaustio da progovori. Žurno mu je dala znak da čuti.

Morate krenuti i spremite se za marš ili ste propali! Poruka se nije u njenom umu uobličila kao reči, ali znala je da je prešla pravo iz njenih misli u njegove. Mećava će oslabiti posle ponoći. Gorloas i njegova vojska misle da ste prikovani tu gde ste, i napašće vas i smožđiti! Morate se spremite da dočekate njihov napad.

Reči su se utisnule u njega, bez zvuka, poslednjim ostacima njene snage. I čak i dok su se stvarale, znala je da je snaga volje koja ju je dovela ovamo preko ponora, protiv zakona prirode, sada na izmaku. Nije bila svikla na ovakav posao, i otimala se, ne želeći da ode dok ne izgovori upozorenje. Hoće li mu poverovati, hoće li se spremite da dočekaju Gorloasa? Ili će ostati ovde, nepokretni u tami posle oluje, pa će ih Gorloas zateći kao kvočke sklupčane na motki kako čekaju lisicu? No, nije mogla ništa više. Zahvatili su je smrtonosna hladnoća i nesvestica od potpune iscrpljenosti; osećala je kako se stapa sa hladnoćom i tamom, kao da oluja besni i kroz njeno telo...

...ležala je na kamenom podu, pred hladnim pepelom vatre. Preko nje je duvao ledeni vetar, kao da ju je oluja iz tame pratila, pa sada besni i unutar njenog tela... Ne, nije bilo to. Drveni kapci na sobi otvorili su se pred poslednjim udarima oluje; sada su lupali, propuštajući u sobu mlazeve ledene kiše.

Bilo joj je zima. Toliko zima da se osećala kao da nikada više

neće moći da se pomeri, da će ležati tu i smrznuti se i da će se jeza u njenom telu ubrzo pretvoriti u san smrti. U tom času nije joj ni bilo važno.

Mora postojati kazna za kršenje zabrane; to je zakon. Učinila sam nešto zabranjeno i ne mogu ostati nekažnjena. Ako je Uter bezbedan, prihvaću to, makar mi kazna bila i smrt... i zaista, u tom času, dok se Igrena grčila i pokušavala da se nekako zagreje oskudnom toplotom ogrtača, činilo joj se da bi smrt bila blagodet. Barem joj više ne bi bilo hladno...

Ali Morgana, Morgana koja spava u krevetu kraj tog prozora, ako se prozor ne zatvori prehladiće se i možda će dobiti plućnu groznicu... Igrena nije mogla da se pomeri sebe radi. Ali radi svog deteta i nedužne sestre primorala je sebe da se bolno pokrene, da natera ukočene šake i stopala da se pokrenu. Trapavo, krećući se kao pijana, oteturala se do prozora i uspela da ga nekako zatvori smrznutim rukama. Vetar joj je dvaput oteo kapke iz ruku, i čula je svoje jecaje dok se borila sa njima. Nije mogla da oseti, ali znala je da je iščupala nokat u borbi sa kopcima, koji su joj se otimali kao živo biće. Konačno je uspela da uhvati bravu obema šakama i da zalupi kapke poslednjom snagom, uštinuvši prst, leden i modar, dok je pokušavala da pričvrsti drvenu rezu.

U sobi je i dalje bilo hladno, ledeno hladno, i znala je da će se bez vatre Morgana i Morgoza razboleti... želela je samo da se zavuče u krevet između njih, onako umotana u ogrtač, da se ugrije između njihovih toplih, mladih tela, ali do jutra su još bili dugi sati, a ona je bila kriva što se vatra ugasila. Drhteći i čvršće se umotavajući u ogrtač, uzela je posudu za žar i ponela je niz stepenice, osećajući kako joj kamen ranjava stopla pri svakom koraku. U kuhinji su se tri sluškinje sklupčale kao psi kraj poluugasle vatre; tu je bilo toplo, a nad žarom se pušio poklopljen lonac - sigurno kaša za doručak. Pa, ovo je njena kuhinja i njena kaša. Igrena je zagrabila šoljom iz lonca i ispila vrelu, neslanu kašu, ali čak ni to je nije zagrejalo. Potom je napunila posudu za žar ugljevljem, poklopila i nju i vatru, pa je, držeći je prevojem sukne, ponovo pošla uz stepenice. Bila je iscrpljena, tresla se, i uprkos toplom napitku toliko je drhtala da se bojala da će pasti. Ne smem da padnem, jer ako padnem, neću moći

da ustahnem, i žar iz posude će nešto upaliti...

Kleknula je pred hladno ognjište u svojoj sobi, osećajući kako joj telo protresaju snažni drhtaji i raskinju je bolovima u grudima; ali sada joj nije bilo hladno, i osećala je toplotu kako joj prožima telo. Pažljivo je dodavala ugljevlju sitno granje iz sanduka, a potom i cepke; vatra je konačno zahvatila cepanicu i suknila ka tavanici. Irena se sada toliko zagrejala da je zbacila ogrtač i oteturala se ka krevetu; podigla je Morganu i legla držeći dete u naručju; ali nije znala je li zaspala ili umrla.

Ne, nije umrla. Smrt joj ne bi donela raskinjuću, drhtavu vrelinu i hladnoću... Znala je da je dugo ležala, umotana u vrele krpe, koje su se hladile, pa ih je neko zamenjivao novim; znala je da joj sipaju niz grlo vrele napitke, ponekad grozne smeše bilja protiv groznice, a ponekad žestoka pića pomešana sa toplom vodom. Dani, nedelje, godine, stoleća, proticali su dok je ležala, plamtela i tresla se i patila zbog groznih napitaka koje su joj sipali niz grlo kad je bila suviše slaba da bi ih i povratila. Jednom se pojavila Mergoza i pogledala je sa prebacivanjem. "Ako si bila bolesna, Irena, zašto me nisi probudila i poslala da ja založim vatru?" Tamna prilika koja joj je zabranila putovanje stajala je u uglu sobe, i sada je Irena mogla da joj vidi lice; bila je to Smrt, koja čuva zabranjena vrata, i sada će je kazniti... Morgana je došla i pogledala je, sa strahom na malom, ozbiljnom licu, i Irena je poželela da umiri kćer, ali bila je suviše slaba da bi govorila. A i Uter je bio tu, ali znala je da niko drugi ne može da ga vidi, a činilo joj se neprilično da doziva drugog muškarca osim zakonitog muža... niko ne bi pomislio ništa ružno ako bi dozivala Gorloasa. Ali čak i ako umire, nije želela da pozove njega, nije više htela da ga vidi, ni u životu ni u smrti.

Da li je izneverila Gorloasa ovim zabranjenim čaranjem? Ili je to bio samo san, ništa stvarniji od pokušaja da upozori Utera? Da li ga je spasla? Činilo joj se da ponovo luta ledenim prostranstvima, slepo pokušavajući da se probije kroz oluju kako bi ga upozorila; jednom je došao otac Kolumba i mrmljao nad njom na latinskom, a nju je uhvatila panika. S kakvim pravom dolazi ovamo da je brine svojim oproštajnim obredima, kada ona nema snage da se brani? Bavila se

čaranjem, po njegovim merilima bila je zla, i trebalo bi da je osudi što je izdala Gorloasa, trebalo bi da osveti svog gospodara. Oluja se vratila, besneći kroz nju, beskonačno je lutala kroz orkan, pokušavajući da nađe Morganu koja se izgubila, samo je i Morgoza bila tamo, sa krunom na glavi, krunom Velikog Kralja čitave Britanije. Potom se Morgana pojavila, stojeći na pramcu barke koja je plovila Letnjim morem ka obalama Avalona, Morgana u ogrtaču sveštenice, ogrtaču kakav je nosila Vivijen... a potom se sve pretvorilo u tamu i tišinu.

A onda je soba bila puna sunca i Igrena se promeškolljila, ustanovivši kako ne može da ustane.

"Mirno lezite, gospo", rekla je Izota, "uskoro ću vam doneti lek."

Igrena je uspela da progovori, ali se iznenadila što šapuće. "Ako sam uspela da preživim tvoje bilje, verovatno ću preživeti i to. Koji je dan danas?"

"Još samo deset dana do kratkodnevice, gospo, a što se tiče toga šta se desilo, pa, svi znamo da se vatra u vašoj sobi sigurno ugasila preko noći, a prozor vam se otvorio zbog oluje. Gospa Morgoza kaže da se probudila i videla kako ga zatvarate, i da ste potom izišli i vratili se noseći ugljevlje. Ali niste ništa rekli, nego ste zapalili vatru, pa nije znala da ste bolesni sve do jutra, kad ste već goreli u groznici i niste prepoznali ni nju ni dete."

To je bilo jednostavno objašnjenje. Samo Igrena je znala da je njena bolest bila više od toga, da je to kazna što je pokušala sa čaranjem koje je bilo daleko iznad njenih snaga, pa su joj telo i duh bili iscrpljeni gotovo neizlečivo.

"Šta je sa..." Igrena je naglo prekinula; nije mogla da pita za Utera, šta će pomisliti o njoj? "Ima li vesti od mog gospodara, vojvode?"

"Nema, gospo. Znamo da je bila bitka, ali nećemo čuti nikakve vesti dok se putevi ne raščiste posle velike oluje", odgovorila je služavka. "Ali sada više ne smete da govorite, gospo. Morate pojesti malo tople kaše i ponovo spavati."

Igrena je pokorno popila ono što su joj doneli i zaspala. Vesti će stići kada dođe vreme.

8.

Na dan kratkodnevice, uveče, vreme se opet promenilo, ovog puta nabolje. Sneg se čitavog dana topio i kapljao, putevi su postali blatnjavi i spustila se magla koja je ležala preko mora i dvorišta, pa su glasovi i šapat naizgled beskonačno odjekivali kada bi neko progovorio. Sredinom popodneva nakratko se pojavilo i sunce, i Igrena je izišla u dvorište prvi put otkako se razbolela. Sada se osećala sasvim oporavljena, ali ju je, kao i sve ostale, izjedala glad za novostima.

Uter se zakleo da će doći na kratkodnevicu. Kako će uspeti, ako se između njih nalazi Gorloasova vojska? Čitavog dana bila je ćutjiva i rasejana; čak je i viknula na Morganu, koja je jurcala okolo kao luda od radosti što je slobodna posle dugog zatočeništva pred zimom.

Ne smem biti gruba sa detetom zato što mislim na ljubavnika! - pomislila je Igrena, naljutivši se na sebe, pa je pozvala Morganu da je poljubi. Kad je usnama dodirnula njen meki obraz, osetila je jezu; svojim zabranjenim čaranjem, upozorivši ljubavnika na zasedu, možda je osudila na smrt oca svog deteta...

...ali ne, Gorloas je izdao Velikog Kralja; šta god ona, Igrena, učinila ili ne učinila, Gorloas je bio osuđen na smrt, a izdajom ju je i zaslužio. Osim ako uspe da dovrši izdaju ubivši čoveka koga je njegov kralj, Ambrozije, zadužio za odbranu čitave Britanije.

Došao je otac Kolumba, zahtevjaući da zabrani ženama i slugama da pale vatre kratkodnevice. "A vi bi trebalo da im pružite dobar primer time što ćete večeras doći na misu", rekao je. "Davno je bilo, gospo, kada ste poslednji put primili pričešće."

"Bila sam bolesna", ravnodušno je odgovorila, "a što se tiče pričešća, kao da se sećam kako ste mi dali poslednje pomazanje dok sam bila bolesna. Mada sam možda samo sanjala - mnogo šta sam sanjala." "Mnogo šta", odvratio je sveštenik, "što ne bi smela da sanja nijedna hrišćanka. Svog gospodara radi, gospo, dao sam vam pričešće kada niste bili u stanju da se ispovedite i primite ga kako treba."

"Da - jasno mi je da to nije bilo mene radi", odgovorila je Igrena,

podigavši malo gornju usnu.

"Ne želim da postavljam granice Božjoj milosti", rekao je sveštenik, i Igrena je znala i ono što nije hteo da joj kaže: ako mora, on će radije pogrešiti na stranu milosti, jer Gorloas, ko zna zašto, voli ovu ženu, a prepustiće Bogu da je kazni, što će ovaj svakako i učiniti...

Ali na kraju je rekla da će doći na misu. Ma koliko malo poznavala tu novu veru, Ambrozije je bio hrišćanin. Hrišćanstvo je vera civilizovanih naroda Britanije i svakako će se sve više širiti; Uter će se pokoriti pritisku javnosti, ma šta on lično mislio o veri. Nije, zapravo, znala - nije imala prilike da sazna šta on stvarno misli o savesti. Hoće li ikada saznati? Zakleo mi se da će doći na kratkodnevicu. Ipak, oborila je pogled i pokušala da prati misu.

Pao je sumrak i Igrena je u kuhinji razgovarala sa poslugom, kad je čula komešanje na kraju prilaza i topot jahača, a onda i uzvik u dvorištu. Prebacila je ogrtač preko ramena i istrčala, sa Morgozom za petama. Na kapiji su stajali ljudi u rimljanskim ogrtačima kakve je nosio i Gorloas, ali straža im je preprečila put svojim dugačkim kopljima.

"Moj gospodar Gorloas ostavio je naređenje; samo vojvoda lično sme da uđe dok je on odsutan."

Jedan od ljudi u središtu grupe pridošlica uspravio se, neverovatno visok.

"Ja sam Merlin od Britanije", rekao je, a zvučni glas je odzvanjao kroz tamu i maglu. "Skloni se, čoveče, zar ćeš meni zabraniti prolaz?"

Stražar je nagonski ustuknuo, ali istupio je otac Kolumba uz odlučan pokret odbijanja.

"Ja ću ti zabraniti. Moj gospodar, vojvoda od Kornvola, naročito je rekao da ti, stari čarobnjače, ne smeš ni u kom slučaju ući ovamo." Vojnici su zinuli, a Igrena je, uprkos besu - glupi, nametljivi sveštenik! - morala da se zadivi njegovoj hrabrosti. Nije bilo lako suprotstaviti se Merlinu od Britanije.

Otac Kolumba je podigao veliki, drveni krst koji je nosio za pojasom. "U ime Hrista, naređujem da odeš! U ime Boga, vrati se u predele tame odakle si i došao!"

Merlinov zvonki smeh odjeknuo je od visokih zidova. "Dobri brate po Hristu", rekao je, "tvoj Bog i moj Bog su jedno te isto. Zar zaista misliš da ću nestati pred tim tvojim krstom? Ili misliš da sam neka varalica iz tame? Ne, osim ako Božju noć ne nazoveš nailaskom tame! Dolazim iz zemlje koja nije ništa mračnija od Letnje Zemlje i, vidi, ovi ljudi sa mnom nose prsten vojvode od Kornvola lično. Gledaj." Svetlo baklje blesnulo je kad je jedan od ljudi pod ogrtačem pružio ogoljenu ruku. Na kažiprstu se sijao Gorloasov prsten.

"A sad nas pusti unutra, oče, jer nismo neprijatelji, nego umorni i prozeblji smrtnici koji su dugo jahali. Ili moramo da se prekrstimo i izgovorimo molitvu kako bismo ti to i dokazali?"

Igrena je istupila, nervozno oblizujući usne. Šta se to dešava? Kako su došli u posed Gorloasovog prstena, osim ako su njegovi glasnici? Neko će joj se svakako obratiti. Nije videla nikoga poznatog, a znala je da Gorloas ne bi odabrao Merlina za glasnika. Je li onda Gorloas mrtav, a vest o tome joj ovako dolazi? Naglo je progovorila, a glas joj je ispao grub. "Dajte da vidim prsten. Je li to zaista njegov znak ili varka?"

"To je zaista njegov prsten, gospo Igrena", odgovorio joj je poznati glas, a Igrena, pognuta kako bi pod slabim svetlom videla prsten, ugledala je poznate šake, krupne i žuljevite. A nad njima je videla ono što je videla samo u snu. Oko Uterovih maljavih podlaktica, plavo istetovirane, uvijale su se dve zmiје, po jedna na svakoj ruci. Pomislila je da će je kolena izdati i da će pasti na ploče u dvorištu.

Zakleo joj se: Doći ću na kratkodnevicu. I došao je, noseći Gorloasov prsten!

"Gospodaru vojvodo!" uzviknuo je otac Kolumba i pošao ka njemu, ali Merlin je podigao ruku da ga ućutka.

"Tiho! Glasnik je tajna", rekao je. "Ne govori ni reč." I sveštenik se povukao, zbunjen, ali poslušna, uveren da je čovek u ogrtaču Gorloas.

Igrena se naklonila, i dalje se boreći protiv neverice i strepnje. "Uđite, gospodaru", rekla je, i Uter, još krijući lice pod kapuljačom, pružio je ruku sa prstenom i obuhvatio joj prste. Njena šaka bila je ledena, a njegova topla i čvrsta, i to ju je umirivalo dok su ulazili u

zamac.

Rešila je da se spase banalnostima. "Da li da donesem vina, gospodaru, ili da pošaljem po hranu?"

Promrmljao joj je gotovo u uho: "Za ime božje, Igrena, udesi da ostanemo nasamo. Sveštenik ima oštre oči, čak i u mraku, a hoću da misli kako je zaista Gorloas došao ovamo."

Obratila se Izoti. "Donesi hranu i pivo vojnicima ovde u predvorju, i gospodaru Merlinu. Donesi im vode za umivanje i sve drugo što zatraže. Ja ću razgovarati sa gospodarem u našim odajama. Neka nam odmah pošaju hranu i vino."

Posluga se razletela na sve strane da je poslušna. Merlin je pustio vojnike da skinu ogrtače, a svoju harfu je pažljivo položio na jednu klupu. Morgoza se pojavila na vratima, drsko piljeći u vojnike. Pogled joj je pao na Uterovu visoku priliku, i brzo mu se naklonila.

"Gospodaru Gorloas! Dobro došao, dragi brate!" rekla je i pošla ka njemu. Na Uterov neprimetan znak, Igrena je stala pred njega. Namrštila se. Ovo je smešno, pomislila je. Čak i ogrnut, Uter liči na Gorloasa koliko i ja!

"Gospodar je umoran", oštro je rekla, "i nije raspoložen da priča sa decom. Odvedi Morganu u svoju sobu i zadrži je tamo; noćas će spavati kod tebe."

Namrštena i nadurena, Morgoza je podigla Morganu i odnela je uz stepenice. Pazeći da ostanu dosta iza njih, Igrena je uzela Utera za ruku i povelala ga gore. Kakva je ovo prevara, i zbog čega? Srce joj je toliko lupalo da je pomislila da će se onesvestiti dok ga je uvodila u spavaću sobu i zatvarala vrata.

Čim su se našli unutra, pružio je ruke da je zagrlji; zbacio je kapuljaču i stajao, vlažne kose i brade, pruženih ruku, ali ona nije pošla ka njemu.

"Gospodaru, kralju moj! Šta je ovo, zašto misle da si ti Gorloas?"

"Mala Merlinova čarolija", odgovorio je Uter, "uglavnom zbog ogrtača i prstena, ali i zbog malo čaranja; ništa ne bi izdržalo da me vide pod punim svetlom ili bez ogrtača. Vidim da tebe nismo zavarali; nisam to ni očekivao. Ovo je varka, a ne Poruka. Zakleo sam se da ću doći, Igrena, na kratkodnevicu, i održao sam reč. Zar neću dobiti čak ni poljubac zbog ovolikog potucanja?"

Prišla je i uzela mu ogrtač, ali je izbegla da ga dodirne.

"Gospodaru, kralju moj, kako si došao do Gorloasovog prstena?"

Lice mu se smračilo. "A, to? Odsekao sam mu ga sa šake u boju, ali krivokletnik je podvio rep i pobegao. Nemoj me pogrešno proceniti, Igrena, došao sam ovamo po pravu, a ne kao lopov po noći; varka je smišljena da bi se sačuvao tvoj ugled pred očima sveta, ništa drugo. Ne želim da moja buduća žena bude žigosana kao preljubnica. Ali došao sam ovamo po pravu; Gorloasov život je za mene završen. Držao je Tintagel kao vazal pod zakletvom Ambroziju Aurelijanusu; ponovio je zavet preda mnom, a sada je to porekao. To ti je svakako jasno, gospo Igrena? Nijedan kralj ne trpi da njegovi vazali krše dati zavet vernosti i oružjem se suprotstavljaju svom kralju."

Klimnula je glavom u znak da razume.

"Zbog njega mi je već propala godina ratovanja protiv Saksonaca. Kada je napustio London sa svojim ljudima, nisam mogao da im se suprotstavim pa sam se sklonio, pobegao, i pustio da zauzmu grad. Moj narod, koga sam se zakleo da branim." Glas mu je bio gorak. "Lotu mogu da oprostim; on je odbio da položi zakletvu. To je pitanje koje moram da sredim sa Lotom - sklopiće mir sa mnom ili ću ga zbaciti sa prestola i obesiti - ali on nije krivokletnik niti izdajica. Tvom mužu sam verovao; zakleo mi se i pogazio reč, i stoga sam ostavljen u ruševinama Ambrozijevog truda i sve moram da počnem ispočetka. Za to je kriv Gorloas, i došao sam da mu oduzmem Tintagel. A oduzeću mu i život, i on to zna."

Lice mu je bilo kao kamen.

Igrena je progutala knedlu. "A uzećeš mu i gospu - sa punim pravom, silom, kao i Tintagel?"

"Oh, Igrena", rekao je, privlačeći je obema rukama. "Dobro znam kakva je tvoja odluka, znao sam to kad sam te video u noći velike oluje. Da me nisi upozorila, izgubio bih svoje najbolje ljude, a svakako i sopstveni život. Zahvaljujući tebi, kad me je Gorloas napao, bio sam spreman. Tada sam mu uzeo prsten zajedno sa prstom, a uzeo bih mu i ruku, kao i glavu, ali mi je pobegao."

"Dobro znam da nisi imao drugog izbora, gospodaru moj", rekla je Igrena, ali tog časa se na vratima začulo kucanje. Služavka je unela

poslužavnik sa hranom i vrčem vina, i promrmljala: "Gospodaru", uz naklon. Igrena se nagoni oslobodila Uterovog zagrljaja, preuzela hranu i vino i zatvorila vrata za ženom. Uzela je Uterov ogrtač, koji se, uostalom, nije mnogo razlikovao od onih što su ih nosili Gorloasovi ljudi, i obesila ga kraj kreveta da se suši; sagnula se da mu pomogne da izuje čizme; uzela mu je opasač sa kanijama mača. Kao prava odana gospa i supruga, pomislila je, ali znala je da je već donela odluku. Baš kao što je Uter rekao: Tintagel pripada Velikom Kralju Britanije; baš kao i gospa u njemu, i to po svojoj volji. Bila je kraljev saveznik.

Žene su spremile sušeno meso sa sočivom, veknu svežeg hleba, meki sir i vino. Uter je jeo kao da je izgladneo. "Već dva meseca sam napolju, zahvaljujući prokletom izdajniku koga nazivaš svojim mužem; ovo mi je prvi obrok pod krovom još od Samhe - dobri Otac tamo dole svakako će me podsetiti da izgovorim Sve Svete."

"Ovo je spremljeno za večeru posluži i meni, gospodaru, uopšte nije prikladno..."

"Meni se čini dovoljno dobro i za proslavu Božića, posle onog što sam jeo po mrazu", rekao je, glasno žvaćući, kidajući hleb snažnim prstima i sekući komadine sira svojim nožem. "I zar ćeš mi se obraćati sa gospodaru i kralju moj? Toliko sam sanjao o ovom času, Igrena", rekao je, spustivši sir i zagledavši se u nju. Zagrlio ju je oko struka i privukao je uz svoju stolicu. "Zar nemaš za mene nijednu reč ljubavi? Je li moguće da si još verna mužu?"

Igrena ga je pustila da je zagrlji. "Donela sam odluku", glasno je rekla.

"Toliko sam čekao ovaj čas..." šapnuo je i povukao je naniže tako da mu je gotovo klekla kraj kolena, pa ju je nežno pogladio po licu. "Počeo sam da se plašim da nikad neće doći, a sada nemaš nijednu reč ljubavi niti ljubazan pogled za mene - Igrena, jesam li ipak samo sanjao da si me volela, da si me želela? Treba li da te ostavim na miru?"

Osetila je jezu i počela da se trse od glave do pete. "Ne, ne", šapnula je, "a ako je i bio san, onda sam ga sanjala i ja." Pogledala je naviše ka njemu, ne znajući šta dalje da kaže ili učini. Nije ga se plašila, kao što se plašila Gorloasa, ali sad, kad je došao trenutak,

upitala se, obuzeta panikom, kako je stigla dotle. I dalje ju je držao obgrljenu. Sada ju je namestio da mu sedne u krilo i pustila ga je da je smesti tako da joj je glava počivala na njegovim grudima.

Obuhvatio je njen krhki struk jednom šakom. "Do sada nisam shvatao koliko si vitka", rekao je. "Visoka si; mislio sam da si krupna, kraljevskog stasa - a ipak si sićišna. Mogao bih te zdrobiti golim rukama, imaš kosti kao ptičica..." Sklopio je prste oko njenog struka. "A tako si mlada..."

"Nisam baš toliko mlada", rekla je i odjednom se nasmejala. "Udata sam pet godina i imam dete."

"Izgledaš mi premlada za to", odogovorio je Uter. "Je li to ona malena koju sam video dole?"

"Moja kćer, Morgana", rekla je Igrena. Odjednom je shvatila da i on oseća nelagodnost i da odlaže. Nagoni je razumela da je on sa svojih trideset i nešto godina imao posla samo sa ženama koje je dovoljno pozvati, i da je pristojna žena sa osećanjem časti njemu nešto sasvim nepoznato. Poželela je, obuzeta bolom, da zna šta da učini ili kaže.

Još odlažući, prevukla je slobodnom rukom preko tetoviranih zmija na njegovim podlakticama. "Ovo nisam ranije videla..."

"Nisi", rekao je, "stavili su mi ih za vreme krunisanja na Ostrvu Zmaja. Voleo bih da si mogla da budeš tamo sa mnom, kraljice moja", šapnuo je i obuhvatio joj lice dlanovima, kako bi je poljubio u usta.

"Ne želim da te uplašim", šaputao je, "ali toliko dugo sam sanjao o ovom času, toliko dugo..."

Pustila ga je da je poljubi, drhteći, osećajući da neobična situacija pokreće nešto duboko u njenom telu. Sa Gorloasom nikada nije bilo ovako... i odjednom se ponovo uplašila. Sa Gorloasom je uvek bilo nešto što je on radio, u čemu ona nije učestvovala, nešto u čemu se držala po strani, sposobna da kritički posmatra. Uvek je ostajala ono što jeste, Igrena. A sada, na dodir Uterovih usana, znala je da više ne može ostati izdvojena, da više nikada neće biti ista ona Igrena od ranije. To ju je užasnulo. Pa ipak, saznanje koliko je on želi sada joj je teklo venama. Čvršće je stegla njegova doručja. "Videla sam ih u snu... ali sam mislila da je to samo san."

On je ozbiljno klimnuo glavom. "I ja sam ih sanjao pre nego što sam ih dobio. A čini mi se da si i ti imala nešto slično oko ruku..." Uzeo ju je za krhko doručje i prevukao prstom. "Samo što su bile zlatne."

Ostila je kako joj se kosa na vratu ježi. To, znači, uopšte nije bio san, nego vizija iz Zemlje Istine.

"Ne mogu da se setim čitavog sna", rekao je Uter, gledajući nekuda preko njenog ramena. "Sećam se samo da smo stajali zajedno u velikoj ravnici, i da je tu bilo nešto nalik na prsten od stenja... Šta to znači, Igrena, kad sanjamo iste snove?"

Odgovorila je, osećajući da joj se grlo steže kao da će zaplakati. "Možda znači samo da smo suđeni jedno drugom, kralju moj... gospodaru.... ljubavi moja."

"Kraljice moja, ljubavi..." Iznenada ju je pogledao u oči, dugim pogledom i dugim pitanjem., "Vreme sanjanja je sada završeno, Igrena." Zavukao joj je prste u kosu, vadeći ukosnice, puštajući da se raspe preko vezene kragne i preko njegovog lica; gladio je dugačke uvojke drhtavim rukama. Ustao je, i dalje je držeći u naručju. Nikada ne bi pomislila da u njegovim rukama ima toliko snage. Prešao je sobu u dva ogromna koraka i položio je na krevet. Kleknuo je kraj nje i ponovo je poljubio.

"Kraljice moja", promrmljao je. "Voleo bih da si krunisana kad i ja... Održali su obrede kakve nijedan hrišćanin ne poznaje; ali Stari Narod, koji je bio ovde davno pre nego što su Rimljani došli na ostrva, ne bi me priznao za kralja bez toga. Dugo sam putovao donde, a deo tog puta svakako nije bio kroz svet kakav poznajem."

To ju je podsetilo na ono što joj je Vivijen pričala o razdvajanju svetova i o maglama između njih. A pomisao na Vivijen podestila ju je na ono što je Vivijen tražila od nje, i koliko je oklevala da prihvati.

Nisam znala. Bila sam tako mlada i neiskusna. Nisam znala ništa, nisam znala da mogu da se izgubim, da budem rastrzana, zanesena...

"Jesu li tražili da sklopiš Veliki Brak sa zemljom, kao u stara vremena? Znam da je kralj Ban od Benvika u Donjoj Britaniji to učinio..." Iznenada je osetila strašan ubod ljubomore, što je neka žena ili sveštenica mogla da za njega prestavlja zemlju koju se

zarekao da brani.

"Ne", odgovorio je. "A nisam siguran ni da bih pristao, ali nisu to tražili od mene. Merlin je rekao da je on, kao i svaki Merlin od Britanije, položio zakletvu da umre ako zatreba, žrtvujući se za svoj narod..." Uter je tu prekinuo. "Ali to ti sigurno ne znači mnogo."

"Zaboravio si da sam odrasla u Avalonu; moja mati je bila sveštenica, a moja najstarija sestra sada je Gospa od Jezera."

"Jesi li i ti sveštenica, Igrena?"

Odmahnula je glavom, zaustivši da kaže samo ne. A onda se predomislila. "U ovom životu nisam."

"Pitam se..." Ponovo ju je pogladio po liniji gde su se nekada nalazile zmije, drugom rukom dodirujući svoje. "Čini mi se da sam oduvek znao da sam živio i pre - čini mi se da je život suviše velika stvar da bi se živio samo jednom, a onda se ugasio kao svetiljka pod vetrom. I zašto sam, kad sam te prvi put ugledao, osetio da sam te poznavao i pre nego što je svet stvoren? Te stvari su misterije, i mislim da ti o njima znaš više nego ja. Kažeš da nisi sveštenica, ali se dovoljno razumeš u čaranje da si uspela da dopreš do mene, one noći sa velikom olujom, i da me upozoriš... mislim da možda ne treba da pitam dalje, ili ću čuti od tebe ono što nijedan hrišćanin ne sme sa zna. A što se tiče ovoga..." opet je vrhom prsta dodirnuo zmije, "ako sam ih nosio pre ovog života, možda mi je zato starac koji ih je stvorio u noći krunisanja rekao da su moje po pravu. Čuo sam da su hrišćanski sveštenici prognali sa naših ostrva sve ovakve zmije... ali ja se ne plašim zmajeva i nosiću ih kao simbol da ću raširiti svoju zaštitu nad ovom zemljom kao zmajeva krila."

"U tom slučaju", šapnula je, "svakako ćeš biti najveći od svih kraljeva, gospodaru."

"Ne zovi me tako!" ljutito ju je prekinuo, nagnuvši se nad nju i pokrivši joj usta svojim.

"Utere", šapnula je, kao u snu.

Počeo je da je miluje po vratu i sagnuo se da joj poljubi obnaženo rame. Ali kada je počeo da joj svlači haljinu, trgla se i odvojila od njega. Oči su joj se ispunile suzama i nije mogla da govori, ali on joj je položio ruke na ramena i zagledao joj se u oči.

"Zar je tako loše postupao sa tobom, voljena?" tiho je upitao.

"Bog me ubio ako ikada učinim išta što bi te uplašilo, sada i zauvek. Čitavim srcem bih želeo da nikada nisi bila Gorloasova žena. Da sam te ja prvi našao... ali što je gotovo, gotovo je. No, kunem ti se, kraljice moja: nikada nećeš imati razloga da me se plašiš." Pod nemirnim svetlom svetiljke oči su mu izgledale crne, mada je znala da su plave. "Igrema, ja sam... dosada ti nisam rekao, jer mi se nekako činilo da to već znaš. Ja vrlo malo znam o takvim ženama kao što si ti. Ti si moja ljubav, moja žena, moja kraljica. Kunem ti se krunom i muškošću da će biti moja kraljica i da nikada neću pogledati nijednu drugu ženu, niti te zanemariti. Zar misliš da bi mi poslužila kao kurva?" Glas mu je drhtao, i Igrema je znala da ga je obuzeo strah - strah da će je izgubiti. Saznanje da se i on plaši, saznanje da je i on ranjiv, odagnalo je njen strah. Zagrlila ga je oko vrata i odgovorila jasnim šapatom. "Ti si moja ljubav, moj gospodar i moj kralj, i voleću te dok sam živa, i onoliko dugo posle toga koliko Bog dozvoli."

Sada je pustila da joj svuče haljinu, i tako obnažena sama mu je prišla u naručje. Nikada, nikada ne bi ni pomislila da može biti tako. Sve do ovog časa, uprkos braku od pet godina i rođenju deteta, bila je nevina, devica, neiskusna devojka. Sada su joj se telo, um i srce stopili, spojivši je sa Uterom kao da Gorloas nikada nije ni postojao. U vrtoglavici je pomislila da čak ni dete u majčinoj utrobi ne može biti toliko blisko...

Ležao joj je na ramenu, umoran, golicajući joj grudi kosom. "Volim te, Igrema", promrmljao je. "Šta god da se sada desi, volim te. A ako Gorloas dođe ovamo, ubiću ga pre nego što stigne da te ponovo dodirne."

Nije želela da misli o Gorloasu. Zagladila mu je kosu preko čela. "Spavaj, ljubavi", promrmljala je, "spavaj."

Ona nije želela da spava. Čak i kad je njegovo disanje postalo duboko i sporo, ona je ležala budna, milujući ga pažljivo, da ga ne probudi. Grudi su mu bile glatke gotovo koliko i njene, sa tek po kojom nežnom i svetlom maljicom; sve dosad je mislila da su svi muškarci teški i dlakavi. Telo mu je mirisalo nekako slatko, mada puno znoja i sokova ljubavi. Osećala je da joj nikada neće dosaditi da ga dodiruje. U isto vreme je čeznula da se on probudi i ponovo je

zagrla, ali je i ljubomorno čuvala njegov umorni san. Sada nije osećala ni strah, ni stid; ono što je sa Gorloasom bilo dužnost i pokoravanje prevorilo se u gotovo neizdrživo uživanje, kao da se ponovo sjedinila sa nekim skrivenim delom sopstvenog tela i duše.

Konačno je ipak malo odspavala, nemirno, sklupčana uz njega. Spavala je možda jedan sat kad ju je naglo probudilo komešanje u dvorištu. Sela je i zbacila dugačku kosu. Uter ju je sanjivo povukao nazad.

"Lezi mirno, ljubavi, zora je još daleko."

"Ne", rekla je sa čvrstim nagonom, "sada ne smemo oklevati." Navukla je haljinu i tuniku, podižući kosu drhtavim rukama. Svetiljka se ugasila i u mraku nije mogla da pronađe ukosnice. Konačno je dohvatila veo da poveže kosu, obula cipele i strčala niz stepenice. I dalje je bilo suviše mračno da bi se jasno videlo. U velikoj sali ostalo je samo svetlucanje prituljene vatre. A onda je naišla na sitno komešanje vazduha i ukopala se u mestu.

Pred njom je stajao Gorloas, sa velikom posekotinom od mača na licu, gledajući je sa neizrecivim bolom, prebacivanjem i tugom. Ista ona vizija koju je imala i ranije, glasnik usuda; podigao je ruku i videla je da su mu tri prsta i prsten odsečeni. Lice mu je bilo utvarno bledo, ali gledao ju je sa bolom i ljubavlju, a usne su mu se pokrenule i znala je da izgovara njeno ime, mada ga nije čula u ukočenoj tišini koja je vladala. I tog časa je znala da ju je i on voleo, na svoj grubo način, i ma šta da je učinio što ju je povredilo, činio je to iz ljubavi. Zaista, iz ljubavi prema njoj se posvađao sa Uterom, odbacivši čast i vojvodstvo. A ona mu je na ljubav uzvratila mržnjom i nestrpljenjem; tek sada je shvatila je Gorloas osećao prema njoj ono što ona oseća prema Uteru. Grlo joj se steglo i glasno bi uzviknula njegovo ime, ali nepokretni vazduh se ustalasio i on je nestao; nikad nije ni bio tu. Istog časa se prekinula i nepomična tišina i začula je viku u dvorištu.

"Prolaz!" vikali su muški glasovi. "Prolaz! Svetlo ovamo, svetlo!"

U dvoranu je ušao otac Kolumba, gurnuo baklju u ugljevlje i brzo je zapalio. Požurio je da širom otvori vrata.

"Kakva je to galama..."

"Vaš vojvoda je ubijen, Kornvolci", vikao je neko. "Donosimo

vojvodino telo! Prolaz! Gorloas od Kornvola leži mrtav i donosimo njegovo telo radi sahrane!"

Igrena je osetila kako je Uter guri s leđa, inače bi pala. Otac Kolumba se glasno pobunio. "Odlazite! To je nemoguće! Pa, vojvoda je sinoć došao kući i sada spava u odajama svoje gospe..."

"Ne. " Bio je to Merlinov glas, tih, ali odzvanjao je do najdaljih uglova dvorišta. Uzeo je još jednu baklju i zapalio je na sveštenikovej, a onda je predao jednom vojniku. "Vojvoda krivokletnik nije došao u Tintagel kao živ čovek. Vaša gospa stoji ovde sa vašim vrhovnim poglavarem, Velikom Kraljem, Uterom Pendragonom. Danas ćeš ih venčati, oče."

Začuli su se mnogi uzvici i mrmljanje, i sluge koje su utrčale tupo su stajale i gledale kako u dvoranu unose grubi odar, životinjske kože sastavljene u postelju. Igrena se povukla od pokrivenog lica i tela. Otac Kolumba se nagnuo nad njim, nakratko otkrio lice, prekrstio ga i okrenuo se. Lice mu je bilo puno bola i besa.

"Ovo je čarolija, mađija." Pljunuo je i ponovo načinio znak krsta. "Ova varka je tvoje delo, matori čarobnjače!"

"Ne obrćaaaj se tako mome ocu, svešteniče!" rekla je Igrena.

Merlin je podigao ruku. "Ne treba mi zaštita žene - niti muškarca, gospodaru Utere", rekao je. "A ovo nije bila čarolija. Videli ste ono što ste želeli da vidite - svog gospodara kako se vraća kući. Samo što vaš gospodar nije bio verolomni Gorloas, koji je izgubio Tintagel, nego istinski Veliki Kralj i gospodar koji je došao ovamo da uzme ono što je njegovo. Drži se svojih molitvi, oče, jer čeka nas sahrana, a kada se to sredi, venčanje i misa za tvog kralja i moju gospu, koju je odabrao da mu bude kraljica."

Igrena je stajala u Uterovom zagrljaju. Uхватила je prezrivi, gadljivi pogled oca Kolumbe; znala je da bi se najradije okomio na nju i nazvao je vešticom i kurvom, ali je ćutao u strahu od Utera. Sveštenik joj je okrenuo leđa i kleknuo kraj Gorloasovog tela; molio se. Trenutak kasnije kleknuo je i Uter, a plava kosa svetlucala mu je na svetlosti baklji. Igrena je prišla da klekne kraj njega. Siroti Gorloas. Mrtav je, umro je smrću izdajnika; zaista ju je zaslužio, ali ju je voleo, a sada je mrtav.

Nečija ruka spustila joj se na rame i zaustavila je. Merlin ju je za

trenutak pogledao u oči i nežno joj se obratio. "Ispunilo se, Grena. Tvoja sudbina, baš kao što je predskazano. Postaraj se da je ispuniš sa svom hrabrošću koju imaš."

Kleknula je kraj Gorloasa i počela da se moli - prvo za Gorloasa, a onda, plačući, za sebe; zbog nepoznate sudbine koja sada leži pred njima. Je li zaista od početka sveta bilo zapisano, ili se desilo zbog čarolija Merlinovih, i iz Avalona, i zbog njenog čaranja? Sada je Gorloas ležao mrtav, a kad je pogledala Uterovo lice, već voljeno i drago, znala je da će uskoro doći i ostali i da će on preuzeti terete svog kraljevstva, i da više nikada neće biti sasvim njen kao ove jedne noći. Klečeći između mrtvog muža i čoveka koga će voleti čitavog života, borila se sa iskušenjem da se poigra njegovom ljubavlju, da ga okrene, kao što je znala da bi mogla, od misli o državi i da ga veže samo za sebe. Ali Merlin ih nije spojio njenog uživanja radi. Znala je da bi se takvim ponašanjem pobunila protiv sudbine koja ih je spojila, i da bi tako sve uništila. Kad je otac Kolumba ustao i dao znak vojnicima da odnesu telo u kapelu, dodirnula mu je ruku. Nestrpljivo se okrenuo.

"Gospo?"

"Imam mnogo toga da ti ispovedim, oče, pre nego što vojvodu položimo na počinak - i pre nego što se udam. Hoćeš li saslušati moju ispovest?"

Iznenadeno i namršteno ju je pogledao. "U zoru, gospo", konačno je rekao i udaljio se. Merlin je pratio Igrenu pogledom kad mu je ponovo prišla. Pogledala ga je pravo u oči. "Ovde i sada, oče, od ovog trenutka, budi svedok da sam zauvek završila sa čarolijama. Neka bude volja Božja."

Merlin joj se nežno zagledao u izmučeno lice. Glas mu je bio blaži nego što ga je ikada čula. "Zar misliš da bi sve naše čarolije mogle doneti išta drugo sem Božje volje, dete moje?"

Uhvativši se male sujete - da nije to učinila, znala je da bi se rasplakala pred svim ovim ljudima kao malo dete - obratila se Merlinu. "Idem da se obučem, oče, kako bih pristojno izgledala."

"Moraš dočekati dan kako pristaje kraljici, kćeri."

Kraljici. Od te reči se stresla. Ali zbog toga je učinila sve što je učinila, zbog toga je i rođena. Polako je pošla uz stepenice. Mora da

probudi Morganu i da joj kaže da joj je otac mrtav. Na sreću, dete je bilo suviše malo da bi ga pamtilo i da bi mnogo tugovalo.

Dok je dozivala služavke i naređivala da joj donesu najbolje haljine i nakit i da joj urede kosu, zamišljeno je položila dlan na stomak. Na neki način, poslednjim dodirom magije pre nego što je se zauvek odrekla, znala je da je već ove noći, dok su bili samo ljubavnici, a ne kralj i kraljica, začela Uterovog sina. Upitala se, zna li to Merlin.

Govori Morgana...

Mislim da je prvo čega se zaista sećam venčanje moje majke sa Uterom Pendragonom. Oca se jedva sećam. Kada sam kao mala bila nesrećna, činilo mi se da ga se sećam, krupnog muškarca sa crnom kosom i bradom; sećam se da sam se igrala lancem koji je nosio oko vrata. Sećam se da sam se kao devojčurak, kad bih bila žalosna, kad bi me majka ili učitelji grdili, ili kad bi me Uter - retko - primetio dovoljno dugo da mi nešto prebaci, tešila razmišljanjem o tome kako bi me moj pravi otac, da je živ, voleo i uzimao u krilo i donosio mi lepe stvari. Sad kad sam starija i kad znam kakav je čovek bio, mislim da bi me najverovatnije poslao u manastir čim bi mi se rodio brat i da više nikada ne bi ni pomislio na mene.

Ne bih rekla da je Uter ikada bio neljubazan prema meni; naprosto se nije zanimao za devojčice. Majka je uvek bila u središtu njegove pažnje, kao i on njene, i to mi se nije sviđalo - što sam izgubila majku zbog tog krupnog, plavokosog, trapavog muškarca. Kad bi Uter otišao u bitku - a bilo je mnogo bitaka dok sam bila devojčurak - moja majka Igrena me je pazila i mazila, i učila me da predem i da tkam šare. Ali čim bi bili primećeni Uterovi ljudi, vraćala sam se u svoje odaje, zaboravljena sve dok on ponovo ne ode. Je li onda čudno što sam mrzela, što sam se gadila pogleda na zastavu sa zmajem u rukama konjanika koji se približava Tintagelu?

A kad mi se rodio brat, postalo je još gore. Jer to vrištavo stvorenje, crveno i belo, bilo je uvek na majčinim grudima; a što je najgore, očekivala je da ga volim koliko i ona. "Ovo je tvoj mali brat", govorila je, "treba da ga dobro paziš, Morgana, i da ga voliš." Da ga volim? Mrzela sam ga iz dubine duše, jer kad god bih se približila

majci, ona se povlačila i govorila kako sam sada velika devojčica, suviše velika da bih joj sedela u krilu, suviše velika da mi ona vezuje mašne, suviše velika da joj položim glavu u krilo tražeći utehu. Najradije bih ga stalno štivala, ali znala sam da bi me majka zamrzela zbog toga. Ponekad mi se čini da me je svejedno mrzela. A Uter je svašta očekivao od mog brata. Ali mislim da se uvek nadao još jednom sinu. To mi niko nije rekao, ali nekako sam znala - možda sam načula iz ženskih razgovora, možda sam imala Vid čak i tada - da je prvi put legao sa mojom majkom dok je ona još bila Gorloasova žena, i da i dalje ima onih koji veruju da taj sin nije Uterov nego sin vojvode od Kornvola.

Kako su mogli da poveruju u to, tada nisam razumela, jer je Gorloas, kako kažu, bio crnokos i nalik na orla, a moj brat liči na Utera, plavokos sa sivim očima.

Čak i tokom bratovljevog života, a on je krunisan za kralja pod imenom Artur, svakakave priče su se pričale o tome otkuda mu to ime. Čak se govorilo da je to po Art-Uteru, Uterovom medvedu; ali to nije tačno. Kada je još bio beba, zvali su ga Gvideon - svetli - zbog svetle kose; to ime je kasnije dobio i njegov sin - ali to je već druga priča. Istina je sasvim obična: kada je Gvideonu bilo šest godina, poslali su ga na odgajanje Ektorijusu, jednom od Uterovih vazala u severnim zemljama, blizu Eborakuma, a Uter je smatrao da moga brata treba krstiti kao hrišćanina. I pri tom su mu dali ime Artur.

Ali od rođenja pa do šeste godine, uvek mi je bio za petama; čim su ga odbili od sise, moja majka, Igrena, predala ga je meni i rekla: "Ovo je tvoj mali brat i moraš da ga voliš i da se staraš o njemu." A ja bih najradije ubila malog drekavca i bacila ga sa litice, i otrčala bih kod, majke i molila je da ponovo bude samo moja, samo što bi majka pitala šta je bilo sa njim.

Jednom, kad je došao Uter i kad se ona uparadila u najbolje haljine, kao i uvek, sa ogrlicom od ćilibara i onim draguljem, i kad me je pogledala i ravnodušno poljubila kao i brata, spremna da otrči kod Utera, pogledala sam njene blistave obraze - naglo porumenele, disanje ubrzano od radosti što joj je došao njen muškarac - i zamrzela i Utera i brata. I dok sam ja stajala plačući na vrhu stepeništa, čekajući da dođe dadilja i odvede nas, on je počeo da se

gega za njom i da je doziva - "Mama, mama" - u to vreme je jedva umeo da govori - i pao je i posekao bradu o stepenik. Ja sam vrisnula za majkom, ali ona je već pošla kod Kralja i ljutito je odgovorila preko ramena: "Morgana, rekla sam ti da paziš na bebu." I otišla je.

Podigla sam ga, vrištao je, i obrisala mu krv svojim velom. Posekao je usnu o zube - mislim da ih je imao svega osam ili deset - i neprekidno je vrištao i dozivao majku, ali pošto ona nije dolazila, sela sam na stepenište i stavila ga u krilo, a on me je zagrlio oko vrata i zagnjurio mi lice u tuniku i posle nekog vremena je tako, jecajući, i zaspao. Bio mi je težak u krilu, a kosa mu je bila meka i vlažna; bio je vlažan još negde, ali nije mi smetalo, a po tome kako me je grlio znala sam da je u snu zaboravio da nije u majčinom naručju. 'Igrema nas je oboje zaboravila', pomislila sam, napustila je njega baš kao i mene. Sada, izgleda, ja treba da mu budem majka.

I tako sam ga malo prodrimala, i kad se probudio, zagrlio me je oko vrata da ga ponesem, pa sam ga prebacila preko kuka kao što sam videla da radi dadilja.

"Ne plači", rekla sam. "Odvešću te kod dadilje."

"Mama", cvileo je.

"Mama je otišla, sada je sa kraljem", rekla sam, "ali ja ću se starati o tebi, braco." I kad je stavio svoju punačku ručicu u moju shvatila sam šta je Igrema mislila: ja sam suviše velika devojčica da bih cvilela i plakala za mamom, jer sada imam malog brata o kome treba da se staram.

Mislim da mi je tada bilo nepunih sedam godina.

Kada se majčina sestra Morgoza udala za kralja Lota od Orknija, shvatila sam samo da sam dobila svoju prvu haljinu kao odrasla i ogrlicu od ćilibara i srebra. Volela sam Morgozu, jer je imala vremena za mene kada majka nije, i pričala mi je priče o ocu - čini mi se da Igrema posle njegove smrti nikada nije izgovorila njegovo ime. Ali, mada sam volela Morgozu, plašila sam je se, jer bi me ponekad uštinula ili me povukla za kosu i nazvala me dosadnim derištem, i ona mi se prva rugala tako da me natera u plač, mada me sada takve reči ispunjavaju ponosom: "Ti si dete vilinskog naroda. Zašto

ne obojiš lice u plavo i ne obučeš jelensku kožu, Morgano od Vila?"

Vrlo malo sam znala o razlozima venčanja, ili zašto se Morgoza udaje tako mlada. Znala sam da je majci milo što će se udati i otići, jer je zamišljala da Morgoza zavodljivo gleda Utera; verovatno nije bila svesna da Morgoza zavodljivo gleda svakog živog muškarca. Bila je kao kuja u žaru, mada mislim da je to bilo uglavnom zato što nikome nije bilo stalo da pazi na nju. Na venčanju, obučena u svoju novu svečanu haljinu, čula sam ih kako razgovaraju kako je sreća što je Uter požurio da izgadi svađu sa Lotom od Orknija, pa mu je čak dao za nevestu svoju svastiku. Lot mi se dopao; samo je Uter, izgleda, bio neosetljiv na njegov šarm. Morgoza ga je, izgleda, zaista volela - ili joj se možda činilo korisnim da se ponaša kao da ga voli.

Mislim da se iz tog vremena sećam prvog susreta sa Gospom od Avalona. Kao i Morgoza, ona mi je tetka, majčina sestra; takođe je bila sićušna kao svi pripadnici vilinskog naroda, i blistava, sa purpurnim trakama upletenim u tamnu kosu. Nije bila mlada, čak ni tada, ali smatrala sam, kao što sam uvek smatrala, da je divna; a glas joj je bio dubok i bogat. Kod nje mi se najviše sviđalo to što je uvek razgovarala sa mnom kao da sam joj ravna po godinama, a nije mi tepala kao većina odraslih kad razgovara sa detetom.

Malo sam zakasnila u dvoranu, jer moja dadilja nikako nije uspevala da mi uplete trake u kosu, i na kraju sam to sama uradila; oduvek sam imala spretne prste i mogla sam da brzo i vešto obavljam stvari koje su teške i odraslima. Već sam umela da predem dobro kao majka i bolje od Morgoze. Bila sam vrlo ponosna na sebe, onako u haljini boje šafrana i sa zlatno optočenim trakama, i sa ćilibarskom ogrlicom umesto detinjastih korala koje sam prerasla. Ali za velikim stolom nije bilo slobodnih mesta, i razočarano sam kružila oko njega tražeći sedište, znajući da će me majka svakog časa oterati za manji sto, ili će pozvati dadilju da me odvede, ili će narediti služavci da mi donese stolicu pa će se svi zagledati u mene. A mada sam u Kornvolu bila kneginja, na Uterovom dvoru u Karleonu bila sam samo kraljičina kćer sa čovekom koji je izdao Velikog Kralja.

A onda sam ugledala sitnu, tamnokosu ženu - toliko sitnu da sam isprva pomislila da je samo nešto starija od mene - kako sedi na ukrašenoj stolici. Pružila je ruke prema meni. "Hodi ovamo,

Morgana", rekla je. "Da li me se sećaš?"

Nisam se sećala, ali sam pogledala tamnoputo, blistavo lice i osetila kako je poznajem od početka sveta.

Ali malo sam oklevala, jer sam se bojala da će me pozvati da joj sednem u krilo, kao da sam beba. Umesto toga, nasmešila se i pomerila na kraj stolice. Sada sam videla da nije devojčica, nego gospa.

"Ni ti ni ja nismo baš velike", rekla je. "Mislim da će ova stolica biti dovoljna za obe, pošto je načinjena za krupnije ljude."

Od tog časa sam je zavolela, toliko da sam se ponekad osećala kriva jer mi je otac Kolumba, majčin ispovednik, rekao da bi trebalo da poštujem oca i majku više od ikoga drugog.

I tako sam tokom svadbenog pira sedela sa Vivijen, i saznala sam da je ona odgajila Morgozu - majka im je umrla rađajući Morgozu, a Vivijen ju je dojila kao svoje dete. Što me je zadivilo, jer sam bila besna kada je Igrema odbila da nađe novorođenom bratu dojilju, nego je odlučila da ga sama hrani. Uter je rekao da je to nedolično za kraljicu, i ja sam se slagala sa tim; mrzela sam da vidim Gvideona na Igreninim grudima. Pretpostavljam da sam, zapravo, bila ljubomorna, mada me je bilo sramota da to i kažem.

"Je li onda tvoja majka, i Igrenina, bila kraljica?" Jer bila je odevena bogato kao i Igrema, kao neka severnjačka kraljica.

"Ne, Morgana, nije bila kraljica, nego velika sveštenica, Gospa od Jezera; a ja sam posle nje postala Gospa od Avalona. Jednog dana ćeš možda i ti biti sveštenica. Ima u tebi stare krvi, a možda imaš i Vid."

"Šta je to Vid?"

Namrštila se. "Igrema ti nije rekla? Kaži mi, Morgana, da li ponekad vidiš stvari koje drugi ne vide?"

"Stalno", rekla sam, shvativši da me ova gospa potpuno razume. "Samo što otac Kolumba kaže da je to delo đavola. A majka kaže da o tome ne smem da pričam, nikada i nikome, čak ni njoj, jer na hrišćanskom dvoru te stvari nisu pristojne, pa ako Uter sazna za to, poslaće me u manastir. Mislim da ne bih volela da odem u manastir, pa da nosim samo crne haljine i da više ne smem da se smejem."

Vivijen je izgovorila reč zbog koje bi meni dadilja oprala usta

grubim sapunom kojim se u kuhinji ribaju podovi. "Slušaj me, Morgana. Tvoja majka je u pravu kad kaže da ne smeš o tome da razgovaraš sa ocem Kolumbom..."

"Ali Bog će se ljutiti na mene ako budem lagala sveštenika."

Opet je rekla onu ružnu reč. "Slušaj, drago dete: sveštenik će se ljutiti ako ga slažeš, i reći će da se to ljuti njegov Bog. Ali Veliki Tvorac ima pametnija posla nego da se ljuti na mlad svet, a ovo je pitanje tvoje savesti. Veruj mi, Morgana: nikad ne govori ocu Kolumbi više nego što moraš, nego uvek veruj u ono što ti Vid kaže, jer on dolazi pravo od Boginje."

"Je li Boginja isto što i Devica Marija, Majka Božja?"

Namrštila se. "Svi bogovi su jedan Bog i sve Boginje su jedna Boginja. Velika Boginja se neće ljutiti ako je nazoveš Marijinim imenom, jer ona je bila dobra i volela je ljude. Slušaj, mila, ovo nije razgovor za svečanost. Ali kunem ti se da nikada nećeš morati u manastir, ma šta Uter bude rekao. Sada kad znam da imaš Vid, pokrenuću zemlju i nebo, ako moram, da te dovedem u Avalon. Može li to da bude naša tajna, Morgana? Obećavaš mi?"

"Obećavam", rekla sam, a ona se sagnula i poljubila me u obraz. "Sušaj, harfisti počinju da sviraju za ples. Zar Morgoza nije divna u toj plavoj haljini?"

9.

Na dan proleća, sedme godine vladavine Utera Pendragona u Karleonu, Vivijen, sveštenica Avalona i Gospa od Jezera, pošla je u zoru da pogleda u čarobno ogledalo.

Mada je tradicija po kojoj je bila Gospa i sveštenica starija i od druida, delila je sa njima jedno od osnovnih načela druidske vere: da moćne sile koje su stvorile Vaseljenu ne mogu biti potpuno obožavane u kući načinjenoj ljudskim rukama, niti se Beskonačnost može sadržati u bilo kom predmetu koga je načinio čovek. Stoga Gospino ogledalo nije bilo od bronzne, čak ni od srebra.

Iza nje su se dizali veliki kameni zidovi drevnog Hrama Sunca, koji su izgradili Sjajni kada su došli ovamo iz Atlantide, pre više stoleća. Pred njom se nalazilo veliko jezero, okruženo visokom, uznjihanom trskom i poluzaklonjeno maglom koja je, čak i u vedre dane, sada ležala preko čitavog Avalona. A iza Jezera nalazila su se ostrva i druga jezera, koja su sva zajedno nosila naziv Letnje Zemlje. Ležala je uglavnom pod vodom, blatom i slanim močvarama, ali na vrhuncu leta, bare i neka plića jezera su se sušili na suncu i zemlja je ležala tamo, plodna i spremna za ispašu, puna trave i korova.

Odavde se, zapravo, povlačilo unutrašnje more, odstupajući svake godine pred suvim tлом; jednog dana sve ovo će biti bogata polja... ali ne u Avalonu. Avalon je sada zauvek ležao okružen maglama, skriven od svih osim od vernika, a kada su ljudi dolazili na hodočašće u manastir koji su hrišćanski sveštenici nazvali Staklenim Gradom, nisu mogli da vide Hram Sunca, jer je ležao u nekom drugom svetu; Vivijen je mogla da vidi, kad bi usmerila Vid na njega, crkvu koja je tu sagrađena.

Znala je da odavno stoji tu, mada nikada nije stupila nogom u nju. Pre više vekova - tako joj je Merlin rekao, i verovala mu je - mala grupa sveštenika došla je ovamo sa juga, a sa sobom su doveli nazarenskog proroka da ga obuče; prema priči, sam Isus je bio obrazovan ovde, u obitavalištu druida gde se nekada dizao Hram Sunca, i tu je naučio sve njihove mudrosti. A godinama kasnije, kada je - prema priči - njihov Hrist odveden na žrtvovanje, odigravši svojim

životom Misteriju žrtvovanog Boga koja je starija od same Britanije, jedan od njegovih rođaka se vratio ovamo, zabio svoj štap u tlo Svetog Brda, a on je iznikao u trnovito drvo sa pupoljcima, ne samo zajedno sa ostalim šibljem, na dan dugodnevice, nego u dubokom snegu. A druidi, u znak sećanja na blagog proroka koga su poznavali i voleli, pristali su da Josif od Arimateje sagrađi, na tlu Svetog ostrva, kapelu i manastir svoga Boga; jer svi bogovi su jedan.

Ali to se desilo vrlo davno. Hrišćani i druidi obitavali su jedni uz druge, obožavajući Jednoga, ali onda su na Ostrvo došli Rimljani i, mada se znalo da su popustljivi prema lokalnim božanstvima, prema druidima nisu imali milosti: sekli su i spaljivali njihove svete gajeve i proturali laži o žrtvovanju ljudi u njima. Jedini njihov zločin, naravno, bio je taj što su ohrabivali narod da ne prihvata rimske zakone i mir sa Rimljanima. A onda je, jednim velikim činom druidske magije, kako bi zaštitili poslednje dragoceno pribežište svoje škole, načinjena poslednja velika promena u svetu; promena koja je uklonila Ostrvo Avalon iz sveta čovečanstva. Sada je ležalo sakriveno u maglama koje su ga zaklanjale, osim pred onim posvećenicima koji su školovani ovde ili su poznavali tajne puteve preko Jezera. Plemena su znala da je tu, i tu su se klanjala. Rimljani, hrišćani još od Konstantinovog vremena, jer on je preraspodelio sve svoje legije u skladu sa nekom vizijom koju je imao u bici, verovali su da su druidi iščezli pred njihovim Hristom, ne znajući da nekolicina preostalih druida živi i prenosi svoju drevnu mudrost u skrivenoj zemlji.

Vivijen je mogla da vidi, kad bi želela, udvojenim Vidom, jer ona je bila Velika sveštenica Avalona. Kada bi poželela, mogla je da vidi kulu koju su sagrađili na samom Toru, na Svetoj planini posvećenja; kulu posvećenu Mihajlu, jednom od jevrejskih anđela čija je drevna dužnost bila da kontorliše niže svetove sa demonima. To se Vivijeni činilo kao svetogrđe, čak i sada, ali je tešila sebe pomišlju da se kula uopšte ne nalazi u njenom svetu; ako uskogrudi hrišćani žele da misle o starim bogovima kao o demonima, utoliko gore po hrišćane. Boginja je živela, ma šta hrišćani mislili o njoj. Sada je počela da misli na svoj posao: trebalo je da pogleda u čarobno ogledalo dok je mladi mesec još na nebu.

Mada je i dalje bilo dovoljno svetla da bi bilo sasvim vidno, Gospa je ponela sa sobom malu svetiljku sa sićušnim, treperavim plamenom. Okrenula je leđa trsci i slatini i pošla u kopno stazom, polako se penjući obalom pokrivenom trskom, prošavši kraj drevnih, istrulelih stubova kuća koje su kraj jezera sagrađene u vrlo davna vremena.

Mala svetiljka je treperila, postajući sve приметnija u tami, a nad drvećem je lebdeo čisti, vitki srp mladog meseca, jedva vidljiv, sijajući kao srebrni ukras oko Gospinog vrata. Išla je starim hodočasničkim putem, polako - jer, mada je i dalje bila čvrsta i snažna, više nije bila mlada - dok nije došla do jezerca ogledala, koje je ležalo, bistro, između uspravljenog kamenja neizmerno starog.

Voda je bila bistra, odražavajući mesečinu, a kad se nagnula nad nju, uhvatila je i plamen Gospine male svetiljke. Sagnula se, zagnjurila dlan u vodu i otpila - bilo je zabranjeno spuštati u jezerce išta načinjeno ljudskom rukom, mada su ranije, kada bi voda nabujala i dala izvor, hodočasnici dolazili sa bocama i vrčevima i odnosili ono što su mogli da uhvate. Okusila je bistru vodu metalnog ukusa, i kao i uvek osetila komešanje divljenja; ovaj kladenac tekao je od početka sveta i teći će zauvek, čaroban i bogat, dostupan svim ljudima. Ovakav izvor svakako je mogao da bude samo dar Velike Boginje, i Vivijen je klekla dok je pila, podižući lice ka tankom srpu na nebu.

No, posle kratkog naleta divljenja, koje ju je obuzelo još kada je prvi put došla ovamo, kao novakinja u Kući Devojaka, posvetila se poslu. Postavila je svetiljku na zaravnjenu stenu kraj same ivice jezerca, kako bi se njeno svetlo ogledalo unutra, baš kao i mladi mesec. Sada su bila prisutna četiri elementa: vatra, u svetiljki; voda, koju je pila; zemlja, na kojoj je stajala; a dok je prizivala moći vazduha, videla je, kao i uvek tokom prizivanja, kako blagi povetarac mreška površinu.

Za trenutak je sela, zadubljena u meditaciju. Potom je konačno uobličila pitanje koje je došla da postavi čarobnom ogledalu.

Kako je u Britaniji? Kako je moja sestra, i njena kćer koja je rođena za sveštenicu, i sin koji je nada Britanije?

Za trenutak, dok je vetar mreškao površinu jezerca, videla je samo zbrkane slike kako lebde - jesu li u njenom umu, ili u nemirnoj površini jezera? Nazrela je bitke, zamućene nemirnom vodom; videla je Uterovu zastavu sa zmajem i videla je svoja Plemena kako se bore uz njega. Videla je Igrenu u plaštu i sa krunom, kao što ju je videla i u stvarnosti. A onda, u trenutku od koga joj je srce brže zakucalo, videla je Morganu u suzama; a u drugom i užasnom blesku Vida, videla je plavokoso dete kako leži bez svesti, nepokretno - živo ili mrtvo?

Potom je mesec nestao u magli, i vizija je nestala, i ma koliko se trudila, Vivijen nije više ništa mogla da prizove sem nejasnih nagoveštaja: Morgoza sa drugim sinom, Lot i Uter kako koračaju po velikoj dvorani i ljutito raspravljaju, i zbrkano sećanje na izubijano dete na samrti. Ali jesu li te stvari već bile ili su samo upozorenje na predstojeće događaje?

Ugrizavši se za usnu, Vivijen je podigla svetiljku. Bacila je preostale kapi čistog ulja u jezerce - ulje koje je gorelo radi Vida ne sme se više koristiti za ovozemaljske svrhe - i brzo pošla u sve gušću tamu duž hodočasničkog puta, u obitavalište sveštenica.

Čim je stigla, prizvala je nadzornicu.

"Pripremite sve da izjašemo u praskozorje", rekla je, "i neka se novakinje spreme za službu pri punom mesecu, jer pre nego što svane novi dan ja moram biti u Karleonu. Pošaljite vest Merlinu."

10.

Putovali su uglavnom tokom jutra, prikrivši se preko dana i ponovo izjahavši u sumrak. U ovom času zemlja je bila mirna - rat je bio daleko na istoku. No, znalo se da su lutajuće bande krvoločnih severnjaka i Saksonaca napadale sela i izdvojene kuće. Stoga su i putnici, ako nisu imali naoružanu pratnju, bili oprezni i nisu nikome verovali.

Vivijen je napola očekivala da nađe Uterov dvor napušten, prepušten ženama, deci i onima koji ne mogu da se bore, ali izdaleka je videla zastavu sa zmajem kako leprša, što je značilo da je kralj u dvoru. Stegla je usne; Uter nije voleo druide sa Svetog ostrva i nije im verovao. Ipak, ona je postavila na presto čoveka koga nije volela, jer je bio najbolji od svih vođa koji su se pojavili na ostrvu, i sada, nekako, mora da saraduje sa njim. Barem nije bio toliko vatreni hrišćanin da bi se dao na posao da zbriše druge vere. Bolje je, pomislila je, imati za Velikog Kralja nevernika nego religijskog fanatika.

Otkako je poslednji put bila na Uterovom dvoru, zidine su postale više, a na njima su se videli stražari, koji su bučno zaustavili njihovu grupu. Dala je ljudima uputstva da ne izgovaraju njene titule, nego da samo kažu kako je došla kraljičina sestra. Nije bilo vreme da zahteva ukazivanje poštovanja Gospi od Avalona; posao zbog koga je došla bio je suviše hitan.

Pustili su ih kroz travom obrasli opkop, kraj spoljašnjeg bedema. Čula je u pozadini zvuk oružara i kovača kako udaraju po nakovnjima. Pastirske žene, obučene u grube tunike od ovčije kože, uvodile su stado na noćenje. Vivijen je u tome prepoznala pripremu za opsadu i blago je podigla obrve.

Pre samo nekoliko godina Igrena je istrčala da je dočeka u dvorištu Tintagela. Sada ju je ozbiljan komornik, bogato odeven, i samo sa jednom rukom - svakako veteran iz borbi pod Uterom - dočekao dubokim naklonom i sproveo je u gornje odaje. "Izvinjavam se, Gospo", rekao je, "ovde imamo malo prostorija. Morate deliti ovu sobu sa dvema kraljičinom gospama."

"Biću počastvovana", mračno je odgovorila.

"Poslaću vam služavku. Tražite od nje sve što vam ustreba."

"Sve što meni trba", rekla je, "jeste malo vode za umivanje i da čujem kada mogu videti sestru."

"Gospo, siguran sam da će vas moja kraljica primiti u odgovarajuće vreme..."

"Znači da je Uter pravi dvor nalik na cezarov? Slušaj me, momče, ja sam Gospa od Avalona i nisam navikla da me ostavljaju da čekam. Ali ako je Igrena postala tako uzvišena, molim te da mi pošalješ gospu Morganu što je pre moguće!"

Jednoruki veteran se trgao, ali kada je odgovorio, glas mu je bio manje zvaničan, a više ljudski. "Gospo, siguran sam da će vas Kraljica smesta primiti, ali došli ste u trenutku nevolja i opasnosti. Mladi princ Gvideon je jutros pao sa konja koga mu niko nije dopustio da jaše, i kraljica ne želi da ga napusti ni za trenutak."

"Boginje mi! Znači, došla sam prekasno!" šapnula je Vivijen. "Vodi me tamo, smesta", rekla je glasno. "Ja sam vešta u isceljivanju i sigurna sam da bi me Igrena pozvala kad bi znala da sam ovde."

Naklonio joj se. "Ovuda, Gospo."

Dok je išla za njim, Vivijen je shvatila da čak nije imala vremena ni da skine ogrtač i muške pantalone koje je nosila zbog jahanja; a želela je da se pojavi sa punim dostojanstvom Avalona. Pa, ovo je bilo važnije.

Komornik je zastao pred jednim vratima. "Rizikujem glavu što ću sada uznemiriti kraljicu. Ona ne dozvoljava ni da joj njene gospe donesu hranu ili piće..."

Vivijen je gurnula teška vrata i upala u sobu. Mrtva tišina; bilo je jezivo kao u samrtničkoj sobi. Igrena, bleđa i ispijena, sva izgužvana, klečala je kao kameni kip kraj kreveta. Sveštenik u crnim haljinama nepokretno je stajao, poluglasno mrmljajući molitve. Ma koliko da se tiho kretala, Igrena ju je čula.

"Kako se usuđuješ..." počela je besno da šapuće, ali brzo je prekinula. "Vivijen! Mora da mi te je Bog poslao!"

"Dobila sam upozorenje da sam ti možda potrebna", rekla je Vivijen. Ovo nije bio trenutak za pominjanje magičnih vizija. "Ne, Igrena, plakanje ništa ne pomaže", dodala je. "Daj da ga pogledam i

vidim koliko je ozbiljno."

"Kraljev lekar..."

"On je verovatno matora budala koja zna samo za trave i kozju balegu", mirno je rekla Vivijen. "Ja sam lečila ovakve rane još dok si ti puzala, Igrena. Daj mi da vidim dete."

Uterovog sina videla je samo jednom i to nakratko; imao je oko tri godine i izgledao je kao svako drugo plavokoso i plavooko detence. Sada je ležao ispružen, neobično visok za svoje godine - mršav, ali mišićavih ruku i nogu, prekrivenih ogrebotinama kao kod svakog živahnog dečaka. Sklonila je pokrivače i videla da mu je čitavo telo pokriveno modricama.

"Je li iskašljavao krv?"

"Nimalo. Imao je krvi na usnama, ali to je bilo od izbijenog zuba."

Vivijan je takođe primetila posečenu usnu i šupljinu između preostalih zuba. Mnogo ozbilnija je bila modrica na slepoočnici, i Vivijen je za trenutak osetila istinski strah. Je li ovo kraj svih njenih planova?

Prešla mu je prstima preko glave. Primetila je da se trgao kada je dodirnula modricu, i to je bio najbolji mogući znak. Da je imao krvarenje unutar lobanje, do sada bi bio toliko duboko u komi da ne bi osetio nikakav bol. Spustio je ruku i uštinula ga za butinu, vrlo jako, i on je jeknuo u snu.

"Nanosiš mu bol!" pobunila se Igrena.

"Ne", rekla je Vivijen, "pokušavam da vidim hoće li živeti ili umreti. Veruj mi, živeće." Nežno ga je pljesnula po obrazu i on je za trenutak otvorio oči.

"Donesite mi sveću", rekla je Vivijen, i polako mu je pomerila ispred očiju. Pratio ju je pogledom za trenutak pre nego što je ponovo zatvorio oči, uz bolno ječanje.

Vivijen je ustala. "Pazi da vlada tišina, i ne sme jesti ništa sem vode i supe, ništa čvrsto dan ili dva. I ne natapaj mu hleb u vino; samo u supu ili mleko. Za tri dana, jurcaće na sve strane."

"Kako znaš?" pobunio se sveštenik.

"Zato što sam vešta u isceljivanju, a šta si mislio?"

"Zar nisi ti čarobnica sa Ostrva veštica?"

Vivijen se tiho nasmejala. "Ni slučajno, oče. Ja sam žena koja je,

kao i ti, provela život proučavajući svete stvari, a Bog je smatrao prikladnim da me obdari veštinom lečenja." Mogla je, setila se, da okrene njegove reči protiv njega; znala je, ako on i nije, da je Bog koga su oboje poštovali veći i manje netrpeljiv od svakog sveštenika.

"Igrema, moramo da razgovaramo. Hodi..."

"Moram da budem ovde kad se ponovo probudi, tražiće me..."

"Glupost; pošalji mu dadilju. Ovo je veoma važno!"

Igrema ju je prostrelila pogledom. "Dovedite Izotu da sedi kraj njega", rekla je jednoj od žena, uz ljutiti pogled, i pošla za Vivijen u hodnik.

"Igrema, kako se ovo desilo?"

"Nisam sigurna - pričali su nešto kako je jahao očevog pastuva - zbunjena sam. Znam samo da su ga uneli kao mrtvaca..."

"I imala si ogromnu sreću što nije bio mrtav", oštro je rekla Vivijen. "Zar Uter ovako čuva život svog jedinog sina?"

"Vivijen, ne prebacuj mi - pokušala sam da mu rodim druge", rekla je Igrema, a glas joj je drhtao. "Ali mislim da je to kazna zbog neverstva, da više ne mogu da rađam sinove Uteru..."

"Jesi li poludela, Igrema?" prasnula je Vivijen, a onda se savladala. Nije bilo pošteno da grdi sestru koju je upravo otrgla od sinovljeve bolesničke postelje. "Došla sam jer sam predvidela neku opasnost po tebe i dete. Ali o tome možemo i kasnije. Pozovi služavke, presvuci se - kada si poslednji put nešto pojela?" oštro je upitala.

"Ne sećam se - mislim da sam sinoć uzela malo hleba i vina..."

"Onda pozovi poslugu i doručuj", nestrpljivo je rekla Vivijen. "Još sam prašnjava od jahanja. Idem da se umijem i obučem kako to pristoji gospi u zamku, a onda ćemo razgovarati."

"Da li se ljutiš na mene, Vivijen?"

Vivijen ju je potapšala po ramenu. "Ljutim se, ako se to može tako reći, samo na sudbinu koja nam je zapala, a to je glupo od mene. Idi i presvuci se, Igrema, i pojedi nešto. Dete ovog puta nije ozbiljno stradalo."

U sobi ju je čekala vatra, a na stoličici pred njom primetila je sićušnu žensku osobu, obučenu u tako tamnu i jednostavnu haljinu da je Vivijen za trenutak pomislila da je posredi neka služavka. Tek

potom je primetila da je jednostavna haljina sašivena od najfinije tkanine i bogato izvezena, i prepoznala je Igreninu kćer.

"Morgana", rekla je i poljubila je. Devojka je bila visoka gotovo kao ona. "Pa, ja još mislim o tebi kao o detetu, a ti si već gotovo žena..."

"Čula sam da si došla, tetka, i pohitala sam da te pozdravim, ali rekli su mi da si odmah otišla kod mog brata. Kako je on, gospo?"

"Gadno je ugruvan i modar, ali sasvim će se oporaviti bez ikakvog lečenja sem malo odmora", rekla je Vivijen. "Kada se probudi, moram nekako ubediti Igrenu i Utera da ga drže daleko od lekara i njihovih glupih napitaka; ako ga nateraju da povraća, samo će mu pogoršati stanje. Od tvoje majke nisam izvukla ništa sem plača i cviljenja. Možeš li ti da mi kažeš kako se ovo desilo? Zar ovde nema nikoga ko može valjano da čuva dete?"

Morgana je preplela tanke prste. "Nisam sigurna šta se desilo. Moj brat je odvažno dete i uvek želi da jaše konje koji su suviše brzi i suviše snažni za njega, ali Uter je naredio da sme da jaše samo sa konjušarem. Tog dana je njegov poni hramao, pa je tražio drugog konja, ali kako je uspeo da izvede Uterovog pastuva, to niko ne zna; svi konjušari znaju da on ne sme ni da priđe Munji, i svi poriču da su ga uopšte videli. Uter se zarekao da će obesiti konjušara koji ga je pustio, ali verujem da je taj sad već daleko odavde. Ipak, kažu da se Gvideon držao konju na leđima kao ovca zakačena u gustiš sve dok neko nije pustio kobilu u žaru pred pastuva, a ne možemo da otkrijemo ko je to učinio. I, naravno, pastuv je jurnuo za kobilom, a moj brat je pao istog časa!" Njeno lice, malo i tamnoputo, sada se zgrčilo. "Hoće li zaista preživeti?"

"Zaista će preživeti."

"Je li iko javio Uteru? Majka i sveštenik su rekli da on ničemu ne bi služio u bolesničkoj sobi..."

"Igrema će se svakako postarati za to."

"Svakako", rekla je Morgana, a cinični osmeh na njenom licu iznenadio je Vivijen. Morgana, očito, nije nimalo volela Utera, a nije poštovala ni majčinu ljubav prema njemu. No, ipak je bila dovoljno razumna da se seti da Uteru treba javiti šta se desilo sa njegovim sinom. Ovo uopšte nije obična mlada devojka.

"Koliko ti je sada godina, Morgana? Godine tako brzo prolaze da ne mogu više da se sećam, mora da počinjem da starim."

"Na dugodnevicu će mi biti jedanaest."

Sasvim dovoljno, pomislila je Vivijam, da počne obuku za sveštenicu. Spusitla je pogled i shvatila da je još u odeći prašnjavoj od puta. "Morgana, hoćeš li da pošalješ služavke da mi donesu vodu za umivanje i da mi pomognu da se obučem kako treba za pojavljivanje pred kraljem i kraljicom?"

"Po vodu sam već poslala; eno je tamo, u bakraču kraj vatre", rekla je Morgana, a posle kratke pauze stidljivo dodala: "Bila bih počastvovana da vam sama pomognem, gospo."

"Ako želiš." Vivijen je pustila da joj Morgana pomogne da svuče gornju odeću i spere prašinu od puta. Bisage su bile donete u sobu, pa je obukla zelenu haljinu; Morgana je sa divljenjem dodirnula tkaninu.

"Ovo je divna zelena boja. Naše žene ne umeju da naprave takvu. Reci mi, od čega je pravite?"

"Vrbovnik, samo to."

"Mislila sam da od njega izlaze samo plave boje."

"Ne. Ovaj se drugačije obrađuje, kuva se i posebno pripravlja... kasnije ćemo pričati o bojama, ako te zanima umeće trava. Sada nas zanimaju druge stvari. Reci mi, je li tvoj brat već upadao u slične nevolje?"

"Ne baš. On je snažan i izdržljiv, ali je obično dovoljno poslušan", rekla je Morgana. "Jednom ga je neko zavitlavao što jaše tako malog ponija, a on je rekao da je ratniku i vojniku najpreča dužnost da sluša naređenja, a da je njemu otac naredio da ne sme jahati velike i snažne konje. I zato ne mogu da shvatim kako to da je uzjahao Munju. No, ipak, ne bi se povredio da nije..."

Vivijen je klimnuula glavom. "Volela bih da znam ko je pustio tu kobilu i zašto."

Morgana je raširila oči kad je shvatila šta to znači. Vivijen se zagledala u nju. "Razmisli. Je li on još koji put ovako jedva izbegao smrt, Morgana?"

Morgana je oklevala sa odgovorom. "Imao je letnju groznicu - ali to su lane imala sva deca. Uter je rekao da ne bi smeo da se igra sa

pastirskim dečacima. Od njih je dobio groznicu. Čini mi se da su četvorica umrla. Ali jednom je bio i otrovan..."

"Otrovan?"

"Izota - a ja joj verujem svim srcem, gospo - Izota se kune da mu je u supu stavila samo hranljive trave. A bio je bolestan kao da mu se u kaši našla najsmrtonosnija pečurka. A kako je to moguće? Ona razlikuje jestive od otrovnih, a nije mnogo stara i vrlo dobro vidi." Morgana je opet raširila oči. "Gospo Vivijen, zar misliš da se neko zaverio protiv života mog brata?"

Vivijen je privukla devojčicu uz sebe. "Došla sam zato što sam dobila upozorenje. Nisam još shvatila odakle opasnost potiče, nisam imala vremena. Imaš li još Vid, Morgana? Kad smo poslednji put razgovarale, rekla si..."

Devojčica je pocrvenela i oborila pogled. "Zabranila si mi da govorim o tome, a Igrena kaže da treba da okrenem misli ka stvarnosti, a ne mašti, pa sam tako i pokušala..."

"Igrena je tu u pravu; ne smeš da nemarno govoriš o takvim stvarima onima koji se jednom rađaju", rekla je Vivijen. "Ali preda mnom uvek možeš da govoriš otvoreno. Moj Vid mi pokazuje samo ono što je važno za bezbednost Svetog ostrva i za opstanak Avalona, ali Uterov sin je sin tvoje majke i tim putem će ga tvoj Vid naći i moći ćeš da kažeš ko pokušava da izazove njegovu smrt. Uter ima dovoljno neprijatelja, sam Bog to zna."

"Ali ja ne znam kako da koristim Vid."

"Pokazaću ti, ako želiš", rekla je Vivijen.

Devojčica ju je pogledala, lica napetog od straha. "Uter je zabranio čaranje na svom dvoru."

"Uter nije moj gospodar", polako je rekla Vivijen, "a niko ne može vladati tuđom savešću. Ipak - da li misliš da je vređanje Boga ako pokušaš da otkriješ da li to neko ugrožava život tvog brata ili je posredi samo niz nezgoda?"

"Ne", nesigurno je rekla Morgana, "mislim da to nije ružno." Zastala je, progutala knedlu i konačno prevalila preko jezika: "A mislim da me ti ne bi navela da radim nešto loše, tetka."

Vivijenino srce se zgrčilo od bola. Čime je zaslužila ovoliko poverenje? Čitavom dušom je poželela da je ova mala, ozbiljna

devojčica njena kćer, kćer koju je dugovala Svetom ostrvu, a koju nikada nije uspela da rodi. Čak i pošto je rizikovala kasnu trudnoću, koja ju je umalo ubila, rodila je samo sinove. A ovo je, izgleda, naslednica koju joj je poslala Boginja, devojčica sa Vidom, koja ima puno poverenje u nju. Za trenutak nije mogla da progovori.

Jesam li spremna da budem nemilosrdna i prema ovoj devojčici? Mogu li da je obučim, ne štedeći je, ili će me ljubav učiniti manje strogom nego što se mora biti u obuci Velike Sveštenice?"

Mogu li da iskoristim njenu ljubav prema meni, koju ničim nisam zaslužila, da je dovedem Boginji pred noge?

No, zbog mnogih godina discipline, odgovorila je jasnim i potpuno mirnim glasom. "Neka tako bude. Donesi mi srebrnu ili bronzanu činiju, savršeno čistu i oribanu peskom, i napuni je svežom kišnicom, a ne vodom iz bunara. Pazi da ne razgovaraš ni sa jednim muškarcem ili ženom pošto napuniš činiju."

Čekala je, pribrana, sedeći kraj vatre, sve dok se Morgana nije vratila.

"Morala sam sama da je oribam", rekla je, ali činija koju je držala bila je čista i blistava, do ivice puna bistre vode.

"Sada raspleti kosu, Morgana."

Devojčica ju je radoznalo pogledala, ali Vivijen ju je pretekla tihim i strogim glasom. "Bez pitanja."

Morgana je izvukla koštanu ukosnicu, i njena dugačka kosa, tamna, gusta i savršeno prava, pala joj je preko ramena.

"Sada, ako imaš ikakav nakit, skini ga, i stavi ga tamo, da ne bude blizu činije."

Morgana je skinula dva mala posrebrna prstena i broš sa haljine. Pošto je ništa više nije pridržavalo, haljina joj je skliznula sa ramena, i Vivijen joj je bez reči pomogla da je svuče, tako da je ostala samo u košulji. Potom je Vivijen otvorila vrećicu koju je nosila oko vrata i izvukla malo tucanog bilja, koje je odaju ispunilo slatkasto-mošusnim mirisom. Nekoliko zrnaca je ubacila u činiju sa vodom pre nego što je progovorila tihim, neutralnim glasom. "Pogledaj u vodu, Morgana. Neka ti um bude potpuno miran, i reci mi šta vidiš."

Morgana je prišla i kleknula pred činiju, napeto zagledana u bistru

površinu. U sobi je vladala potpuna tišina, toliko duboka da je Vivijen čula tiho cvrčanje nekog sitnog insekta napolju. Potom je Morgana progovorila, nesigurnim, zbunjenim glasom. "Vidim brod. Zaogrnut je crnim i na njemu su četiri žene... četiri kraljice, jer nose krune... a jedna od njih si ti... ili sam to ja?"

"To je barka za Avalon", tiho je rekla Vivijen. "Znam šta vidiš." Blago je prešla dlanom preko vode i videla da za njom ostaju talasići. "Pogledaj ponovo, Morgana. Reci mi šta vidiš."

Ovog puta ćutanje je bilo duže. Devojčica je na kraju ipak progovorila, istim onim čudnim glasom. "Vidim jelene - veliko krdo jelena, a među njima čoveka obojenog tela - oh, pao je, ubiće ga..." Glas joj je zadrhtao i Vivijen je ponovo prešla rukom preko površine vode, i površinom su se proneli talasići.

"Dosta", naredila je. "Sada vidi svog brata."

Opet tišina, tišina koja se oteгла i razvukla; Vivijen je osetila da joj telo hvata grč od nepokretnosti, ali usled duge obuke uspela je da se ne pokrene. Morgana je konačno promrmljala. "...kako nepokretno leži... ali diše, uskoro će se probuditi. Vidim majku... ne, nije to majka, to je moja tetka Morgoza, i sva njena deca su sa njom... ima ih četvoro... čudno, svi nose krune... a evo još jednog, drži bodež... zašto je tako mlad? Je li to njen sin? Oh, ubiće ga, ubiće ga - oh, ne!" Glas joj se podigao do vriska. Vivijen joj je dodirnula rame.

"Dosta", rekla je. "Probudi se, Morgana."

Devojčica je tresla glavom kao kuće koje se budi iz sna. "Jesam li išta videla?" upitala je.

Vivijen je klimnula glavom. "Jednog dana ćeš naučiti da vidiš i pamtiš", rekla je. "Za sada je dovoljno i ovo."

Sada je bila spremna za susret sa Uterom i Igrenom. Lot od Orknija je, koliko je znala, bio častan čovek i zakleo se da podržava Utera. Ali ako Uter umre bez naslednika... Morgoza je rodila dva sina i verovatno će ih biti još - Morgana je videla četvoricu, a malo kraljevstvo Orknija nikako nije moglo da izdržava četiri kneza. Braća, kada odrastu u muškarce, najverovatnije će se zakrviti. A Morgoza... Vivijen je uzdahnula, setivši se Morgozine ogromne ambicije. Ako Uter umre bez naslednika, onda će Lot, oženjen kraljičinom rođenom sestrom, biti logičan izbor za presto. A potom će biti prvo Lot Veliki

Kralj, pa Lotovi sinovi u četiri manja kraljevstva...

Da li bi se Morgoza upustila u zaveru protiv života jednog deteta?

Vivijen nije htela ni da pomisli to o devojčici koju je othranila na sopstvenim grudima. Ali Morgoza i Lot, sa svojim ambicijama!

Verovatno je bilo sasvim lako podmititi konjušara ili ubaciti svog čoveka na Uterov dvor, sa naređenjem da dovodi dete u opasnost što je češće moguće. Naravno, nije bilo tako lako nadmudriti odanu dadilju koja je bila majčina verna služavka, ali nju su mogli da drogiraju, makar i pićem jačim nego obično, kako bi je pomeli, pa da nešto smrtonosno uspe da prođe pored nje. A ma kako dobro dečko umeo da jaše, potrebna je snaga kakvu nema nijedan šestogodišnjak da se obuzda pastuv koji je nanjušio kobilu u žaru.

Svi naši planovi bi se srušili u trenutku...

Za večerom je zatekla Utera samog za stolom, dok su vazali i posluga jeli hleb i slaninu za manjim stolom u dvorani. Ustao je i učtivo je pozdravio.

"Igrema je još kraj sina, svastiko; preklinjao sam je da ode da spava, ali rekla je da će spavati tek kad se on probudi i prepozna je."

"Već sam razgovarala sa Igrenom, Utere."

"Oh, da, rekla mi je to i kazala je da si dala reč da će dečko preživeti. Je li to bilo mudro? Ako sada umre..."

Uterovo lice bilo je mračno i zabrinuto. Nije izgledao ništa stariji nego onda kada se oženio Igrenom; kosa mu je toliko plava da se u njoj ne primećuju sede vlasi, pomislila je Vivijen. Bio je bogato odeven u rimskom stilu, a bio je i glatko obrijan, opet kao Rimljanin. Nije nosio krunu, ali oko mišica je imao ukrase od čistog zlata, kao i bogat zlatni okovratnik.

"Ovog puta neće umreti. Imam nešto iskustva sa povredama glave. Povrede po telu nisu doprle do pluća. Za dan ili dva već će trčati okolo."

Uterovo lice se malo opustilo. "Ako ikada otkrijem ko je pustio tu kobilu... trebalo bi da ga živog oderem od batina što je jahao Munju!"

"To ne bi imalo svrhe. Već je platio cenu za nepromišljenost, i sigurna sam da će ga to naučiti pameti", rekla je Vivijen. "Ali treba da bolje čuvaš svog sina."

"Ne mogu ga paziti danju i noću." Uterovo lice bilo je izmoždano.

"Često sam odsutan zbog ratova, a tako velikog dečaka ne mogu držati vezanog za dadiljinu kecelju! Jednom već umalo da ga izgubimo..."

"Morgana mi je rekla."

"Loša sreća, loša sreća. Čovek sa samo jednim sinom uvek je na udaru loše sreće", rekao je Uter. "Ali ja sam ispao neučtiv, rođako. Evo, sedi kraj mene, podelićemo jelo ako želiš. Znam da je Igrena želela da pošalje po tebe, i ja sam joj dozvolio da otpremi glasnika, ali stigla si brže nego što smo mogli i da sanjamo - znači, istina je da veštice sa Svetog ostrva umeju da lete?"

Vivijen se nasmejala. "Volela bih da mogu! Ne bih upropastila dva para dobrih cipela po baruštinama! Avaj, narod Avalona, kao i sam Merlin, moraju da hodaju ili jašu, baš kao obični ljudi." Uzela je komad pšeničnog hleba i poslužila se maslacem iz male drvene kutije. "Ti, koji nosiš zmije oko ruku, trebalo bi da znaš da ne treba verovati takvim pričama! Ali nas povezuje krvna veza. Igrena je kćer moje majke, i znam kada sam joj potrebna."

Uter je stegao usne. "Dosta mi je snova i čarolija. Ne želim ih više u svom životu."

Time je ućutkao Vivijen, baš kao što je i nameravao. Pustila je da joj sluga donese usoljnu ovčetinu i ljubazno je razgovarala o sveže skuvanom bilju, prvom te godine. Kada je pojela nešto malo, spustila je nož. "Ma kako da sam došla ovamo, Utere, to je sreća i znak da tvoje dete čuvaju bogovi, jer on je potreban zemlji."

"Neću moći da podnesem još mnogo takve sreće", rekao je Uter umorno. "Ako si zaista čarobnica, svastiko, molim te da daš Igreni amajliju protiv jalovosti. Kada smo se venčali, mislio sam da će mi dati mnogo dece, pošto je već rodila kćer matorom Gorloasu, ali imamo samo jedno, a njemu je već šest godina."

U zvezdama je zapisano da nećeš imati druge sinove. No, Vivijen nije to rekla čoveku pred sobom. "Razgovaraću sa Igrenom, kako bih se uverila da nije u pitanju neka bolest koja je sprečava da začne."

"Oh, začinje ona često, ali ne može da nosi dete duže od mesec ili dva, a ono koje je uspela da rodi iskrvarilo je do smrti kad su mu presekli pupak", mračno je rekao Uter. "Bio je nedonesen, pa je možda tako i bilo bolje, ali ako možeš da joj daš neku amajliju za

zdravu decu - ne znam da li verujem u te stvari, ali spreman sam da se uhvatim za svaku slamku!"

"Nemam takve amajlije", rekla je Vivijen, iskreno ga žaleći. "Nisam ja Velika Boginja da dajem ili oduzimam decu, a i da mogu, ne bih to činila. Ne mogu se uplitati u ono što je sudbina odredila. Zar ti tvoj sveštenik to nije rekao?"

"Da, otac Kolumba mi stalno govori o pokoravanju Božjoj volji, ali sveštenik nema kraljevstvo kojim treba vladati i koje će zapasti u kaos ako umrem bez naslednika", rekao je Uter. "Ne mogu da poverujem da Bog to želi!"

"Niko ne zna šta Bog želi", rekla je Vivijen, "ni ti, ni ja, čak ni otac Kolumba. Ali meni izgleda sigurno - a da bi se to videlo nisu potrebne ni amajlije ni čarolije - da moraš čuvati život svog jedinca, pošto će on naslediti presto."

Uter je stegao usne. "Neka me Bog poštedi takve sudbine", rekao je. "Ako bi dečak umro, žalio bih zbog Igrene, kao i zbog sebe - on je dobro i pametno dete - ali on ne može biti naslednik Velikog Kralja Britanije. Uzduž i popreko kraljevstva ne postoji čovek koji ne zna da je on začet dok je Igrena još bila Gorloasova žena, a rodio se čitav mesec ranije nego što bi trebalo da je moj sin. Istina, bio je mali i žgoljav, i bebe se ponekad rađaju pre vremena, ali ne mogu ići okolo i objašnjavati to onima koji jedva broje na prste, zar ne? Kada odraste, on će biti vojvoda od Kornvola, ali ne mogu ni da pomislim da ga proglasim za Velikog Kralja posle sebe. Čak i ako doživi da odraste, što mi se u ovom času čini malo verovatno."

"Sasvim liči na tebe. Zar misliš da su svi na dvoru slepi?"

"Ali šta je sa onima koji nikada nisu bili na dvoru? Ne, moram dobiti naslednika na čijem rođenju neće biti mrlje. Igrena mi mora roditi sina."

"Neka ti Bog ispuni želju", rekla je Vivijen, "ali ne možeš naturiti svoju volju Bogu, niti dozvoliti da Gvideon nastrada. Zašto ga ne pošalješ na odgajanje u Tintagel? To je prilično daleko, a ako ga poveriš na staranje svom najvernijem vazalu, to će uveriti svakoga da je on pravi sin Kornvola i da ne nameravaš da ga proglašiš za naslednika Velikog Kralja; možda onda više neće pokušavati da ga ubiju."

Uter se namrštio. "On neće biti bezbedan sve dok mi Igrena ne rodi drugog sina", rekao je, "makar ga poslao čak u Rim ili u zemlju Gota!"

"S obzirom na opasnosti na putu, to ne bi bilo praktično", složila se Vivijen. "Imam onda još jedan predlog. Pošalji ga kod mene, da ga odgajamo u Avalonu. Tamo ne može da dođe niko sem vernika koji služe Svetom ostrvu. Moj najmlađi sin ima već sedam godina, ali uskoro će biti poslat kralju Banu u Donjoj Britaniji, kako bi bio odgajan kako priliči velikaškom sinu. Ban ima još sinova, pa mu Glahad nije naslednik, ali Ban ga priznaje, dodelio mu je imanja, i primiće ga na dvor kao paža i vojnika kada odraste. Tvoj sin će u Avalonu naučiti sve što treba da zna o istoriji svoje zemlje, i o svojoj sudbini... i o sudbini Britanije. Utere, niko od tvojih neprijatelja ne zna gde leži Avalon i stoga neće moći da mu naude."

"Bio bi bezbedan. Ali iz praktičnih razloga to nije moguće. Moj sin mora biti odgajen kao hrišćanin; crkva je moćna. Nikada ne bi prihvatili kralja..."

"Mislila sam da si rekao da on ne može biti kralj posle tebe", suvo je rekla Vivijen.

"Pa, uvek ostaje mogućnost", očajno je rekao Uter, "ako Igrena ne rodi drugog sina. Ako bude odgajen među druidima i njihovom magijom - sveštenici bi rekli da je to zlo."

"Da li ti ja izgledam zla, Utere? Ili Merlin?" Pogledala ga je pravo u oči, i Uter je oborio pogled.

"Ne, naravno."

"Pa zašto onda ne poveriš Igreninog sina njegovoj i mojoj mudrosti, Utere?"

"Zato što ne verujem magiji Avalona", konačno je rekao Uter. Nervoznim pokretom dodirnuo je istetovirane zmijske na podlakticama. "Na onom ostrvu video sam stvari od kojih bi svaki dobar hrišćanin prebledelo - a do vremena kad moj sin odraste, to ostrvo će biti hrišćansko. Nema potrebe da se kralj razume u takve stvari."

Vivijen je osetila da će pobesneti. Budalo, Merlin i ja smo te doveli na presto, a ne tvoji hrišćanski sveštenici i biskupi. No, nije bilo svrhe upuštati se u svađu sa Uterom.

"Treba da postupiš onako kako ti savest nalaže, Utere. Ali

preklinjem te da pošalješ dečaka nekuda na odgajanje, i da to mesto ostane tajna. Objavi da ga šalješ kako bi bio odgajen daleko od laskanja kojima bi bio okružen kao knez - to je sasvim uobičajeno - i neka ljudi misle da je otišao u Donju Britaniju, gde ima rođake na Banovom dvoru. Potom ga pošalji kod nekog od svojih siromašnijih vazala - kod nekog od Ambrozijevih starih dvorana, možda; kod Urijensa, Ektorijusa, kod nekoga malo poznatog i vrlo poverljivog."

Uter je polako klimao glavom. "Igreni će biti strašno da se odvoji od deteta", rekao je, "ali knez mora biti vaspitavan onako kako odgovara njegovoj budućoj sudbini i mora dobiti vojničko obrazovanje. Čak ni tebi, svastiko, neću reći kuda ću ga poslati."

Vivijen se nasmešila za sebe. Zar zaista misliš da možeš čuvati tajnu od mene, Utere, ako bih poželela da je saznam? - pomislila je. No, ne bi bilo diplomatski da to i glasno kaže.

"Imam još nešto da te zamolim, zete", rekla je. "Pusti me da odgajam Morganu u Avalonu."

Uter se zapiljio u nju, a onda je odmahnuo glavom. "Nemoguće."

"Šta je nemoguće Velikom Kralju, Pendragone?"

"Za Morganu postoje samo dve sudbine", rekao je Uter. "Mora se udati za čoveka potpuno vernog meni, nekoga u koga imam poverenja. Ili, ako ne nađem dovoljno snažnog saveznika kome bih je dao, ići će u manastir. Neće ona meni podizati Kornvol u ovom kraljevstvu."

"Meni ne izgleda dovoljno pobožna za dobru monahinju."

Uter je slegnuo ramenima. "S obzirom na izdržavanje koje bih joj obezbedio, svaki manastir bi je rado primio."

Vivijen se sada naljutila. Uperila je pogled u Utera. "A misliš da ćeš dugo držati svoje kraljevstvo bez podrške Plemena, Utere? Njima nije stalo do tvoje vere i tvog Hrista. Oni gledaju u Avalon, i kada su ti one..." ispružila je prst i dodirnula njegove tetovirane podlaktice. Uter se nervozno trgao, ali Vivijen je nastavila. "Kada su ti one stavljene na ruke, zakleli su se da će poštovati Pendragona. Ako ti Avalon uskrati podršku - koliko smo te visoko postavili, Utere, toliko nisko možemo da te bacimo."

"Lepe reči, gospo. Ali možeš li da ispuniš pretnju?" odvratio je Uter. "Da li bi učinila to za jednu devojk, i to još kćer Kornvola?"

"Isprobaj me." Pogled joj je bio nepomičan. Ovog puta on nije spustio pogled; bio je dovoljno ljut da je gleda u oči. Boginjo! pomislila je Vivijen. Da sam deset godina mlađa, kako bismo vladali ovaj čovek i ja! U životu je upoznala svega jednog ili dvojicu muškaraca koji su joj bili jednaki po snazi; samo je Uter bio protivnik vredan njenog truda. A i mora da bude takav, kako bi očuvao kraljevstvo na okupu dok predskazani kralj ne doraste do krune. Čak ni zbog Morgane nije smela to da ugrozi. No, pomislila je da bi mogla da ga urazumi.

"Slušaj me, Utere. Devojčica ima Vid; rođena je sa njim. Nema načina da izbegne Neviđeno, to će je pratiti kuda god pošla, a ako se bude poigravala takvim stvarima, proglašiće je za vešticu i prezreće je. Da li to želiš kneginji na svom dvoru?"

"Zar sumnjaš u Igreninu sposobnost da podiže svoju kćer kako priliči hrišćanki? U najgorem slučaju, ne može počinuti ništa loše iza manastirskih zidova..."

"Ne!" rekla je Vivijen, toliko glasno da su se za manjim stolom podigle glave. "Utere, ta devojčica je rođena za sveštenicu. Stavi je iza manastirskih zidova i uginuće kao galeb u kavezu. Zar bi mogao da pošalješ Igrenino dete da umre ili da čitavog života pati? Zaista verujem - a razgovarala sam sa njom - da bi tamo umrla."

Videla je da ga je to pogodilo, pa je požurila da nastavi.

"Ona je rođena za to. Pusti da je obučimo kako treba. Utere, je li ona zaista toliko srećna ovde, ili je toliko dragocena na tvom dvoru da bi ti bilo žao da je pošalješ?"

Uter je polako odmahnuo glavom. "Pokušao sam da je volim, Igrene radi. Ali ona je... neprirodna", rekao je. "Morgoza ju je ranije zavitalavala i govorila joj da je od vilinskog naroda; da nisam znao kakvo joj je poreklo, lako bih u to poverovao."

Vivijen se napeto nasmešila. "Istina. Ona je kao ja, i kao naša majka. Ona nije za manastir, niti za brak."

"A kako da oduzmem Igreni oboje dece odjednom?" očajno je upitao Uter. To je pogodilo Vivijen i osetila je bol, gotovo krivicu, ali je odmahнула glavom.

"I Igrenu je rodila sveštenica. Pokoriće se sudbini kao i ti, Utere. A ako se bojiš gneva svog domaćeg sveštenika", dodala je, vođena

predosećanjem, i po njegovom pogledu primetila da je pogodila, "onda ne reci nikome kuda je šalješ. Razglasi, ako želiš, da si je poslao na školovanje u manastir. Ona je suviše ozbiljna i mudra za život na dvoru, za male flertove i ženska ogovaranja. A Igrena, ako bude znala da su joj deca sretna i bezbedna, da dorastaju do svoje sudbine, biće zadovoljna sve dok ima tebe."

Uter je pognuo glavu. "Neka bude tako", rekao je. "Dečaka će odgajati moj najneupadljiviji i najverniji vazal - ali kako da ga pošaljem tamo u tajnosti? Zar ga opasnost neće pratiti?"

"Može biti poslat tajnim putevima, i pod čarolijom, kao što si ti došao u Tintagel", rekla je Vivijen. "Meni ne veruješ, a da li bi verovao Merlinu?"

"Poverio bih mu život", rekao je Uter. "Neka ga Merlin odvede. A potom i Morganu u Avalon." Zagnjurio je lice u dlanove, kao da je teret koji je nosio prevelik za njega. "Ti si mudra", rekao je, podigavši glavu i zagledavši se u nju sa netremičnom mržnjom. "Voleo bih da si glupa žena koju bih mogao da prezirem, prokleta bila!"

"Ako su tvoji sveštenici u pravu", mirno je rekla Vivijen, "već sam dovoljno prokleta i možeš da budeš miran."

11.

Sunce je zalazilo kad su sigli do Jezera. Vivijen je okrenula ponija kako bi pogledala Morganu, koja je jahala malo iza nje. Devojčciino lice bilo je blede od umora i gladi, ali nije se žalila, i Vivijen, koja je namerno nametnula brz korak kako bi joj ispitala izdržljivost, bila je zadovoljna. Život sveštenice u Avalonu nije lak, i morala je da sazna kako Morgana podnosi umor i teškoće. Sada je usporila ponija i pustila da joj se Morgana primakne.

"Tamo leži Jezero", rekla je. "Uskoro ćemo biti unutar zidova, gde ćemo naći vatru, hranu i piće."

"Biće mi milo zbog sve troje", rekla je Morgana.

"Jesi li umorna, Morgana?"

"Malo", stidljivo je rekla devojčica, "ali žao mi je što se putovanje završava. Volim da vidim nove stvari, a nikada ranije nisam putovala."

Zaustavile su konje na ivici vode, i Vivijen je pokušala da vidi poznatu obalu onako kako bi izgledala strancu - tamnosive vode Jezera, visoka trska na obali, nemi, niski oblaci i nanosi algi u vodi. Sve je bilo tiho, i Vivijen je mogla da čuje devojčicine misli: ovde je tako pusto, mračno i strašno.

"Kako ćemo stići do Avalona? Mosta nema - svakako nećemo plivati sa konjima?" upitala je Morgana. Setivši se da se baš tako mora kada vode nadođu posle prolećnih kiša, Vivijen je požurila da je umiri.

"Ne; pozvaćemo brod."

Podigla je ruke preko lica, zatvorila oči kako bi isključila svetlo i zvuk, i poslala nemi poziv. Za nekoliko trenutaka, preko sive površine Jezera, pojavila se niska barka. Optočena s jednog kraja crnim i srebrom, toliko tiho je plovila da je izgledalo da lebdi na vodi kao lokvanj - nisu se čula vesla, ali kada je prišla bliže, videli su se nemi veslači kako zamahuju bez ikakvog pljuska ili zvuka. Svi su bili sitni, tamnopusi muškarci, polunagi, istetovirani plavim magičnim simbolima, i Vivijen je primetila kako Morgana širi oči kada je to primetila; ali nije rekla ništa.

Svuše mirno prima sve ovo, pomislila je Vivijen. Dovoljno je mlada da ne primeti misteriju u ovome što činimo; moram joj nekako skrenuti pažnju na to.

Ćutljivi veslači nasukali su čamac i privezali ga neobično ispletenim užetom od trske. Vivijen je dala devojčici znak da sjaše, pa su prvo odveli konje na barku. Jedan od tetoviranih ljudi pružio je Morgani ruku kako bi joj pomogao da se ukrca; očekivala je da će se pokazati kako je nematerijalna, vizija, kao i barka, ali umesto toga je ustanovila da je ruka čvrsta i žuljevita kao rog. Na kraju je i Vivijen zauzela mesto na pramcu, i barka se otisnula na Jezero, polako i tiho.

Pred njima su se dizali Ostrvo i Tor sa visokom kulom Svetog Mihajla; preko tihe vode pronosila se prigušena zvonjava. Morgana se iz navike prekrstila, a jedan od veslača se tako namrštio na nju da se trgla i brzo spusitla ruku. Dok je barka klizila kroz vodeno bilje mogla je da razabere zidove crkve i manastira. Vivijen je osetila kako devojčicu obuzima strah - da li će na kraju ipak otići na Ostrvo sveštenika, gde će se oko nje zatvoriti zidovi manastira?

"Da li idemo u crkvu na Ostrvu, tetka?"

"Nećemo stići u crkvu", mirno je odgovorila Vivijen, "mada je istina da običan putnik, ili ti, da si sama, nikako ne može stići u Avalon. Čekaj i videćeš, i ne postavljaš nikakva pitanja; to ti je dužnost dok si na obuci."

Morgana je začutala. Oči su joj i dalje poigravale od straha. "Ovo je kao bajka o vilinskoj barci", ipak je rekla, "koja jedri sa ostrva ka Zemlji Mladosti..."

Vivijen nije obraćala pažnju na nju. Stajala je na pramcu barke, duboko dišući, prizivajući snagu za čin magije koji je trebalo da izvede; na trenutak se upitala ima li još dovoljno snage za to. Stara sam, pomislila je obuzeta panikom, ali moram poživeti dok Morgana i njen brat ne odrastu. Mir čitave zemlje zavisi od onoga što mogu učiniti da ih sačuvam!

Prekinula je takve misli; sumnja je bila opasna. Podsetila se da je ovo činila skoro svakog dana otkako je odrasla, i da joj je do sada to bilo toliko prirodno da bi mogla da uradi i u snu ili na samrti. Nepokretno je stajala, ukočena, obuzeta napetošću magije, a onda

je ispružila ruke i podigla ih nad glavom, dlanova okrenutih ka nebu. Potom ih je, naglo izdahnuvši vazduh, spustila - a sa njima je pala i magla, pa je prizor crkve nestao, kao i obale Ostrva sveštenika, čak i Tor. Barka je klizila kroz gustu, neprozirnu maglu, tamnu kao noć koja ih je okruživala, a u tami je čula Morganu kako brzo diše kao neka mala, uplašena životinja. Počela je da govori - kako bi uverila devojčicu da nema čega da se plaši - a onda je začutala. Morgana je sada bila sveštenica na obuci i mora naučiti da savlada strah kao što je savladala umor i glad na putu.

Barka je zašla u maglu. Brzo i sigurno - jer na ovom Jezeru nema drugih barki - hitala je kroz gustu, lepljivu vlagu; Vivijen ju je osećala na licu i u kosi, ovlaženoj čak i kroz vuneni šal. Morgana je počela da drhti od hladnoće.

A onda, kao da se zavesa razmakla, magla je nestala, i pred njima su se pružile osunčana voda i zelena obala. Tor je bio tu, ali Vivijen je čula devojčicu kako je jeknula od šoka i čuđenja. Na vrhu Tora nalazio se krug od uspravljenog stenja, blistav na sunčevoj svetlosti. Ka njemu je vodio prostran put, krivudajući naviše zavojito, oko ogromnog brega. U podnožju Tora stajale su se zgrade u kojima stanuju sveštenici, a na padini su se videli Sveti Kladenac i srebrni sjaj bazena sa ogledalom. Duž obale su nicali zasadi jabuka, a iza njih ogromni hrastovi, sa zlatastim izdancima imele na granju u visini.

"Divno je..." šapnula je Morgana, a Vivijen je u njenom glasu osetila čuđenje. "Gospo, je li ovo stvarno?"

"Stvarnije je od bilo kog drugog mesta koje si ikada videla", odgovorila je, "a uskoro ćeš to i iskusiti."

Barka je pošla ka obali i teško zagrebala po pesku; nemi veslači su je osigurali konopcem i pomogli Gospi da se iskrca. Potom su izveli konje, a Morganu su ostavili da iziđe sama.

Devojčica nikada neće zaboraviti taj prvi pogled na Avalon pri zalasku sunca. Zeleni travnjaci spuštali su se do same trske duž Jezera, a labudovi su plovili, tiho kao i barka, preko bistrih voda. Ispod zasada hrastova i jabuka nalazile su se niske zgrade od sivog kamena, i Morgana je videla prilike u belom kako polako hodaju duž šetališta sa stubovima. Odnekuda se, vrlo tiho, čuo zvuk harfe.

Nisko, iskošeno svetlo - je li to ono sunce koje je poznavala? - zasipalo je predeo zlatom i tišinom, i ona je osetila kako joj se grlo steže od suza. Dolazim kući, pomislila je, ne znajući zašto, mada je čitav život provela u Tintagelu i Karleonu i nikada ranije nije videla ovu vilinsku zemlju.

Vivijen je izdala uputstva oko konja i ponovo se okrenula ka Morgani. Videla je na licu devojčice izraz čuđenja i divljenja, pa je ćutala dok Morgana nije drhtavo udahнула, kao da se budi iza sna. Žene u tamno obojenim haljinama i tunikama od jelenske kože, poneka sa plavo tetoviranim polumesecom između obrva, sišle su stazom do njih; neke su ličile na Morganu i Vivijen, sitne i tamnolute, kao da su Pikti, ali neke su bile visoke i vitke, sa plavom ili crvenkastom kosom, a na dve ili tri se jasno videlo da su rimskog porekla. Poklonile su se pred Vivijen, ćutke joj iskazujući poštovanje, a ona je podigla ruku u gestu blagosiljanja.

"Ovo je moja srodnica", rekla je. "Zove se Morgana. Biće jedna od vas. Uzmite je..." pri tom je pogledala devojčicu, koja je stajala drhteći u sve jačoj tami posle zalaska sunca, koja je pogasila fantastične boje predela. Dete je bilo umorno i uplašeno. Čeka je još mnogo poslova i iskušenja; ne mora početi baš ovog časa.

"Sutra", rekla je Morgani, "sutra ćeš poći u Kuću Devojaka. Tamo neće biti važno što si moja rođaka i kneginja, nećeš imati ime ni bilo kakve povlastice osim onoga što sama zaslužiš. Ali večeras pođi sa mnom; imaćemo malo vremena da razgovaramo o ovom putovanju."

Morgana je osetila kako joj kolena klecaju od naglog olakšanja. Žene pred njom, sve nepoznate, u ćudnim haljinama i plavim šarama na ćelu, uplašile su je više nego ćitav Uterov dvor. Primetila je Vivijenin blagi pokret, i sveštenice - jer pretpostavila je da su to sveštenice - su se okrenule i otišle. Vivijen je pružila ruku i Morgana ju je prihvatila, osetivši da su joj prsti umirujuće hladni i ćvrsti.

Vivijen je opet bila ona poznata rođaka, ali istovremeno i ćudesna osoba koja je dozvala maglu. Morgana je opet osetila potrebu da se prekrsti i upitala se da li bi ćitava ova zemlja nestala, jer otac Kolumba kaže da sva đavolja dela i vradžbine nestaju pred tim znakom.

Ali nije se prekrstila; odjednom je shvatila da to više nikada neće

učiniti. Taj svet je zauvek ostao iza nje.

Na ivici jabučnjaka, između dva upravo procvetala drveta, stajala je kućica od pletera i naboja. Unutra je gorela vatra, i mlada žena - nalik na ostale koje je videla, u tamnoj haljini i tunici od kože - dočekala ih je nemim naklonom.

"Ne obraćaj joj se", rekla je Vivijen. "Ona je, u ovom času, pod zavetom ćutanja. Sveštenica je četvrtu godinu i zove se Ravena."

Ravena je ćutke svukla Vivijeninu gornju odeću i izula joj blatnjave i od puta pohabane cipele; na Vivijenin znak pomogla je i Morgani. Donela im je vode za umivanje, a kasnije i hranu: ječmeni hleb i suvo meso. Za piće je bilo samo hladne vode, ali bila je sveža i ukusna, drugačija od svake vode koju je Morgana dosad okusila.

"Ovo je voda iz Svetog Kladenca", rekla je Vivijen. "Ovde ne pijemo ništa drugo; ona donosi vizije i bistar vid. A med je iz naših košnica. Jedi meso i uživaj u njemu, jer ga više godinama nećeš okusiti; sveštenice ne jedu meso sve do kraja obuke."

"Zašto, gospo?" Morgana nije mogla da je oslovi sa 'tetka' niti sa 'rođako'. Između nje i poznatih imena nalazilo se sećanje na priliku nalik na Boginju koja priziva maglu. "Je li loše jesti meso?"

"Svakako da nije, i doći će dan kada možeš jesti sve što se stavi pred tebe. Ali ishrana bez životinjskog mesa daje visok nivo svesti, a to ti je potrebno dok učiš kako da upotrebljavaš Vid i koristiš magijske moći, umesto da one koriste tebe. Kao i druidi na početku obuke, sveštenice jedu samo hleb i voće, i ponekad malo ribe iz jezera, i piju jedino vodu iz Svetog Kladenca."

"Ti si pila vino u Karleonu, Gospo", stidljivo je rekla Morgana.

"Naravno, i pićeš ga i ti, kada budeš znala koje je odgovarajuće vreme za jelo i piće, a kada je vreme za post", strogo je rekla Vivijen. To je učutkalo Morganu, pa je sedela i grickala hleb sa medom. Ali iako je bila gladna, hrana kao da joj je zastajala u grlu.

"Jesi li dosta jela?" upitala je Vivijen. "Dobro, onda neka Ravena odnese posuđe - treba da spavaš, dete. Ali sedi ovde kraj mene, pred vatru, da malo pričamo, jer sutra će te Ravena odvesti u Kuću Devojaka, i više me nećeš viđati, osim na svečanostima, dok ne budeš dovoljno obučena da se smenjuješ sa starijim sveštenicama, kako bi spavala u mojoj kući i služila me. Do tada ćeš već biti pod

zavetom ćutanja, nećeš smeti da pitaš ni da odgovaraš. Ali večeras si još moja srodnica, nisi zakleta na službu Boginji i možeš me pitati sve što poželiš."

Pružila je ruku, i Morgana je sela kraj nje na klupu pred vatrom. Vivijen se okrenula leđima. "Hoćeš li mi izvaditi ukosnicu, Morgana? Ravena je otišla na počinak, i ne bih da je ponovo uznemiravam."

Morgana je izvukla koštanu šnalu iz njene kose; kosa joj se spustila u vodopadu dugačkih, tamnih vlasi sa sedim pramenom na jednoj slepoočnici. Vivijen je uzdahnula i pružila bose noge ka vatri.

"Lepo je biti opet kod kuće - poslednjih godina sam previše putovala", rekla je. "A nisam više dovoljno snažna da mi to pričinjava zadovoljstvo."

"Rekla si da smem da postavljam pitanja", plašljivo je kazala Morgana. "Zašto neke žene nose plavi znak na čelu, a neke ne?"

"Plavi polumesec je znak da su zaklete na službu Boginji, da žive i umru po njenoj volji", rekla je Vivijen. "One koje su došle samo da malo uvežbaju Vid ne polažu tu zakletvu."

"A hoću li je ja položiti?"

"To ćeš sama odlučiti", rekla je Vivijen. "Boginja će ti reći da li želi da položi ruku na tebe. Samo hrišćani koriste svoje manastire kao spremište za nepotrebne kćeri i udovice."

"Ali kako ću znati da li me Boginja želi?"

Vivijen se nasmešila u tami. "Pozvaće te glasom koji nećeš moći da ne razumeš. Ako čuješ taj poziv, neće biti mesta na svetu gde bi mogla da se sakriješ od njega."

Morgana se upitala da li se i Vivijen tako zaklela, ali bila je suviše stidljiva da bi pitala. Pa naravno! Ona je Velika sveštenica, Gospa od Avalona...

"I ja sam se tako zaklela", tiho je rekla Vivijen, onako kako je već ubičavala da odgovara na neizgovorena pitanja, "ali znak je vremenom izbledeo... ako pažljivo pogledaš, mislim da i dalje možeš da ga razabereš pri korenu kose, ovde."

"Da, malo... šta to znači zakleti se Boginji, Gospo? Ko je ta Boginja? Jednom sam pitala oca Kolumbu da li Bog ima neko drugo ime, a on je rekao ne, rekao je da postoji samo jedno ime koje nas može spasti i da je to Isus Hrist, ali..." prekinula je, zbunjena. "Ja vrlo

malo znam o tim stvarima."

"Znati da ne znaš jeste početak mudrosti", odgovorila je Vivijam "Potom, kad počneš da učiš, nećeš morati da zaboraviš sve ono što si mislila da znaš. Bog ima mnogo imena, ali svuda je Jedan; i tako, kad se moliš Mariji, majci Isusovoj, moliš se, ni ne znajući, Majci Sveta u jednom od njenih mnogih oblika. Bog kome se klanjaju sveštenici i Jedan Veliki naših druida jesu isti Jedan, i zato Merlin ponekad ulazi među hrišćanske savetnike Velikog Kralja; on zna, ako oni i ne znaju, da je Bog Jedan."

"Vaša majka je bila ovde sveštenica pre tebe, tako mi je rekla majka..."

"To je tačno, ali to nije samo pitanje nasleđa. Pre će biti da sam nasledila njenu nadarenost Vidom, a po svojoj slobodnoj volji sam se zaklela Boginji. Boginja nije pozvala tvoju majku, niti Morgozu. Zato sam poslala Igrenu da se uda za tvog oca, a potom za Utera, a Morgozu da se uda onako kako odredi kralj. Igrenin brak je poslužio Boginji; nad Morgozom nije imala nikakvu moć."

"Znači da se sveštenice koje pozove Boginja nikada ne udaju?"

"Obično ne. One se ne zaklinju nijednom muškarcu, osim u Velikom Braku, gde se sveštenik i sveštenica spajaju predstavljajući Boga i Boginju, a tako rođena deca nisu deca smrtnika, nego Boginje. To je Misterija, i naučićeš je kada dođe vreme. Ja sam tako rođena, i nemam ovozemaljskog oca..."

Morgana je zurila u nju. "Znači li... znači li to da je tvoja majka legla sa Bogom?" šapnula je.

"Ne, naravno da nije. Samo sa sveštenikom, ispunjenim moćima Boga, sveštenikom čije ime nikada nije saznala, jer je u tom trenutku ili u to vreme Bog ušao u njega i opseo ga, tako da je muškarac ostao zaboravljen i nepoznat." Lice joj je bilo daleko, puno sećanja na neobične stvari; Morgana je videla misli kako joj se kreću preko čela. Kao da je vatra bacala slike po sobi, veliku priliku Rogatog... Naglo se stresla i čvršće se umotala u ogrtač.

"Jesi li umorna, dete? Trebalo bi da spavaš..."

Ali Morgana je opet bila radoznala. "Jesi li se rodila u Avalonu?"

"Da, mada sam odrala na Druidskom ostrvu, daleko na severu, među Ostrvima. A kada sam odrasla, Boginja je položila ruku na

mene - u meni je tekla krv sveštenice, baš kao što mislim da teče i u tebi, dete moje." Glas joj je bio dalek; ustala je i zagledala se u vatru.

"Pokušavam da se setim pre koliko godina sam došla ovamo sa staricom... mesec je tada bio dalje na jugu, jer bilo je vreme žetve, a nailazili su mračni dani Samhe, na izmaku godine. Bila je to teška zima, čak i u Avalonu; noću smo čuli vukove, a sneg je bio dubok, i gladovali smo, jer niko nije mogao da se probije kroz oluje, i bilo je male dece koja su umrla kad je majkama nestalo mleka... Potom se Jezero zamrzlo, i doneli su nam hranu na saonicama. Tada sam bila devojka, grudi mi još nisu porasle, a sada sam stara, starica, strašilo... toliko godina, dete."

Morgana je osećala kako Vivijeni drhti ruka; teško je ležala na njenoj. Trenutak kasnije Vivijen je privukla devojčicu uz sebe i ostala stojeći, grleći je oko struka.

"Toliko meseci, toliko dugodnevica... a sada izgleda da Samha ponovo pada odmah posle Beltana - brže nego što je mesec rastao od mladog do punog dok sam bila mlada. A i ti ćeš stajati ovde pred vatrom, i ostarićeš kao što sam ja ostarila, osim ako Majka ima za tebe druge zadatke... oh, Morgana, Morgana, malena, trebalo je da te ostavim u majčinoj kući..."

Morgana je čvrsto zagrlila sveštenicu. "Ne bih mogla da ostanem tamo! Radije bih umrla..."

"Znam to", uzdahnula je Vivijen. "Mislim da je Majka već položila ruku na tebe, dete. Ali došla si iz života punog obilja u život pun oskudnosti, Morgana, i može se desiti da ti poverim zadatke teške kao oni što ih je meni postavila Velika Majka. Sada misli samo na to kako da naučiš korišćenje Vida i da živiš u divnim predelima Avalona; ali nije lako služiti volji Ceriveden, kćeri moja, ona nije samo Velika Majka ljubavi i rađanja, nego i Gospa od tame i smrti." Uzdahnula je i pogladila devojčicu po kosi. "Ona je takođe Morigan, donosilac napora, i Veliki Gavran... oh, Morgana, Morgana, volela bih da si moje rođeno dete, ali čak i tako ne bih mogla da te poštedim, moram te upotrebiti za njene svrhe kao što sam nekada i ja bila upotrebljena." Pognula je glavu i na trenutak ju je položila devojčici na rame. "Veruj mi da te volim, Morgana, jer doći će čas kad ćeš me mrzeti isto onoliko koliko me sada voliš..."

Morgana je bez razmišljanja pala na kolena. "Nikada", šapnula je. "Ja sam u rukama Boginje... i u tvojim..."

"Neka nikada ne zažališ zbog tih reči", rekla je Vivijen. Pružila je ruke ka vatri. Bile su sitne i snažne i pomalo otekle od starosti. "Ovim rukama sam porađala decu; i videla sam kako životna krv teče iz njih. Jednom sam izdala muškarca i oterala ga u smrt, muškarca koji mi je ležao u naručju i kome sam se zaklela na ljubav. Uništila sam mir tvoje majke, a sada sam joj oduzela decu. Zar me ne mrziš, zar me se ne bojiš, Morgana?"

"Bojim te se", rekla je devojčica, još klečeći pred njom, dok joj je sitno, tamno lice blistalo od plamena vatre, "ali nikada te neću mrzeti."

Vivijen je duboko uzdahnula, odbacivši predviđanja i jezu. "Ne, ne bojiš se mene", rekla je, "već nje. Obe smo u njenim rukama, dete. Tvoje devičanstvo je žrtvovano Boginji. Postaraj se da tako i ostane dok Majka ne objavi svoju volju."

Morgana je položila šake preko Vivijeninih. "Neka bude tako", šapnula je, "Kunem se."

Sutradan je otišla u Kuću Devojaka i tu je ostala mnogo godina.

Govori Morgana...

Kako da pišem o stvaranju sveštenice? Ono što nije očito, tajna je. Oni koji su išli tim putem, znaće, dok oni koji nisu, nikada neće znati, mada bih mogla da zapišem sve zabranjene stvari. Sedam puta je dolazilo i prolazilo veče Beltana; sedam puta su nas zime zaogrtale hladnoćom. Vid je dolazio lako, Vivijen je rekla da sam rođena za sveštenicu. Nije bilo lako narediti mu da dođe kada sam želela i samo kada sam želela, i zatvoriti kapije Vida kada nije bilo prikladno da vidim.

Najteže su mi padale male čarolije, koje prisiljavaju um da stupa neutabanim stazama. Prizvati vatru i zapaliti je voljom, dozvati maglu, doneti kišu - sve je to bilo jednostavno, ali znati kada da prizoveš kišu ili maglu, a kada da to prepustiš bogovima, to nije bilo tako jednostavno. Bilo je i drugih nauka, u kojima mi moje znanje Vida nije nimalo pomagalo; umeće sa travama, i umeće isceljivanja, duge pesme iz kojih se nijedna jedina reč ne sme zapisati, jer kako

se znanje o Velikima sme prepustiti ičemu načinjenom ljudskom rukom? Neke lekcije bile su čisto uživanje, jer bilo mi je dozvoljeno da učim da sviram na harfi i da je sama pravim, koristeći sveto drvo i creva obredno ubijene životinje; a neke lekcije su bile užasne.

Najteže od svega, mislim, bilo je gledati u sebe, pod dejstvom droga koje oslobađaju um od tela, bolesnog i punog grčeva, dok um slobodno lebdi van granica vremena i prostora, i čitati stranice prošlosti i budućnosti. Ali o tome ne smem ništa da kažem. Konačno je došao dan kada sam izbačena iz Avalona, obučena samo u košulju, nenaoružana osim malog bodeža sveštenice, da se vratim - ako uzmognem. Znala sam da će me, ako ne uspem, oplakivati kao mrtvu, ali kapije mi se više nikada neće otvoriti osim ako uspem da im to naredim snagom svoje volje i naređenja. A kada su se magle sklopile oko mene, dugo sam lutala obalama nepoznatog Jezera, slušajući samo zvona i žalostivo zapevanje kaluđera. I konačno sam uspela da razbijem maglu i da je prizovem, sa stopalima na zemlji i glavom među zvezdama, pružajući se od obzorja do obzorja, i glasno uzvikujući reč Moći...

I magla se razdvojila i ugledala sam pred sobom istu onu osunčanu obalu na koju me je Gospa dovela pre sedam godina, i kročila sam na čvrsto tlo svog doma, i plakala sam kao i prvi put kad sam stigla tu kao uplašeno dete. A potom su mi među obrve ucrtali znak polumeseca, rukom same Boginje... ali to je Misterija o kojoj je zabranjeno pisati. Oni koji su osetili kako im čelo gori od poljupca Ceridven znaće o čemu govorim.

Dva proleća potom, kada sam oslobođena zaveta ćutanja, u Avalon se vratio Galahad, koji je već uvežbao boj protiv Saksonaca služeći svog oca, kralja Bana od Donje Britanije.

12.

Sveštenice iznad određenog stepena smenjivale su se služeći Gospu od Jezera, a u ovo doba godine, kada je Gospa bila veoma zauzeta pripremama za predstojeću svečanost Dugodnevice, jedna od njih je uvek spavala u maloj kući od naboja, kako bi Gospa imala nekog na raspolaganju i danju i noću. Bilo je toliko rano da se sunce još krilo u magli na ivici obzorja kada je Vivijen stupila u sobu iza svoje, gde je spavala sluškinja, i tiho se sagnula da je probudi.

Žena se uspravila u krevetu, brzo navlačeći preko haljine tuniku od kože.

"Reci vozarima da se pripreme. I pošalji moju rođaku Morganu da mi pomogne."

Nekoliko minuta kasnije Morgana je sa poštovanjem zastala pred ulazom, jer Vivijen je klečala raspirujući vatru. Nije načinila nikakav zvuk; posle devet godina obuke za sveštenicu kretala se toliko tiho da nije odala svoje prisustvo ni korakom ni dahom. Ali posle toliko godina takođe je dobro poznavala ponašanje sveštenica, toliko dobro da se nije ni iznenadila kada se Vivijen okrenula čim je ona stigla do vrata. "Uđi, Morgana", rekla je.

Nasuprot uobičajenim navikama, Vivijen ovog puta nije ponudila rođaku da sedne, nego ju je ostavila da stoji i neko vreme ju je pažljivo posmatrala.

Morgana nije bila visoka; nikada neće ni biti, a tokom ovih godina u Avalonu dostigla je svoju punu visinu, jedva koji centimetar više od Gospe. Tamna kosa bila joj je začesljana niz leđa i pričvršćena kožnom uzicom; nosila je tamnoplavu haljinu i tuniku od jelenje kože kao i sve sveštenice, a plavi polumesec tamno joj se presijavao sa čela. No, ma koliko bila neprimetna i obična među ostalima, u očima je nosila sjaj koji je odgovorio na Vivijenin ispitivački pogled, i Vivijen je iz iskustva znala da će, ma koliko bila mala i krhka, umeti da se, kad zatreba, zaogrne čarolijom, pa će izgledati ne samo visoka nego i veličanstvena. Već je izgledala bezvremenski, i Vivijen je znala da će isto tako izgledati i kada joj se u kosi pojave sede vlasi.

Osetila je drhtaj olakšanja. Ne, nije lepa, pomislila je, a onda se

upitala zašto bi joj to bilo važno. Morgana bi svakako, kao i svaka druga mlada žena, bez obzira na zakletvu Boginji, više volela da bude lepa i sigurno je veoma nesrećna što nije tako. Vivijen je malo iskrivila usne. Kada dođeš u moje godine, devojko, pomislila je, više neće biti važno jesi li lepa ili nisi. Jer svi koji te budu poznavali smatraće da si prekrasna kad god budeš poželela da to smatraju; a kada ne budeš, možeš se opustiti i pretvarati se da si obična žena koju su davno prošle takve misli. I sama je vodila sličnu bitku pre više od dvadeset godina, dok je pratila kako Igrena odrasta i stiče bakarnu, tamnoputu lepotu za koju bi Vivijen, tada još mlada, rado prodala i dušu i sve svoje moći. Ponekad, u trenucima nesigurnosti, pitala se da nije gurnula Igrenu u brak sa Gorloasom samo da je ne bi podbadala ljupkost mlađe sestre, podsećajući je na to koliko je sama ozbiljna i obična. Ali navela sam je da zavoli čoveka koji joj je bio suđen još pre nego što je kamenje u prstenu na ravnicu Salisberija naslagano jedno na drugo, pomislila je.

Shvatila je da Morgana još ćutke stoji, čekajući da ona prva progovori, i nasmešila joj se.

"Zaista starim", rekla je. "Za trenutak sam se izgubila u sećanjima. Nisi više dete kao kada si došla ovamo, pre mnogo godina; ali ponekad to zaboravljam, moja Morgana."

Morgana se nasmešila i od toga joj se lice preobrazilo, jer do maločas je delovalo nadureno. Kao Morgoza, pomislila je Vivijen, mada inače između njih nema nikakve sličnosti. To je Talesinova krv.

"Mislim da ti ništa ne zaboravljaš, rođako", rekla je Morgana.

"Možda. Jesi li doručkovala, dete?"

"Ne. Ali nisam gladna."

"Vrlo dobro. Želim da odeš na barku."

Morgana, koja se naučila ćutanju, odgovorila je samo pokretom poštovanja i slaganja.

Takav zahtev, naravno, ni po čemu nije bio neobičan - barku iz Avalona uvek mora voditi sveštenica koja poznaje tajne puteve kroz maglu.

"Ovo je porodični posao", rekla je Vivijen, "jer moj sin prilazi ostrvu, i mislila sam da bi mu valjalo u susret poslati rođaku."

Morgana se nasmešila. "Balan?" upitala je. "Zar se njegov

usvojeni brat Balin ne boji za dušu ukoliko ode dalje od crkvenih zvana?"

U Vivijeninim očima pojavio se nagoveštaj osmeha. "Obojica su ponosni ljudi i vešti ratnici, i vode besprekoran život, čak i po merilima druida, ne nanoseći nikome zlo i nikome se ne suprotstavljajući, i uvek težeći da isprave nepravdu ako naiđu na nju. Ne sumnjam da se Saksoncima čine četiri puta strašniji kada se bore rame uz rame. Zapravo, oni se ničega ne plaše, osim zle magije i one pokvarene sveštenice koja je jednom od njih majka..." i tu se zakikotala kao devojka, a Morgana se zakikotala sa njom.

Potom se uozbiljila. "Pa, ne žalim što sam poslala Balana na odgajanje u spoljašnji svet. On nije bio pozvan da postane druid, i postao bi vrlo loš druid, a mada je za Boginju izgubljen, ona će ga svakako pripaziti, makar joj se molio sa brojanicama i obraćao joj se kao Devici Mariji. Ne, Balan je daleko na obali, bori se uz Utera protiv Saksonaca, i drago mi je zbog toga. Govorila sam o svom mlađem sinu."

"Mislila sam da je Galahad još u Bretanji."

"I ja sam, ali noćas sam ga videla Vidom... ovde je. Kad sam ga poslednji put videla, imao je samo dvanaest godina. Rekla bih da je pirlično izrastao; mora da mu je preko šesnaest, i spreman je da ponese oružje, samo nisam sigurna da mu je suđeno da ga ponese."

Morgana se nasmešila, i Vivijen se setila kako je Morgana, kad je tek stigla, kao usamljeno dete, ponekad smela da provodi slobodno vreme sa jedinim detetom koje je tu odgajano, sa Galahadom.

"Ban od Benvika sada mora da je već star", primetila je Morgana.

"Star je, da; i ima mnogo sinova, pa je moj sin među njima samo još jedno neželjeno starčevo kopile. Ali polubrača ga se boje i voleli bi da on nekuda ode, a prema detetu iz Velikog Braka ne smeju da se ponašaju kao prema bilo kom kopiletu." Vivijen je odgovarala na neizgovoreno pitanje. "Otac mu je dodelio imanja u Bretanji, ali još pre nego što je Galahad napunio šest godina postarala sam se da njegovo srce zauvek ostane ovde, kraj Jezera." Primetila je blesak u Morganinim očima i opet odgovorila na neizgovoreno.

"Okrutno je ostaviti ga večito nezadovoljnog? Možda. Nisam ja okrutna, nego Boginja. Njegova sudbina leži u Avalonu, a videla sam

ga Vidom kako kleči pred Svetim Sudom..."

Morgana je opet, ironično, načinila gest odobravanja kojim sveštenica pod zavetom ćutanja pokazuje da je shvatila naređenje.

Vivijen se odjednom razljutila na sebe. Sedim ovde i opravdavam ono što sam učinila od svog života, i života mojih sinova, i to pred jednim devojčurkom! Ne dugujem joj nikakva objašnjenja! Kad je ponovo progovorila, glas joj je bio leden i dalek. "Idi sa barkom, Morgana, i dovedi mi ga."

Morgana je po treći put načinila znak nemog slaganja i okrenula se da pođe.

"Samo trenutak", rekla je Vivijen. "Doručkovaćeš ovde sa nama kada ga dovedeš; on ti je rođak."

Kad se Morgana opet nasmešila, Vivijen je shvatila da je sve vreme pokušavala da je navede na to, i iznenadila se.

Morgana je sišla stazom ka ivici Jezera. Srce joj je još udaralo brže nego inače; u poslednje vreme, kad bi razgovarala sa Gospom, često je osećala mešavinu ljuvavi i ljutnje, a nijedno nije smela da pokaže, kao ni čudne misli koje su joj se javljale. Čudila se samoj sebi, jer je odavno naučila da zauzdava svoja osećanja onako kako je zauzdavala reči, pa i misli.

Galahada se sećala još od prve godine koju je provela u Avalonu - suvonjav, tamnopus, živahan dečak. Nije ga mnogo volela, ali pošto je čeznula za svojim mlađim bratom, puštala je da se dečko mota oko nje. Potom je on poslat na odgajanje i otad ga je videla samo jednom, kada je imao dvanaest godina, sav od očiju, zuba i kostiju koje su virile iz okraćale odeće. Tada je prezirao sve što je ženskog roda, a ona je bila zauzeta najtežim delom obuke, pa nije obraćala mnogo pažnje na njega.

Sitni, tamnopusi veslači na barci poklonili su se pred njom u znak poštovanja prema Boginji koju su predstavljale sve starije sveštenice, a ona im je bez reči dala znak i zauzela mesto na pramcu.

Optočena barka brzo je i nemo zašla u maglu. Morgana je osećala vlagu kako joj svetluca na čelu i u kosi; osećala je studen do kostiju, ali je naučila da ne obraća pažnju na to. Kada su izronili iz magle, sunce je izišlo iza daleke obale, i videla je kako ih tamo

čekaju konj i jahač. Barka je polako napredovala, ali Morgana se na trenutak zaboravila i stajala je nezaštićena, gledajući konjanika.

Bio je krhke građe, orlovskog lica, još tamnijeg zbog purpurne kape sa orlovim perom i purpurnog ogrtača koji je ljupko padao oko njega. Kada je sjahao, prirodna lakoća kojom se kretao, plesačka gracioznost, oduzeli su joj dah. Da li je ikada poželela da bude plavokosa i obla, kada neko tamnopus i mršav može biti ovako lep? Oči su mu takođe bile tamne i blistale su od nagoveštaja šeretluka - šeretluka koji bi i sam po sebi pokazao Morgani ko je on, mada na njemu nije ostalo nikakvog traga od onog mršavog dečaka sa koščatim nogama i ogromim stopalima.

"Galahade", rekla je, pazeći da joj glas ostane tih kako ne bi zadrhtao - trik svih sveštenica. "Ne bih te prepoznala."

On se lako poklonio, i pri tom mu se plašt zanjihao - zar nije to nekada prezirala kao akrobatski trik? Kod njega je izgledalo sasvim prirodno.

"Gospo", rekao je.

Ni on mene nije prepoznao. Neka ostane tako.

Zašto se baš tada setila Vivijeninih reči? Tvoje dostojanstvo je posvećeno Boginji. Pazi da ostane tako dok Majka ne objavi svoju volju. Prepadnuta, Morgana je prvi put u životu shvatila da je požudno pogledala nekog muškarca. Svesna da to nije za nju, da je njoj suđeno da provede život onako kako Boginja odredi, gledala je na muškarce prezrivo, kao na nešto što sveštenica uzima u ime Boginje, ili ih odbija - što zavisi od trenutka. Vivijen joj je naredila da ove godine ne učestvuje u svečanostima Beltanskih vatri, posle kojih neke sveštenice začinju po volji Boginje, a ta deca se ili rađaju, ili ih se otarase znanjima o bilju i lekovima koje su stekle - neprijatan postupak, ali često bolji od još neprijatnijeg i opasnijeg čina rađanja i dosadne dece koja se odgajaju u Avalonu ili se šalju u svet, kako Gospa odredi. Morgani je bilo milo što će se ovog puta izvući, jer znala je da Vivijen ima za nju druge planove.

Dala mu je znak da se ukrca. Nikad ne pružaj ruke ka strancu - reči stare sveštenice koja ju je obučavala; Sveštenica Avalona mora biti kao posetilac iz drugog sveta. Upitala se zašto je morala da prekine pokret kojim je posegnula ka njegovom doručju. Iznenada je

postala svesna, sa sigurnošću od koje joj je krv proključala u slepoočnicama, da pod njegovom tamnom kožom leže čvrsti mišići, koji pulsiraju od života, i poželela je da ga ponovo pogleda uoči. Brzo se okrenula, pokušavajući da se savlada.

Kad je progovorio, glas mu je bio dubok i milozvučan. "A, sad kad si pokrenula ruke poznao sam te. Sve drugo na tebi se promenilo. Sveštenice, zar mi nisi nekada bila rođaka po imenu Morgana?" Tamne oči su zablistale. "Ništa više nije onako kao kada sam te zvao Vilinskom Morganom..."

"Bila sam, i još sam. Ali prošle su godine", rekla je i okrenula se na drugu stranu, dajući nemim veslačima znak da otisnu barku od obale.

"Ali magija Avalona nikada se ne menja", promrmeljao je on, i znala je da se ne obraća njoj. "Magla, trska i barske ptice... a onda barka, kao magija, koja se udaljava od tihe obale... Znam da ovde nema ničega za mene, a ipak se stalno vraćam..."

Barka je tiho prelazila preko Jezera. Čak i sada, pošto je Morgana već godinama znala da u tome nema magije, nego da je reč o dugoj obuci u tihom veslanju, još ju je opčinjavala mistična tišina u kojoj su se kretali. Okrenula se da prizove maglu, ali bila je svesna mladića iza sebe. On je stajao, lako održavajući ravnotežu kraj konja, jedne ruke prebačene preko sedla, lako menjajući položaj bez pokreta, pa se nije primetno njihao niti gubio ravnotežu dok je barka klizila i skretala. Morgana je to postigla posle duge obuke, ali on je to, izgleda, uspevao iz prirodne ljupkosti.

Činilo joj se da oseća na leđima njegove tamne oči kao opipljivu toplotu dok je odlazila na pramac i podizala ruke, a dugački rukavi joj lepršali. Duboko je udahнула, pripremajući se za magijski čin, znajući da mora da usmeri svu usredsređenost u to, veoma ljuta na sebe što je toliko svesna muškog pogleda na sebi.

E, neka vidi! Neka me se plaši i neka me vidi kao oličenje Boginje! Osetila je da se u njoj oglašava nešto pobunjeničko, dugo prigušivano. Ne, želim da u meni vidi ženu, a ne Boginju, čak ni sveštenicu, ali ponovo je duboko udahнула i izbrisala čak i sećanje na tu želju.

Podigla je ruke prema nebu; spustila ih je, a magla se pojavila za

njenim lepršavim rukavima. Oko njih su se sklopili magla i tišina. Morgana je nepokretno stajala, osećajući tik uz sebe topotu mladićevog tela. Kad bi se samo malo pomerila, dodirnula bi mu ruku i znala bi kakvo je to osećanje spojenih ruku. Malo se odmakla i zauzela izdvojeno držanje. A sve to vreme se čudila samoj sebi. Ovo mi je rođak, ponavljala je u sebi, to je Vivijenin sin koji mi je sedeo u krilu kada je bio mali i usamljen! Namerno je prizvala sliku trapavog dečaka prekrivenog ogrebotinama, ali kada su izišli iz magle, tamne oči su se smešile na nju, i osetila je da je obuzima vrtoglavica.

Naravno, kad nisam doručkovala, pomislila je, gledajući Galahadov gladni pogled dok je posmatrao Avalon. Primetila je da se prekrstio. Vivijen bi se naljutila da je to videla.

"Ovo je zaista vilinska zemlja", rekao je on tiho, "a ti si Vilinska Morgana, kao i uvek... ali sada si i žena, i to lepa, rođako."

Nisam lepa, nestrpljivo je pomislila, to što on vidi jeste čaroijska Avalona. A ono pobunjeničko u njoj opet se oglasilo: Želim da misli da sam lepa - ja, a ne čarolija! Stegla je usne i znala je da izgleda strogo i nepristupačno, opet oličenje sveštenice.

"Ovuda", kruto je kazala. Kad je dno barke zagrebalu pesak, dala je znak veslačima da se postaraju za njegovog konja.

"Uz tvoje dopuštenje, gospo", rekao je on, "sam ću se postarati za konja. To nije obično sedlo."

"Kako želiš", rekla je Morgana, pa je stajala i gledala kako on rasedlava konja. Ali bila je suviše radoznala da bi mogla da čuti.

"Zaista čudno sedlo... čemu služe te dugačke kožne trake?"

"Koriste ih Skiti - zovu se stremeni. Moj usvojeni otac poveo me je na hodočašće, i to sam video u njihovoj zemlji. Čak ni rimske legije nemaju takvu konjicu, jer Skiti pomoću ovoga mogu da kontrolišu i zaustavljaju konje usred galopa, i stoga mogu da se bore jašući", raspričao se on, "a čak i pod lakim jahačkim oružjem, vitez na konju je nepobediv pred svakim pešakom." Nasmehio se, a tamno lice mu je sinulo. "Saksonci me zovu Alfgar - elfska strela koja dolazi iz tame i pogađa neprimećena. Na Banovom dvoru promenili su mi ime i nazvali me Lanselet, što na njihovom jeziku znači otprilike isto. Jednog dana ću imati legiju ovako opremljenih konja, a onda nek se Saksonci pripaze!"

"Tvoja majka mi je rekla da si već postao ratnik", rekla je Morgana, zaboravivši da utiša glas, i on joj se opet nasmešio.

"A, sad sam ti poznao i glas, Vilinska Morgano... kako si se usudila da mi se pojaviš kao sveštenica? Pa, pretpostavljam da je to Gospina volja. Ali više mi se dopadaš ovako nego onako ozbiljna kao Boginja", rekao je, sa onim poznatim šeretlukom u glasu, kao da su se rastali koliko juče.

Morgana je prikupila poslednje ostatke dostojanstva. "Da, Gospa nas čeka, i ne smemo je pustiti da čeka predugo."

"Oh, da", našalio se, "uvek moramo da žurimo da joj učinimo po volji... pretpostavljam da si sad jedna od onih koje joj prinose i odnose, i drhteći čekaju svaku njenu reč."

Na to Morgana nije znala šta da odgovori. "Hodi ovuda", rekla je.

"Sećam se puta", uzvratilo je i ćutke pošao kraj nje umesto da je prati sa dužnim poštovanjem. "I ja sam obično trčao kod nje i drhtao kad bi se namrštila, sve dok nisam otkrio da mi nije samo majka, nego smatra sebe većom od svake kraljice."

"A tako i jeste", oštro je rekla Morgana.

"Svakako, ali ja sam živeo u svetu gde muškarci ne trče na svaki znak neke žene." Primitila je da je stegnuo vilice i da više nema onog šeretluka u pogledu. "Više bih voleo majku punu ljubavi nego strogu Boginju koja svakim dahom određuje muškarcima hoće li živeti ili umreti."

Na to Morgana opet nije umela da odgovori. Ubrzala je korak, pa je morao da potrčkava kako bi je sustigao.

Ravena, i dalje ćutljiva - jer zarekla se na večno ćutanje, osim kada bi bila u proročkom transu - pustila ih je u kućicu uz klimanje glavom. Kad su joj se oči privikle na polutamu, Morgana je primetila da je Vivijen, koja je sedela kraj vatre, odlučila da dočeka sina ne u običnoj tamnoj haljini i kožnoj tunici svešteice, nego u purpurnoj haljini, sa kosom začušljanom visoko iznad čela i ukrašenom draguljima. Čak i Morgana, koja je znala sve trikove prerašavanja, uzdahnula je od veličanstvenog prizora. Kao da sama Boginja dočekuje molioca u svom podzemnom obitavalištu.

Morgana je primetila da je Galahad stegao vilice i zgrčio pesnice. Čula ga je kako diše i shvatila da ulaže ogroman napor da mu glas

ostane miran.

"Gospo i majko moja, pozdravljam te."

"Galahade", rekla je ona. "Hodi i sedi kraj mene."

Umesto toga, seo je preko puta. Morgana je ostala kraj vrata, a Vivijen joj je dala znak da i ona sedne.

"Čekala sam vas oboje za doručak. Hajde, pridružite mi se."

Čekala ih je sveže skuvana riba iz Jezera, začinjena travama i maslacem; takođe, vreo ječmeni hleb i sveže voće, hrana kakvu je Morgana retko kad imala prilike da okusi u skromnom staništu sveštenica. Ona i Vivijen su jele malo, ali Galahad se poslužio svime sa zdravim apetitom mladića koji još raste. "Pa, ovo posluženje je dostojno kralja, majko."

"Kako ti je otac i kako je u Bretanji?"

"Sasvim dobro, mada protekle godine nisam mnogo bio tamo. Poslao me je na dalek put, kako bih za njega proučio skitsku konjicu. Mislim da čak ni Rimljani sada nemaju takvu konjicu. Imamo krda iberijskih konja - ali tebe svakako ne zanima gajenje konja. Sada sam došao sa porukom za Pendragonov dvor, o novom okupljanju saksonskih vojski; mislim da neće napasti punom snagom pre Dugodnevica. Kad bih samo imao vremena i novca da obučim legiju takvih konjanika!"

"Voliš konje", iznendeno je rekla Vivijen.

"Zar te to čudi, gospo? Sa životinjama uvek znaš šta misle, jer ne mogu da lažu, niti da se pretvaraju", odgovorio je.

"Svi putevi prirode biće ti otvoreni", rekla je Vivijen, "kada se vratiš u Avalon da živiš kao druid."

"Još ta stara pesma, Gospo? Mislio sam da sam ti već odgovorio kad smo se poslednji put videli."

"Galahade", rekla je, "imao si dvanaest godina. Bio si suviše mlad da bi poznavao život."

Nestrpljivo je odmahnuo rukom. "Sada me niko ne zove Galahad, osim tebe i druida koji su mi nadenuli to ime. U Bretanji i na bojnopolju ja sam Lanselet."

Nasmešila mu se. "Zar misliš da me je briga šta kažu vojnici?"

"Znači, naredićeš mi da čučim i Avalonu i sviram harfu dok se napolju, u stvarnom svetu, vode bitke na život i smrt, gospo?"

Vivijen ga je ljutito pogledala. "Pokušavaš li da mi kažeš kako ovaj svet nije stvaran, sine?"

"Jeste stvaran", odgovorio je Lanselet uz nestrpljiv pokret ruku, "ali na drugi način, odvojen od borbi napolju. Vilinska zemlja, večiti mir - oh, da, meni je to dom, postarala si se za to, Gospo. Ali izgleda mi da ovde čak i sunce drugačije sija. I ovde se ne dešavaju prave životne bitke. Čak je i Merlin dovoljno mudar da to zna."

"Merlin je, izgleda, prošao godine kada se uči razlikovanje stvarnog od nestvarnog", rekla je Vivijen, "a to moraš i ti. U svetu ima dovoljno ratnika, sine moj. Tvoje je da naučiš da vidiš dalje od njih i možda da im naređuješ kada da dolaze i odlaze."

Odmahnuo je glavom. "Ne! Gospo, ne govori više, taj put nije moj."

"I dalje nisi dovoljno odrastao da znaš šta želiš", mirno je rekla Vivijen. "Hoćeš li nam dati sedam godina, kao što si dao svom ocu, da saznaš je li ovo tvoj životni put ili nije?"

"Za sedam godina", nasmešio se Lanselet, "nadam se da ću dočekati da Saksonci budu oterani sa naših obala i nadam se da ću imati udela u tome. Nemam vremena za magiju i misterije druida, Gospo, i ne bih pristao i da ga imam. Ne, majko, preklinjem te da mi daš svoj blagoslov i pošalješ me iz Avalona, jer iskreno rečeno, Gospo, otići ću sa tvojim blagoslovom ili bez njega. Živeo sam u svetu gde muškarci ne čekaju na naređenje žene da bi došli ili otišli."

Morgana se trgla kad je videla beli gnev kako preleće preko Vivijeninog lica. Sveštenica je ustala, sitno građena, ali veličanstvena u besu.

"Opireš se Gospi od Avalona, Galahade od Jezera?"

Nije se povukao pred njom. Morgana, koja je primetila da je prebledelo uprkos tamnoj koži, znala je da ispod njegove ljupkosti postoji i čelik, snage jednake Gospinoj. Tiho je odgovorio. "Da si mi to naložila dok sam još bio željan tvoje ljubavi i pažnje, gospo, svakako bih uradio tako kako želiš. Ali nisam više dete, gospo i majko moja, i što pre to shvatimo, brže ćemo postići sklad i preskočiti ove svađe. Život druida nije za mene."

"Jesi li postao hrišćanin?" upitala je, sikćući od besa.

On je uzdahnuo i odmahnuo glavom. "Ne, zapravo. Čak i ta uteha

mi je uskraćena, mada sam na Banovom dvoru mogao da prođem kao hrišćanin kada sam želeo. Čini mi se da ne verujem ni u jednog Boga osim u ovog." Položio je dlan na mač.

Gospa se skljkala na klupu i uzdahnula. Potom je duboko udahnula i nasmešila se.

"Tako, dakle", rekla je. "Ti si muškarac i nema načina da te ubedim. Mada bih volela kada bi o ovome razgovarao sa Merlinom."

Morgana, koja je sve pažljivo posmatrala, primetila je kako sa mladićevih šaka nestaje napetost. Misli da je ona odustala, pomislila je. Ne poznaje je dovoljno da bi znao da je bešnja nego ikada. Lanselet je bio dovoljno mlad da bi pustio da mu se olakšanje oseti i u glasu. "Zahvalan sam ti na razumevanju, majko. I rado ću potražiti savet od Merlina, ako ti to godi. Ali čak i hrišćanski sveštenici znaju da je poziv za službu Bogu Božji dar i da nema veze sa onim što neko želi ili ne želi. Bog, ili ako više voliš bogovi, nisu me pozvali, niti su mi dali ikakav dokaz da On - ili oni - uopšte postoje."

Morgana se setila šta joj je Vivijen rekla pre mnogo godina: Težak je teret roditi se nedokazan. No, sad se prvi put upitala. Šta bi Vivijen stvarno uradila da sam ikada, tokom svih ovih godina, došla kod nje i rekla joj kako želim da odem? Gospa je suviše uverena da zna volju Boginje. Te jeretičke misli su je uznemirile i brzo ih je odbacila, ponovo upravivši pogled u Lanseleta. Isprva je samo bila opčinjena njegovom tamnom lepotom i gracioznoću. Sada je videla i pojedinosti; prvo paperje brade - nije imao vremena da se obrije ili je odlučio da ne brije lice kao Rimljani; vitke ruke bile su divno oblikovane, pogodne da drže oružje ili harfu, ali pomalo žuljevite preko dlanova i prstiju, i to više na desnoj ruci nego na levoj. Na jednoj podlaktici imao je mali ožiljak, belu liniju koja je izgledala kao da postoji već mnogo godina, i još jedan, polumesečast, na levom obrazu. Trepavice su mu bile dugačke kao u devojke. Ali nije imao bespolni izgled kao mnogi dečaci pre nego što im nikne brada; ličio je na mladog jelena. Morgana je pomislila kako nikada ranije nije videla toliko muževno biće. Pošto je bila uvežbana da tako misli, lako je zaključila: U njemu nema nimalo mekoće od odrastanja uz žene, što bi ga učinilo podložnim ženskom rodu. Poriče da oseća dodir Boginje u sebi; jednog dana će imati problema sa njom... I misli su

joj se opet promenile, jer setila se kako će jednog dana ona igrati ulogu Boginje na nekoj velikoj svečanosti, i osetila je prijatnu vrelinu u telu. Možda bi on mogao da bude Bog... Izgubljena u sanjarenjima, nije čula o čemu govore Lansolet i Gospa sve dok je nije osvestio Vivijenin glas koji je izgovorio njeno ime; pribrala se sa naporom, kao da je lutala negde izvan sveta.

"Morgana?" ponovila je Gospa. "Moj sin je dugo bio van Avalona. Povedi ga sa sobom, provedite dan na obalama ako želite, danas si oslobođena svih dužnosti. Kada ste oboje bili deca, sećam se, to vam se dopadalo, da šetate obalom Jezera. Večeras ćeš, Galahade, večerati sa Merlinom, a spavaćeš sa mladim sveštenicima koji nisu pod zavetom ćutanja. A sutra, ako i dalje budeš tako želeo, poći ćeš sa mojim blagoslovom."

Duboko joj se poklonio pre nego što su zajedno izišli.

Sunce je visoko odskočilo, i Morgana je shvatila da je propustila pozdravljanje zore; pa, imala je Gospinu dozvolu da odsustvuje, a u svakom slučaju ionako više nije bila mlada sveštenica kojoj propuštanje ove službe može doneti kaznu. Danas je nameravala da nadgleda nekoliko mladih žena koje su pripremale boje za svečane odežde - ništa što ne bi moglo da sačeka do sutra ili do nekog drugog dana.

"Idem u kuhinju", rekla je, "da uzmem malo hleba da poneseemo. Možemo da lovimo barske ptice - da li voliš lov?"

Klimnuo je glavom i nasmešio joj se. "Ako donesem majci na poklon nekoliko ptica, možda će se manje ljutiti na mene. Voleo bih da se pomirimo", rekao je, gotovo se smejući. "Kada je ljuta, još me plaši - kad sam bio mali, verovao sam da, kad nije sa mnom, odbacuje izgled smrtnika i postaje sama Boginja. Ali ne bi trebalo tako da govorim o njoj - koliko vidim, veoma si joj privržena."

"I ona je bila privržena prema meni kao pomajka", polako je odgovorila Morgana.

"A što ne bi bila? Ona ti je rođaka, zar ne? Tvoja majka - ako se dobro sećam - bila je žena Kornvola, a sad je žena Pendragona... je li tako?"

Morgana je klimnula glavom. To je bilo toliko davno da se sada jedva sećala Igrene i ponekad joj se činilo da je odavno bila bez

majke. Naučila je da živi bez potrebe za majkom sem Boginje i imala je mnogo sestara među sveštenicama, pa joj ovozemaljska majka nije ni bila potrebna. "Nisam je videla već mnogo godina."

"Ja sam Uterovu kraljicu video samo jednom, iz daleka - veoma je lepa, ali mi se činila hladna i daleka." Lanselet se nasmejao sa nelagodnošću. "Na očevom dvoru navikao sam se na žene koje zanimaju samo lepe haljine, dragulji i dečica, a ponekad, ako nisu udate, zanima ih i da nađu muža... Ne znam mnogo o ženama. Ti uopšte ne ličiš na njih. Ne ličiš ni na jednu ženu koju sam ikada video."

Morgana je osetila da je pocrvenela. Odgovorila je tihim glasom, kako bi ga podsetila. "Ja sam sveštenica, kao tvoja majka..."

"Oh", rekao je, "ali se razlikuješ od nje kao noć od dana. Ona je veličanstvena, strašna i divna, i čovek može samo da je voli i obožava i da je se plaši, ali ti, osećam da si ti još stvarna, uprkos svim tim misterijama oko sebe! Oblačiš se kao sveštenica i izgledaš kao sveštenica, ali kad ti pogledam u oči, vidim u njima pravu ženu, koju bih mogao da dodirnem." Nasmejao se, a ona ga je uhvatila za ruku i uzvratila mu smehom.

"Oh, da, stvarna sam, stvarna kao zemlja po kojoj hodaš ili ptica na onom drvetu..."

Išli su zajedno duž obale, a Morgana ga je povelala stazicom, pažljivo izbegavajući ivice puta za procesije.

"Je li ovo sveto mesto?" upitao je on. "Je li zabranjeno penjati se na Tor ako nisi sveštenik ili druid?"

"Zabranjeno je samo o velikim svečanostima", rekla je, "a ti svakako možeš poći sa mnom. Ja smem da idem kuda želim. Sada na Toru nema nikoga sem ovaca na ispaši. Hoćeš li da se popnemo?"

"Da", rekao je. "Sećam se da sam se jednom, kao dete, popeo gore. Mislio sam da je zabranjeno i bio sam siguran da će me kazniti ako se sazna da sam bio tamo. Još se sećam pogleda sa vrha. Pitam se da li je još tako ogroman kao što mi se činio kad sam bio dečaćić."

"Možemo se popeti putem za procesije, ako želiš. Nije tako strm, jer vijuga oko Tora, ali je duži."

"Ne", rekao je. "Voleo bih da se popnem pravo uz padinu, samo" - malo je zastao - "da li je suviše dugo i strmo za devojkicu? Ja sam se penjao i težnim padinama, u lovima, ali možeš li ti tuda u tim dugačkim suknjama?"

Nasmejala se i rekla mu da se često tuda penje. "A što se tiče sukanja, navikla sam na njih", rekla je, "a ako mi budu zasmetale, podići ću ih za pojas da oslobodim kolena".

Njegov osmeh bio je divan i širok. "Nikada nisam mislio da čednost ima neke veze sa otkrivanjem kolena dok se penješ - muškaci svakako znaju da žene takođe imaju noge. Sigurno nije odveć neprilično videti ono što možeš i sam da zamisliš. Znam da neki hrišćanski sveštenici govore o tome, ali oni, izgleda, misle da je ljudsko telo đavolovo delo, a ne Božje, i da niko ne može da vidi žensko telo, a da ne poludi od želje da ga ima."

Odvratio je pogled, i Morgana je shvatila da je ispod spoljašnje samouverenosti on i dalje stidljiv, i to joj se dopalo. Zajedno su pošli uzbrdo. Morgana, koja je bila snažna i izdržljiva zbog mnogo trčanja i hodanja, nametnula je tempo koji ga je iznenadio, i posle prvih nekoliko koraka imao je problema da je prati. Na oko pola puta uz padinu Morgana je zastala, i strašno joj je prijalo da čuje njegovo teško disanje dok je ona i dalje disala sasvim lako. Umotala je donju ivicu sukne oko pojasa, ostavivši samo jedan sloj tkanine preko kolena, i pošla uz strmiji, stenovitiji deo padine. Nikada ranije nije se nimalo ustezala da otkrije noge, ali sada, kad je znala da ih on gleda, bila je neobično svesna da su lepo uobličene i snažne, i pitala se da li je on ipak smatra nepristojnom. Kad su stigli na vrh, prešla je preko grebena i sela u senku kamenog kruga. Minut ili dva kasnije stigao je i on i bacio se na tlo, dahćući.

Kada je ponovo mogao da progovori, rekao je: "Izgleda da sam suviše jahao, a nisam se dovoljno penjao peške! A ti, čak se nisi ni zadihala."

"Da, ali ja sam navikla da dolazim ovamo, a ne idem uvek svečanim putem", odgovorila je.

"A na Ostrvu sveštenika nema čak ni senke od ovog kamenja", rekao je on.

"Nema. U njihovom svetu postoje samo crkva i zvonik. Ako

želimo da slušamo ušima duha, možemo čuti zvona... ovde su to senke, a u njihovom svetu senke smo mi. Ponekad se pitam da li zato izbegavaju crkvu i drže velike gozbe na naše praznike - zato što bi im bilo neprijatno da osećaju oko sebe senke kamenja, a možda čak i onih koji još imaju senku Vida, da osećaju oko sebe kretanje druida i da čuju šapat njihovih pesama."

Lanselet se stresao i za trenutak je izgledalo kao da su oblaci zaklonili sunce. "A ti, imaš li Vid? Možeš da vidiš kroz veo koji razdvaja svetove?"

"Svi to imaju", rekla je Morgana, "ali ja sam naučila da ga koristim bolje od većine žena. Hoćeš li da vidiš, Galahade?"

On se opet stresao. "Molim te, rođako, ne zovi me tim imenom."

Nasmejala se. "Znači, mada živiš među hiršćanima, veruješ u isto što i vilinski narod, da onaj koji zna tvoje pravo ime može da naređuje tvom duhu? Ti znaš moje ime, rođače. Kako bi više voleo da te zovem? Lans?"

"Kako god želiš, osim po imenu koje mi je dala majka. Još se bojim njenog glasa kada izgovori to ime izvesnim tonom. Kao da sam taj strah posisao sa njenih grudi..."

Pružila je ruku ka njemu i položila vrh prsta na mesto između obrva koje je osetljivo na Vid. Lako je dahnula na njega i začula njegov iznenađeni dahtaj, jer kameni prsten oko njih kao da se istopio i nestao u senkama. Sada se pred njima pružao čitav vrh Tora, sa malom crkvom od naboja pod niskim kamenim zvonikom na kome je bio grubo nacrtan anđeo.

Lanselet se brzo prekrstio kad je ka njima, naizgled, pošla kolona u sivo obučenih prilika.

"Da li nas vide, Morgana?" šapnuo je.

"Neki od njih, možda, mogu da nas nazru kao senke. Možda će pomisliti da smo njihovi, ili da su im oči zaslepljene od sunca pa im se priviđa", rekla je, zadržavši dah, jer to što mu je rekla bila je Misterija o kojoj, zapravo, ne bi smela da razgovara sa neposvećenom osobom. Ali nikada u životu nije bila ovako bliska sa nekim; osećala je da ne bi mogla da podnese da išta taji pred njim, i stoga mu je podarila ovo, govoreći sebi kako ga gospa želi u Avalonu. Kakav bi Merlin od njega postao!

Čula se prigušena pesma: Jagnješce Božje, koje odnese od nas sva zla sveta, Gospode Hriste, smiluj se na nas...

Lanselet je poluglasno pevao dok je crkva nestajala, a kamenje se ponovo pojavljivalo.

"Molim te", tiho je rekla Morgana. "To je uvreda za Veliku Boginju, pevati ovde te pesme; svet koji je ona načinila nije zao i njene sveštenice ne dozvoljavaju ljudima da ga nazivaju takvim."

"Kako želiš." Začutao je, i opet mu je preko lica prešla senka oblaka. Glas mu je bio melodičan, toliko sladak da je poželela da opet čuje kako peva.

"Sviraš li harfu, Lanse? Glas ti je dovoljno lep za barda."

"Učili su me kao dete. Potom sam imao samo onoliko časova koliko priliči velikaškom sinu", odvratio je Lanselet. "Zavoleo sam muziku upravo koliko je potrebno da budem nezadovoljan sopstvenim glasom."

"Tako? Onaj ko uči za druida mora biti prvo bard, pa tek onda sveštenik, jer muzika je jedan od ključeva za zakone Vasseljene."

Lanselet je uzdahnuo. "To je iskušenje; jedan od retkih razloga zbog kojih bi prihvatio taj poziv. Ali moja majka bi me naterala da sedim u Avalonu i sviram harfu dok se svet oko nas raspada i dok Saksonci i divlji severnjaci pale i pljačkaju - jesi li ikada videla selo koje su Saksonci opustošili, Morgana?" Brzo je odgovorio na sopstveno pitanje. "Ne, nisi, zaklonjena si ovde u Avalonu, van sveta gde se takve stvari dešavaju, ali ja moram da mislim na to. Ja sam vojnik, i čini mi se da u ovakva vremena muškarcu pristaje jedino da brani ovu divnu zemlju od palikuća i pljačkaša." Lice mu se smračilo, jer gledao je strašne stvari.

"Ako je rat toliko loš", odvratila je Morgana, "zato se ne skloniš ovamo od njega? U poslednjoj velikoj čaroliji, koja je uklonila ovo sveto mesto iz pokvarenog sveta, umrlo je mnogo starih druida, a nemamo odovoljno sinova da ih obučimo u zamenu."

Uzdahnuo je. "Avalon je divan, i kad bih mogao da učinim sva kraljevstva tako mirnim, rado bih ostao ovde zauvek i proveo bih dane svirajući i razgovarajući sa duhovima velikog drveća... ali čini mi se da to nije muški posao, čučati ovde u bezbednosti dok drugi, napolju, moraju da pate. Morgana, hajde da sada ne razgovaramo o

tome. Pusti me da zaboravim, molim te, bar danas. Spoljašnji svet pun je teškoća, i došao sam ovamo na dan ili dva mira; zar mi to nećeš omogućiti?" Njegov glas, melodičan i dubok, malo je zadrhtao, a bol koji se u njemu osećao toliko ju je povredio da je na trenutak pomislila da će zaplakati. Uхватила ga je za ruku i čvrsto stegla.

"Hodi", rekla je. "Želeo si da vidiš je li pogled onakav kakvim ga se sećaš..."

Povela ga je dalje od kamenog prstena, pa su pogledali preko Jezera. Blago se talasajući pod suncem, blistava voda pružala se oko čitavog Ostrva; daleko u dubini, mali čamac, sa ove visine gledan jedva veći od kakve ribe, hitao je površinom. Druga ostrva, nejasna u magli, dizala su se kao mutni oblici, nejasna zbog daljine i magičnog vela koji je uklonio Avalon iz sveta.

"Nedaleko odave", rekao je on, "nalazi se stara vilinska tvrđava na vrhu brega, a pogled sa zida je takav da se vidi i Tor, i Jezero, i ostrvo u obliku sklupčanog zmaja..." pokazao je pravac skladnim pokretom ruke.

"Znam to mesto", rekla je Morgana. "To je jedna od starih magijskih linija moći koje prekrivaju zemlju; jednom su me odveli tamo da osetim zemaljske moći. Vilinski narod se razumeo u te stvari - ja mogu da ih pomalo osetim, podrhtavanje zemlje i vazduha. Možeš li ti da ih osetiš? I ti si od te krvi, pošto si Vivijenin sin."

Odgovorio joj je vrlo tiho. "Lako je osetiti kako zemlja i vazduh podrhtavaju od moći, ovde na magičnom ostrvu."

Okrenuo je leđa pogledu, zevnuo i protegnuo se. "Ovaj uspon me je, izgleda, umorio više nego što sam mislio; a jahao sam veći deo noći. Spreman sam da sednem na sunce i pojedem malo tog hleba što si ga ponela!"

Morgana ga je povela u samo središte kamenog prstena. Ako je imalo osetljiv, pomislila je, biće svestan ogromne moći koja ovde vlada.

"Lezi na zemlju i ona će te ispuniti svojom snagom", kazala je dok mu je pružala komad hleba, debelo namazan maslacem i medom i umotan u komad jelenje kože. Polako su jeli, ližući med sa prstiju, a onda ju je on uhvatio za ruku i u šali joj liznuo malo meda sa prsta.

"Kako si slatka, rođako", nasmejao se, a ona je osetila kako joj se

čitavo telo budi od tog dodira. Uхватила ga je za ruku da mu uzvрати na isti način, a onda ju je naglo ispuстila, kao da se opekla; za njega je to možda samo igra, ali za nju nije. Okrenula se da sakrije usplamtelo lice u travu. Moć iz zemlje kao da je tekla kroz nju, ispunjavajući je snagom same Boginje.

"Ti si dete Boginje", konačno je rekla. "Zar ne znaš ništa o njenim misterijama?"

"Vrlo malo, mada mi je otac jednom rekao kako sam začet - da sam dete Velikog Braka između kralja i zemlje. I zato je, valjda, mislio da bi trebalo da sam odan čitavoj Britaniji koja mi je i otac i majka... Bio sam u samom središtu starih misterija, u velikoj Aleji stenja u Karnaku, gde se nekada nalazio drevni Hram; to je mesto puno moći, kao i ovo. Osećam ovde prisustvo moći", rekao je. Okrenuo se da je pogleda u lice. "Ti si na ovom mestu nalik na Boginju", začuđeno je rekao. "U stara vremena, to znam, muškarci i žene su se ovde spajali pod njenom moći, mada su sveštenici želeli da to zabrane, kao što bi voleli da unište drevno kamenje poput ovog oko nas i onog u Karnaku... Već su uspeli da unište deo, ali posao je suviše veliki."

"Boginja će ih sprečiti u tome", mirno je rekla Morgana.

"Možda", odgovorio je Lanselet i posegao ka plavom polumesecu na njenom čelu. "Tu si me dodirnula kako bih video drugi svet. Ima li to veze sa vidom, Morgana, ili je to još jedna od tih Misterija o kojima ne smeš da govoriš? Pa, neću te pitati. Ali osećam se kao da sam upao u neku staru vilinsku tvrđavu gde, kažu, stotinu godina prođe u jednoj noći."

"Ne baš tako mnogo", nasmejala se Morgana, "mada je istina da vreme u njima drugačije teče. Ali neki bardovi, kako sam čula, i dalje mogu da dolaze i odlaze iz vilinske zemlje... ona se udaljila u magle više od Avalona, to je sve." I stresla se dok je govorila.

"Kad se vratim u stvarni svet", rekao je Lanselet, "možda će Saksonci biti već poraženi... i oterani."

"A ti ćeš plakati jer više nećeš imati razloga da živiš?"

On se nasmejao i odmahnuo glavom, i dalje je držeći za ruku. Malo kasnije je progovorio sasvim tiho. "Jesi li već išla do vatri Beltana da služiš Boginji?"

"Ne", tiho je odvratila Morgana. "Ja sam devica sve dok Boginja to želi; najverovatnije do Velikog Braka... Vivijen mi još nije saopštila svoju ili Boginjinu volju." Pognula je glavu i pustila da joj kosa padne preko lica, postićena pred njim, kao da može da joj pročita misli i da zna kako je žudnja prožima kao nagli plamen. Hoće li mu zaista prepustiti to čuvano devičanstvo ukoliko bude zatražio? Zabrana joj se ranije nije činila teška; sada, kao da se između njih nalazio plameni mač. Nastupilo je dugo ćutanje, dok su preko sunca prelazile senke, i nije bilo nikakvog zvuka sem zujanja sitnih buba u travi. Lanselet je konačno podigao ruku i privukao je, kako bi je blago poljubio, poljupcem koji je pekao kao vatra, u polumesec na čelu. Glas mu je bio blag i napet.

"Svi bogovi zajedno zabranjuju mi da zađem u ono što je Boginja označila kao svoje, draga rođako. Smatram te svetom kao što je sama Boginja." Čvrsto ju je zagrlio; osećala je njegovo drhtanje i toliko duboku sreću da ju je obuzeo bol.

Nikada ranije nije znala kako izgleda biti srećan, još od kako je bila malo i nerazumno dete; sreća je bila nešto čega se nejasno sećala iz vremena pre nego što ju je majka opteretila staranjem o mlađem bratu. A ovde, na Ostrvu, život je stremio u slobodne prostore duha i iskusila je zanos i ushićenje moći, baš kao i patnju i trpljenje bola i teškoća; ali nikada čistu sreću kao ovog trenutka. Sunce kao da je jasnije sijalo, oblaci su se kretali preko neba kao ogromna krila u blistavom, svetlucavom vazduhu, svaki pupoljak deteline u travi sijao je svojom unutrašnjom svetlošću, sjajem koji kao da je zračio i iz nje. Videla je svoj odraz u Lanseletovim očima i znala je da je lepa, i da je on želi, i da su njegova ljubav i poštovanje toliki da će bez razmišljanja suzbiti tu želju. Osećala je da je svet prepun radosti.

Vreme se zaustavilo. Lebdela je u oduševljenju. On joj je samo gladio obraz, dodirom nežnim kao paperje, i nijedno od njih nije želelo više. Poigravala se njegovim prstima, osećajući žuljeve na dlanovima.

Posle dosta vremena, on ju je privukao uz sebe i pokrio je svojim plaštom. Ležali su bok uz bok, jedva se dodirujući, puštajući da se moć sunca, zemlje i vazduha kreću kroz njih u potpunom skladu, i

ona je utonula u san bez snova u kome je i dalje bila svesna njihovih prepletenih prstiju.

Činilo joj se kao da su nekada, vrlo davno, već ležali ovako, zadovoljni, bezvremeni, u beskonačnom radosnom miru, kao da su deo uspravljenog stenja koje će zauvek stajati tu; kao da su oboje iskusili i zapamtili da su bili ovde. Kasnije se probudila i videla da on još spava, i sedela je pamteći svaku crtu njegovog lica uz silnu nežnost.

Kad se probudio, već je prevalilo podne; nasmešio joj se i protegnuo se kao mačak. Još je bila zaokupljena radošću kad je progovorio. "Idemo dole da lovimo barske ptice. Voleo bih da se pomirim sa majkom - toliko sam srećan da ne mogu da podnesem pomisao na svađu sa bilo kojim stvorenjem danas, ali možda će nam duh prirode poslati neku pticu kojoj je suđeno da postane večera..."

Nasmejala se i uhvatila ga za ruku. "Povešću te na mesto gde ptice love, i ako je to volja Boginje, nećemo uloviti ništa, pa ne treba da se osećamo krivi što ćemo im izmeniti sudbinu. Ali tamo je vrlo blatnjavo, i moraću da ponovo zadignem haljinu. Da li bacaš štap kao Pikti, ili imaš male otrovne strele, ili ih vrebaš da im zavrneš vrat?"

"Mislim da najmanje pate ako se brzo uhvate u mrežu i ako im se smesta slomi vrat", zamišljeno je rekao Lansolet, a ona je klimnula glavom.

"Doneću mrežu i zamku..."

Nisu nikoga videli dok su silazili niz Tor, prešavši za nekoliko minuta put kojim su se penjali više od sata. Morgana je ušla u kućicu gde se čuvao pribor za lov i iznela mrežu i zamku; tiho su pošli obalom i našli trsku na daljem kraju Ostrva. Izuli su se i zagazili u vodu, krijući se u trsci i šireći mreže. Nalazili su se u ogrmomnoj Torovoj senci, i bilo je hladno; vodene ptice već su počele da se spuštaju u lov. Trenutak kasnije začulo se otimanje i leptršanje ptice, koja se zaplela nogama u Morganinu zamku; ona je brzo prišla, uhvatila je i slomila joj vrat. Uskoro je i Lansolet uhvatio jednu, pa još jednu; vezali su im vratove zajedno trakom od trske.

"Dosta je", rekao je on. "Ovo je dobar sport, ali na ovakav dan radije ne bih više ubijao bez potrebe, a ovde je jedna ptica za majku i

dve za Merlinu. Hoćeš li i jednu za sebe?"

Odmahnula je glavom. "Ja ne jedem meso", rekla je.

"Tako si sićušna", odgovorio je, "da ti verovatno ne treba mnogo hrane. Ja sam krupan i brzo ogladnim."

"Jesi li i sad gladan? Još je prerano za većinu bobica, ali možda ćemo naći malo gloginja od zimus..."

"Ne", rekao je, "ne sada; večera će mi više prijati ako malo izgladnim." Popeli su se na obalu, natopljeni vodom. Morgana je svukla kožnu tuniku kako bi je osušila na žbunju, jer bi se inače ukrotila, a skinula je i suknju, ocedivši je od vode, i stajala je, ne razmišljajući o tome, u rublju od nebeljenog lana. Našli su mesto gde su ostavili cipele, ali se nisu obuli, nego su seli u travu, ćutke se držeći za ruke i gledajući ptice kako plivaju, povremeno isturivši rep kako bi zaronile za ribom.

"Kako je mirno", rekao je Lanselet. "Kao da smo jedini na svetu, van vremena i prostora i daleko od svih briga i nevolja, od svih bitaka, kraljevstava i problema..."

Morgani glas je zadrhtao kad je shvatila da se ovo zlatno vreme mora završiti. "Volela bih da ovaj dan potraje zauvek!"

"Morgana, zar plačeš?" zabrinuto ju je upitao.

"Ne", brzo je odgovorila, stresavši izdajničku kap sa trepavica, pri čemu se svet za trenutak zaogrnuo duginim bojama. Nikada nije umela da plače; nije prolila nijednu suzu zbog straha ili bola, tokom svih ovih godina obuke za sveštenicu.

"Rođako... Morgana," rekao je i zagrlio je, gladeći joj obraz. Okrenula se i privila se uz njega, zagnjurivši mu lice na grudi. Bio je topao; osećala je otkucaje njegovog srca. Malo kasnije on se sagnuo i prstom joj podigao bradu, i usne su im se spojile.

"Voleo bih da nisi obećana Boginji", šapnuo je.

"I ja", tiho je rekla.

"Hodi, hodi - pusti da te zagrlim, ovako - zakleo sam se da naću... navaljivati."

Sklopila je oči; više nije marila. Zavet joj se činio udaljen hiljadu milja i hiljadu godina, i nije je uplašila čak ni pomisao na Vivijenin bes. Godinama kasnije, pitala se šta bi se desilo da su ostali tako makar još nekoliko minuta; nesumnjivo bi Boginja, u čijim rukama su

se nalazili, učinila sa njima po svojoj volji. Ali čim su im se usne ponovo spojile, Lanselet se malo ukočio, kao da je čuo nešto gotovo nečujno.

Morgana se odvojila od njega i sela.

"Šta je to, Morgana?"

"Ne čujem ništa", rekla je, napinjući se da čuje još nešto sem pljuskanja vode u Jezeru, vetra u trsci i riba koje su povremeno iskakale iz vode. I onda ga je čula, nalik na tih uzdah... kao da neko plače.

"Neko plače", rekao je Lanselet i brzo ustao. "Tamo... neko je povređen ili se izgubio, zvuči kao devojčica..."

Morgana je brzo pošla za njim, bosonoga, ostavivši tuniku i suknju na grmlju. Bilo je sasvim moguće da se neka mlada sveštenica izgubi ovde, mada one ne bi smele da napuštaju okolinu Kuće Devojaka. No, devojčice su devojčice, i ponekad i one krše pravila; jedna starija sveštenica rekla je jednom da je Kuća Devojaka predviđena za one devojčice koje u životu znaju samo da prosipaju stvari, kvare ih i zaboravljaju, sve dok ne prospu, ne pokvare i ne zaborave sve što mogu, i time načine u životu malo mesta za mudrost. A sada, kad je Morgana postala prava sveštenica, počela je da podučava mlade, i ponekad joj se činilo da je stara sveštenica bila u pravu: ona sigurno nije bila tako glupa i praznoglava kao devojčice koje su sada obitavale u Kući Devojaka.

Pošli su za zvukom. Bio je nejasan, čas se sasvim gubio, čas se sasvim jasno čuo. Sa Jezera je počela da se navlači magla, i Morgana nije bila sasvim sigurna je li to obična magla zbog vlage i zalaska sunca, ili spoljašnja magla plašta koji je okruživao magično ostrvo.

"Tamo", rekao je Lanselet, naglo skrenuvši u maglu. Morgana je pošla za njim i ugledala nejasnu priliku devojčice, stopljenu sa senkama, kako stoji u vodi do članaka i plače.

Da, shvatila je Morgana, zaista je tamo; a potom, ne, ovo nije sveštenica. Bila je veoma mlada i neverovatno lepa; bila je sva bela i zlatna, kože boje slonovače sa samo malo prizvuka korala, očiju plavih kao nebo, dugačke, plave, blistave kose koja je sijala u magli kao živo zlato. Imala je belu haljinu koju je bez uspeha pokušavala

da sačuva od vode. I nekako je uspevala da lije suze bez ružnog izobličavanja lica, pa je i tako uplakana izgledala lepše nego ikada.

"Šta se desilo, dete?" upitala je Morgana. "Jesi li se izgubila?"

Devojčica se zapiljila u njih kad su joj se približili. "Ko ste vi?" šapnula je. "Mislila sam da me niko neće čuti - dozivala sam sestre, ali niko me nije čuo, a onda je zemlja počela da se kreće, i mada je prvo bila čvrsta, iznenada sam se našla ovde u vodi, i trska je bila svuda oko mene, i plašila sam se... Kakvo je ovo mesto? Nisam ga nikada ranije videla, a u manastiru sam već skoro čitavu godinu..." I pri tom se prekrstila.

Morgana je shvatila šta se desilo. Veo se istanjio, što se ponekad dešavalo na mestima vrlo zgusnute moći, a devojčica je nekako bila dovoljno osetljiva da bude svesna toga. To se zbivalo, ponekad, kao trenutna vizija, pa je neko mogao da vidi drugi svet kao senku ili kratko priviđenje; ali proći u drugi svet, to se retko dešavalo.

Devojčica je pošla ka njima, ali močvarno tlo ugnulo se pod njenim nogama, i ona je preplašeno zastala.

"Budi mirna", nežno je rekla Morgana. "Ovde je tlo malo nesigurno. Ja poznajem staze i pomoći ću ti, mila."

Ali tek što je pošla, pružene ruke, Lansolet ju je pretekao, podigao devojčicu i preneo je na suvo.

"Cipele su ti mokre", rekao je, jer zaškripale su kad ju je spustio. "Izuj ih da se osuše."

Začudeno ga je pogledala; prestala je da plače. "Baš si jak. Čak ni moj otac nije toliko jak. A mislim da sam te negde već videla."

"Ne znam", rekao je Lansolet. "Ko si ti? Ko ti je otac?"

"Moj otac je kralj Leodegranc", rekla je, "ali ja sam ovde u školi, u manastiru..." glas joj je opet zadrhtao. "Gde je manastir? Nigde ne vidim zgrade, čak ni crkvu..."

"Nemoj plakati", rekla je Morgana, prišavši, i devojčica je malo ustuknula.

"Jesi li ti od vilinskog naroda? Imaš taj plavi znak na čelu..." podigla je ruku i ponovo se prekrstila. "Ne", sumnjičavo je rekla, "ne možeš biti demon, jer nisi nestala kad sam se prekrstila, a sestre kažu da demoni tada nestaju - ali si mala i ružna kao oni iz vilinskog naroda..."

Lanselet ju je prekinuo. "Ne, nijedno od nas nije demon, i mislim da bismo mogli da te odvedemo nazad do manastira." Morgana je, preneražena, primetila da on gleda nepoznatu devojčicu onako kako je do pre nekoliko minuta gledao nju, sa ljubavlju, željom, gotovo obožavanjem. Sad se obratio Morgani. "Možemo joj pomoći, zar ne?" upitao je. Morgana je tad ugledala sebe onako kako je morala izgledati Lanseletu i neobičnoj zlatnoj devojčici - sitna, tamnoputa, sa varvarskim plavim znakom na čelu, blatnjava do kolena, nepristojno obnaženih ruku, raspuštene kose. Mala i ružna kao neko iz vilinskog naroda. Morgana od Vila. Tako su je zadirkivali još od detinjstva. Osetila je nalet mržnje prema samoj sebi, prezira prema svom sitnom, tamnoputom telu, polunagim udovima, blatnjavoj odeći. Zgrabila je suknu sa žbunja i navukla je, iznenada svesna svoje nagosti; potom se umotala u prljavu tuniku. Za trenutak, dok ju je Lanselet gledao, osetila je da sad i njemu izgleda kao ružna, varvarska tuđinka; ovo prekrasno zlatno stvorenje pripadalo je njegovom svetu.

Prišao je devojčici i nežno je uzeo za ruku, uz naklon pun poštovanja. "Hodi, odvešćemo te nazad."

"Da", tupo je rekla Morgana. "Pokazaću vam put. Pratite me, i budite tik iza mene, jer tlo je nesigurno i mogli biste se zaglibiti." Na trenutak je bila u iskušenju da ih oboje odvede u neprolaznu močvaru - mogla je to, znala je put - i da ih tamo ostavi, neka se udave ili neka zauvek lutaju kroz maglu.

"Kako se zoveš?" upitao je Lanselet.

"Ime mi je Gvenvir", odgovorila je devojčica, a Lanselet je uzvratio mrmljanjem. "Kakvo ljupko ime, prikladno za gospu koja ga nosi." Morgana je osetila nalet tolike mržnje da je mogla da se onesvesti. Znala je da će je osećati do smrti, i u tom trenutku iskreno je poželela da umre. Dan je sasvim izbledeo, pretvorio se u maglu, kaljugu i ružnu trsku, i sa njim je nestala sva njena sreća.

"Hodite", rekla je olovnim glasom, "i pokazaću vam put."

Kad se okrenula da pođe, začula ih je kako se uglas smeju i upitala se, uz novi nalet mržnje, da li se smeju njoj. Čula je Gvenvirin detinji glas. "Ali ti ne spadaš na ovo užasno mesto, zar ne? Ti ne izgledaš kao neko od vilinskog naroda, nisi mali i ružan."

Ne, pomislila je Morgana, nije, on je divan, a ja - ja sam mala i ružna. Reči su joj opekale srce; zaboravila je da liči na Vivijen, i da je za nju Vivijen lepa. Čula je Lanseleta kako odgovara: "Ne, ne, voleo bih da se vratim sa tobom - zaista bih - ali obećao sam da ću večerati sa nekim rođacima, a majka se već ionako ljuti na mene; ne želim da se i stari gospodin naljuti - Ali ne, ja ne pripadam Avalonu..." i trenutak kasnije: "Ne, ona je... pa, rođaka moje majke, ili nešto slično, poznajemo se od detinjstva, to je sve." I sada je znala da govore o njoj. Znači, tako brzo se sve što je bilo između njih pretvorilo u daleku rodbinsku vezu. Borila se da savlada suze, od kojih joj se grlo bolno steglo, znajući da bi, ako zaplače, izgledala još ružnija, i zakoračila je na suvo. "Eno tamo tvog manastira, Gvenvir. Pazi da se držiš staze, li ćeš se ponovo izgubiti u magli."

Primetila je da devojčica drži Lanseleta za ruku. Morgani se činilo da ju je jedva pustio. "Hvala ti, oh, hvala ti!" rekla je devojčica.

"Treba da zahvališ Morgani", podsetio ju je Lanselet. "Ona poznaje puteve koji vode u Avalon i iz njega." Devojčica ju je plašljivo, postrance pogledala i lako se naklonila. "Zahvaljujem ti, gospodarice Morgana."

Morgana je duboko udahнула i ponovo navukla plašt sveštenice, sa čarolijom koju je mogla da prizove kad god poželi; uprkos prljavoj i poderanoj odeći, bosim nogama, mokroj i raščupanoj kosi, znala je da sada izgleda visoka i veličanstvena. Načinila je gest blagoslova i okrenula se, ćutke, pozvavši Lanseleta pokretom ruke. Znala je, mada nije videla, da su se u devojčicine oči vratili čuđenje i strah, ali je ćutke pošla, bešumno klizeći tлом kao prava sveštenica Avalona. Lanseletovi koraci, nesigurni, pratili su njene bešumne.

Trenutak kasnije se osvrnula, ali magla se sklopila i devojčica je nestala u njoj. Lanselet je progovorio uzdrhtalim glasom. "Kako si to učinila, Morgana?"

"Šta sam učinila" upitala je.

"Odjednom si izgledala kao... kao... kao moja majka. Bila si visoka, daleka i izdvojena i - nisi bila sasvim stvarna. Kao ženski demon. Uplašila si sirotu devojčicu, nije trebalo to da uradiš!"

Morgana se ugrizla za jezik, opet besna. Odgovorila je dalekim i zagonetnim glasom. "Rođače, ja sam to što jesam", i okrenula se,

požurivši stazom ispred njega. Bila je smrznuta, umorna i puna unutrašnje mučnine; čeznula je za samoćom u Kući Devojaka. Lanselet je izgleda prilično zaostao za njom, ali više joj nije bilo važno. Odavde može i sam da nađe put.

13.

Pred proleće naredne godine, kroz pljusak i oluju pozne zime, u Avalon je jedne noći stigao Merlin. Kada je Gospa čula vest, iznenađeno je podigla pogled.

"Po ovakvoj noći i žabe bi se udavile", rekla je. "Šta ga dovodi po ovom vremenu?"

"Ne znam, Gospo", rekao je mladi druid koji je doneo vest. "Čak nije poslao ni po barku, nego je sam došao skrivenim stazama i rekao da vas mora videti još večeras, pre nego što zaspate. Poslao sam po suvu odeću za njega - možete zamisliti kako njegova izgleda. Poslao bih mu i hranu i vino, ali je zamolio da večera sa vama."

"Reci mu da je dobrodošao", kazala je Vivijen, pazeći da joj lice ostane neutralno - dobro je naučila veštinu prikrivanja misli - ali kada je mladić otišao, dopustila je sebi da začuđeno gleda za njim i da se namršti.

Poslala je po dežurne služavke i naložila im da donesu za nju uobičajenu skromnu večeru, ali i hranu i vino za Merlina, i da ponovo raspire vatru.

Posle nekog vremena, napolju su se začuli njegovi koraci, i kada je ušao, pošao je pravo ka vatri. Talesin je sada bio pogrbljen, potpuno sede kose i brade, i izgledao je nekako neprilično u zelenoj odeždi barda-početnika, koja mu je bila prekratka, pa su mu koščati članci nogu provirivali ispod ivice odeće. Posadila ga je kraj vatre - primetila je da i dalje drhti - i prinela mu jelo i piće, dobro jabukovo vino iz samog Avalona, u graviranom srebrnom peharu.

Potom je sela na stoličicu kraj njega i stala da ga posmatra kako jede, grickajući hleb i suvo voće. Kada je odgurnuo tanjir i prihvatio se vina, progovorila je. "Sad mi reci sve, oče."

Starac joj se nasmešio. "Nisam mislio da ću te ikada čuti da me tako zoveš, Vivijen. Ili misliš da sam pristupio nekom crkvenom redu?"

Odmahnula je glavom. "Ne", rekla je, "ali bio si ljubavnik moje majke, koja je bila Gospa pre mene, i otac si dvema mojim sestrama.

Zajedno smo služili Boginji i Avalonu duže nego što mogu da se setim, i možda mi noćas nedostaje uteha očinskog glasa... ne znam. Večeras se osećam tako stara, oč... Talesine. Misliš li da sam suviše stara da bih ti bila kćer?"

Stari druid se nasmešio. "Ni slučajno, Vivijen. Ti si bezvremena. Znam koliko ti je godina - ili bih mogao da izračunam ako ustreba - ali meni i dalje izgledaš kao devojka. I sada bi mogla da imaš ljubavnika koliko poželiš, ako ushtedneš."

Odmahnula je rukom. "Budi siguran da nikada nisam našla muškarca koji bi mi značio išta više od neophodnosti, ili dužnosti, ili zadovoljstva za jednu noć", rekla je. "A samo jednom, čini mi se, sreća sam muškarca, osim tebe, koji mi je dorastao po snazi..." Nasmejala se. "Mada, da sam bila deset godina mlađa - šta misliš, kako bi mi pristajao tron žene Velikog Kralja i majke njegovog sina?"

"Mislim da Galahad - kako sada želi da ga zovemo? Lanselet? - mislim da on nije građa za kralja. On je vizionar, trska koja se povija na vetru."

"Ali da mu je otac Uter Pendragon..."

Talesin je odmahnuo glavom. "On je sledbenik, Vivijen, nije vođa."

"Svejedno. To mu je od odrastanja na Banovom dvoru, gde su ga odgajali kao kopile. Da je odgajen kao kraljevski sin..."

"A ko bi vladao Avalonom za to vreme, da si odabrala krunu u hrišćanskom svetu?"

"Da sam vladala uz Utera", rekla je, "ne bi to bio hrišćanski svet. Mislila sam da će Igrena imati moć nad njim i da će je iskoristiti Avalona radi..."

On je odmahnuo glavom. "Nema smisla žaliti zbog lanjskih snegova, Vivijen. Došao sam da pričamo o Uteru. On umire."

Podigla je glavu i zagledala se u njega. "Znači, već je vreme." Srce joj je ubrzano tuklo. "Premlad je da umre..."

"Vodio je svoju vojsku u boj, mada bi mudriji čovek u njegovim godinama to prepustio generalima; ranjen je i dobio je groznicu. Ponudio sam mu svoje usluge kao iscelitelja, ali Igrena je to zabranila, baš kao i sveštenici. Ionako ne bih mogao da pomognem; njegovo vreme je došlo. Video sam mu to u očima."

"Kako je Igrena?"

"Baš onako kako si predvidela", rekao je stari druid. "Lepa je, dostojanstvena i pobožna, i uvek je u crnini zbog dece koju je izgubila. Rodila je još jednog sina na Sve Svete; poživeo je svega četiri dana. A njen domaći sveštenik ubedio ju je da je to kazna za njene grehe. Nije napravila ništa ni nalik na skandal otako se udala za Utera - osim što je prvo dete rodila tako brzo. Ali to je bilo dovoljno. Pitao sam je šta će biti sa njom posle Uterove smrti, i kad je prestala da plače zbog toga, rekla je da će se povući u manastir. Ponudio sam joj da dođe u Avalon, gde bi mogla da bude blizu kćeri, ali ona je rekla da to ne bi bilo prikladno za jednu hrišćansku kraljicu."

Vivijenin osmeh malo je otvrdnuo. "Nikad ne bih pomislila da će Igrena reći tako nešto."

"Vivijen, ne smeš je kriviti, čak ni u mislima, zbog onoga što si sama počinila. Avalon ju je izagnao kada joj je bio najpotrebniji; hoćeš li grditi sirotu devojkicu što je našla utehu u veri jednostavnijoj od tvoje?"

"Nisam ni sumnjala - ti si jedina osoba u Britaniji koja može o Velikoj Kraljici da govori kao o devojci!"

"Za mene, Vivijen, čak i ti si ponekad devojčica - ista ona devojčica koja mi se nekada pela u krilo i opipavala žice na harfi."

"A sada jedva mogu da sviram. Prsti su mi sa godinama izgubili finoću dodira", rekla je Vivijen.

On je odmahnuo glavom. "A, ne, draga moja", kazao je, pruživši svoje mršave, čvornovate staračke prste. "U poređenju sa ovim, tvoje ruke su mlade, a ja ipak svakog dana razgovaram sa svojom harfom, a i ti bi mogla. Tvoje ruke su odabrale da tkaju moć, a ne muziku."

"A šta bi bilo sa Britanijom da sam odabrala drugačije?" planula je Vivijen.

"Vivijen", rekao je on, pomalo strogo, "nisam te grdio. Samo sam rekao kako stvari stoje."

Uzdahnula je i spustila bradu na dlanove. "Imala sam pravo kad sam rekla da mi je večeras potreban otac. Znači, već nas je snašlo ono čega smo se bojali i ono što smo planirali sve ove godine. Šta je sa Uterovim sinom, oče? Je li spreman?"

"Mora biti spreman", odvratio je Merlin. "Uter neće doživeti dugodnevicu. I već se okupljaju krunisane glave, kao i kada je Ambrozije ležao na samrti. Što se tiče dečaka - ti ga nisi videla?"

"Povremeno ga primetim u magijskom ogledalu", rekla je. "Izgleda mi zdrav i snažan, ali to mi ništa ne govori sem da može izgledati kao kralj ako do toga dođe. Ti si ga posećivao, zar ne?"

"Po Uterovoj volji, odlazio sam povremeno da vidim kako raste. Postarao sam se da ima iste one latinske i grčke knjige iz kojih je tvoj sin toliko naučio o strategiji i ratovanju; Ektorijus je Rimljanin do srži, i Cezarova osvajanja i Aleksandrova istraživanja deo su njegovog bića. On je obrazovan čovek i pripremio je za ratovanje obojicu sinova. Mladi Kajus bio je u svom prvom boju prošle godine; Artur se bunio što ne ide i on, ali on je poslušan Ektorijusov sin i pokorio se ocu."

"Ako je toliki Rimljanin", upitala je Vivijen, "hoće li Artur biti spreman da se pokori Avalonu? Jer on mora vladati Plemenima, baš kao i Piktima."

"Postarao sam se za to", rekao je Merlin, "jer sam udesio da upozna neke pripadnike malog naroda, rekavši da su oni saveznici Uterovih vojnika u ovom ratu za odbranu našeg ostrva. Sa njima je naučio da gađa iz vilinskog luka, da se nečujno kreće preko močvare i..." malo je oklevao pre nego što je naglasio, "...ume da ubije jelena i ne plaši se da zađe među njih."

Vivijen je na trenutak zatvorila oči. "On je tako mlad..."

"Boginja uvek odabira najmlađe i najjače muškarce da vode njene ratnike", rekao je Talesin.

Vivijen je pognula glavu. "Neka bude tako", kazala je. "On će biti iskušan. Dovedi ga ovamo, ako možeš, pre nego što Uter umre."

"Ovamo?" Merlin je odmahnuo glavom. "Ne pre iskušavanja. Tek tada mu možemo pokazati put za Avalon i za dva područja kojima mora vladati."

Vivijen je opet pognula glavu. "Onda na Zmajevo ostrvo."

"Hoćeš li mu prirediti drevno iskušenje? Uter nije bio iskušan pred krunisanje..."

"Uter je bio ratnik; bilo je dovoljno učiniti ga gospodarem zmaja", rekla je Vivijen. "Ovaj dečak je mlad i neiskusna. Mora biti iskušan."

"A ako ne uspe..."

Vivijen je zaškripala zubima. "Ne sme da ne uspe!"

Talesin je sačekao da ga ona pogleda u oči. "A ako ne uspe..." ponovio je.

Uzdahnula je. "Lot je svakako spreman za taj slučaj."

"Trebalo je da uzmeš jednog od Morgozinih sinova i da ga odgajiš ovde, u Avalonu", rekao je Merlin. "Gaven je pristao dečak. Usijana glava, prznica - bik, dok je Uterov sin mladi jelen. Ali Gaven je ono od čega se prave kraljevi, čini mi se, a takođe je sin Boginje - i Morgoza je kćer tvoje majke, i njeni sinovi imaju kraljevsku krv."

"Ne verujem Lotu", silovito je rekla Gospa, "a Morgozi verujem još manje!"

"No, Lot ipak drži klanove sa severa, i mislim da bi ga Plemena prihvatila..."

"Ali oni koji se drže Rima nikada ne bi", prekinula ga je Gospa, "a onda bi u Britaniji postojala dva kraljevstva, uvek zaraćena i nedovoljno snažna da odbiju Saksonce i divlje severnjake. Ne. To mora biti Uterov sin, i on ne sme da omane!"

"Biće onako kako Boginja želi", strogo je rekao Merlin. "Postaraj se da ne mešaš svoju volju sa njenom."

Vivijen je pokrila lice dlanovima. "Ako ne uspe - ako ne uspe, sve će biti uzalud", naglo je rekla, "sve što sam učinila Igreni, sve što sam učinila onima koje volim. Oče, jesi li predvideo da neće uspeti?"

Starac je odmahnuo sedom glavom, a glas mu je bio pun saosećanja.

"Boginja mi nije objavila svoju volju", rekao je, "a ti si predvidela da će ovaj dečak imati moći da vodi čitavu Britaniju. Upozorio sam te na ponos, Vivijen - misleći da ti znaš šta je najbolje za svakog živog muškarca i ženu. Dobro si vladala Avalonom..."

"Ali sam stara", rekla je, podigavši lice, i videla je sažaljenje u njegovom pogledu. "i jednog dana, uskoro..."

Merlin je pognuo glavu; i on je živio po tom zakonu. "Kada dođe taj čas, znaćeš; ali još nije došao, Vivijen."

"Ne", rekla je, savlađujući iznenadno očajanje koje ju je obuzelo, što joj se ponekad dešavalo - vrelina u telu, oluja u umu, "kada dođe, kada više ne budem mogla da vidim šta leži preda mnom, znaću da

je vreme da predam vladavinu Avalonom nekom drugom. Morgana je još mlada, a Ravena, koju veoma volim, zavetovala se na ćutanje i na glas Boginje. Još nije vreme; ali ako dođe prebrzo..."

"Kada god dođe, Vivijen, to će biti pravo vreme", rekao je Merlin. Ustao je, visok i nesiguran, i Vivijen je primetila da se teško oslanja o štap. "Znači, dovešću dečaka na Zmajevo ostrvo, čim počne prolećno otapanje, i videćemo da li je spreman da postane kralj. A onda ćeš mu predati mač i pehar, u znak večne veze između Avalona i spoljašnjeg sveta..."

"Mač svakako", rekla je Vivijen "Za pehar... nisam sigurna."

Merlin je pognuo glavu. "To prepuštam tvojoj mudrosti. Ti si, a ne ja, glas Boginje. Ali ipak, za njega nećeš biti Boginja..."

Vivijen je odmahнула glavom. "Srešće Majku kada trijumfuje", rekla je, "i iz njene ruke će primiti mač pobede. Ali prvo mora da se dokaže i mora se sresti sa Devicom Lovcem..." Licem joj je preleteo nagoveštaj osmeha. "I bez obzira na to šta se potom desi", rekla je, "nećemo rizikovati kao sa Uterom i Igrenom. Postaraćemo se za kraljevsku krv, ma šta kasnije ispalo od toga."

Pošto je Merlin otišao, dugo je sedela, zagledana u slike u vatri, videći samo prošlost, ne pokušavajući da pogleda kroz maglu vremena prema budućnosti.

I ona je, pre više godina, toliko godina da se sada nije sećala tačnog broja, položila svoje devičanstvo Rogatom Bogu, Velikom Lovcu, gospodaru plesa spirale života. Jedva je i pomislila na devicu koja će učestvovati u tom delu predstojećeg krunisanja, nego je pustila da joj misli odlutaju u prošlost, ka drugim prilikama, kada je igrala ulogu Boginje u Velikom Braku...

...za nju je to uvek bila samo dužnost; ponekad prijatna, ponekad neprijatna, ali uvek dužnost, nalog Velike Majke koja je vladala njenim životom otkako je prvi put došla ovamo. Odjednom je pozavidela Igreni, i nešto duboko u njoj zapitalo se zašto zavidi ženi koja je izgubla svu svoju decu, jer neka su umrla, a neka su usvojena, a sada će postati udovica i okončati život iza manastirskih zidova.

Zavidim joj na ljubavi koju je upoznala... Ja nemam kćeri, moji

sinovi su mi strani i tuđi... Nikada nisam volela, razmišljala je. Niti sam saznala kako izgleda biti voljena. Strah, divljenje, poštovanje... to mi je ukazivano. Nikada ljubav. A bilo je vremena kada sam mislila da bih se svega odrekla za jedan pogled bilo kog ljudskog bića, onakav kakvim je Uter gledao Igrenu na venčanju.

Duboko je uzdahnula, poluglasno ponovivši Merlinove reči. "Pa, nema smisla žaliti zbog lanjskih snegova." Podigla je glavu, i sluškinja je bešumno prišla.

"Gospo...?"

"Donesi mi... ne", rekla je, naglo se predomislivši; neka devojka spava. Nije tačno da nikada nisam volela ni bila voljena. Neizmerno volim Morganu, a ona voli mene.

Sada će i to morati da se okonča. Ali i to mora biti po Boginjinoj volji.

14.

Bledi srp mladog meseca stajao je zapadno od Avalona. Morgana je polako išla uzbrdo, pronalazeći put bosim nogama, bešumna i bleđa kao mladi mesec. Kosa joj je bila raspuštena, jedina haljina neukrašena. Znala je da je stražari i sveštenice posmatraju, ćutke, kako neka nepozvana osoba ne bi uznemirila njeno ćutanje nepotrebnim rećima. Iza tamne zavese kose oći su joj bile oborene. Nepogrešivo je išla stazom, bez potrebe za gledanjem. Ravena je ćutke išla iza nje, bosonoga kao i Morgana, a raspuštena kosa zaklanjala joj je lice. Naviše i naviše kroz sve gušći sumrak, sa svega nekoliko bleđih zvezda na sivoj kupoli neba. Prsten od kamenja bio je siv i senovit, a unutra se video usamljeni, bleđi plamsaj - ne vatra; neka vilinska svetlost, ćiji je plamen magićno sijao iz zaćaranog kruga.

Pod poslednjim svetlom zalazećeg meseca, za trenutak odraženim sa svetlucave površine Jezera u dubini, ka njima je ćutke pošla mlada sveštenica, zapravo devojćica, odevena u nebojenu vunu, sa kratkom kosom nalik na zgusnutu tamu. Ponudila je Morgani pehar i Morgana ga je prihvatila i ćutke otpila, a zatim ga je predala Raveni, koja je popila preostale kapi. Srebro i zlato svetlucali su na zamirućem sjaju. Morgana je iz nevidljivih ruku preuzela veliki mać sa unakrsnim balćakom, jeknuvši malo od njegove neoćekivane tećine. Bosonoga, smrzuta mada to nije osećala, pošla je u krug unutar prstena od kamenja. Ravena je iza nje primila dugaćko koplje i zarila ga u srce zaćarane vatre. Svetlost je zahvatila vrh i ona ga je ponela, sledeći Morganu, duć istog kamenog kruga, a nejasni sjaj vilinske vatre oćrtavao je za njom liniju kroz tamu. Vrativši se do vatre u središtu, ugledale su Vivijenino lice; bezvremeno, većito, kako bestelesno lebdi u vazduhu - lice Boginje, svetlucavo. Mada je Morgana znala da je to ućinak svetlucave materije nanesene na obraze i ćelo, i okolne tame i tamne odeće, uvek je ostajala bez daha kad bi to videla.

Bestelesne, svetlucave šake poloćile su nešto u ruke prvo njoj, pa Raveni. Morgana je zagrizla oštro, gorko drvo i primorala sebe da

proguta zalogaj, uprkos mučnini. Spustila se tišina. Oči su svetlucale u tami, ali nisu se videla lica. Osećala se kao da stoji sred mnoštva sveta na vrhu Tora, ali nije uspevala da razabere ni jedno jedino lice. Čak je i Vivijenino bestelesno lice nestalo u tami. Osećala je toplotu Raveninog tela kraj sebe, mada se uopšte nisu dodirivale. Pokušala je da umiri um, da se udubi u meditaciju, zadubivši se u naučeno ćutanje, ne znajući zašto je dovedena ovamo.

Vreme je proticalo; zvezde su postajale sve jače na sve tamnijem nebu. Vreme, pomislila je Morgana, vreme u Avalonu drugačije teče, ili možda i ne postoji. U mnogim noćima tokom dugih godina išla je zavojitom stazom uz Tor, okušavajući Misterije vremena i prostora unutar kamenog prstena. No, večeras je sve delovalo čudnije, tamnije, nekako opterećeno misterijom; nikada ranije druge sveštenice nisu je pozvale da igra glavnu ulogu u obredu. Znala je da je ono što je dobila, magijski obrok, zapravo biljka koja pojačava vid; to nije umanjivalo ni moć ni magiju.

Posle nekog vremena, u tami, počela je da nazire slike u umu, male, obojene slike kao sa vrlo velike udaljenosti. Videla je krdo jelena u trku. Ponovo je videla veliku tamu nad zemljom kada je sunce zašlo i dunuo hladan vetar, i uplašila se da je to kraj sveta; ali starije sveštenice su joj objasnile, kad su se okupile u dvorištu, da je Bog Mesec umanjio sjaj Boginje, i stoga je veselo potrčala sa njima da se pridruži kricima kojima su ga žene terale. Kasnije su joj objasnili kako se kreću sunce i mesec, i kako, povremeno, jedno od njih prelazi preko lica drugog; to je bilo prirodno, a verovanja prostog sveta po kome su to lica bogova bilo je samo simbol, potreban čovečanstvu u ovoj fazi evolucije kako bi mogli da shvate veliku istinu. Jednog dana će svi muškarci i žene znati unutrašnju istinu, ali im neće biti potrebna.

Posmatrala je unutrašnjim Vidom, kao što je činila čitavog života, kako se godišnja doba ponovo i ponovo kreću oko velikog kamenog prstena; pomatrala je rođenje, plodnost i umiranje Boga; videla je velike povorke kako zavojito krivudaju ka hrastovom gaju pre nego što je kamenje bilo tu postavljeno... vreme je bilo prozirno, prestalo je da ima značenje kada su sitni, obojeni ljudi došli, procvetali i bili posečeni, pa onda Plemena, pa Rimljani kad je na njih došao red, pa

visoki stranci sa obala Galije, a za njima... vreme je nestalo, i videla je samo kretanje naroda i rast sveta, led se spuštao, povlačio i ponovo napredovao, videla je velike hramove Atlantide, sada zauvek potopljene pod pokrovom okeana, videla je nove svetove kako se izdižu i cvetaju... i tišinu i velike zvezde kako se njišu i okreću iza noći...

Iza sebe je čula jeziv zvuk zavijanja i koža joj se naježila. Ravena je kriknula, Ravena čiji glas nikada nije čula; Ravena, koja je jednom, kada su zajedno služile u Hramu, uhvatila svetiljku iz koje se prelivalo ulje i, opečena zapaljenim uljem, sedela je prigušujući vriske dlanovima dok su joj previjali opekotine, kako ne bi prekršila zavet kojim je stekla glas Boginje. Zauvek će imati ožiljke; jednom je, pogledavši je, Morgana pomislila: Moj zavet je mali u poređenju sa njenim, a ipak sam bila toliko blizu da ga prekršim sa crnokosim muškarcem umilnog glasa.

A sada je Ravena, u noći bez mesečine, glasno vrisnula, piskavim, strašnim vriskom, kao žena na porođaju. Tri puta je vrisak odjeknuo Torom, i Morgana je opet uzdrhtala, znajući da čak i sveštenici na drugom ostrvu koje odgovara njihovom mora da su se probudili u svojim usamljeničkim ćelijama i prekrstili se, čuvši taj krik progonjenog koji je odzvanjao između svetova.

Posle krika nastupila je tišina, tišina koja se Morgani učinila puna dahtanja - premda je zadržavala dah - nevidljivih iskušenica što su sada okruživale strašnu samotnost u kojoj su se nalazile samo tri nepokretne sveštenice. Potom je, dahćući i gušeći se, kao da joj je glas uništen od dugog ćutanja, Ravena povikala:

"Ah... sedam puta Točak, Točak sa trinaest paoka, okrenuo se na nebu... sedam puta je Majka rodila svog tamnog sina..."

Opet ćutanje, još dublje, osim jecavog dahtanja proročice u zanosu. "Ah... ah... gorim", povikala je ponovo, "gorim... vreme je... vreme je..." pa opet potonula u duboko ćutanje, opterećeno užasom.

"Oni trče! Trče prolećnom stazom, trče... bore se, biraju sebi kralja... ah, krv, krv... i najveći od svih njih, i on trči, i eno krvi na parošcima njegovog ponosa..."

Opet se odužilo ćutanje, i Morgana, koja je u tami ispod kapaka videla prolećnu trku jelena, opet je ugledala ono što je uočila u

davno zaboravljenom pogledu u srebrnu činiju - čoveka među jelenima, kako se otima i bori...

"To je dete Boginje, on trči, trči... Rogati mora da umre... i Rogati mora da bude krunisan... Devica Lovac mora pozvati kralja sebi, mora položiti svoje devičanstvo Bogu... ah, stara žrtva, stara žrtva... gorim, gorim..." I reči su počele da se nagomilavaju jedna preko druge i da zamiru u dugom, jecavom vrisku. Iza sebe, čak i sklopljenim očima, Morgana je videla kako Ravena pada bez svesti i ostaje da leži, dahćući, i to je bio jedini zvuk u sve dubljoj tišini.

Negde se javila sova: jednom, dva puta, tri puta.

Iz tame su došle sveštenice, tmaste i neme, sa plavim sjajem na čelu. Nežno su podigle Ravenu i odnele je. Podigle su i Morganu, i osetila je da su joj bolnu glavu nežno položili na ženske grudi dok su je odnosili. Potom više ništa nije znala.

Tri dana kasnije, kada je donekle povratila snagu, Vivijen je poslala po nju.

Morgana je ustala i pokušala da se obuče, ali i dalje je bila slaba i prihvatila je pomoć jedne od mlađih sveštenica, zahvalna što je devojka pod zavetom ćutanja, pa nije mogla da joj se obrati. Dugi post, užasna mučnina od obrednog bilja, napetost obreda, još su joj držali telo; prethodno veče pojela je malo supe, a jutros malo hleba u mleku, ali i dalje joj je bilo muka i osećala se prazna od dugih napora, a glava joj je pulsirala, i mesečno krvarenje zahvatilo ju je snagom kakvu ranije nije poznavala. Znala je da i to može biti posledica svetog bilja. Bolesna i nimalo radoznala, poželela je da je Vivijen ostavi da se na miru oporavi, ali pokorila se Vivijeninoj volji kao što bi se pokorila Boginjinoj, da se Boginja nagnula sa nebesa i glasno joj se obratila. Kada je bila obučena i očešljana, kose povezane kožnom vrpcom, i kada joj je polumesec na čelu bio premazan svežim slojem boje, pošla je stazom ka kući u kojoj živi Velika Sveštenica.

Sada je imala povlasticu da uđe bez kucanja ili najavljivanja. U ovoj kući uvek joj se činilo da je Vivijen čeka, sedeći na stolici nalik na presto, kao Boginja na svom tamnom prestolu, ali danas se Vivijen muvala u dnu sobe, a vatra nije gorela, nego je ognjište bilo

hladno i tamno. Vivijen je nosila običnu haljinu od nebojene vune sa kapuljačom preko kose, i Morgana je prvi put jasno shvatila da je Vivijen sveštenica, ne devojka, niti Majka, nego drevna žena-mudrac - koja je takođe Stara Smrt. Lice joj je bilo izborano i izmoždjeno, i Morgana je pomislila: Pa naravno, ako se od obreda razbolela i Ravena, i ja, a obe smo mlade i snažne, šta tek mora da se desilo Vivijeni, koja je ostarila u službi onoj kojoj sve služimo?

A onda joj se Vivijen okrneula i nasmešila joj se, osmehom punim ljubavi, i Morgana je opet osetila nalet stare ljubavi i nežnosti. Ali kao što to pristoji mlađoj sveštenici u prisustvu Gospe, čekala je da Vivijen prva progovori.

Vivijen joj je dala znak da sedne. "Jesi li se oporavila, dete?"

Morgana se skljkala na klupu i znala je da je čak i od kratke šetnje potpuno iscrpljena. Odmahnula je glavom.

"Znam", rekla je Vivijen. "Ponekad, kada ne znaju kako ćeš reagovati, daju ti previše. Sledeći put nemoj uzeti sve što ti daju - proceni koliko možeš da uzmeš - dovoljno da ti da Vid, ali ne dovoljno da se toliko razboliš. Sada imaš to pravo; stigla si do stepena kada se pokornost može umanjiti po tvojoj proceni."

Te reči su zbog nečeg počele da odjekuju u Morganinom umu: pokornost se može umanjiti po tvojoj proceni, pokornost se može umanjiti po tvojoj proceni. Još sam bolesna od toga što su mi dali, pomislila je i odmahнула glavom, nestrpljivo, kako bi oterala zvuk i slušala dalje Vivijen.

"Koliko si razumela od Raveninog proročanstva?"

"Vrlo malo", priznala je Morgana. "Bilo mi je veoma tajanstveno. Nisam sigurna ni zašto sam bila tamo."

"Delom", rekla je Vivijen, "da bi joj predala svoju snagu; ona nije snažna. Još je vezana za postelju, i brinem se za nju. Ona zna koliko trave sme da uzme, ali čak i to malo je, izgleda, bilo previše; povraćala je krv i još krvari. Ali neće umreti."

Morgana je pružila ruku da se osloni; osećala se prazna, i opet ju je zahvatio talas mučnine, učinivši je bledom i ošamućenom. Bez reči je ustala, oteturala se napolje i počela da povraća, izbacivši hleb i mleko koje je jutros pojela. Čula je Vivijen kako je poziva po imenu, i kada se pribrala i uspravila, držeći se za dovratnik i tresući se, prišla

joj je mlada sveštenica da joj krpom obriše lice; tkanina je bila vlažna i blago je mirisala na slatko bilje. Vivijen joj je pomogla da uđe i pružila joj malu posudu.

"Polako ispij", rekla je.

Opeklo joj je jezik i na trenutak je pojačalo mučninu - bilo je to neko žestoko piće severnih Plemena, zvali su ga voda života. Okusila ga je samo jednom ili dva puta. Ali kad je ispila, osćala je snažnu toplotu kako joj se širi iz praznog stomaka, i posle nekoliko minuta bilo joj je bolje, bila je mirnija, gotovo opijena.

"Još malo", rekla je Vivijen. "Od toga će ti ojačati srce. A sad, je li ti bolje?"

Morgana je klimnula glavom. "Hvala."

"Večeras ćeš moći da jedeš", rekla je Vivijen, i Morgani se u tom neobičnom stanju učinilo da je to naređenje, kao da Vivijen može narediti i njenom želucu da se pristojno ponaša. "Dobro. Hajde da popričamo o Raveninom proročanstvu. U drevna vremena, davno pre nego što su mudrost i vera druida stigli ovamo iz potopljenih hramova zapadnog kontinenta, vilinski narod - od koga potičemo i ti i ja - živeo je ovde, na obalama unutrašnjeg mora, i pre nego što su naučili da seju ječam i žanju ga, živeli su, sakupljajući voće i loveći jelene. A u ta vremena nisu imali kralja, nego samo kraljicu koja im je bila mati, mada nisu naučili da je smatraju za Boginju. A pošto su živeli od lova, njihove kraljice i sveštenice naučile su da im dozivaju jelene i da mole njihove duhove da im se žrtvuju i umru radi opstanka Plemena. Ali žrtva zahteva žrtvu - jelen je umirao za Pleme, i neko iz Plemena morao je zauzvrat da umre, ili makar da rizikuje kako bi jeleni, ako požele, mogli da uzmu njegov život u zamenu za svoj. Tako je održavana ravnoteža. Da li me razumeš, mila moja?"

Morgana je čula neobično tepanje, i nejasno se upitala, onako bolesna i poluopijena: Da li to znači da ću ja biti žrtva? Je li moj život odabran za Pleme?

Nije važno. Ja sam predata Boginji na život i smrt.

"Razumem, Majko. Bar mislim da razumem."

"Zato je Majka Plemena svake godine birala sebi para. I pošto se on složio da da svoj život radi Plemena, Pleme mu je davalo deo

svog života. Čak i ako su mala deca na majčinim grudima gladovala, on je uvek imao svega u izobilju i mogao je da legne sa svakom ženom Plemena ako poželi, kako bi on, najbolji i najsnažniji, mogao da im usadi decu. Osim toga, Majka Plemena je često već prošla godine rađanja, i stoga je on morao da odabere mlade devojkice, a nijedan muškarac u Plemenu nije se smeo buniti zbog njegovog izbora. A potom, kad bi prošla godina - otprilike u ovo doba - on bi stavio jelenje rogove i ogrnuo neuštavljenu jelensku kožu, kako bi jeleni mislili da je jedan od njih, i trčao bi sa krdom dok je Majka Lovac bacala na njih čini. Ali do tog časa krdo bi odabralo svog kralja, i ponekad bi taj kralj nanjušio stranca i okomio se na njega. I tada je Rogati umirao."

Morgana je opet osetila jezu kao i na Toru, kad se taj obred odigravao pred njenim očima. Godišnji kralj će umreti kako bi njegov narod živeo. Da li je bilje još delovalo na njen um, kad sve tako jasno vidi?

"Pa, vreme je proteklo, Morgana", tiho je nastavila Vivijen, "i sada nam ti stari obredi više nisu potrebni, jer ječam raste i žrtve su bez krvi. Samo u vremenima velike opasnosti Plemena zahtevaju takvog vođu. A Ravena je predvidela da je ovo vreme takve opasnosti. I stoga će se opet održati svečanost čoveka koji trči sa jelenima, rizikujući smrt za dobro svog naroda.

Jesi li me čula kako pričam o Velikom Braku?"

Morgana je klimnula glavom; tako je rođen Lanselet.

"Plemena vilinskog naroda, i sva plemena sa severa, dobili su velikog vođu, i odabrani će biti iskušani drevnim obredom. Ako preživi iskušavanje - što će, do izvesne mere, zavisiti od snage kojom Devica Lovac može da začara jelene - postaće Rogati, Kralj jelen, par Device Lovca, krunisan rogovima boga. Morgana, pre mnogo godina rekla sam ti da tvoje devičanstvo pripada Boginji. Sada ga ona zahteva na žrtvu Rogatom Bogu. Ti ćeš biti Devica Lovac i nevesta Rogatom Bogu. Ti si odabrana za tu službu."

U sobi je sve bilo mirno, kao onda kad su stajale u središtu kamenog prstena tokom obreda. Morgana se nije usuđivala da prekine ćutanje. Konačno, znajući da Vivijen čeka nekakvu reč pristanka - kako su glasile one davne reči: To je pretežak teret da bi

se nosio bez pristanka - pognula je glavu.

"Moje telo i moja duša pripadaju njoj, da čini sa njima šta joj je volja", šapnula je. "A tvoja volja je njena volja, Majko. Neka bude tako."

15.

Otkako je došla ovamo, Morgana je izbivala iz Avalona svega dva-tri puta, i to samo radi kratkih putovanja u male zemlje na ivicama Letnjeg mora, kako bi upoznala okolna mesta koja su sadržala, uprkos zanemarenosti, ranije stare moći.

Vreme i mesto sada nisu bili njena briga. Odvedena je sa Ostrva u zoru, u tišini, ogrnuta plaštom i velom kako nijedno neupućeno oko ne bi videlo namenjenu, a nosili su je u zatvorenoj nosiljci kako joj ni sunce ne bi palo na lice. Za manje od dana putovanja od Svetog ostrva potpuno je izgubila pojam o vremenu, prostoru i pravcu, udubljena u meditaciju, nejasno svesna početka magijskog zanosa. Nekada se borila da nadvlada začetak ekstaze. Sada ga je jedva dočekala, potpuno otvarajući um Boginji, pozivajući je da je obuzme, kao oruđe, da joj uzme telo i dušu, kako bi u svemu mogla da se ponaša kao sama Boginja.

Veče; mesec je bio gotovo pun kada je provirio kroz zavese nosiljke. Kada su trkači stali, osetila je kako je zapljuskuje hladnim svetlom, nalik na poljubac Boginje, i osetila je vrtoglavicu početka ekstaze. Nije znala gde se nalazi i nije joj bilo važno. Išla je tamo kuda je nose, pasivna, slepa, u zanosu, znajući samo da ide u susret svojoj sudbini.

Nalazila se unutar kuće, gde su je predali u ruke nepoznatoj ženi, koja joj je donela hleba i meda, što Morgana nije ni okusila - neće prekinuti post pre obrednog obroka - kao i vodu, koju je žudno ispila. Bio je tu i krevet, tako postavljen da ga mesec osvetljava; nepoznata žena pošla je da zatvori drvene kapke, ali Morgana ju je zaustavila zapovedničkim pokretom. Veći deo noći ležala je u zanosu, osećajući mesečinu kao vidljivi dodir. Konačno je zaspala, ali nemirno, tonući u san i budeći se kao nesiguran putnik, a u umu su joj sjaktale neobične slike - njena majka, pognuta nad plavom kosom uljeza Gvideona, sa belim grudima i bakarnom kosom nekako zabranjenim umesto punim dobrodošlice; Vivijen, samo što je nekako Morgana bila žrtvena životinja, a Gospa od Avalona ju je vodila nekuda vezanu užetom, i čula je sebe kako nadureno govori:

ne moraš da cimaš, idem; Ravena, kako bezvučno vrišti. Ogromna rogata prilika, pola čovek, pola životinja, naglo je sklonila zavesu i stupila u njenu sobu - probudila se i napola sela, ali nije bilo nikoga, samo mesečina, i nepoznata žena koja je tiho spavala kraj nje. Brzo je ponovo legla i zaspala, ovog puta duboko i bez snova.

Probudili su je oko sat pre zore. Sada, za razliku od zanosa prethodnog dana, bila je potpuno budna i oštro svesna svega - hladnog, svežeg vazduha, ružičaste izmaglice tamo gde će sunce uskoro izaći, snažnog mirisa sitnih, tamnoputih žena u odeći od loše štavljene kože. Sve je bilo oštro ocrtano i blistavo obojeno, kao da je sve upravo izišlo ispod ruku Boginje. Tamne žene šaputale su među sobom, ne želeći da uznemire sveštenicu što stiže izdaleka; čula ih je, ali je razumela tek poneku reč njihovog jezika.

Posle nekog vremena, najstarija od njih - ona koja ju je sinoć dočekala i uvela unutra - prišla je Morgani i donela joj svežu vodu. Morgana se zahvalila naklonom, što je pozdrav sveštenice sveštenici, a onda se upitala zašto je to učinila. Žena je bila stara; njena kosa, dugačka, zamršena i prihvaćena koštanom ukosnicom, bila je gotovo potpuno seda, a na tamnoj koži imala je izbledele plave mrlje. Odeća joj je bila od jednako loše uštavljene kože kao i kod ostalih, ali preko nje nosila je plašt od jelenjeg krzna, prošaran magijskim simbolima; oko vrata je imala dve ogrlice, jednu od divnih zrna ćilibara - ni Vivijen nije imala lepšu - a drugu od naizmenično nanizanih komadića roga i zlatnih pločica. Držala se dostojanstveno kao sama Vivijen, i Morgana je znala da je ovo Majka plemena i sveštenica svog naroda.

Žena je svojim rukama počela da priprema Morganu za obred. Svukla ju je i obojila joj tabane i dlanove u plavo, i obnovila joj polumesec na čelu; na grudima i trbuhu iscrtala joj je pun mesec, nad tamnim trouglom između nogu ucrtala joj je tamni mesec. Nakratko, gotovo površno, rastavila je devojci noge i opipala je; Morgana, nimalo postićena, znala je čemu to. Za ovaj obred sveštenica mora biti devica. No, plemenska sveštenica joj neće naći manu; Morgana je bila nedirnuta, ali osetila je iznenadan poluprijatan nalet straha, a istog trenutka postala je svesna da je užasno gladna. Pa, naučila je da zanemari glad, i posle nekog vremena glad ju je

napustila.

Sunce je upavo izlazilo kad su je izveli napolje, ogrnutu plaštom istim kao staričin, sa magijskim simbolima - mesecom i jelenjim rogovima. Bila je svesna krutosti sveže obojenog tela, a nešto duboko u njoj, vrlo daleko, iznenađeno se i na trenutak prezrivo zagledalo u te simbole misterija starijih od druidske mudrosti kojoj je bila tako pažljivo naučena. To je trajalo samo trenutak i smesta je nestalo; verovanja neznano drevnih pokolenja dala su ovom obredu svoje moći i svetost. Videla je iza sebe okruglu kamenu kuću; preko puta nje nalazila se druga, iz koje su upravo izvodili mladića. Nije ga jasno videla; suce na izlasku sijalo joj je u oči, i mogla je da razabere samo da je visok, plavokos i snažno građen. Znači da nije iz njihovog naroda? Ali to se nje nije ticalo. Muškarci iz plemena - naročito starci, sa čvornovatim mišićima kovača, crni kao metal koji su kovali - bojili su mladićevo telo od glave do pete plavim biljem, ogrnuvši ga plaštom od neštavljenih koža i premazujući ga jelenjom mašću. Na glavu su mu pričvrstili rogove; na tiho izgovoreno naređenje, on je mahnuo glavom kako bi proverio da mu neće spasti, ma kakav pokret načinio. Morgana je posmatrala ponosni pokret te mlade glave i iznenada je osetila kako joj telo zapljuskuje talas svesti, da joj obuzima butine i sliva se u tajne delove njenog tela.

Ovo je Rogati, ovo je Bog, ovo je parnjak Device Lovca...

Upleli su joj u kosu nisku purpurnih bobica i krunisali je prvim prolećnim cvećem. Dragocena ogrlica od zlata i kostiju skinuta je sa puno poštovanja sa vrata Majke plemena i postavljena oko njenog; osetila je njenu težinu kao težinu same magije. Oči su joj bile zaslepljene suncem na izlasku. Stavili su joj nešto u ruku - bubanj, napetu kožu razapetu preko drvenog rama. Kao da dopire ko zna otkud, čula je svoju ruku kako ga gladi.

Stajali su na padini, gledajući u dolinu prekrivenu gustom šumom, praznom i nemom, ali mogla je da oseti život u njoj - jelene kako se tiho kreću, vitkih nogu, životinje kako se penju po drveću, ptice kako se gnezde i lepršaju, pune života prve plime punog meseca proleća. Osvrnula se na trenutak i pogledala padinu iza sebe. Nad njima, ocrtana belom kredom, nalazila se ogromna prilika, nije znala da li

muškarca ili životinje, jer oči su joj bile zaslepljene; je li to bio jelen u trku, ili muškarac u hodu, ili falus, uspravan i takođe pun prolećne plime?

Nije videla mladića kraj sebe, osećala je samo život u njemu. Čitavu padinu prekrilo je ozbiljno ćutanje puno iščekivanja. Vreme je nestalo, sve je bilo prozirno, nešto u čemu se kretala, kupala, slobodno koračala. Bujanj je ponovo bio u rukama stare sveštenice, ali nije se sećala kad joj ga je predala. Oči su joj bile zaslepljene suncem i osećala je glavu Boga među dlanovima, koji ju je blagosiljao. Nešto na tom licu... pa naravno: pre nego što su se bregovi podigli, poznavala je to lice, tog muškarca, svog para, od pre početka sveta... nije čula svoje obredne reči, samo je osećala snagu u njima: Pođi i pokori... trči sa jelenima... brz i snažan kao prolećne plime... neka su zauvek blagoslovene noge koje su te ovamo donele... Nije bila svesna reči, samo moći, svojih ruku u blagoslovu, sile koja joj je tekla iz tela, kroz telo, kao što je sila samog sunca tekla kroz nju i kroz muškarca pred njom. Sada je moć zime slomljena i novi život proleća ići će sa tobom i odvešće te do pobede... život Boginje, život sveta, krv zemlje naše Majke, prolivena za naš narod...

Podigla je ruke, bacajući blagoslov na šumu, na zemlju, osećajući nalet moći kako joj teče kroz šake kao vidljivo svetlo. Mladićevo telo blistalo je kao i njeno pod sunčevom svetlošću; niko oko njih nije se usudio da progovori sve dok, naglo privukavši ruke, nije osetila talas moći kako ih sve zahvata, oslobađajući napev koji se podigao svuda unaokolo. Nije čula reči, samo tutnjavu moći u njima:

Život narasta u proleće, jeleni trče u šumi, i naš život trči sa njima. Kralj Jelen sveta će ih dovesti, Kralj Jelen, Rogati koga je blagosloвила Majka pobeđiće...

Stigla je do poslednjeg čvora napetosti, tetiva luka napeta strelom snage koja će je odaslati. Dodirnula je Rogatog, oslobađajući moć, i dok ih je sve prožimala, pošli su, trčeći kao vetar niz padinu, jureći kao da ih nose prolećne plime. Iza njih, sluteći da je moć napušta, Morgana se sklupčala i legla na zemlju, osećajući njenu hladnu vlagu kako joj prožima telo. Ali nije bila svesna toga, bila je obuzeta Vidom.

Ležala je gotovo beživotno, ali deo nje pošao je sa njima, trčeći uz njih, jureći niz padinu, trkajući se sa muškarcima iz plemena, za petama Rogatom. Lajavi uzvici, kao da su psi, vili su se nad njima, i nešto u njoj znalo je da to uzvikuju žene, ubrzavajući trk.

Sunce je odskočilo, veliki Točak Života koji se okreće na nebesima, neuspešno hitajući za njenim božanskim parnjakom, Tamnim Sinom...

Život zemlje, tutnjeće plime proleća, zapljuskivali su i odjekivali u srcima trkača. Potom, kao mir koji sledi za talasom, sa osunčane padine nad njima sklopila se tama šume i progutala ih, i brzo su sa trka prešli na bešuman korak, oponašajući pažljive korake jelena; i bili su jeleni, prateći rogove svog Rogatog, noseći ogrtače koji će opčarati jelene, ogrlice koje simbolišu beskrajn lanac života, život, jelo, teret i smrt kako bi se nahranila deca Majke.

...čuvaj svoju decu, Majko, tvoj Kralj Jelen mora umreti kako bi nahranio život njenog Tamnog Sina...

Tama, unutrašnji život šume, sklopila se oko njih; tišina, tišina jelena... Morgana, sada svesna šume i jelena u svom srcu bacila je svoje moći i svoj blagoslov kroz šumu i preko nje. Deo nje ležao je na osunčanoj padini, u zanosu, iscrpljen, puštajući da je život sunca zapljuskuje, njeno telo i krv i unutrašnje biće, a deo nje trčao je s jelenima i muškarcima dok nisu svi postali jedno... stopili se u jedno... plime života bili su tihi jeleni u gustišu, male srne, vitke i spretno, život je kipteo u njima baš kao što je kipteo u njenom telu, plime života u muškarcima, koji su nemo i napeto stupali kroz senke... ..

Negde u šumi osetila je Kralja Jelena kako podiže glavu, njušeći vazduh, svestan mirisa neprijatelja, jednog od svoje vrste, jednog iz tuđinskog plemena života... nije znala je li blagosiljala četvoronogog Kralja Jelena ili dvonogog, bili su jedno u životu Majke Zemlje, i njihova sudbina počivala je u rukama Boginje. Rogovlje je odgovorilo na njihanje rogovlja, njuškanje je upijalo mirise šume, tragajući za tuđincem, za plenom, za grabljivcem, za suparnikom tamo gde ga nije moglo biti.

Ah, Boginjo... pošli su, probijali su se kroz grmlje, ljudi za njim bili su još tiši, trčali su, trčali... trči dok ti srce tuče kao da će pući u

grudima, trči dok ti život u telu ne preplavi sve znanje i misli, trči, tražeći i krijući se, trči sa jelenima koji beže i ljudima koji gone, trči sa kovitlacem života velikog sunca i plimom proleća, trči sa tokom života ...

Nepokretno ležeći, lica zagnjurenog u zemlju, sa sunčevom toplotom u leđima, vreme se naizmenično vuklo i letelo, Morgana je počela da vidi - i nekako izdaleka joj se činilo da je sve ovo već videla, u viziji, nekada, negde, vrlo davno - visokog, žilavog mladića, kako steže nož, kako pada, pada među jelenima, među razmahnutim kopitama - znala je da je glasno vrisnula i istovremeno je znala da je njen vrisak odjeknuo svuda, pa je čak i Kralj Jelen zastao usred juriša, uplašen, kad ga je čuo. U tom času sve se zaustavilo, i u tom strašnom trenutku ćutanja videla je da se mladić nekako uspravio, dahćući, da je jurnuo pognute glave, zamahujući rogovljem, jurišajući glavom napred, da se njiše i upire, rvući se sa jelenom, svojim snažnim šakama i mladim telom... nož je blesnuo naviše; krv je linula na zemlju, i on je krvario, Rogati, krv na njegovim rukama, krv iz duboke posekotine na boku, krv kako lije na zemlju, žrtva prolivena Majci kako bi se život hranio njenom krvlju... a onda je krv Kralja Jelena potekla preko njega u bujici kad je nož našao srce, i ljudi oko njega su jurnuli sa kopljima...

Videla je kako ga donose nazad, prekrivenog krvlju njegovog blizanca i suparnika, Kralja Jelena. Svuda unaokolo muvali su se mali, tamnopusi ljudi, prebacujući mu preko ramena toplu, sirovu kožu. Vraćali su se u trijumfu, vatre su buknule u sve gušćoj tami, i kada su žene podigle Morganu, videla je, bez čuđenja, da sunce zalazi, i zeteturala se, kao da je i ona čitavog dana trčala sa lovcima na jelene.

Ponovo su je krunisali trijumfalnim purpurom. Doneli su pred nju Rogatog, koji je krvario, i blagoslovila ga je i označila mu čelo krvlju jelena. Doneli su glavu sa rogovljem koje će oboriti narednog Kralja Jelena; rogovlje koje je nosio Rogati, izlomljeno, bačeno je u vatru. Uskoro se osetio miris pečenog mesa i ona se upitala je li to meso muškarca ili jelena...

Postavili su ih da sede jedno uz drugo, i prve zalogaje doneli su njima, još pune krvi i masnih sokova. Morgana je osećala da joj se

vrti u glavi, bogati ukus mesa nadjačao ju je posle dugog posta; za časak se pobojala da će joj opet pozliti. On je kraj nje gladno jeo, i u svetlosti vatre primetila je da ima lepe, snažne šake... žmirnula je, setivši se u trenutku udvojenog vida da su se oko tih ruku uvijale zmije, a onda su opet nestale. Svuda oko njih muškarci i žene iz Plemena učestovali su u obrednoj gozbi, pevajući trijumfalni napev na starom jeziku koji je Morgana samo napola razumela:

On je likovao, on je ubio...
krv naše Majke prolivena je na zemlju...
krv Boga prolivena je na zemlju...
i on će ustati i vladati zauvek...
on je likovao, likovaće zauvek, sve do kraja sveta...

Stara sveštenica, koja ju je tog jutra oslikala i opremila, podigla joj je do usana srebrnu posudu; osetila je kako joj žestoko piće pali grlo i žari je čitavim putem naniže. Vatra, sa snažnim ukusom meda u pozadini. Već je bila pijana od krvi u mesu - u proteklih sedam godina svega nekoliko puta je okusila meso. U glavi joj se vrtelo dok su je odvodili, svlačili i ponovo joj ukrašavali nago telo bojom i vencima, bojeći joj bradavice i čelo krvlju ubijenog jelena.

Boginja prima svog para i ponovo će ga ubiti na kraju vremena, rodiće svog Tamnog Sina koji će ubiti Kralja Jelena...

Devojčica, obojena u plavo od glave do pete, sa širokom posudom u rukama, trčala je preko uzoranih polja, rasipajući tamne kapi u trku, i Morgana je čula snažan uzvik koji se uzdizao iza nje.

"Polja su blagoslovena; daj nam hranu, o Majko naša!"

Na trenutak, nešto duboko u Morgani, ošamućeno i pijano i samo napola prisutno u njoj, hladno je primetilo kako mora da je poludela; ona, civilizovana i obrazovana žena, kneginja, sveštenica i pripadnica kraljevske loze Avalona, koju su obučili druidi, čuči ovde obojena kao divljak i zaudarajući na sveže prolivenu krv, i trpi ovo varvarsko paradiranje...

...a onda je sve opet nestalo, i puni mesec, ozbiljan i ponosan, podigao se iznad oblaka koji su ga zaklanjali od vida. Naga i okupana mesečinom, Morgana je osetila svetlost Boginje kako pada

preko nje, kroz nju... više nije bila Morgana, bila je bezimena, sveštenica, devica i majka... ovenčali su je oko slabina vencem od purpurnih bobica; gruba simbolika ispunila ju je iznenadnim strahom, i osetila je punu težinu devičanstva kako se uliva u nju i preplavljuje je kao prolećna plima. Buktinja joj je plamtela u oči dok su je vodili u tamu, u odjeke tišine iznad i pozadi, u pećinu. Svuda oko sebe, po zidovima, videla je svete simbole, oslikane na početku vremena, jelena i rogovlje, muškarca sa rogovima na čelu, nabrekli stomak i pune grudi One Koja Daje Život...

Sveštenica je položila Morganu na ležaj od jelenjih koža. Na trenutak joj je bilo hladno i uplašila se, zadrhtavši, a staričino čelo naboralo se od saosećanja; privukla je Morganu u naurčje i poljubila je u usta, a Morgana se na trenutak privila uz staricu, grleći je u iznenadnom užasu, kao da je njeno naurčje zapravo majčino... a onda se žena nasmešila, ponovo je poljubila, dodirnula joj grudi pokretom blagosiljanja i otišla.

Ležala je tako, osećajući život zemlje oko sebe; kao da se širila, ispunivši pećinu, mali grubi crteži bili su joj oslikani na grudima i trbuhu, a nad njom se nalazila ogromna prilika od krede, muškarac ili jelen, u trku sa podignutim penisom... nevidljivi mesec spolja zapljuskivao joj je telo svetlošću dok se Boginja javljala u njoj, u telu i u duši. Protegla je ruke i znala je da se na njeno naređenje, van pećine, pod svetlom plodonosnih vatri, spajaju muškarci i žene, privučeni jedni drugima pulsiranjem života. Malu, u plavo obojenu devojku, koja je raznosila poljima oplođujuću krv, zgrabio je mišićavi stari lovac, i Morgana ju je videla kako se nakratko otima i uzvikuje, kako nestaje pod njegovim telom, šireći noge pred nepopustljivom silom prirode u njima. Videla je bez vida, očiju sklopljenih zbog sjaja baklje, čujući samo uzvike.

Sada se on nalazio na ulazu u pećinu, bez rogovlja na čelu, umrljane kose, tela obojenog u plavo i umrljanog krvlju, sa belom kožom nalik na kredu kojom je bila nacrtana ogromna prilika iznad pećine... Rogati, njen par. I on se nesigurno kretao, nag, osim venca oko slabina nalik na njen, i videla je uspravni život kako buja u njemu, kao na onoj prilici od krede. Kleknuo je kraj nje, i kraj baklje, ošamućen, i sad je videla da je tek nešto stariji od dečaka, da ne

pripada malom, tamnoputom narodu, nego je visok i plavokos... Zašto su izabrali kralja koji nije od njihovog naroda? Pomisao joj je proletela kroz um kao zrak mesečine i nestala; više nije razmišljala.

Sada je trenutak da Boginja dočeka Rogatog dobrodošlicom - klečao je na ivici ležaja od kože, njišući se i žmirkajući pod svetlošću baklje. Pružila je ruke ka njemu, stegla ga za mišice, povukla ga na sebe, osećajući meku toplotu i težinu njegovog tela. Morala je da ga vodi. Ja sam Velika Majka koja zna sve stvari, koja je devica i majka i žena-mudrac, koja vodi devicu i njenog para... ošamućena, užasnuta, oduševljena, samo napola prisebna, osetila je silu života kako ih oboje obuzima, krećući njeno telo bez učešća volje, krećući i njega, vodeći ga da snažno prodre u nju, i oboje su počeli da se kreću ne znajući kakva ih je sila zahvatila. Čula je svoj krik kao iz velike daljine, čula je njegov glas, visok i drhtav u tišini, ne znajući da je i jedno od njih uzviknulo tog časa. Baklja je dogorela i ugasila se, a kad ih je obavila tama, sva divlja snaga njegove mladosti planula je i slila joj se u matericu.

Jeknuo je i pao preko nje, beživotan osim što je promuklo dahtao. Malo ga je odigla, njišući ga u naručju, grleći ga sa umornom toplinom. Osetila je da joj je poljubio grudi. Potom se polako, umorno, njegovo dahtanje svelo na obično disanje, i ubrzo je shvatila da joj je zaspao u naručju. Poljubila ga je u kosu i obraz sa divljom nežnoću, a onda je i sama zaspala.

Kada se probudila, noć je već odmakla; mesečina je prodrila u pećinu. Bila je užasno umorna, čitavo telo ju je bolelo, i posegnula je između nogu i utvrdila da krvari. Zabacila je vlažnu kosu i pod mesečinom pogledala ispruženo beloputo telo koje je kraj nje još spavalo premorenim snom. Bio je visok, snažan i divan, mada pod mesečinom nije mogla da mu razabere lice, a magijski Vid ju je napustio; sada je imala samo mesečevu svetlost i sjaj, a ne ubedljivo lice Boginje. Ponovo je bila Morgana, a ne senka Velike Majke; bila je ponovo ono što jeste, potpuno svesna onoga što se dešavalo.

Na trenutak je pomislila na Lanseleta, koga je volela i kome je čeznula da pruži ovaj dar. Sada je došao on, ne ljubavnik nego stranac bez lica... ne, ne sme tako da razmišlja. Ona nije žena nego sveštenica, i dala je snagu svog devičanstva Rogatom, kao što joj je

bilo određeno za sudbinu pre nego što su položeni temelji sveta. Prihvatila je svoju sudbinu onako kako mora jedna sveštenica Avalona i osećala je da se protekle noći desilo nešto užasno važno.

Bilo joj je hladno, pa je legla, pokrivši se jelenskom kožom. Malo je nabrala nos od njenog zadaha; bili su je natrljali slatkim travama, pa barem nema buva u njoj. Vešta u procenjivanju plime, pretpostavila je da je ostao još jedan sat do svitanja. Mladić kraj nje je osetio njeno meškoljenje i sanjivo je seo.

"Gde smo to?" upitao je. "Ah, da, sećam se. U pećini. Pa, već je skoro svanulo." Nasmehio se i pružio ruke ka njoj; pustila ga je da je povuče k sebi i da je poljubi, grleći je snažnim rukama. "Noćas si bila Boginja", promrmljao je, "ali sad kad sam budan, vidim da si žena."

Tiho se nasmejala. "A ti nisi Bog, nego muškarac?"

"Mislim da mi je dosta da budem Bog, a osim toga, čini mi se da je to suviše uobraženo za čoveka od krvi i mesa", rekao je. "Sasvim mi odgovara da budem samo čovek."

"Možda postoji vreme kada treba biti Bog i Boginja, i vreme kada treba biti od krvi i mesa", rekla je ona.

"Sinoć sam te se bojao", priznao je. "Mislio sam da si Boginja, veća od života... a zapravo si tako sićušna!" Iznenada je zažmirkao. "Pa, ti govoriš mojim jezikom. Nisam primetio - ti, znači, nisi iz ovog plemena?"

"Ja sam sveštenica sa Svetog ostrva."

"A sveštenica je žena", rekao je, nežno joj gladeći grudi koje su se naglo probudile od njegovog dodira. "Misliš li da će se Boginja naljutiti na mene ako mi se žena više dopada?"

Nasmejala se. "Boginja je mudra i razume se u muškarce."

"A njena sveštenica?"

Odjednom se postidela. "Ne... nisam bila sa muškarcem pre ovoga", rekla je, "a i to nisam bila ja, nego Boginja..."

Privukao ju je još bliže. "Pošto su Bog i Boginja upoznali zadovoljstvo, zar ne bi trebalo to da učine i muškarac i žena?" Ruke su mu postale smelije, i povukao ju je na sebe. "To mi se čini sasvim prikladno", odgovorila je.

Ovog puta mogla je da uživa pri punoj svesti, u mekoći i čvrstini, u snažnim, mladim rukama i neobičnoj nežnosti ispod grubog

pristupa. Oduševljeno se smejala neočekivanom zadovoljstvu, potpuno mu se otvorivši, osećajući njegovo uživanje kao svoje. Nikada u životu nije bila toliko srećna. Iscrpljeni, legli su prepletenih udova, blaženo i umorno milujući jedno drugo.

Konačno, kad je svetlo postalo primetno, on je uzdahnuo.

"Uskoro će doći po mene", rekao je, "i čeka me još mnogo čega - odvešće me nekuda da mi daju mač i još mnogo šta." Seo je i nasmešio joj se. "A voleo bih da se operem, i da obučem odeždu dostojnu civilizovanog čoveka, i da se oslobodim sve ove krvi i plave boje... kako sve prolazi! Sinoć nisam ni znao da sam sav umazan krvlju - vidi, i ti si zamazana jelenjom krvlju tamo gde sam ležao na tebi..."

"Mislim da će uskoro doći i po mene, pa će me okupati i dati mi čistu odeću", rekla je, "a to važi i za tebe, u nekom potoku."

On je uzdahnuo sa blagom, dečaćkom setom. Glas mu je podrhtavao, nesigurni bariton; kako može biti tako mlad, taj mladi div koji se borio sa Kraljem Jelenom i ubio ga običnim nožem?

"Pretpostavljam da se više nikada nećemo sresti", rekao je, "jer ti si sveštenica i posvećena si Boginji. Ali hoću da ti kažem nešto..." sagnuo se da je poljubi između grudi. "Ti si mi bila prva. Bez obzira na to koliko žena budem imao, čitavog života ću te se sećati i voleću te i blagosiljaću te. Obećavam ti."

Niz obraz mu je skliznula suza. Morgana je posegnula za uglom odeće i nežno je obrisala, privivši mu glavu na grudi.

Na taj pokret on kao da je prestao da diše.

"Tvoj glas", šapnuo je, "I to što si upravo učinila - zašto mi se čini da te poznajem? Je li to zato što si Boginja, a u njoj su sve žene jedno? Ne..." Ukočio se, ustao, obuhvatio joj lice dlanovima. Pod sve jačim svetlom videla je kako se dečaćko lice menja u lice muškarca. Još samo napola svesna zašto joj se činilo da ga poznaje, začula je njegov promukli uzvik. "Morgana! Ti si Morgana! Morgana, moja sestra! Oh, Bože, Device Marijo, šta smo to učinili?"

Polako je pokrila oči dlanovima. "Moj brat", šapnula je. "Ah, Boginjo! Brat! Gvideon..."

"Artur", promrmljao je on.

Čvrsto ga je zagrla, i on je gotovo odmah zajecao, još je grleći.

"Nikakvo čudo što mi se činilo da te poznajem od pre nego što je svet stvoren", plakao je. "Oduvek sam te voleo, a ovo... oh, Bože, šta smo to učinili..."

"Nemoj plakati", bespomoćno je rekla, "nemoj plakati. Mi smo u rukama one koja nas je dovela ovamo. Nije važno. Ovde nismo brat i sestra, nego muškarac i žena pred Boginjom i ništa više."

I nikad te više neću upoznati. Brate moj, dete moje, ti koji si mi kao malo dete ležao na grudima. Morgana, Morgana, rekla sam ti da paziš na bebu, i otišla je i ostavila nas, a on mi je plakao u naručju dok nije zaspao. A ja nisam znala.

"U redu je", ponovo je rekla, njišući ga, "ne plači, brate moj, voljeni, mali moj, ne plači, u redu je."

Ali, dok ga je tešila, obuzimalo ju je očajanje.

Zašto si nam to učinila? Velika Majko, Gospo, zašto?

I nije znala obraća li se Vivijeni ili Boginji.

16.

Čitavim putem do Avalona Morgana je sedela u svojoj nosiljci, bolne glave, i to pitanje joj je odjekivalo u umu: Zašto? Bila je iscrpljena posle tri dana posta i dugog dana obreda. Nejasno je bila svesna da je noćasnja gozba i vođenje ljubavi trebalo da oslobode tu silu, i da su to i učinili, vraćajući je u normalno stanje, osim jutrošnjeg šoka.

Dovoljno je poznavala sebe da bi znala da će, kada šok i iscrpljenost prođu, za njima uslediti gnev, i želela je da stigne do Vivijen pre nego što gnev pokulja, dok još bude mogla da održi nešto makar nalik smirenosti.

Ovog puta išli su preko Jezera i dozvolili su joj, na njen vatreni zahtev, da deo puta prevali pešice; više nije bila obredno zaklonjena Devica za svetkovinu, nego samo jedna od sveštenica sa Jezera. Dok su klizili barkom preko Jezera, zatražili su od nje da prizove maglu kako bi otvorila kapiju ka Avalonu; ustala je i obavila to gotovo bez razmišljanja, toliko je prihvatila tu Misteriju kao deo svog života.

No, dok je podizala ruke u prizivanju, obuzeo ju je nagli, parališući trenutak sumnje. Promena u njoj činila joj se tako velika; je li zadržala snagu potrebnu za otvaranje kapije? Ta pobuna bila je tako snažna da je na trenutak oklevala, a veslači su je pogledali sa učtivom zabrinutošću. Osećala je da je njihovi pogledi peku, i u trenutku dubokog srama učinilo joj se da je ono što joj se noćas desilo ostavilo na njenom licu trag jezikom požude. Zvuk crkvenih zvona blago se pronosio preko Jezera, i Morgana se iznenada vratila u detinjstvo i čula je oca Kolumbu kako gorljivo govori o čednosti kao najbližem putu ka Mariji, Majci Božjoj, koja je čudom rodila svog Sina bez i trenutka ovozemaljskog greha. Čak i u ono vreme Morgana je pomislila: Kakva je to glupost, kako žena da začne dete, a da nije upoznala muškarca? Ali na zvuk crkvenih zvona kao da se nešto u njoj zdrobilo i povuklo, i osetila je kako joj niz lice klize suze.

"Gospo, jeste li bolesni?"

Odmahnula je glavom i čvrsto odgovorila: "Ne, samo sam na trenutak osetila slabost." Duboko je uzdahnula. Artur nije bio u

čamcu - ne, pa naravno, njega je Merlin odveo na Skriveni Put. Boginja je Jedna - Devica Marija, Velika Majka, Devica Lovac... i ja imam udela u Njenoj veličini. Ponovo je podigla ruke, brzo navlačeći zavesu magle kroz koju će stići do Avalona.

Noć se spuštala, ali, mada je Morgana bila umorna i gladna, smesta je otišla do Gospine kuće. No, na vratima, kad je htela da uđe, zaustavila ju je sveštenica.

"Gospa sada nikoga ne može da primi."

"Glupost", rekla je Morgana, osećajući začetak besa kako se probija kroz prijatnu neosetljivost i nadajući se da će tako ostati dok se ne suoči sa Vivijen. "Ja sam joj rođaka; pitaj je mogu li da uđem."

Sveštenica je ušla i brzo se vratila. "Gospa kaže: Reci Morgani da odmah ide u Kuću Devojaka, a ja ću razgovarati sa njom kada dođe pravi čas."

Morganin gnev na trenutak je toliko buknuo da je umalo odgurnula ženu u stranu i silom upala u Vivijeninu kuću. No, ipak se uzdržala. Nije znala kakva bi kazna snašla sveštenicu koja prekrši zavet poslušnosti, ali uprkos naraslom gnevu, neki tih, hladan i racionalan glas rekao joj je da to ni ne želi da otkrije na ovaj način. Duboko je uzdahnula, pribrala se koliko da postavi na lice izraz smirenosti dostojan sveštenice, poslušno se naklonila i udaljila se. Suze koje je uspela da savlada kad je čula crkvena zvona nad Jezerom počele su da se probijaju, i na trenutak je umorno poželela da sme da im se prepusti. Kada konačno ostane sama u Kući Devojaka, u svojoj tihoj sobi, moći će da plače ukoliko bude morala; ali suze neće doći, samo stid, bol i bes koje nije mogla ničim da pokaže. Kao da su joj čitavo telo i duša bili upleteni u veliki čvor bola.

Tek kroz deset dana Vivijen je poslala po nju; puni mesec koji je sijao nad likovanjem Rogatog smanjio se na nebu do naizgled bolesnog, bledog srpa. Kada je jedna od mlađih sveštenica donela poruku da Vivijen zahteva njeno prisustvo, Morgana se prepustila tinjajućem gnevu.

Poigrala se sa mnom kao što se ja poigravam harfom. Reči su joj toliko odzvanjale u umu da je isprva, kad je začula svirku na harfi iz Vivijenine kuće, pomislila da je to odjek njenih mračnih misli. Potom

joj se učinilo da to Vivijen svira. Ali za sve godine koje je provela u Avalonu naučila je mnogo o muzici, i poznavala je zvuk Viijanine harfe; Gospa je, u najboljem slučaju, bila prosečan svirač.

Sada je ponovo oslušnula, pitajući se ko bi to mogao da svira. Talesin? Pre nego što je postao Merlin, znala je da je bio najveći od svih bardova, poznat širom čitave Britanije. Dovoljno često ga je slušala kako svira u danima velikih proslava i na najozbiljnijim obredima; ali njegove ruke sada su ostarile. Veština se nije umanjila, ali čak ni u najboljem izdanju ne bi mogao da proizvede ovakve zvuke - ovo je bio novi harfista, znala je da ga nije ranije čula. A znala je, i pre nego što ga je videla, da ima harfu veću čak i od Talesinove, i da prsti nepoznatog muzičara razgovaraju sa žicama kao da ih je začarao.

Vivijen joj je jednom ispričala neku staru priču iz dalekih zemalja, priču o sviraču čije su žice mogle da nateraju kamenje u prstenu da zapleše, a drveće da odbaci lišće od žalosti, a kada je sišao u zemlju mrtvih, stroge sudije su se pokobile i pustile njegovu umrlu voljenu da iziđe. Morgana je nepokretno stajala pred vratima, a sve što je bilo u njoj nestajalo je u muzici. Iznenada je osetila da sve suze koje je suzdržavala proteklih deset dana mogu sada da joj poteku, da će joj bes slabiti, ako dopusti, i izliti se suzama koje će ga sasvim sprati, ostavljajući je slabu kao devojčicu. Naglo je povukla vrata i ušla bez najave.

Talesin, Merlin, bio je tu, ali nije on svirao; ruke su mu bile pažljivo sklopljene u krilu dok je sedeo nagnut napred, slušajući. I Vivijen je sedela, u jednostavnoj kućnoj odeći, ne na uobičajenom mestu, nego dalje od vatre; počasnno mesto je prepustila nepoznatom harfisti.

Nio je to mlad čovek, u zelenoj odeždi barda; glatko obrijan na rimljanski način, kovrdžave kose tamnije od zarđalog gvožđa. Oči su mu bile duboko usađene pod čelom koje je izgledalo gotovo preveliko za njega, i mada je Morgana zbog nečeg očekivala da budu crne, pokazalo se da su zapravo zaslepljujući plave. Namrštio se zbog njenog upada i zaustavio ruke usred melodije.

I Vivijen je izgledala nezadovoljna, ali je prešla preko njene neučtivosti. "Hodi ovamo, Morgana, i sedi kraj mene. Znam da voliš

muziku, i pomislila sam da bi volela da čuješ Kevina Barda."

"Slušala sam napolju."

Merlin se nasmešio. "Hodi onda da ga slušaš. On je nov u Avalonu, ali mislim da bi imao čemu da nas nauči."

Morgana je prišla i sela na stoličicu kraj Vivijen. "Ovo je moja rođaka Morgana", rekla je Gospa od Avalona. "I ona je potomak kraljevske loze Avalona. Pred sobom vidiš, Kevine, buduću Gospu od Jezera."

Morgana je načinila iznenađen pokret; Vivijen joj nikada ranije nije rekla šta planira za nju. No, nalet zahvalnosti brzo je bio ugušen gnevom. Misli da može jednom laskavom reči da me natera da dotrčim i ližem joj stopala kao kuče.

"Neka taj dan što kasnije dođe, Gospo od Avalona, i neka nas tvoja mudrost još dugo vodi", smesta je rekao Kevin. Govorio je njihovim jezikom kao da ga je dobro naučio - ali bilo je jasno da mu nije maternji; malo oklevanje i razmišljanje pre nekih reči, mada mu je naglasak bio gotovo besprekoran. Pa, on svakako ima savršen sluh. Morgana je procenila da mu je oko trideset godina, možda malo više. Ali nije ga pažljivije pogledala posle onog prvog iznenađenja zbog plavih očiju; pogled joj je bio uperen u veliku harfu koju je držao na kolenu.

Kao što je i pretpostavila, bila je veća čak i od harfe na kojoj je Talesin svirao na velikim svečanostima. Bila je načinjena od tamnocrvenog, sjajnog drveta, sasvim različitog od bledeog vrbovog drveta od koga se harfe prave u Avalonu; upitala se da li joj to daje taj svetlucavi, svilasti ton. Povijena ivica se izvijala u liniji ljupkoj kao oblak, sa držačima žice izrezbarenim od neobične, blede kosti, i bila je obojena i ukrašena runskim slovima nepoznatim Morgani, koja je naučila, kao svaka obrazovana žena, da čita i piše grčkim pismom. Kevin je pratio njen ispitivački pogled i delovao je nekako manje nezadovoljno kad je progovorio: "Diviš se mojoj gospi." Nežno je previkao rukama preko tamnog drveta. "Nazvao sam je tako kada su mi je načinili - to je bio dar od kralja. Ona je jedina žena, stara ili mlada, čije milovanje me nikada ne umori i čiji glas mi nikada ne dosadi."

Vivijen se nasmešila harfisti. "Malo muškaraca se može pohvaliti

tako odanom ljubavnicom."

Njegov osmeh je postao ciničan. "Oh, kao i svaka žena, ona je spremna da odgovori na milovanje svake ruke, ali mislim da zna da je moj dodir najviše uzbuđuje, a kako je kao i sve žene sujetna, siguran sam da mene najviše voli."

"To mi zvuči kao da nemaš lepo mišljenje o ženama od krvi i mesa."

"Pa, i nemam, Gospo. Osim Boginje..." izgovorio je te reči uz neobičan naglasak, ne baš sasvim nalik na šeretluk. "Zadovoljan sam što nemam ljubavnice osim ove ovde moje gospe, koja mi nikada ne prebacuje ako je zanemarim, nego je uvek ljupka i spremna za mene."

Morgana je podigla pogled. "Možda se prema njoj ponašaš bolje nego prema ženama od krvi i mesa, a ona te nagrađuje prema zasluži."

Vivijen se namrštila, i Morgana je znala da je govorila suviše drsko. Kevin je naglo podigao glavu i pogledao Morganu u oči. Na trenutak su se gledali, i iznenadilo ju je njegovo duboko neprijateljstvo i osećanje da razume razlog njenog gneva, kao da je nekada osetio i savladao nešto slično.

Možda bi progovorio, ali Talesin mu je klimnuo glavom, pa se opet nagnuo nad harfu. Sada je primetila da svira drugačije od većine muzičara, koji drže mali instrument preko tela i sviraju levom rukom. On je postavio harfu između kolena i nagnuo se ka njoj. To ju je zbunilo, ali kad je muzika ispunila sobu, kao da mesečina kaplje sa žica, zaboravila je na to, jer videla je kako mu se lice menja i postaje mirno i daleko, bez cinizma. Zaključila je da joj se više dopada kada svira nego kada govori.

U sobi nije bilo drugog zvuka, samo harfa koja ju je ispunjavala do tavanice, kao da su slušaoci utišali čak i disanje. Zvuk je zbrisao sve drugo, i Morgana je spustila veo preko lica i pustila suze da joj teku. Činilo joj se da u muzici čuje bujanje prolećnih plima, slatku svest koja joj je ispunila telo dok je te noći ležala pod mesečinom, čekajući nailazak zore. Vivijen je pružila ruku, što je činila samo dok je Morgana bila dete, i počela nežno da joj gladi jedan po jedan prst. Morgana nije uspevala da zaustavi suze. Podigla je Vivijeninu ruku i

poljubila je. Pa ona je stara, pomislila je uz strašno osećanje gubitka, ostarila je otkako sam došla ovamo... Sve do sada Vivijen joj se činila bezvremenom, nepromenljivom, kao sama Boginja. Ah, ali i ja sam se promenila, nisam više dete... jednom mi je rekla, tek što sam došla ovamo, da će doći dan kada ću je mrzeti isto onoliko koliko je i volim, a ja tada nisam mogla da joj poverujem... Borila se sa suzama, bojeći se da će ispustiti zvuk koji bi je odao ili, još gore, prekinuo tok muzike. Ne, ne mogu da mrzim Vivijen, pomislila je, i sav njen gnev pretopio se u tugu, toliku da je na trenutak pomislila da će početi grčevito da jeca. Zbog sebe, zbog promena u sebi, zbog Vivijen koja je bila tako lepa, oličenje same Boginje, i koja je sada bila bliža Smrti, i zbog saznanja da će i ona, kao i Vivijen, tokom neumoljivih godina jednog dana stati pred lice Smrti; zbog dana kada se penjala na Tor sa Lanseletom i ležala tamo na suncu, gladna njegovog dodira, ne znajući jasno šta želi; i zbog nečega što je izgubila, nepovratno. Ne samo devičanstvo, nego poverenje koje nikada ponovo neće steći. Morgana je znala da kraj nje Vivijen takođe tiho plače ispod vela.

Podigla je pogled. Kevin je bio nepokretan, samo su mu prsti preletali preko žica; potom je uzdisanje muzike zadrhtalo i stoplio se sa tišinom, i on je podigao glavu, pa ponovo zahvatio žice, prešavši na vedru melodiju, pesmu koju pevaju sejači u njivama, u ritmu plesa i sa nimalo učtivim rečima. Sada je i pevao. Glas mu je bio snažan i jasan, i Morgana je, pod zaklonom vedre muzike, sela tako da mu gleda ruke, odgurnuvši veo u stranu i zaboravivši da pri tom obriše izdajničke suze.

Tada je primetila da, ma koliko vešte bile, sa njegovim šakama nešto nije u redu. Delovale su nekako izobličeno, i kad se pažljivije zagledala, primetila je da na jednom ili dva prsta nedostaje drugi zglob, tako da je zapravo vešto svirao patrljcima, a da mu na levoj ruci potpuno nedostaje mali prst; a po čitavim šakama, divnim i veštima dok je svirao, bilo je neobičnih belih mrlja. Kad je spustio harfu, nagnuvši se da je umiri, rukav mu se zasukao sa doručja, ugledala je na njemu stašne bele ožiljke, nalik na ožiljke od opekotina ili neke strašne, nezarasle rane. Sada kad ga je pažljivije pogledala, videla je da i na licu nosi čitavu mrežu tankih ožiljaka,

preko brade i vilice. Primetio je njen pogled i podigao glavu, ponovo je pogledavši u oči grubim, ljutitim očima. Morgana je odvrtila pogled, pocrvenevši; posle muzike koja joj je uznemirila čitavu dušu, nije smela da mu ovako povredi osećanja.

"Pa", iznenada je rekao Kevin, "moja gospa i ja smo uvek spremni da pevamo za one koji vole njen glas, ali pretpostavljam da me niste pozvali ovamo samo da bih vas zabavljao, gospo; a to važi i za vas, gospodaru Merline."

"Ne sasvim", odgovorila je Vivijen svojim raskošnim, dubokim glasom, "ali pružio si nam leppotu koje ću se sećati još mnogo godina."

"I ja", rekla je Morgana. Sada je bila pred njim stidljiva onoliko koliko je do maločas bila drska. Ipak se nagnula kako bi pažljivije pogledala veliki instrument. "Nikada nisam videla ovako načinjenu harfu."

"To mi je jasno", rekao je Kevin, "jer je načinjena po mom nacrtu. Harfist koji me je naučio mojoj veštini digao je ruke u užasu kao da sam načinio svetogrđe pred njegovim bogovima, i zakleo se da će proizvoditi nepriličnu buku, prikladnu samo da otera neprijatelje. Kao velike ratne harfe, dvostruko više od čoveka, koje vuku na taljigama uz galske planine i ostavljaju tamo na vetru da stvaraju avetinjske zvuke, kakvi bi poplašili čak i rimske legije. Pa, svirao sam na jednoj od tih ratnih harfi, i zahvalni kralj mi je dopustio da steknem harfu načinjenu tačno onako kako sam želeo..."

Talesin ga je prekinuo. "Govori istinu", rekao je Vivijeni, "mada ni ja nisam poverovao kad sam ga prvi put čuo - koji bi čovek i smrtnik mogao da svira na jednom od onih čudovišta?"

"Ja jesam", rekao je Kevin, "i zato je kralj naložio da mi načine moju gospu. Imam i jednu manju, napravljenu na isti način, ali ne tako finu."

"Zaista je divna", rekla je Morgana. "Od čega su to držači žice? Je li to fokina kost?"

Odmahnuo je glavom. "Rekli su mi da su izrezbareni od zuba ogromne životinje koja živi u toplim predelima, daleko na jugu", kazao je. "Znam samo da je materijal fin i gladak, ali ipak čvrst i izdržljiv. Skuplji je od zlata, mada je manje upadljiv."

"Držiš je drugačije od svih drugih svirača koje sam videla..."

"Da", rekao je Kevin uz onaj svoj neobični osmeh, "imam samo malo snage u rukama i morao sam da isprobavam kako da je najbolje iskoristim. Video sam da mi gledaš šake. Kada sam imao šest godina, kuću u kojoj sam živeo spalili su Saksonci, a mene su prekasno izvukli. Niko nije ni pomislio da ću preživeti, ali sve sam ih iznenadio, i pošto nisam mogao ni da hodam ni da se borim, smestili su me u ugo i odlučili da sa tako izlomljenim rukama" - skoro bezosećajno je raširio prste - "možda mogu da naučim da predem i tkam sa ženama. Ali to mi nije išlo, a jednog dana u selo je došao harfista i za činiju supe seo je da zabavlja bogalja. Kada mi je pokazao žice, pokušao sam da sviram. I svirao sam, ne neki način, pa je on te zime zarađivao hleb učeći me da sviram i pevam, i rekao je da bih mogao da zarađujem za život od toga. I tako sam deset godina samo sedeo u uglu i svirao, sve dok mi konačno noge nisu dovoljno ojačale da sam mogao ponovo da učim da hodam." Slegnuo je ramenima, izvukao iza nedara parče tkanine, umotao harfu i smestio je u kožnu kutiju ukrašenu simbolima. "A onda sam postao harfista u selu, a na kraju i kod kralja. Kada je stari kralj umro, njegov sin nije imao uho za muziku, i pomislio sam da bi bilo najbolje da se izgubim iz kraljevstva pre nego što se polakomi na zlato na mojoj harfi. Tako sam dospao na Ostrvo druida, i tu sam učio za barda, i konačno su me poslali u Avalon - i evo me tu", slegnuo je ramenima, "ali i dalje mi niste rekli zašto ste naložili da dođem, gospodaru Merline, kod vas i ovih gospa."

"Zato", rekao je Merlin, "što sam star, a događaji koje smo pokrenuli ove noći možda neće doneti ploda još čitavo pokolenje. A kada to vreme dođe, mene više neće biti."

Vivijen se nagnula napred. "Jesi li dobio upozorenje, oče?"

"Ne, ne, draga. Ne bih traćio Vid na takvu stvar; ne savetujemo se sa bogovima da bismo znali hoće li naredna zima doneti vejavice. Kao što si ti dovela ovamo Morganu, tako sam ja doveo Kevina Barda, kako bih imao nekog mlađeg od sebe ko će pratiti događaje kada mene ne bude više bilo. Sad čujte moje vesti: Uter Pendragon leži na samrti u Karleonu, a kada lav padne, skupljaju se hijene. Uz to, stigla nam je vest da se vojske okupljaju u kentskim zemljama,

gde su ugovorni narodi odlučili da je došao trenutak da se podignu i otmu nam ostatak Britanije. Poslali su po plaćenike preko mora, sa severa Galije, kako bi im pomogli da zbace naš narod i poruše sve što je Uter načinio. I ovo je čas da se svi naši narodi bore pod zastavom koju smo se toliko godina trudili da podignemo. Nema mnogo vremena - oni moraju dobiti kralja, i to sada. Ne smemo čekati još jedan mesec, ili će se obrušiti na nas. Lot želi presto, ali jušnjaci ga neće slediti. Tu su i ostali - vojvoda Markus od Kornvola, Urijens u Severom Velsu - ali nijedan od njih nema podršku van sopstvenih zemalja, i možemo postati kao onaj magarac koji je umro od gladi između dva plasta sena, ne mogavši da se odluči od koga prvo da jede... Moramo uzeti Pendragonovog sina, ma koliko da je mlad."

"Nisam znao da Pendragon ima sina", rekao je Kevin. "Ili je priznao onog sina koga je njegova žena rodila u Kornvolu, ubrzo pošto su se venčali? Uter mora da je strašno žurio sa ženidbom, kad nije ni sačekao da ona rodi svoje dete pre nego što ju je odveo u krevet..."

Vivijen je podigla glavu. "Mladi princ je Uterov sin", rekla je, "neka niko ne sumnja u to, ili će prestati da sumnja kada ga vidi."

"Je li tako? Onda je Uter dobro učinio što ga je krio", rekao je Kevin, "jer sin žene drugog čoveka..."

Vivijen ga je ućutkala jednim pokretom. "Igrene je moja sestra i potomak je kraljevske loze Avalona. Uterov i Igrenin sin je onaj čiji je dolazak predskazan, kralj koji je bio i koji će biti. Već je uzeo rogove i krunisan je među Plemenima..."

"Koji će britanski kralj prihvatiti dečaka od sedamnaest godina za svog Vrhovnog Kralja?" skeptično je upitao Kevin. "Može da bude hrabar kao legendarni Kučulen, ali oni će želeti veštog ratnika."

"Što se toga tiče, on je obučen za ratovanje i za sve što treba da radi kraljevski sin", rekao je Talesin, "mada ne zna da je od kraljevske krvi. Ali mislim da je za vreme ovog punog meseca stekao predstavu o svojoj sudbini. Uter je bio poštovan kao nijedan kralj pre njega; njegov Artur postići će još i više. Video sam ga na prestolu. Pitanje nije hoće li ga prihvatiti, nego šta možemo učiniti da ga opremimo svim mogućim odlikama Vrhovnog Kralja, kako bi se svi

zaraćeni kraljevi udružili protiv Saksonaca umesto da ratuju među sobom!"

"Našla sam načina da se to uradi", rekla je Vivijen, "i to će i biti urađeno za vreme mladog meseca. Imam mač za njega, mač iz predanja, mač koji još nije držala ruka živog junaka." Zastala je na trenutak, a onda je polako nastavila. "A u zamenu za taj mač, zahtevaću od njega obećanje. Zakleće se na vernost Avalonu, uprkos svemu što bi hrišćani mogli da učine. Tada će se možda plima okrenuti, i Avalon će se vratiti iz magle, a monasi i njihov mrtvi Bog nestaće u senkama i magli, dok Avalon bude ponovo sijao u svetlosti spoljašnjeg sveta."

"Ambiciozan plan", rekao je Kevin, "ali ako se Vrhovni Kralj Britanije zaista zakune Avalonu..."

"To je planirano otkako se rodio."

"Dečak je odgajen kao hrišćanin", polako je rekao Talesin. "Hoće li pristati na takav zavet?"

"Šta dečaku mogu značiti reči bogova, u poređenju sa legendarnim mačem sa kojim će voditi svoj narod, i sa slavom velikih mrtvaca?" Vivijen je slegnula ramenima. "Šta god ispalo, suviše smo daleko otišli da bismo sada stali; svi smo upleteni. Za tri dana biće mlad mesec, i u tom trenutku on će dobiti svoj mač."

Nije bilo mnogo šta više da se kaže. Morgana je tiho sedela i slušala, istovremeno uzbuđena i zgrožena. Suviše sam dugo u Avalonu, pomislila je, suviše dugo sam bila zaklonjena među sveštenicama, usmerena samo na svete stvari i tajne mudrosti. Zaboravila je da napolju postoji svet. Ranije nekako nije shvatala da je Uter Pendragon, majčin muž, Vrhovni Kralj člitave Britanije, i da će njen brat to postati jednog dana. Bez obzira, pomislila je uz prizvuk onog novog cinizma, na mrlju na rođenju. Možda će suparnički kraljevi jedva dočekati kandidata koji nije dužan nijednoj njihovoj struji, sina Pendragona, lepog i skromnog, koji bi poslužio kao simbol na koji bi se svi oslanjali. Kandidat za Vrhovnog Kralja koga su Plemena već prihvatila, kao i Pikti, kao i Avalon... i tu se Morgana trgla, setivši se svog udela u tome. To joj je ponovo probudilo gnev, a kad su se Kevin i Talesin spremili da pođu, setila se zašto je želela,

pre deset dana, kad joj je još sve bilo vrlo sveže u umu, da suoči Vivijen sa svojim gnevom.

Kevinovu harfu u ukrašenoj kožnoj kutiji bilo je teško nositi, pošto je bila mnogo veća od običnih harfi, i kada ju je natrovario na sebe, izgledao je čudno, sa jednim ukočenim kolenom i vukući stopalo. Ružan je, pomislila je, ružan i nakazan čovek; ali kad zasvira, ko bi na to i pomislio? U ovom čoveku ima više nego što iko od nas sluti. A onda se setila šta je rekao Talesin; znala je da gleda sledećeg Merlina Britanije, kao što je Vivijen nju nazvala sledećom Gospom od Jezera. Objava nije izazvala reakciju, mada, da je Vivijen to rekla pre putovanja koje joj je izmenilo život, bila bi uzbuđena i ponosna. Sada je sve bilo zasenjeno onim što joj se desilo.

Sa mojim bratom, mojim bratom. Nije bilo važno dok smo bili sveštenik i sveštenica, Bog i Boginja, dok smo se spajali pod moćima obreda. Ali ujutro, kad smo se probudili i kad smo bili samo muškarac i žena... to je bilo stvarno, to je bio greh...

Vivijen je stajala na vratima, gledajući ih kako odlaze. "Za toliko povređenog čoveka, on se dobro kreće. Sreća za svet što je preživeo i što nije postao ulični prosjak ili pijačni tkač prostirki. Takva veština ne bi smela da se krije u tami, čak ni na kraljevskom dvoru. Takav glas i ruke pripadaju bogovima."

"Svakako je nadaren", rekla je Morgana, "ali pitam se - je li mudar? Merlin od Britanije ne treba da bude samo učen i nadaren, nego i mudar. I - i čestit."

"To prepuštam Talesinu", rekla je Vivijen. "Ono što će biti, mora biti; to nije moje da zapovedam."

Morganu je iznenada zaokupio gnev. "Da li to zaista izjavljuješ da postoji nešto na licu zemaljskom što ti se čini da ne možeš da zapovediš, Gospo? Mislila sam da veruješ da je tvoja volja ujedno volja Boginje, i da smo svi mi lutke koje te služe!"

"Ne smeš tako govoriti, dete moje", rekla je Vivijen, iznenađeno je pogledavši. "Sigurno nisi htela da budeš tako drska prema meni."

Da je Vivijen na njene reči odgovorila gnevom, to bi samo još više razljutilo Morganu; ova nežnost ju je umirila. "Zašto, Vivijen?" upitala je i osetila, posramljena, da je suze ponovo guše.

Sada je Vivijenin glas bio hladan. "Jesam li te ipak ostavila

predugo među hrišćanima, koji stalno govore o grehu?" upitala je. "Razmisli, dete. Ti si od kraljevske loze Avalona; i on je. Je li trebalo da te dan nekom običnom muškarcu? Ili da budućem Vrhovnom Kralju dam običnu ženu?"

"A ja sam ti verovala kad si rekla.... verovala sam da je to delo Boginje...."

"Pa, i bilo je", nežno je rekla Vivijen, ne shvatajući, "ali čak i tako, nisam mogla da te dam nekome ko te nije dostojan, Morgana moja." Glas joj je bio nežan. "On je bio tako mlad kad ste se rastali - mislila sam da te nikako ne može prepoznati. Žao mi je što si ga prepoznala, ali na kraju krajeva, ranije ili kasnije svakako bi shvatila. A on još dugo ne mora da sazna."

Morgana se ukočila, pokušavajući da nadvlada bes. "On već zna. Zna. I mislim da mu je bilo još strašnije nego meni."

Vivijen je uzdahnula. "Pa, tu više ništa ne možemo da učinimo", rekla je. "Što je učinjeno, učinjeno je. A u ovom trenutku nada Birtanije je važnija od tvojih osećanja."

Morgana se okrenula i nije čekala da sluša dalje.

17.

Mesec je bio taman na nebu; u ovo doba, tako su pričali mladim sveštenicama u Kući Devojaka, Boginja sakriva svoje lice od čovečanstva, savetujući se sa samim nebesima i sa bogovima koji leže iza bogova koje mi znamo. I Vivijen se držala kuće za vreme tamnog meseca, a samotnost su joj čuvale dve mlade sveštenice.

Veći deo dana ostala je u krevetu, ležeći sklopljenih očiju i pitajući se da nije ipak onakva kakvom ju je Morgana nazvala - pijana od moći, uverena da joj je sve na raspolaganju kako bi se poigravala po svom nahođenju.

Ono što sam učinila, razmišljala je, učinila sam da spasem ovu zemlju i ovaj narod od patnji i uništenja, od povratka varvarstva, od razaranja većeg nego što su Goti priredili u Rimu.

Htela je da pošalje po Morganu, željna njihove nekadašnje bliskosti. Ako ju je devojka zaista omrznula, to će biti najveća cena koju je ikada platila za nešto što je uradila. Morgana je bila jedino ljudsko biće koje je ikada zaista volela. Ona je kćer koju dugujem Boginji. Ali, što je učinjeno, učinjeno je, i ne može se opozvati. Kraljevska loza Avalona ne sme se uprljati običnom krvlju. Razmišljala je o Morgani sa tužnom nadom da će je mlada žena jednog dana razumeti; ali bilo tako ili ne, Vivijen je znala da je učinila ono što je morala i ništa više.

Te noći je malo spavala, zapadajući u haotične snove i vizije, misleći na sinove koji su se udaljili od nje, na spoljašnji svet u koji je mladi Artur odjahao sa Merlinom; je li na vreme stigao do umirućeg oca? Šest nedelja je Uter Pendragon ležao bolestan u Karleonu, tonući i isplivavajući; ali nije se činilo verovatno da će još dugo poživeti.

Kako se bližila zora, ustala je i obukla se, toliko tiho da se nijedna od mladih sveštenica nije ni promeškoljila. Da li Morgana spava u Kući Devojaka, ili i ona leži budna, nemirnog srca, i plače? Morgana nikada nije zaplakala pred njom, sve do dana kada im je Kevinova harfa uzburkala srca, a čak je i tada krila suze.

Što je učinjeno, učinjeno je! Nisam mogla da je poštedim. Ali

čitavim srcem želim da je moglo biti drugog načina...

Tiho je izišla u baštu iza svoje kućice. Ptice su se budile; cvetovi jabuke, meki i slatkog mirisa, padali su drveća po kome je Avalon dobio ime.

Doneće plod kada dođe vreme, kao što će ono što ja sada radim doneti ploda kada bude vreme za to. Ali ja više neću cvetati, niti ću doneti ploda. Teret godina joj je teško ležao na umu. Starim; čak i sada, ponekad, Vid me izdaje, Vid koji mi je dat kako bih vodila ovu zemlju.

Njena mati nije dočekala ove godine. Doći će vreme - zapravo, već je skoro došlo - kada će morati da se odrekne svog tereta i službe, predajući stvarnu vlast nad Avalonom narednoj Gospi, stojeći kraj nje u senci kao žena-mudrac - ili kao sama Smrt.

Morgana još nije spremna. Ona još živi po vremenu sveta i još drhti i plače zbog onoga što se nije moglo izbeći. Preletela je u mislima preko niza sveštenica, mladih i starih. Nijednoj ne bi poverila vladavinu zemljom. Morgana će jednog dana dorasti do te zrelosti; ali još nije. Ravena - Ravena bi možda imala potrebnu snagu. Ali Ravena je posvetila svoj glas bogovima; Ravena je bila za božansko ludilo dalekih svetova, a ne za ozbiljna savetovanja i procene na ovom svetu. Šta će biti sa Britanijom ako ona umre pre nego što Morgana doraste do svojih punih moći?

U visinama je još bilo mračno, mada se na istoku magla prosvetljavala od svitanja. Svetlost je narastala pred njenim očima; crveni oblaci polako su se stvarali, uvijajući se u oblik crvenog zmaja, kolutajući se nad čitavim obzorjem. Potom je preko neba blesnula velika zvezda padalica, od čega je crveni zmaj izbledeo; njen sjaj je na trenutak zaslepeo Vivijen, a kada je opet mogla da pogleda, crveni zmaj je nestao, a promenljivi oblaci bili su beli od izlazećeg sunca.

Vivijen je osetila da joj se kičmom uspinje drhtaj. Ovakav znak ne viđa se dvaput u životu - mora da se video u čitavoj Britaniji. Znači, nema više Utera, pomislila je. Zbogom zmaju koji je raširio krila nad našim obalama. Sada će se Saksonci obrušiti na nas.

Uzdahnula je, i tada, bez upozorenja, pojavilo se talasanje u vazduhu, i pred njom se u bašti obreo čovek. Zadrhtala je, ne od

straha kakav bi u kući odrasla žena osetila pred neznancem - Vivijen se nije plašila nijednog živog čoveka - nego zato što je odavno iskusila pravu Poruku ove vrste. Vizija koja joj se nametnula, nepozvana, morala je imati ogromnu moć.

Moć kao zvezda padalica, znak kakav se viđa samo jednom u životu...

U prvi mah nije prepoznala čoveka koji je stajao pred njom; iscrpljujuća bolest izbledela mu je plavu kosu, sakupila široka ramena, povila kičmu; koža mu je bila žućkasta, a oči upale od bola. Čak i tako, Uter Pendragon je izgledao, kao i uvek, krupniji od većine muškaraca; i mada je u zaklonjenoj bašti bilo malo zvukova, tako da je čula cvrkut ptica kroz njegov glas - da, i videla je procvetalo drveće kroz njegovo telo - činilo joj se da govori kao i uvek kad joj se obraćao, grubo, bez topline.

Dakle, Vivijen, srećemo se poslednji put. Postoji veza između nas, ne onakva kakvu bih voleo; nismo bili prijatelji, svastiko. Ali verujem tvojim vizijama, jer ono što si govorila uvek je ispadalo tačno. A ti si jedina koja se može postarati da naredni Vrhovni Kralj Britanije uzme ono što mu po pravu pripada.

Sada je videla da preko grudi nosi trag velike rane. Kako to da je Uter Pendragon, ležeći bolestan u Karleonu, umro od rane, a ne od duge bolesti?

Umro sam onako kako treba da umre ratnik; ugovorne trupe ponovo su prekršile zavet, i moje vojske nisu mogle da im se suprotstave dok nisam naredio da me odnesu tamo, kako bih se pojavio na bojnopolju. Tada su se povukli, ali Esk, saksonski poglavica - neću počastvovati tog krvoločnog divljaka titulom kralja - probio se i ubio trojicu mojih stražara; a ja sam ga ubio pre nego što je njegov čuvar stigao da ubije mene. Ali dobili smo tu bitku. Narednu bitku će voditi moj sin. Ako dospe do prestola.

Vivijen je začula svoj glasan odgovor u tišini. "Artur je kralj preko stare kraljevske loze Avalona. Nije mu potrebna Pendragonova krv da bi zauzeo presto Vrhovnog Kralja."

Ali to, od čega bi živi Uter planuo od gneva, izazvalo je samo mračan osmeh, i začula je njegov glas poslednji put.

Verujem da je potrebno više čak i od tvoje magije, svastiko, da bi

manji kraljevi Britanije to uvideli. Možeš loše misiti o Pendragonovoj krvi, ali na nju će Merlin morati da se pozove kako bi posadio Artura na moj presto.

I tada, na njene oči, obličje Utera Pendragona je izbledelo, a pred njom se stvorio drugi muškarac iz sveta živih koga je Vivijen viđala samo u snovima. I u razdirućem trenutku Vivijen je shvatila zašto je za nju svaki muškarac bio samo dužnost, ili put ka moći, ili zadovoljstvo za jednu noć; na trenutak je stajala na vlažnoj ravnicu pre nego što je kamenje postavljeno na vrh Tora, i oko ruku je nosila žive zlatne zmije... izbledeli polumesec zaplamteo je na čelu kao strašni rogati mesec, i poznala ga je, saznanjem van vremena i prostora... Glasno je kriknula, krikom ogromne žalosti kakvu nije iskusiła u životu, u agoniji lišavanja kakvu nije ni slutila sve do ovog časa. Potom je bašta bila prazna i ptice su beslovesno cvrkutale u vlažnom ćutanju magle koja je prikrila sunce na izlasku.

A daleko u Karleonu, Igrena, saznajući da je udovica, plače za svojom ljubavi... sada je na njoj da ga oplakuje... Vivijen se oslonila na orošenu koru velikog drveta, zgrčena od neočekivane tuge. Nisu se zaista poznavali. On je nije voleo, i nije joj verovao sve do trenutka sopstvene smrti, kada je smrtnički plašt jednog života morao da spadne. Neka Boginja bude milostiva... prošao je život, a ja ga nisam poznala... prošao, ponovo prošao, i hoću li ga poznati kada se ponovo sretnemo ili ćemo opet biti slepi, prošavši jedno kraj drugog kao stranci? Ali tu nije bilo odgovora, samo ćutanje, i nije mogla čak ni da plače.

Igrena će plakati za njim... ja ne mogu...

Brzo se pribrala. Nije bio trenutak da stoji i oplakuje ljubav nalik na san u snu; vreme je ponovo počelo da teče, i sada je pomislila na viziju sa blagom strepnjom. Nije mogla da nađe u sebi žaljenje za mrtvim čovekom, nikakvo osećanje osim ogorčenja; mogla je znati da će uspeti da umre u najnepogodnijem mogućem trenutku, pre nego što je imao prilike da proglasi svog sina naslednikom pred suparničkim kraljićima koji bi svi želeli da postanu Vrhovni Kralj. Zašto nije ostao u Karleonu, zašto je popustio pred ponosom koji ga je naveo da se još jednom pokaže u bici? Da li je uopšte video svog sina, je li Merlin stigao na vreme?

Poruka je nestala iz sećanja; nije bilo načina da je prizove i postavi joj ovozemaljska pitanja. Uter joj je zaista došao u trenutku smrti - baš dobro što Igrena to neće saznati. Ali sada ga više nije bilo.

Vivijen je pogledala naviše. Na nebu se još nije video mesec; možda bi još stigla da vidi nešto u svom ogledalu. Da li da pozove Ravenu? Ne, nije bilo vremena, a Ravena možda ne bi pristala da prekine ćutanje radi vizije u vezi sa poslovima u spoljašnjem svetu. Morgana? Trgla se od pomisli na Morganin pogled.

Hoće li proživeti život kao ja, sa mrtvim srcem unutar tela?

Duboko, drhtavo je udahнула i okrenula se da ode iz bašte. I dalje je bilo veoma vlažno i hladno; izlazak sunca još je bio zaklonjen izmaglicom. Nije bilo nikoga da je vidi dok je hitala tajnim putem ka Svetom Kladencu, gde se pognula da pije, zabacivši kosu, zagrabivši vodu šakama. Potom je prišla jezeru-ogledalu. Toliko godina je dolazila ovamo da je uzimala moć viđenja zdravo za gotovo; ali sada se, ipak, pomolila.

Boginjo, ne oduzimaj mi moć, još ne, još samo malo... Majko, znaš da ne tražim to zbog sebe, već samo da bi ova zemlja bila bezbedna dok je ne predam u ruke koje sam pripremila da je čuvaju.

Na trenutak je videla samo talasiće preko jezera i stegnula je šake kao da će time podstaći viziju. Potom su, polako, počele da se stvaraju slike: videla je Merlina kako hodi zemljom svojim tajnim putevima, čas kao druid i bard, kako priliči Glasniku bogova; čas kao stari prosjak ili torbar, ili kao običan harfist. Lice je počelo da se talasa i menja, i videla je Kevina Barda, čas u beloj odori Glasnika Avalona, čas u otmenim haljinama, suočenog sa hrišćanskim sveštenicima... a iza njegove glave lebdela je senka, bio je okružen senkama, senkama hrastovog gaja, senkom krsta; videla ga je sa svetim peharom posvećenih sudova Obreda... videla je mladog Artura, čela još umrljanog krvlju jelena sa kojim se borio i ubio ga, i Morganu kako se smeje, krunisanu cvećem, lica takođe umrljanog krvlju... Nije htela da to vidi, i divlje je poželela da odvrati pogled, ali nije se usudila da prekine tok vizija. Videla je rimljansku vilu, i Artura kako stoji između dvojice dečaka - jedan je bio njen Lanselet, njen mlađi sin; pretpostavila je da je stariji Arturov usvojeni brat, Kajus,

Ektorijusov sin... videla je Morgozu okruženu sinovima; jedan po jedan su se spuštali na kolena pred Arturom. Potom je ugledala barku za Avalon, optočenu crnim kao plaštom, i Morganu na pramcu, samo što je Morgana bila starija.... starija, i u suzama.

Vivijen je nestrpljivo prešla rukom preko površine vode. Nije bilo vremena da tako stoji, tražeći savet od vizija koje kao da nisu imale značaja u ovom trenutku. Brzo je pošla nizbrdo, prema svojoj kućici, i prizvala sveštenicu-služavku.

"Obuci me", kruto je rekla, "i pošalji po Merlina; mora poći za Karleon, i dovesti mi mladog Artura ovamo pre nego što mladi mesec ostari za jedan dan. Nema vremena za gubljenje."

18.

Ali Artur nije došao u Avalon za vreme mladog meseca.

Morgana, u Kući devojaka, videla je rađanje mladog meseca, ali nije prekinula post. Bila je slaba, i znala je da bi joj od jela samo bilo muka. Pa, možda se to i može očekivati. Ponekad se tako osećala kada bi trebalo da dobije mesečnicu; kasnije će joj biti bolje. I kasnije, tokom dana, zaista se osetila bolje i popila je malo mleka i uzela hleba; a to popodne Vivijen je poslala po nju.

"Uter leži mrtav u Karleonu", rekla je. "Ako misliš da treba da budeš uz svoju majku..."

Morgana je na trenutak razmišljala o tome, ali na kraju je odmahнула glavom. "Nisam volela Utera", rekla je, "i Igrena to dobro zna. Neka bi Boginja dala da je njeni sveštenici uteše bolje nego što bih ja mogla."

Vivijen je uzdahnula. Izgledala je umorno i izmoždjeno, i Morgana se upitala da nije i njoj možda zlo od posledica mladog meseca. "Žalim što moram tako da kažem", rekla je Vivijen, "ali bojim se da si u pravu. Odrekla bih se tebe, nje radi, da ima potrebe. Bilo bi dovoljno vremena da se vratiš u Avalon pre..." tu je prekinula. "Znaš da je Uter, za života, držao Saksonce pod kontrolom, mada uvek u bitkama; nikada nismo imali više od nekoliko meseci mira. Sada će, bojim se, biti još gore; mogu se pojaviti čak i pred vratima Avalona. Morgana, ti si sada prava sveštenica, videla si sveto oružje..."

Morgana je odgovorila znakom, i Vivijen je klimnula glavom, "Možda će doći dan kada će taj mač morati da se podigne u odbranu Avalona, a možda i Britanije."

Zašto mi to govori? upitala se Morgana. Ja sam sveštenica, a ne ratnik; ne mogu podići mač u odbranu Avalona.

"Sećaš se mača."

Bosonoga, smrznuta, ići u krug sa težinom mača u ruci, čuti Ravenu, nemu, kako glasno i užasno vrišti...

"Sećam se."

"Onda imam zadatak za tebe", rekla je Vivijen. "Kada se taj mač ponese u bitku, mora biti okružen svom magijom koju imamo. Ti ćeš

načiniti kanije za mač, Morgana, i ugradićeš u njih sve čarolije koje znaš, kako onaj ko ga ponese u bitku ne bi izgubio krv. Možeš li to?"

Zaboravila sam, pomislila je Morgana, da će to biti posao za sveštenicu koliko i za ratnika. A Vivijen je, starim trikom praćenja misli, odgovorila: "Znači, i ti ćeš imati udela u bici za odbranu tvoje zemlje."

"Neka bude tako", rekla je Morgana, pitajući se zašto Vivijen, velika sveštenica Avalona, ne uzme taj posao na sebe. Gospa joj nije odgovorila. "Za ovo moraš raditi sa mačem pred sobom; hodi, i Ravena će ti služiti, u ćutanju magije."

Mada je pokušala da se spomene kako predstavlja samo posudu moći, a ne samu moć, da moć dolazi od Boginje, Morgana je bila dovoljno mlada da iskusi zanos kada su je ćutke odveli na tajno mesto gde se mora obavljati takav posao, okruženu sveštenicama koje će predosetiti svaku njenu potrebu kako ne bi morala da prekine ćutanje u kome će nakupiti moć potrebnu za tvorenje čarolija. Mač je položen pred nju, na lanenu tkaninu; kraj njega je bila plitka posuda sa vodom, izrađena od srebra sa zlatnim ukrasima oko ivice. Bila je ispunjena vodom iz Svetog Kladenca; ne za piće - voda i hrana bili su posebno spremljeni - nego da bi mogla da pogleda u nju i vidi stvari koje su joj potrebne za posao koji mora da obavi.

Prvog dana je iskrojila, koristeći se upravo mačem, postavu od tanke jelenje kože. Prvi put je imala fini alat za takav posao, i uživala je u naročitoj gvozdenoj igli koja joj je data da načini šavove; osetila je ponos, mada je znala koliko je to detinjasto, što nije ni na trenutak uzviknula od bola kada se nekoliko puta ubola. Nije mogla da uzdrži tihi uzdah zadovoljstva kada su joj pokazali neprocenjivi komad purpurne kadife, obojene bojom koja, kao što je jednom čula, košta po unci više nego što je potrebno da se kupi vila i unajme radnici na imanju za godinu dana. To će pokriti jelenju kožu, i na njoj će morati da uradi, zlatnim i svilenim nitima koje su je čekale, magijske čarolije i njihove simbole.

Krojeći oblike od kože i kadife koja će doći preko nje utrošila je prvi dan; i pre nego što je zaspala, udubljena u meditaciju o onome što mora da učini, gotovo u zanosu, malo je posekla ruku i pokapala jelenju kožu svojom krvlju.

Boginjo! Veliki Gavrane! Krv je prolivena na ove kanije, kako ne bi morala da bude prolivena kada kanije budu ponesene u bitku.

Nemirno je spavala, sanjajući kako sedi na visokom bregu sa koga se vidi čitava Britanija i kako veze čarolije, utiskujući ih kao vidljivo svetlo u tkaninu same zemlje. Pod njom je trčao Kralj Jelen, a uz brdo je ka njoj išao muškarac i uzeo joj je mač iz ruke...

Naglo se probudila. Artur! pomislila je. Artur će nositi mač, on je Pendragonov sin... I ležala je u tami, shvativši da joj je zato Vivijen poverila ovaj zadatak, da načini magijske kanije za mač koji će on nositi kao simbol svih svojih naroda. Artur je prolio krv njenog devičnstva, a ona će, takođe poreklom od svete loze Avalona, stvoriti magijske kanije za njegovu bezbednost, čuvajući kraljevsku krv.

Čitavog tog dana čutke je radila, pogledajući u činiju, puštajući da se slike podižu, povremeno zastajući u iščekivanju nadahnuća u toku meditacije; izvezla je rogati mesec, kako bi Boginja uvek nadgledala mač i čuvala svetu krv Avalona. Bila je toliko obuzeta magijskim ćutanjem da je svaki predmet na kome bi joj se zaustavio pogled, svaki pokret njenih zaposlenih ruku, postajao moć čarolije. Povremeno joj se činilo da vidljiva svetlost teče iz njenih prstiju dok je za rogatim mesecom sledio puni mesec, pa potom mladi mesec, jer sve stvari imaju svoja razdoblja. Potom, pošto je znala da Vrhovni Kralj Britanije mora vladati hrišćanskom zemljom, i pošto su prvi Hristovi sledbenici došli u Britaniju ovde, kod druida, izradila je simbol hrišćanstva i druidstva u prijateljstvu, krst unutar trostrukog krilatog kruga. Izvezla je na purpurnoj kadifi znake magijskih elemenata, zemlje, vazduha, vode i vatre, a potom se zagledala u posudu pred sobom, u kojoj su se vizije kretale i preplitale, pomaljavajući se iz tame i nestajući u njoj; palicu i zemljani tanjir, zmiju isceljenja i krila mudrosti i plameni mač moći... povremeno joj se činilo da igla i konac prolaze kroz njeno telo i kroz telo zemlje, probijajući zemlju i nebo i njenu krv i telo... znak za znakom i simbol za simbolom, svaki označen njenom krvlju i vodom Svetog Kladenca. Radila je tri dana, malo spavajući, pojevši tek nekoliko komadića sušenog voća, pijajući samo vodu iz Kladenca. Povremeno je, iz velike daljine unutar uma, gledala sopstvene prste kako rade

bez svesnog napora, magiju kako se sama tka, krv i kosti zemlje, krv njene nevinosti, snagu Kralja Jelena koji je umro i prolio krv kako junak ne bi umro...

Do trećeg zalaska sunca je završila; svaki delić kanija bio je prekriven prepletenim simbolima, od kojih neke nije ni poznavala; svakako su poticali pravo iz ruku Boginje, samo prolazeći kroz njene ruke. Podigla ju je i ubacila mač u nju; odmerila ga je u ruci; potom je progovorila, prekinuvši obredno ćutanje: "Završeno je."

Sada, kad je duga napetost popustila, bila je svesna da je iscrpljena, potresena i bolesna. To su mogle biti posledice obreda i produžene upotrebe Vida; što je svakako poremetilo i njenu mesečnicu, koju je morala dobiti na dan mladog meseca. Govorilo se da je to sreća, jer sveštenice se u to vreme odvajaju od svojih moći, isto kao i u obredima mladog meseca, kada se Boginja povlači kako bi sačuvala izvor svoje moći.

Vivijen je došla da uzme kanije. Nije mogla da obuzda tihi uzvik divljenja kada ih je pogledala, i zaista, čak i Morgani, koja je znala da ih je izvezla svojim rukama, činilo se da prevazilaze ljudske moći, da su prepune magije. Vivijen ih je samo nakratko dodirnula pre nego što ih je umotala u dugačku, belu, svilenu traku.

"Dobro si radila", rekla je, i Morgana je osetila da joj se vrti u glavi. Kako to da misli da me može proceniti? zapitala se. I ja sam sveštenica, prevazišla sam njene nauke... I sopstvene misli su je zaprepastile.

Vivijen ju je nežno pogladila po obrazu. "Idi i spavaj, najdraža moja; izmorila si se ovim velikim poslom."

Morgana je spavala dugo i duboko, bez snova; ali posle ponoći, iznenada, probudila ju je glasna zvonjava zvona za uzbunu, crkvenih zvona, užas iz detinjstva. Saksonci su nas napali! Ustani i naoružaj se!

Činilo joj se da se istog časa probudila, ali nije se nalazila u Kući Devojaka, nego u crkvi, gde je na kamenom oltaru počivalo oružje; a na nogarama kraj njega ležao je naoružan muškarac, pokriven plaštom. Nad glavom je i dalje čula zvonjavu upozorenja, od koje bi se probudili i mrtvi... ne, jer mrtvi vitez nije se ni pomerio, i ona se brzo pomolila za oproštaj i zgrabila mač... i sada se zaista probudila,

u osvetljenoj sobi i u tišini. Čak ni crkvena zvona sa drugog ostrva nisu remetila tišinu njene kamene odaje. Sanjala je zvona, mrtvog viteza i kapelu sa upaljenim kandilima, oružje na oltaru, mač, sve. Otkuda da sam to videla? Vid mi nikad ne dolazi bez poziva... je li to bio samo san?

Kasnije tog dana bila je pozvana; svesnim delom uma setila se delova vizija koji su joj lebdeli kroz um, poluvideni, dok je vezla kanije sa mačem pred sobom. Padanje na zemlju zvezde padalice, udar groma, veliki plamen; vučenje još zadimljene padalice da je prekuju mali tamnopusi kovači koji su obitavali u zemunicama pre nego što je podignut prsten od kamenja; moćno, oružje za kralja, slomljeno i prekovano, ovog puta u dugački, listoliki mač, okupan i prekaljen u krvi i vatri, očvrstnut... mač tri puta prekovan, nikada izvađen iz zemljine materice i stoga dvosturko svet...

Znala je ime mača. Ekskalibur, što znači seći čelik. Mačevi od meteoritskog gvožđa su retki i dragoceni. Ovaj bi mogao koštati koliko celo kraljevstvo.

Vivijen joj je naložila da se pokrije velom i dođe. Dok su polako silazile nizbrdo, ugledala je visoku priliku Talesina, Merlina, a uz njega Kevina, kako korača svojim nesigurnim, nakaznim korakom. Činio joj se trapav i ružan više nego ikada ranije, nepriličan kao grudva loja na ivici filigranskog svećnjaka. A kraj njih - Morgana se ukočila, prepoznavši to vitko, mišićavo telo, tu svetlucavu, srebrnastu kosu.

Artur. Pa naravno, znala je da je mač za njega. Zar nije najprirodnije da dođe kako bi ga primio?

On je ratnik, kralj. Mali brat koga sam držala u krilu. Sve joj se činilo nestvarno. Ali kroz tog Artura, ozbiljog dečaka koji je sada kročio između dvojice druida, naslutila je mladića koji je nosio rogovlje Rogatog Boga; onako tih i ozbiljan, videla je kako je zamahnuo rogovljem, u smrtonosnoj, očajničkoj borbi, i kako je stigao do nje okrvavljen jelenjom krvlju - ne dete nego mučkarac, ratnik, kralj.

Na Merlinov šapat, kleknuo je na jedno koleno pred Gospom od Jezera. Lice mu je bilo puno poštovanja. Pa naravno, pomislila je, on još nije video Vivijen, samo mene, a ja sam bila u tami.

Ali potom je ugledao Morganu; primetila je kao mu licem preleće izraz prepoznavanja. I njoj se naklonio - barem su ga, pomislila je bez potrebe, tamo gde je odgajen naučili lepom ponašanju dostojnom kraljevskog sina - i promrmljao: "Morgana."

Pognula je glavu pred njim. Poznao ju je uprkos velu. Možda bi trebalo da klekne pred Kraljem. Ali gospa iz Avalona ne povija koleno pred ljudskom moći. Merlin bi kleknuo, kao i Kevin, da se to tražilo od njih; Vivijen nikad, jer ona nije samo sveštenica Boginje, nego otelotvorenje Boginje, onako kako sveštenici muških bogova ne mogu ni da pojme. Tako ni Morgana više nikada neće kleknuti.

Gospa od Jezera mu je pružila ruku, zapovedivši da ustane. "Dugo si putovao", rekla je, "i umoran si. Morgana, odvedi ga u moju kuću u daj mu nešto da pojede pre nego što ovo učinimo."

On se nasmešio, ne kao budući kralj, ne kao Odabrani, nego kao gladan dečak. "Zahvaljujem, gospo."

U Vivijeninoj kući zahvalio se sveštenici koja mu je donela jelo, i gladno je navalio. Kada je utolio prvu glad, obratio se Morgani. "Da li i ti živiš ovde?"

"Gospa obitava sama, ali je naizmenično služe sveštenice. Stanovala sam ovde sa njom kada je na mene bio red da služim."

"Ti, kraljičina kćer! Ti služiš?"

Strogo je odgovorila. "Moramo služiti pre nego što počnemo da naređujemo. I ona je služila u mladosti, i u njoj ja služim Boginji."

Razmislio je o tome. "Ne poznajem tu Veliku Boginju", konačno je rekao. "Merlin mi je rekao da ti je Gospa... rođaka."

"Ona je sestra Igreni, našoj majci."

"Pa, onda mi je tetka", rekao je Artur, oprobavajući reči na jeziku kao da nisu sasvim prikladne. "Sve ovo mi je tako čudno. Uvek sam nekako pokušavao da zamislim da mi je Ektorijus otac, a Flavila mati. Naravno, znao sam da postoji nekakva tajna; i pošto Ektorijus nije hteo da priča o tome, mislio sam da je svakako u pitanju nešto sramotno, da sam kopile ili nešto još gore. Ne sećam se Utera - svog oca; uopšte. Niti majke, mada sam ponekad, kad bi me Flavila kaznila, sanjao kako živim negde drugde, sa ženom koja me mazi, a onda me odguruje - je li Igrema, naša majka, nalik na tebe?"

"Ne, ona je visoka i crvenokosa", rekla je Morgana.

Artur je uzdahnuo. "Pa, onda znači da je se uopšte ne sećam. Jer sanjao sam uvek nekoga nalik na tebe - to si bila ti..."

Prekinuo je, jer glas mu je zadrhtao. Opasno tlo, pomislila je Morgana, ne usuđujemo se da govorimo o tome. "Uzmi još jednu jabuku", mirno je rekla. "One rastu na ostrvu."

"Hvala." Uzeo je jednu i zagrizao. "Sve mi je tako novo i neobično. Toliko stvari mi se desilo od... od..." Glas ga je izdao. "Stalno mislim na tebe. Ne mogu drugačije. Istina je ono što sam rekao, Morgana - sećaću te se čitavog života jer si mi bila prva, i uvek ću misliti na tebe i voleću te..."

Znala je da bi trebalo da kaže nešto grubo i bolno. Umesto toga, reči su joj bile ljubazne i daleke. "Ne smeš tako misliti o meni. Za tebe ja nisam žena, nego predstavica Boginje koja ti je došla, i svetogrđe je sećati me se kao obične smrtnice. Zaboravi me i pamtí Boginju."

"Pokušao sam..." Prekinuo je, stežući pesnice, a onda je ozbiljno nastavio. "U pravu si. Tako treba da mislim o tome - samo još jedna od čudnih stvari koje su mi se desile otkako su me otpravili iz Ektorijusove kuće. Tajanstvene, magične stvari. Kao bitka sa Saksoncima..." Ispružio je ruku i zasukao rukav tunike kako bi pokazao zavoj, debelo premazan već pocrnелom smolom. "Tamo sam ranjen. Samo, sve je bilo kao u snu, u mojoj prvoj bici. Kralj Uter..." oborio je pogled i progutao knedlu. "Stigao sam prekasno. Nisam ga ni upoznao. Ležao je u crkvi, i video sam ga mrtvog, sa oružjem položenim na oltar - rekli su mi da je to običaj, da kada hrabar vitez leži mrtav, njegovo oružje počiva sa njim. A onda, dok su sveštenici još pevali Nunc Dimitis, zazvonila su zvona na uzbunu, napali su Saksonci - stražari su upali pravo u crkvu i oteli konopce od zvona iz ruku sveštenika koji su oglašavali mrtvaca, a svi kraljevi ljudi su zgrabili oružje i istrčali. Ja nisam imao mač, samo bodež, ali sam zgrabio koplje jednog od vojnika. Moja prva bitka, pomislio sam, ali Kaj - moj usvojeni brat, Kajus, Ektorijusov sin - rekao mi je da je ostavio mač u kući gde smo odseli, i poslao me je da otrčim i donesem ga. Znao sam da je to samo da bi me udaljili od bitke; Kaj i moj usvojeni otac rekli su da još nisam spreman za krv. I umesto da otrčim u svratište, ušao sam u crkvu i uzeo kraljev mač sa oltara..."

Pa", rekao je, braneći se, "on se njime borio protiv Saksonaca dvadeset godina i svakako bi mu bilo milo da se mač i dalje bori, umesto da beskorisno leži na kamenu! I tako sam otrčao i taman sam hteo da ga dam Kaju kad se pojavio Merlin i rekao najstrašnijim glasom koji sam ikada čuo: 'Otkuda ti taj mnač, dečače?'

Bio sam besan jer me je nazdvaio dečakom, posle svega što sam učinio na Zmajevom ostrvu; rekao sam mu da je to mač za borbu sa Saksoncima, a ne za ležanje po starom kamenju, i onda je došao Ektorijus i video me sa mačem u ruci, i onda su i on i Kaj kleknuli pred mene, samo tako! Osećao sam se veoma čudno - rekao sam: 'Oče, zašto klečiš, zašto teraš mog brata da kleči? Oh, ustani, ovo je strašno', a Merlin je rekao onim glasom: 'On je Kralj, i pravo je da uzme mač'. I onda su Saksonci stigli preko zida - čuli smo njihove rogove - i nije bilo vremena za priču o mačevima niti o bilo čemu drugom; Kaj je zgrabio koplje, a meni je ostao mač i krenuli smo. Ne sećam se mnogo bitke - valjda je uvek tako. Kaj je ranjen, ozbiljno je ranjen u nogu. Posle, dok mi je Merlin previjao ruku, rekao mi je ko sam, zapravo. Mislim, ko mi je, u stvari, bio otac. I Ektorijus je došao i kleknuo i rekao da će biti dobar vitez meni kao što je bio mom ocu i Ambroziju pre njega, i bilo mi je tako neprijatno... i jedino što me je zamolio bilo je da uzmem Kaja za komornika kada budem na dvoru. I naravno da sam rado pristao - uostalom, Kaj mi je brat, hoću da kažem, uvek sam o njemu mislio kao o o bratu. Bilo je mnogo gužve oko tog mača, ali Merlin je rekao svim vitezovima da je sudbina uredila da ga uzmem, i zamisli, poslušali su ga." Nasmehio se, i Morgana je osetila plimu ljubavi i sažaljenja pred njegovom zbunjenošću.

Zvona koja su je probudila... videla je, ali nije znala šta vidi.

Oborila je pogled. Sada će između njih uvek postojati spona. Hoće li svaki udarac koji ga snađe tako padati, kao mač u njeno otvoreno srce?

"A sada izgleda da ću dobiti novi mač", rekao je Artur. "Prvo uopšte nisam imao mač, a sad ću imati dva naročita!" Uzdahnuo je i rekao gotovo kao da se žali. "Ne razumem kakve veze ima sve ovo sa postavljanjem kralja."

Ma koliko često viđala Vivijen u odeždi Velike Sveštenice Avalona, Morgana se nikada nije navikla na taj prizor. Spazila je Artura kako gleda čas jednu čas drugu, i po njegovom pogledu primetila je koliko su slične. Čutao je, ponovo zadivljen. Morgana je opet osetila praznu mučninu. Barem ga nisu naterali na magijski post, pomislila je. Možda je trebalo da jede sa njim, ali od pomisli na hranu zavrtele joj se u glavi. Produženi magijski rad može da to učini; nikakvo čudo da je Vivijen tako ispijena.

"Hodi", rekla je Vivijen i pošla napred - Gospa od Avalona, ovde, ide čak i ispred kralja - povevši ih od kuće, pa duž obala Jezera, u zgradu u kojoj obitavaju sveštenici. Artur je tiho išao uz Morganu, i na trenutak je napola očekivala da će pružiti ruku kao kada je bio sasvim mali i da će se uhvatiti za nju... ali sada je ta mala šaka koju je nekada držala bila šaka ratnika, veća od njene, ogrubela od dugog vežbanja mačem i drugim oružjem. Iza Artura i Morgane išao je Merlin, a uz njega Kevin.

Sišli su uskim stepeništem, i okružio ih je vlažan miris podzemlja. Morgana nije videla nikoga da pali svetiljku, ali iznenada se pojavio sićušan plamen u tami i oko njih je blesnula bleđa svetlost. Vivijen se zaustavila, tako naglo da su naleteli na nju, i Morgana se na trenutak iznenadila što je Vivijen mala i meka, kao obična žena, a ne daleka slika Boginje. Gospa je pružila ruku i uhvatila Artura za doručje; nije uspela da ga obuhvati.

"Arture, sine Igrene od Avalona i Pendragona, nasledni kralju Britanije", rekla je, "pogledaj najsvetije predmete u čitavoj svojoj zemlji."

Svetlo je palo na zlato i dragulje u peharu i tanjiru, na dugačko koplje, na purpur, zlato i srebro kanija. A iz kanije Vivijen je izvukla dugačku, tamnu oštricu. Na balčaku su se mutno presijavali dragulji.

"Mač posvećenih sudova Obreda druida", tiho je rekla. "Zakuni mi se sada, Arture Pendragone, Kralju Britanije, da ćeš, kada dođeš do krune, jednako postupati sa druidima i hrišćanima, i da će te voditi sveta magija onih koji su te postavili na presto."

Artur je posegnuo za mačem, razrogačenih očiju; Morgana je u njegovom pogledu videla da zna kakakv je to mač. Vivijen ga je sprečila brzim pokretom.

"Dodirnuti svete predmete nepripremljen, to znači smrt", rekla je. "Arture, zakuni se. Sa ovim mačem u ruci nema poglavice ni kralja, paganskog ni hrišćanskog, koji će moći da ti se suprotstavi. Ali to nije mač za kralja koji će slušati samo hrišćanske sveštenike. Ako se ne zakuneš, možeš odmah da odeš, noseći oružje kakvo možeš da dobiješ od svojih hrišćanskih sledbenika, ali narodi koji slušaju Avalon slediće te tek kada budeš mogao to da im zapovediš. Ili ćeš se zakleti, pa ćeš steći njihovo savezništvo preko svetog oružja Avalona? Odaberi, Arture."

Zurio je u nju, malo se mršteći, a slabo svetlo presijavalo mu se u kosi, koja je izgledala gotovo bela. "U ovoj zemlji može postojati samo jedan vladar", rekao je. "Avalon ne sme vladati nada mnom."

"Niti smeju sveštenici koji bi te pretvorili u ruku svog mrtvog Boga", tiho je rekla Vivijen, "ali nećemo te terati. Odaberi hoćeš li uzeti ovaj mač ili nećeš, hoćeš li ga odbiti i vladati u svoje ime, prezrevši pomoć Starih bogova."

Morgana je videla da je to uspelo - onog dana kada je trčao sa jelenima i kada su mu Stari bogovi omogućili pobedu, tako da je priznat za kralja u tom narodu, prvom koji ga je priznao. Brzo je odgovorio. "Bože sačuvaj da prezrem..." i tu se zaustavio, progutavši knedlu. "Kako da se zakunem, Gospo?"

"Samo ovako: da ćeš postupati jednako sa svim ljudima, bili oni poštovaoci hrišćanskog Boga ili ne, i da ćeš uvek ukazivati poštovanje bogovima Avalona. Jer ma šta govorili hrišćani, Arture Pendragone, i ma kako zvali svog Boga, svi bogovi su jedan Bog, i sve Boginje su jedna Boginja. Zakuni se samo da ćeš poštovati tu istinu, i da se nećeš držati jednog Boga i prezreti ostale."

"Video si", rekao je Merlin, glasom dubokim i zvučnim u tišini, "da ja iskreno poštujem Hrista i da sam klečao pred oltarom i primio njihov sveti zalogaj."

Artur je delovao uznemireno. "Pa, to je istina, gospodaru Merline. A ti si, čini mi se, savetnik kome treba da verujem više nego ikom drugom. Da li mi nalažeš da se zakunem?"

"Gospodaru i kralju moj", rekao je Talesin, "ti si vrlo mlad, i možda će tvoji sveštenici i biskupi smatrati da treba da upravljaju savešću čak i jednog kralja. Ali ja nisam sveštenik; ja sam druid. I reći ću ti

samo da mudrost i istina nisu svojina nijedne vrste sveštenika. Upitaj svoju savest, Arture, da li bi bilo pogrešno zakleti se da ćeš postupati pošteno prema svim ljudima i svim bogovima koje poštuju, umesto da se prepustiš samo jednom bogu."

"Pa, onda ću se zakleti", tiho je rekao Artur, "i primiću mač."

"Onda klekni", rekla je Vivijen, "u znak da je kralj samo čovek, i da je sveštenica, čak i velika sveštenica, samo žena, a da su bogovi iznad svih nas."

Artur je kleknuo. Svetlost u njegovoj plavoj kosi, primetila je Morgana, bila je nalik na krunu. Vivijen mu je položila mač u šaku; čvrsto je stegao balčak. Duboko je udahnuo.

"Primi ovaj mač, kralju moj", rekla je Vivijen, "i pravedno ga nosi. Ovaj mač nije načinjen od gvožđa otetog iz tela zemlje, naše majke; svet je, iskovan od metala koji je pao sa nebesa, toliko davno da čak ni druidsko predanje ne zna tačan broj godina, jer iskovan je pre nego što su druidi došli u ove zemlje."

Artur je ustao sa mačem u ruci.

"Šta ti se više dopada?" upitala je Vivijen. "Mač ili kanije?"

Artur je sa divljenjem pogledao bogato izvezene kanije, ali je odgovorio: "Ja sam ratnik, Gospo. Kanije su divne, ali meni se više dopada mač."

"Svejedno", rekla je Vivijen, "uvek nosi kanije sa sobom; u njih su utkane sve magije Avalona. Dok nosiš te kanije, čak i ako budeš ranjen, nećeš izgubiti toliko krvi da ti život bude u opasnosti; začarene su magijom za zaustavljanje krvi. To je retka i dragocena stvar, i čarobna."

Nasmešio se - gotovo se nasmejao što je prekinuta duga napetost. "Voleo bih da sam ga imao kada sam dobio ovu ranu od Saksonaca; krvario sam kao ovca na klanici!"

"Tada nisi bio kralj, gospodaru. Ali sada će te magijske kanije štiti."

"Čak i tako, kralju moj", javio se Kevin melodičnim glasom, zaklonjen iza Merlina, "ma koliko verovao kanijama, savetujem ti da dovedeš majstore borbe i da ne prestaješ da vežbaš sa oružjem!"

Artur se nasmejao dok je pripasivao mač u kanijama. "Ne sumnjaj u to. Moj usvojeni otac doveo je starog sveštenika da me nauči da

čitam, a on mi je čitao iz jedne od svetih knjiga o tome kako je đavo iskušavao Gospoda Isusa, govoreći mu kako mu je Otac dao anđele da ga čuvaju; a Isus je rekao da je loša zamisao dovesti Boga u iskušenje. A kralj je samo od krvi imesa - seti se, svoj prvi mač sam uzeo kraj Uterovog mrtvog tela. Nemoj misliti da ću tako iskušavati Boga, druidu."

Sa opasanim posvećenim mačem Obreda, Artur je izgledao nekako viši, dostojanstveniji. Morgana je mogla da ga zamisli krunisanog i kraljevski odevenog, posađenog na visoki presto... i na trenutak je izgledalo da je mala prostorija oko njega prepuna drugih ljudi, senovitih, naoružanih, bogato obučениh, otmenih, postavljenih tik oko njega. Njegovi sadruzi... a onda su oni nestali, i on je ponovo bio samo mladić koji se nesigurno smeši, još se osećajući pomalo nelagodno zbog položaja koji je upravo stekao.

Okrenuli su se i izišli iz podzemne kapele. Ali pre nego što su potpuno napustili odaju, Artur se okrenuo na trenutak i pogledao ostale posvećene sudove, koji su ostali u senci. Na licu mu se primećivala nesigurnost, gotovo vidljivo pitanje. Jesam li dobro postupio, da li sam učinio svetogrđe prema Bogu koga su me naučili da poštujem kao Jedinog?

Talesinov glas bio je tih i nežan. "Znaš li koja mi je najveća želja, gospodaru i kralju moj?"

"Koja, gospodaru Merline?"

"Da jednog dana - ne sada, jer zemlja još nije spremna, kao ni oni koji poštuju Hrista - ali jednog dana druid i sveštenik bi trebalo da služe zajedno; u njihovoj velikoj crkvi, njihove velike pokore trebalo bi da se slave ovim peharom i tanjirom za hleb i vino, u znak da su svi bogovi Jedan."

Artur se prekrstio i odgovorio gotovo šapatom. "Amin, gospodaru Merline, i neka bi Isus omogućio to jednog dana na ovim ostrvima."

Morgana je osetila kako joj se ježe podlaktice i začula je svoj glas, ni ne znajući da je progovorila sve dok Vid se nije oglasio kroz nju. "Taj dan će doći, Arture, ali ne onako kako ti misliš. Pazi se tog dana, jer bi mogao dobiti znak da je tvoj posao gotov."

Artur je odgovorio prigušenim glasom. "Ako taj dan ikada dođe, gospo, to će mi zaista biti znak da sam obavio ono zbog čega sam

došao na presto, i biću zadovoljan time."

"Pazi šta govoriš", vrlo tiho je rekao Merlin, "jer reči koje izgovaramo stvaraju senke onoga što će doći, i izgovarajući ih izazivamo događaje, kralju moj."

Morgana je zažmirkala kad su izišli na sunce. Zateturala se i Kevin je pružio ruku da je pridrži.

"Jesi li bolesna, gospo?"

Nestrpljivo je odmahнула glavom, zapovedivši vrtoglavici da nestane. Artur ju je uznemireno gledao. Ali dotle su već svi bili na suncu, i um mu je ponovo bio zaokupjen trenutnim poslom.

"Krunisaće me u Glastonberiju, na Ostrvu sveštenika. Da li je moguće da napustite Avalon, Gospo, kako biste otišli tamo?"

Vivijen mu se osmehnula. "Mislim da nije. Ali Merlin će poći sa tobom. A i Morgana će posmatrati tvoje krunisanje ako želiš, i ako ona želi", dodala je, a Morgana se upitala zašto Gospa tako govori i zašto se smeši. "Morgana, dete moje, hoćeš li poći sa njima u barci?"

Morgana se naklonila. Stala je na pramac barke koja je pošla ka obali, noseći sada samo Artura i Merlina, a kad su se približili obali, primetila je da ih čeka nekoliko naoružanih ljudi. Videla je zaprepašćenje u njihovim očima kad su ugledali zaogrnutu barku Avalona kako se iznenada pojavljuje iz magle, a jednog od njih je prepoznala. Lanselet se nije promenio od onog dana pre dve godine, samo je bio viši, lepši, bogato odeven u tamni purpur, i imao je mač i štit.

I on je nju prepoznao, i naklonio joj se. "Rođako", rekao je.

"Poznaješ moju sestru, gospu Morganu, vojvotkinju od Kornvola, sveštenicu Avalona", rekao je Artur. "Morgana, ovo je moj najboji prijatelj, naš rođak."

"Upoznali smo se." Lanselet se nagnuo nad njenom rukom, i Morgana je ponovo, kroz nelagodnost i mučninu koji su je obuzimali, osetila iznenadan talas one čežnje koja je nikada neće sasvim napustiti.

On i ja smo suđeni jedno drugom; trebalo je da imam hrabosti onog dana, pa makar to značilo kršenje zaveta... Videla je u njegovom pogledu da se setio, videla je po nežnosti sa kojom joj je

dodirnuo ruku.

Potom je uzdahnula, podigla pogled i pustila da joj predstave ostale.

"Moj usvojeni brat, Kaj", rekao je Artur. Kaj je bio krupan, tamnokos i Rimljanin do srži, a kada se obratio Arturu, sa prirodnom opuštenošću i ljubavlju, videla je da Artur ima dvojicu čvrstih vođa koji će mu voditi vojske. Ostali vitezovi predstavljeni su joj kao Bedvir, Lukan i Balin; pri pomenu imena ovog poslednjeg iznenađeno je podigla pogled, baš kao i Merilin; to je bio usvojeni brat Vivijeninog starijeg sina, Balana. Balin je bio plavokos i širokih ramena, u pohabanoj odeći, ali kretao se graciozno kao i njegov polubrat, Lanselet. Odeća mu je bila siromašna, ali oružje i oklop su blistali, dobro održavani, i delovali su kao da se često koriste.

Morgana je bila zadovoljna što prepušta Artura njegovim vitezovima; ali prvo je ceremonijalno podigla njegovu ruku da je poljubi.

"Dođi na moje krunisanje ako budeš mogla, sestro", rekao je.

19.

Nekoliko dana kasnije Morgana je pošla, sa još nekoliko žitelja Avalona, na Arturovo krunisanje. Za sve godine provedene u Avalonu - osim nekoliko trenutaka kada je otvorila izmaglicu kako bi odvela Gvenvir u njen manastir - nikada nije stupila na tlo Ostrva sveštenika, Inis Vitrin, Ostrvo Stakla. Činilo joj se da sunce sija neobično grubo, za razliku od blagog i maglovitog sjaja nad Avalonom. Morala je da se podseti kako je za gotovo sve ljude u Britaniji ovo stvarni svet, a da Avalon predstavlja samo začarani san, kao i kraljevstvo vila. Za nju je Avalon bio stvaran, a ovaj svet je bio grubo san iz koga se, ko zna zašto, sada nikako nije budila.

Prostor oko crkve bio je ispunjen šarenim šatorima i paviljonima, nalik na neobične pečurke. Morgani se činilo da crkvena zvona odjekuju danju i noću, sat za satom, zveketavim zvukom koji joj je pritiskao živce. Artur ju je pozdravio, i prvi put je upoznala Ektorijusa, dobrog viteza i ratnika koji je odgajio njenog brata, i njegovu ženu Flavilu.

Za ovo putovanje u spoljašnji svet, na Vivijenin savet, odbacila je plave haljine sveštenice Avalona i tuniku od jelenje kože, i obukla je jednostavnu haljinu od crne vune, sa lanenom košuljom i belim velom preko upletene kose. Ubrzo je shvatila da u toj odeći izgleda kao matrona; među britanskim ženama mlade devojke išle su raspuštene kose i nosile su jarko obojene hajine. Svi su je smatrali za pripadnicu manastira na Inis Vitrinu, nedaleko od crkve, gde su sestre nosile tako ozbiljne haljine; Morgan se nije potrudila da ih razuveri. A nije ni Artur, mada je podigao obrve i značajno joj se nasmešio.

"Pomajko", rekao je Flavili, "mnogo stvari treba da se uradi - sveštenici žele da razgovaraju sa mnom o mojoj duši, a kraljevi Orknija i Severnog Velsa žele da ih primim. Hoćeš li da povedeš moju sestru do naše majke?"

Do naše majke, pomislila je Morgana; ali naša majka nam je oboma postala stranac. Potražila je u umu nekakav nagoveštaj radosti zbog predstojećeg susreta, ali nije uspela da ga nađe. Igrena

je mirno pustila oboje dece da odu, dete iz prvog braka bez radosti, i dete iz drugog punog ljubavi; kakva žena to može da uradi? Morgana je uhvatila sebe kako se priprema da bude stroga u prvom susretu sa Igrenom. Čak joj se ne sećam ni lica, pomislila je.

Ali kada je videla Igrenu, shvatila je da bi je svakako prepoznala.

"Morgana!" Zaboravila je, ili se sećala samo u snovima, koliko je Igrenin glas bogat i topao. "Drago moje dete! Pa ti si već odrasla žena. U srcu te uvek vidim kao devojčicu - i kako si umorna i neispavana - jesu li ti sve ove svetkovine teško pale, Morgana?"

Morgana je poljubila majku, opet osećajući kako je suze guše u grlu. Igrema je bila prelepa, a ona - opet su joj se u sećanju pojavile poluzaboravljene reči: mala i ružna kao da je od vilinskog naroda - da li je i Igrema mislila da je ona ružma?

"Ali šta je to?" Igrenine lake ruke dodirnule su polumesec na njenom čelu. "Obojena si kao da si od vilinskog naroda - je li to prikladno, Morgana?"

Morganin glas bio je strog. "Ja sam sveštnica Avalona i sa ponosom nosim znak Boginje."

"Onda ga pokri velom, dete, ili ćeš uvrediti opaticu. Stanovaćeš sa mnom u manastiru."

Morgana je stegla usne. Da li bi opatica, da je došla u Avalon, krila svoj krst kako ne bi uvredila mene, ili Gospu? "Ne želim da te vređam, majko, ali ne bi bilo prikladno da obitavam među zidovima manastira; opatica to ne bi volela, a ne bi ni Gospa, a ja sam podređena Gospi i živim po njenim pravilima." Od pomisli na obitavanje unutar tih zidova, čak i samo tokom tri noći krunisanja, uz stalno oglašavanje tih paklenih zvona, ledila joj se krv.

Igrema je izgledala uznemirena. "Pa, neka bude po tvome. Možda bi želela da odsedneš kod moje sestre, kraljice od Orknija. Da li se sećaš Morgeze?"

"Rado ću primiti svoju rođaku Morganu", rekao je blagi glas, i Morgana je podigla pogled, suočivši se sa slikom sopstvene majke, onakve kakvom je se sećala iz detinjstva; ponosna, raskošno odevena u jarku svilu, sa draguljima i bogato upletenom kosom oko čela. "Pa, ti si bila tako mala devojčica, a sad si odrasla i postala si sveštenica!" Morgana se našla u njenom toplom i mirisnom naručju.

"Dobro došla, rođako, hodi da sedneš kraj mene. Kako je naša sestra Vivijen? Čujemo velike stvari o njoj, da je ona glavna pokretačka snaga svih velikih događaja koji su doveli Igreninog sina na presto. Čak ni Lot nije mogao da se suprotstavi onome koga podržavaju i Merlin i vilinski narod i sva Plemena i svi Rimljani. I tako će tvoj mali brat postati kralj! Hoćeš li doći na dvor, Morgana, da ga savetuješ, kao što bi Uter dobro uradio da je primao savete Gospe od Avalona?"

Morgana se nasmejala, opustivši se u Morgozinom zagrljaju. "Kralj će učiniti onako kako smatra da treba, to je prvi nauk koji moraju znati svi oko njega. Pretpostavljam da Artur dovoljno liči na Utera da bi to znao."

"Pa, sada više nema mnogo sumnje u to ko mu je otac, s obzirom na to koliko se o tome govorilo u poslednje vreme", rekla je Morgoza i na trenutak ljupko uzdahnula. "Ne, Igrene, ne smeš ponovo da plačeš - treba da se raduješ, a ne da žališ, što tvoj sin toliko liči na oca i što je prihvaćen u čitavoj Britaniji zato što se latio vladanja svim njenim zemljama i narodima."

Igrene je zatreptala; poslednjih dana je preterala sa plakanjem, pomislila je Morgana. "Drago mi je zbog Artura", počela je, ali glas joj se prekinuo i nije mogla da nastavi. Morgana ju je pogladila po ruci, ali je osetila nestrpljenje; uopšte nije mislila na decu, samo na Utera, na Utera... Čak i sada, kad je bio mrtav i sahranjen, njena majka će odbaciti nju i Artura radi sećanja na čoveka koga je toliko volela da je zaboravljala na sve ostalo. Sa olakšanjem se ponovo obratila Morgozi.

"Vivijen kaže da imaš sinove..."

"Istina je", rekla je Morgoza, "mada su gotovo svi dovoljno mali da budu ovde, među ženama. Ukoliko Artur pogine u boju - a čak ni Uter nije bio imun na tu sudbinu - moj Gaven mu je najbliži rođak, osim ako ti imaš sina, Morgana - ne? Zar su sveštenice Avalona postale čedne kao monahinje, kad u tvojim godinama nisi podarila Boginji ni sina ni kćer? Ili si podelila sudbinu svoje majke i izgubila mnogo dece na porođaju? Oprosti mi, Igrene - nisam htela da te podsetim..."

Igrene je savladala suze. "Ne treba da plačem zbog Božje volje;

imam više od većine žena. Imam kćer koja služi Boginji uz koju sam odrasla, i sina koji će sutra biti krunisan očevom krunom. Moja ostala deca su u Hristovom naručju."

Za ime Boginje, pomislila je Morgana, kakav način da se zamišlja Bog, sa pokolenjima mrtvih koji se veru po njemu! Znala je da je to samo izraz, uteha ožalošćenoj majci, ali uznemirila ju je bogohulna zamisao. Setila se da joj je Morgoza postavila pitanje i odmahнула je glavom.

"Ne, nisam rađala decu, Morgoza - sve do ovog Beltana čuvala sam devičanstvo za Boginju." Naglo je prekinula; ne sme reći više. Igrena, koja je postala veća hrišćanka nego što bi Morgana i pomislila, bila bi užasnuta i od same pomisli na obred u kome je igrala ulogu Boginje pred rođenim bratom.

A onda ju je zapljusnuo novi užas, gori od prvog, toliko da je osetila nalet mučnine. To se desilo pod punim mesecom, i mada je od tada mesec rastao, opadao i ponovo rastao, ona još nije dobila svoju mesečnicu, niti je bilo ikakvog predznaka o tome. Bila je zadovoljna što neće imati problema sa njom tokom krunisanja i mislila je da je to reakcija na veliku magiju; sve do ovog trenutka nije ni pomislila da bi moglo postojati drugo objašnjenje.

Obred obnavljanja i plodnosti useva i zemlje, i materica žena iz plemena. To je znala. A bila je toliko slepa i toliko ponosna da je pomislila kako sveštenica, kako Boginja može biti izuzeta iz smisla čitavog obreda. Gledala je druge mlade sveštenice kako trpe mučninu posle sličnih obreda, sve dok ne počnu da narastaju od svog zrelog ploda; gledala je rađanje dece, nekima je pri tome i pomogla svojim veštim rukama sveštenice. A ni jedan jedini put, glupa i slepa, nije ni pomislila da bi i ona mogla da iz obreda iziđe otežale materice.

Primetila je Morgozin oštar pogled, pa je namerno zevnula kako bi prikrila ćutanje. "Putovala sam od praskozorja", rekla je, "i nisam doručkovala; gladna sam." Igrena se brzo izvinila i poslala svoje žene po hleb i pivo koje je Morgana silom pojela, mada joj je od jela bilo muka, a sada je znala i zašto.

Boginjo! Majko Boginjo! Vivijen je znala da se ovo može desiti, a nije me poštedela! Znala je šta mora da učini i znala je da to mora

učiniti što pre; ali neće moći da se time pozabavi tokom tri dana Arturovog krunisanja, jer nije mogla da dođe do trave i korenja kakvo bi lako našla u Avalonu, a i nije se usuđivala da se sada razboli. Osetila je da se grozi od pomisli na bol i bolest, ali to se mora učiniti, bez odlaganja, ili će sredinom zime roditi sina sinu svoje majke. Osim toga, Igrena ne sme znati ništa o tome - to bi joj se učinilo kao nepojmljivo zlo. Morgana je naterala sebe da jede i da razgovara o sitnicama, i da ogovara kao svaka žena.

Ali um joj je neprekidno radio. Da, lepo rublje koje nosi izrađeno je u Avalonu, nigde nema takvog rublja, možda je to zbog grebenanja u Jezeru, koje daje snažnija i duža vlakna, i belja nego igde drugde. Ali u srcu je mislila drugo. Artur nikako ne sme saznati, ima dovoljno briga na srcu oko krunisanja. Ako mogu da ponesem ovaj teret i ćutim kako bih njemu olakšala, učiniću tako. Da, naučila je da svira harfu - oh, pa glupo je, majko, misliti da je grešno da žena ume da svira. Čak i ako Sveta knjiga kaže da žene u crkvi moraju ćutati, strašno je i pomisliti kako bi Božje uho povredio glas žene koja peva njemu u slavu; zar nije i Njegova mati povala njemu u slavu kada je saznala da će poneti dete Duha Svetog? Potom, kad je Morgana uzela harfu i zapevala majci, ispod napeva ležalo je očajanje, jer je znala, kao i Vivijen, da će ona biti naredna Gospa od Avalona i da duguje Boginji makar jednu kćer. Bilo bi nepromišljeno otarasiti se deteta začetog u Velikom Braku. Ali kako da postupi drugačije? Majka hrišćanskog Boga radovala se što joj je Bog dao dete, ali Morgana je mogla samo da besni u nemom ogorčenju zbog Boga koji je uzeo oblik njenog neprepoznatog brata... Navikla je da živi na dva nivoa svesti, ali usne su joj ipak prebledele, i glas joj je bio napet, i bilo joj je milo kad ju je Morgoza prekinula.

"Morgana, tvoj glas je divan, nadam se da ću ga čuti i na svom dvoru. I, Igrena, nadam se da ćemo se još dosta viđati dok traje krunisanje, ali sada moram da se vratim i vidim kako mi je beba. Ne volim crkvena zvona i molitve, a čini mi se da je Morgana umorna od puta. Mislim da ću je povesti do svojih šatora i naterati je da legne, pa će ujutro biti sveža i odmorna da vidi Artura krunisanog."

Igrena nije ni pokušala da prikrije olakšanje. "Da, a ja treba da budem na podnevnoj službi", rekla je. "Znajte, obe, da ću, kada Artur

bude krunisan, ja preći u manastir u Tintagelu. Artur me je zamolio da ostanem uz njega, ali nadam se da će uskoro steći svoju kraljicu, pa mu ja neću biti potrebna."

Da, zahtevaće da se Artur oženi, i to što pre. Morgana se pitala koji će od ovih sitnih kraljeva osvojiti čast da bude kraljev tast. A moj sin bi mogao da bude naslednik prestola... ne. Ne, neću čak ni da mislim na to.

I opet ju je obuzeo ogorčeni bes, nalik na gušenje; zašto, zašto joj je Vivijen ovo učinila? Pokrenula je nebo i zemlju da bi njih dvoje, Artur i Morgana, izigrali bogove i boginje... zar se sve svodi na to?

Igrena ih je obe zagrlila i poljubila, obećavši da će se ubrzo ponovo videti. Dok su išle ka blistavom nizu paviljona, Morgoza je prva progovorila. "Igrena se toliko promenila da je ne bih poznala - ko bi i pomislio da će postati tako pobožna? Očito će pred kraj života biti strah i trepet gomili časnih sestara; mada to nije lepo reći, milo mi je što neću biti među njima. Nimalo mi se ne dopada manastirski život."

Morgana je naterala sebe da se nasmeši. "I meni se čini; izgleda da ti brak i materinstvo prijaju. Procvetala si kao divlja ruža u živici, tetka."

Morgana se lenjo nasmešila. "Moj muž je dobar prema meni, i odgovara mi da budem kraljica", rekla je. "On je severnjak i zato ne misli da je loše savetovati se sa ženom, kao što to tvrde one budale Rimljani. Nadam se da Artura nije pokvarilo vaspitavanje u rimljanskoj porodici - to bi ga možda učinilo moćnim ratnikom, ali ako prezire Plemena, neće dugo vladati. Čak je i Uter bio dovoljno mudar da to zna i da dozvoli da ga krunišu na Zmajevom ostrvu."

"I Artura su tamo krunisali", rekla je Morgana. Više nije smela da govori.

"Tako je. Čula sam nešto o tome i mislim da je mudro postupio. Što se mene tiče, ja sam ambiciozna; Lot me pita za savet, i u našoj zemlji sve ide dobro. Sveštenici su veoma ljuti na mene i kažu da se ne držim onako kako doliči jednoj ženi - sigurno misle da sam nekakva zla čarobnica ili veštica, zato što ne sedim skromno u uglu, predući i tkajući. Ali Lot ne obraća mnogo pažnje na sveštenike, iako je njegov narod uglavnom hrišćanski... iskreno rečeno, većina sveta

tamo ne mari mnogo da li je bog u njihovoj zemlji beli Hrist, ili Boginja, ili Rogati, ili saksonski Bog-Konj, samo dok im usevi uspevaju i dok su im trbusi puni. Mislim da je to sasvim u redu - zemlja kojom vladaju sveštenici puna je tirana, i na zemlji i na nebesima. Uter se malo previše oslanjao na njih poslednjih godina, ako mene pitaš. Neka bi Boginja dala da Artur bude razumniji."

"Zakleo se da će jednako postupati prema bogovima Avalona, pre nego što mu je Vivijen dala druidski mač."

"Dala mu ga je?" upitala je Morgoza. "Otkuda joj samo ta pomisao? Ali dosta smo pričale o bogovima i kraljevima i tome slično - Morgana, šta te muči?" Pošto Morgana nije odgovorila, nastavila je. "Zar misliš da ne mogu da poznam noseću ženu kad je vidim? Irena ništa nije primetila, ali ona ima oči samo za svoju tugu."

Morgana je naterala sebe da olako odgovori. "Pa, možda je i tako; učestvovala sam u obredima Beltana."

Morgoza se nasmejala. "Ako ti je to bilo prvi put, možda nećeš znati još mesec dana, ali želim ti sreću. Već si prošla najbolje godine za rađanje - ja sam u tvojim godinama imala troje. Savetujem ti da ne kažeš Ireni - ona je sad tolika hrišćanka da bi joj bilo teško da prihvati dete Boginje. Pa, pretpostavljam da sve žene vremenom ostare. I Vivijen mora da je već dosta zašla u godine. Nisam je videla otkako se rodio Gaven."

"Meni se čini ista kao i uvek", rekla je Morgana.

"I tako nije došla na Arturovo krunisanje. Pa, možemo i bez nje. Ali mislim da se neće zadovoljiti da dugo ostane u pozadini. Jednog dana, nimalo ne sumnjam, odlučiće da na naše oltare postavi Boginjin pehar umesto hleba i vina hrišćanske ljubavi, i priznajem da neću plakati kada dođe taj dan."

Morgana je osetila proročku groznicu kad je u umu ugledala sveštenika kako podiže pehar Misterija pred Hristovim oltarom; jasno je videla Lanseleta kako kleči, lica osvetljenog kako nikad dotle nije videla... odmahnula je glavom da otera neželjeni Vid.

Dan Arturovog krunisanja svanuo je sunčan i blistav. Čitave noći su pristizali, uzduž i popreko Britanije, da vide krunisanje Vrhovnog Kralja ovde na Ostrvu sveštenika. Bile su tu grupice sitnih,

tamnoputih ljudi; pripadnici Plemena obučeni u kožu i grubu odeću ukrašenu tamnim kamenjem sa Severa, crvenokosi, visoki i bradati; a više od svih ostalih bilo je Rimljana iz civilizovanih zemalja. A bili su tu i visoki ljudi širokih ramena i plave kose, Angli i Saksonci iz ugovornih trupa, postavljenih južnije, u Kentu, koji su došli da obnove prekinuti savez. Padine su bile prepune sveta; Morgana čak ni na Beltanskim svečanostima nije videla toliko ljudi na jednom mestu i osetila je strah.

Ona je imala povlašćeno mesto, sa Igrenom, Lotom, Morgozom i njenim sinovima, i sa ektorijusovom porodicom. Kralj Lot, vitak, tamnokos i prijatan, poljubio joj je ruku i zagrlio ju je, pa je napravio čitavu predstavu nazivajući je rođakom i nećakom, ali Morgana, koja je videla ispod površinskog osmeha, primetila je u Lotovom pogledu ljutnju i gorčinu. On je planirao i spletkario da spreči ovakav dan. Sada će njegov sin, Gaven, biti proglašen Arturovim najbližim naslednikom; hoće li to zadovoljiti njegovu ambiciju, ili će nastaviti da podriva vlast Vrhovnog Kralja? Morgana je začkiljila u Lota i zaključila da joj se uopšte ne dopada.

A onda su zazvonila crkvena zvona i duž svih padina oko nje proneo se uzvik, a kroz vrata crkve izišao je vitak mladić, sa suncem u blistavoj kosi. Artur, pomislila je Morgana. Njihov mladi kralj, kao junak iz predanja, sa tim velikim mačem u ruci. Mada sa svog mesta nije mogla da čuje reči, videla je kako mu sveštenik stavlja na glavu tanki zlatni krug Uterove krune.

Artur je podigao mač i rekao nešto što nije čula. No, pronosilo se od usta do usta, i kada je čula reči, Morgana je osetila isto uzbuđenje kao kada joj je došao, pobedonosan i krunisan, posle pobede nad Kraljem Jelena.

Za sve narode Britanije, rekao je, moj mač da vas štiti, i moja ruka da donese pravdu.

Pojavio se Merlin u svečanoj beloj odeždi; kraj časnog biskupa od Glastonberija delovao je blago i smireno. Artur se kratko naklonio obojici, uhvativši ih za ruku. Boginja mu ga je podstakla da to učini, pomislila je Morgana - i tog časa je začula Lotov glas.

"Prokleta pametno, da tako stane zajedno sa Merlinom i biskupom, u znak da će ga obojica savetovati!"

"Ne znam ko ga je tome naučio", rekla je Morgoza, "ali verujte mi da Uter nije ni mogao imati glupog sina."

"Na nas je red", rekao je Lot i ustao, pruživši ruku Morgozi. "Hodi, gospo; ne brini da li ćeš uznemiriti tu gomilu matorih bradonja i sveštenika. Ne stidim se da priznam da si mi ti desna ruka i da si mi ravna u svemu. Utera bi trebalo da je stid što nije tako postupao sa tvojom sestrom."

Morgozin osmeh bio je malo mračan. "Možda je naša sreća što Igrene nije imala dovoljno snage volje da to zahteva."

Morgana je ustala, vođena iznenadnom pomišlju, i pošla sa njima. Lot i Morgoza učtivo su je propustili pred sebe. Mada nije kleknula, lako je naklonila glavu. "Donosim ti pozdrave Avalona, gospodaru Arture, i onih koji služe Boginji." Iza leđa je čula mrmljanje sveštenika i videla je Igrene među sestrama iz manastira, umotanim u crno. Mogla je da nasluti šta je Igrene pomislila: Smela i otvorena, i kao dete je bila tvrdoglava. Pravila se da ništa ne primećuje. Ona je sveštenica Avalona, a ne neka od tih kvočki koje služe Bogu!

"Želim ti dobrodošlicu, i tebi i Avalonu, Morgana." Artur ju je uzeo za ruku i postavio je kraj sebe. "Ukazujem ti čast kao jedinoj sestri, i kao vojvotkinji od Kornvola po rođenju, draga sestro." Pustio joj je ruku, a ona je morala da pogne glavu kako se ne bi onesvestila, jer pred očima joj se maglilo i vrtelo joj se u glavi. Zašto baš sada moram ovako da se osećam? To je Arturovo delo. Ne, nije njegovo, nego je delo Boginje. To je njena volja, a ne naša.

Pristupio je Lot, kleknuo pred Arturom, a Artur ga je podigao. "Dobro došao, dragi tečo."

Isti taj dragi teča, pomislila je Morgana, ako ne grešim, želeo je da umreš kao dete.

"Lote od Orknija, da li ćeš braniti svoje obale od severnjaka i hoćeš li mi doći u pomoć ako obale Britanije budu ugrožene?"

"Hoću, rođače, kunem se."

"Onda ti naređujem da zadržiš presto Orknija i Lotije u miru, i nikada neću pokušavati da ti ga oduzmem, milom ili silom", rekao je Artur i sagnuo se da poljubi Lota u obraz. "Neka bi ti i tvoja gospa vladali dugo i mudro na severu, rođače."

Lot je ustao. "Dozvoli da ti predložim jednog viteza za tvoju družinu; preklinjem te da ga učiniš jednim od svojih sadruga, gospodaru Arture. Moj sin, Gaven..."

Gaven je bio krupan, visok i snažno građen, prilično nalik na Igrenu i Morgozu. Crvenkaste kovrdže okruživale su mu glavu, i mada nije bio mnogo stariji od Artura - zapravo, pomislila je Morgana, morao bi da bude malo mlađi, jer Morgoza se udala za Lota tek posle Arturovog rođenja - već je bio mladi div, preko metar i osamdeset. Kleknuo je pred Artura, a Artur ga je podigao i zagrlio ga.

"Dobro došao, rođače. Rado ću te učiniti prvim od mojih sadruga; nadam se da ćeš se pridružiti mojim najdražim prijateljima i da će te lepo dočekati", rekao je i klimnuo glavom trojici mladića koji su stajali kraj njega. "Lanselete, Gaven nam je rođak. Ovo je Kaj, a ovo je Bedvir; oni su mi usvojena braća. Sada imam sadruge, baš kao Aleksandar Veliki."

Morgana je čitavog dana stajala i gledala kako kraljevi iz čitave Britanije prilaze da izjave odanost prestolu Vrhovnog Kralja i da se zakunu da će mu se pridružiti u ratu i da će braniti svoje obale. Plavokosi kralj Pelinor, gospodar Jezerske zemlje, došao je da klekne pred Artura i da ga zamoli za dozvolu da ode pre kraja svečanosti.

"Šta, Pelinore", nasmejao se Artur. "Ti, za koga sam misio da će mi biti najčvršća uzdanica, napuštaš me tako brzo?"

"Dobio sam loše vesti od kuće, gospodaru. Tamo besni nekakav zmaj. Zakleo sam se da ću ga naći i ubiti."

Artur ga je zagrlio i predao mu zlatan prsten. "Neću da zadržavam nijednog kralja kada ga narod zove u nevolji. Idi i postaraj se da zmaj umre, a onda mi donesi njegovu glavu."

Već se bližilo večer kada su se izređali svi kraljevi i velikaši koji su došli da se zakunu na savezništvo sa svojim Vrhovnim Kraljem. Mada je bio samo dečak, Artur je izdržao dugo popodne uvek jednako ućtiv, obraćajući se svakoj osobi koja mu je prišla kao da je prva po redu. Samo Morgana, u Avalonu naučena da čita lica, videla je na njemu znakove umora. Ali konačno je bilo gotovo, i sluge su počele da donose gozbu.

Morgana je očekivala da će Artur sesti da večera sa mladićima koje je označio kao svoje sadruge; dan je bio dug; on je bio mlad i čitavog dana je vrlo smerno obavljao svoju dužnost. No, on je seo sa biskupima i starijim kraljevima koji su bili članovi Veća njegovog oca - Morgani je bilo drago što vidi da je i Merlin među njima. Na kraju krajeva, Talesin mu je, zapravo, deda, mada nije bila sigurna da li Artur to zna. Kada je završio sa jelom (a trpao ga je u sebe kao izgladneli dečak koji još raste) ustao je i zašao među goste.

U svojoj jednostavnoj beloju tunici, sa tankom zlatnom krunom kao jedinim ukrasom, isticao se među blistavo obučenim kraljevima i plemićima kao beli jelen u tamnoj šumi. Njegovi sadruzi su ga pratili; ogromni mladi Gaven, i Kaj, crn, sa rimskim orlovskim crtama lica i sarkastičnim osmehom - kada je prišao bliže, Morgana je videla da u uglu usana ima ožiljak, još crven i ružan, od koga mu se ta strana lica krivila u neprijatan kez. To je bila šteta; pre toga je verovatno bio pristao. Lanselet je bio lep kao devojka - ne; kao nešto divlje, muževno i divno, možda kao divlja mačka. Morgoza ga je pohlepno posmatrala.

"Morgana, ko je taj lepi mladić - onaj između Kaja i Gavena, onaj u purpuru?"

Morgana se nasmejala. "To ti je nećak, tetka; Vivijenin sin Galahad. Ali Saksonci su ga nazvali Vilinska strela, a uglavnom ga oslovljavaju sa Lanselet."

"Ko bi pomislio da Vivijen, koja sasvim obično izgleda, može da ima tako lepog sina! Njen stariji sin Balan - on nije lep; grub je, snažan i izdržljiv, i veran kao stari pas, ali liči na Vivijen. Niko živi nju ne bi mogao da nazove lepom!"

Te reči pogodile su Morganu pravo u srce. Kažu da ja ličim na Vivijen; znači li to da svi misle da sam ružna? Ona devojčica je rekla da sam mala i ružna kao neko iz vilinskog naroda. Hladno je odgovorila. "Ja mislim da je Vivijen veoma lepa."

Morgoza je šmrknula. "Lako je videti da si odrasla u Avalonu, koji je još izdvojeniji od većine manastira. Mislim da ne znaš šta muškarci smatraju lepotom žene."

"Ma hajde", umirujuće je rekla Igrena, "ima i drugih vrlina sem lepote. Ovaj Lanselet ima majčine oči, a niko nikada nije porekao da

Vivijen ima divne oči; ona je toliko ljupka da niko ne zna i ne mari je li lepa, toliko ih začara svojim lepim očima i blagim glasom. Lepota nije jedino u kraljevskom stasu, bleđoj koži i plavim kovrdžama, Morgoza."

"Ah, nisi dovoljno prefinjena, Igrena", odvratila je Morgoza. "Ti si kraljica, a svi uvek misle da su kraljice lepe. A bila si udata za čoveka koji te je voleo. Većina nas ostalih nije te sreće, i utešno je znati da se drugi muškarci dive tvojoj lepoti. Da si provela čitav život sa starim Gorloasom, i tebi bi bilo milo što imaš bleđo lice i divnu kosu, i trudila bi se da zaseniš one žene koje imaju samo šarm, lepe oči i mio glas. Muškarci su kao deca - vide samo ono što im najviše treba, punu dojku..."

"Sestro!" planula je Igrena, i Morgoza je odgovorila uz mračan osmeh. "No, dobro, tebi je bilo lako da budeš puna vrlina, jer je čovek koga si volela bio kralj. Većina nas ostalih nije te sreće."

"Zar ne voliš Lota posle svih ovih godina, Morgoza?"

Morgoza je slegnula ramenima. "Ljubav je razonoda za izlete u polju i sedenja kraj ognjišta u zimu. Lot se savetuje sa mnom o svemu, i u vreme rata mi prepušta da vladam domaćinstvom; i kad god donese plen od zlata ili dragulja ili lepe odeće, ja prva biram. Zato sam mu zahvalna. Uz to, on nikada nije došao u priliku čak ni da pomisli da podiže tuđeg sina. Ali to ne znači da treba da se pravim slepa kada neki mladić ima lepo lice i ramena kao mladi bik - ili kada mu se dopadne njegova kraljica."

Nimalo ne sumnjam, pomislila je Morgana, pomalo zgađena, da se Morgozi to čini kao velika vrlina i da sebe smatra za vrlo čednu kraljicu. Prvi put posle mnogo godina osetila se zbunjena, znajući da se čednost ne može tek tako odrediti. Hrišćani su je cenili više od svih drugih vrlina, dok je u Avalonu najveća vrlina bila prepustiti svoje telo Bogu ili Boginji, u skladu sa tokovima prirode; i jedni i drugi su vrlinu onih drugih smatrali za najcrnji grehi i nezahvlanost prema svom Bogu. Ako su jedni u pravu, onda su drugi svakako stašno zli. Njoj se činilo da hrišćani odbacuju najsvetiju stvar pod kapom nebeskom, ali oni bi nju smatrali za kurvu. Ako bi govorila o vatrama Beltana kao o svetoj dužnosti prema Boginji, čak i Igrena, koja je odrasla u Avalonu, zapiljila bi se u nju i pomislila bi da ju je opseo

neki demon.

Ponovo se zagledala u mladiće koji su se približavali; Artur, plavokos i sivook; Lanselet, vitak i gibak; i krupni, crvenokosi Gaven, koji je nadvisivao ostalu dvojicu kao što bi bik nadvisio par španskih konja. Artur je prišao da se pokloni pred majkom.

"Gospo", počeo je, ali se brzo popravio. "Majko, je li ti dan bio dug?"

"Ništa duži nego tebi, sine. Hoćeš li da sedneš sa nama?"

"Samo na trenutak, majko." Dok je sedao, Artur, mada se dobro najeo, rasejano je uzeo šaku slatkiša koje je Morgana sklonila sa svog tanjira. Od toga je Morgana ponovo shvatila koliko je on još mlad. I dalje je žvakao krem od badema kad je progovorio. "Majko, da li želiš da se ponovo udaš? Ako želiš, naći ću najbogatijeg - i najljubaznijeg - kralja da se oženi tobom. Kralj Urijens od Severnog Velsa je udovac; on bi svakako bio srećan da nađe dobru ženu."

Igrena se nasmešila. "Hvala ti, dragi sine. Ali pošto sam bila žena Vrhovnog Kralja, ne želim da budem žena nekog nižeg. A volela sam tvog oca; ne želim da ga zameni neko drugi."

"Pa, majko, neka bude kako ti želiš", rekao je Artur, "samo sam se bojao da ćeš biti usamljena."

"Teško je biti usamljen u manastiru, sine, sa drugim ženama. A i Bog je tu."

"Ja bih radije živela u pustinjačkoj izbi usred šume nego u kući punoj brbljivih žena!" rekla je Morgoza. "Ako je Bog tamo, mora da mu je teško da dođe do reči!"

Kada joj je Igrena odgovorila, Morgana je na trenutak u njoj prepoznala nekadašnju veselu majku. "Pretpostavljam da, kao i svaki uviđavan muž, provodi više vremena slušajući svoje neveste nego govoreći im - ali ko se potrudi da oslušne, ustanoviće da glas Božji nije daleko. Ali jesi li ti ikada ćutala dovoljno dugo da oslušneš i čuješ ga, Morgoza?"

Morgoza se nasmejala i načinila pokret kojim borac priznaje poraz. "A ti, Lenselete?" upitala je, izazivački se smešeći. "Jesi li već krunisan, jesi li možda i oženjen?"

On se nasmejao i odahnuo glavom. "Oh, ne, tetka. Moj otac, kralj Ban, svakako će mi naći ženu. Ali za sada želim samo da sledim

svog kralja i da mu služim."

Artur se nasmešio svom prijatelju i pljesnuo ga po ramenu. "Sa ovakva dva snažna rođaka, biću jednako bezbedan, potpuno sam siguran, kao oni nekadašnji imperatori!"

Igrena mu se tiho obratila. "Arture, mislim da je Kaj ljubomoran; reci nešto lepo i o njemu." Morgana, koja je to čula, podigla je pogled ka nadurenom, ožiljcima izbrazdanom Kaju. Njemu je ovo zaista teško padalo; pošto je godinama smatrao Artura za posvojče svog oca, sada mu zapoveda mlađi brat - koji je postao kralj - i okružen je novim prijateljima kojima je predao svoje srce.

"Kada mir dođe u ovu zemlju", rekao je Artur, "naći ćemo žene i zamkove za sve vas, nimalo ne sumnjam. Ali tebe ću, Kaje, zadržati kod sebe da mi budeš komornik."

"Zadovoljan sam time, brate - oprost, trebalo je da kažem gospodaru i kralju moj."

"Ne", odvratio je Artur, smesta se okrenuvši da zagrlji Kaja. "Neka me Bog kazni ako ikada budem zahtevao od tebe da me tako zoveš, brate!"

Igrena je progutala knedlu. "Arture, kada tako govoriš, čini mi se kao da čujem glas tvog oca."

"Voleo bih, sebe radi, da sam ga bolje poznavao, gospo. Ali znam da kralj ne može uvek da postupa po svojoj volji, baš kao ni kraljica." Podigao je Igreninu ruku da je poljubi, i Morgana je pomislila: Znači, već je to naučio o kraljevanju.

"Verovatno su ti već kazali da bi trebalo da se oženiš", rekla je Igrena.

"Pa, izgleda." Artur je slegnuo ramenima. "Valjda svaki kralj ima kćerku koju bi voleo da uda za Vrhovnog Kralja. Mislim da ću pitati Merlina kojom od njih treba da se oženim." Potražio je pogledom Morganu i na trenutak je izgledao strašno ranjiv. "Ionako ne znam mnogo o ženama."

Lanselet je vedro upao. "Pa, onda da ti nađemo najlepšu i najotmeniju ženu u kraljevstvu."

"Ne", polako je rekao Kaj. "Pošto Artur kaže, vrlo razumno, da su njemu sve žene slične, naći ćemo mu onu sa najvećim mirazom."

Artur se nasmejao. "Prepuštam to tebi, Kaje, i ne sumnjam da ću

biti oženjen jednako brzo kao što sam bio krunisan. Predlažem da se posavetuješ sa Merlinom, a svakako će i njegova svetost, nadbiskup, imati šta da kaže o tome. A šta je sa tobom, Morgana? Da li da ti nađem muža, ili ćeš biti jedna od dvorskih dama moje kraljice? Ko bi imao viši položaj na dvoru i u kraljevstvu nego kćer moje majke?"

Morgana je jedva uspela da odgovori. "Gospodaru moj i kralju, ja sam zadovoljna u Avalonu. Molim te, ne uznemiravaj se oko traženja muža za mene." Čak ni onda, divlje je pomislila, čak ni ako nosim dete! Čak ni onda!

"Neka onda bude tako, sestro, mada ne sumnjam da će nadbiskup imati da kaže nešto i o tome - on smatra da su sve žene Avalona zle čarobnice ili veštice."

Morgana nije odgovorila, a Artur je pogledao ostale kraljeve i savetnike gotovo kao krivac; uhvatio je Merlinov pogled i brzo rekao: "Izgleda da sam proveo koliko sam smeo sa svojom majkom, sestrom i sadruzima; moram ponovo da se vratim kraljevanju, gospo." Naklonio se Igreni, pa Morgozi, ali kada se približio Morgani sagnuo se da je poljubi u obraz. Ukočila se.

Majko, Boginjo, kakvu smo zbrku napravili. On kaže da će me uvek voleti i čeznuti za mnom, a upravo to ne sme da učini! Da je barem Lanselet tako osećao... Uzdahnula je, i Igrena je prišla da je uhvati za ruku.

"Umorna si, kćeri. Dugo stajanje na suncu te je izmorilo. Jesi li sigurna da nećeš da se vratiš sa mnom u manastir, gde je tako mirno? Ne? Pa, onda, povedi je u svoj šator, Morgoza, hoćeš li?"

"Da, draga sestro, idi i odmori se." Pratila je pogledom mladiće dok su se udaljavali. Artur je uviđavno podešavao korak prema Kajevom hramanju.

Morgana se vratila u šator sa Morgozom; bila je umorna, ali morala je da ostane na oprezu dok je Lot govorio o nekom planu koga je pomenuo Artur, o borbi na konjima, sa taktikom napada kakva bi smoždila naoružane bande saksonskih jahača i pešaka, od kojih većina nije obučena za bitku.

"Dečko je majstor strategije", rekao je Lot. "To bi moglo da uspe;

na kraju krajeva, upravo grupice Pikta i Škota, i Plemena, boreći se iz zaklona, mogli su da obeshrabre rimske legije, kako sam čuo - Rimljani su bili toliko navikli na uredno ratovanje po pravilima, i na neprijatelje koji se lepo grupišu na bojnopolju. Konjanici uvek imaju prednost nad svakim pešakom; rimljanske konjičke jedinice, kako su me učili, uvek su odnosile najveće pobeđe."

Morgana se setila Lanseleta kako zaneseno govori o svojim teorijama ratovanja. Ako Artur deli to oduševljenje i ako je spreman da sa Lanseletom radi na stvaranju konjičkih jedinica, možda će zaista doći vreme kada će saksonske horde biti isterane iz ove zemlje. Tada će zavladati mir, duži od legendarnih dvesta godina Rimskog mira. A ako Artur ponese mač Avalona i druidske sudove obreda, onda će im predstojati vreme čuda... Vivijen je jednom govorila o Arturu kao o kralju koji dolazi iz legende, noseći legendarni mač. A Boginja će možda ponovo vladati ovom zemljom, a ne mrtvi Bog hrišćana, sav od patnje i smrti... Zanela se u sanjarenje i trgla se tek kad ju je Morgoza blago prodrmlala za rame.

"Draga moja, gotovo da si zaspala, idi lepo u krevet; izvinićemo te mi", rekla je i poslala je svoju služavku da pomogne Morgani da se svuče, da opere noge i uplete kosu.

Spavala je dugo i duboko, bez snova, jer umor mnogih dana iznenada se sručio na nju. Ali kada se probudila, jedva je shvatila gde se nalazi i šta se desilo, znala je samo da joj je strašno muka i da se mora iskobeljati iz šatora da povraća. Kada se ispravila, dok joj je u glavi sve zvonilo, Morgoza je bila kraj nje, čvrsta i ljubazna ruka da joj pomogne da se vrati unutra. Tako je se Morgana sećala iz najranijeg detinjstva, naizmenično ljubazne i grube. Sada joj je obrisala znojavo čelo vlažnim peškirom i posadila je kraj sebe, naloživši služavki da donese njenoj rođaci čašu vina.

"Ne, ne, neću, ponovo će mi pozliti..."

"Popij to", strogo je rekla Morgoza, "i pokušaj da pojedeš ovaj komad hleba, tvrd je i neće ti smetati - sada moraš imati nešto u stomaku." Nasmejala se. "Zapravo, i imaš nešto u stomaku što ti priređuje sve ove nevolje."

Postiđena, Morgana je odvratila pogled.

Morgozin glas ponovo je bio ljubazan. "Hajde, devojko, sve smo

mi prošle kroz to. Znači, noseća si - pa šta? Nisi ni prva ni poslednja. Ko je otac - ili ne treba da pitam? Videla sam kako gledaš Vivijeninog lepog sina - je li on taj srećnik? Ko bi te krivio? Nije? Znači, dete Beltanskih vatri? Mogla sam da pomislim. A zašto da ne?"

Morgana je stegla pesnice pred Morgozinom dobroćudnom otvorenošću. "Neću ga; kada se vratim u Avalon, znam šta treba da uradim."

Morgoza ju je uznemireno pogledala. "Oh, draga, zar moraš? U Avalonu bi rado dočekali dete Boga, a ti si pripadnik kraljevske loze Avalona. Neću da kažem da nisam i sama tako postupala - rekla sam ti da sam pazila da nikada ne rodim dete koje nije Lotovo, što ne znači da sam spavala sama kad god je bio negde daleko u ratovima. A i zašto bih? Kao da je on spavao sam! Ali jedna stara babica mi je rekla, a ona se razume u svoj posao, da žena nikada ne sme pokušati da pobaci prvo dete koje začne, jer bi time mogla da povredi matericu i da više nikada ne začne ponovo."

"Ja sam sveštenica, a Vivijen stari; ne želim da mi dete smeta u dužnostima u hramu." Čak i dok je to govorila, znala je da prikriva istinu; u Avalonu je bilo žena koje su vršile svoju dužnost sve do poslednjih meseci trudnoće, a tada su ostale žene pažljivo raspoređivale poslove tako da može da se odmara pre porođaja; a potom su imale vremena da neguju bebu pre nego što bi je poslale na usvojenje. Neke od kćeri bile su podignute među sveštenicama, kao Igrena. Morgoza je do svoje dvanaeste godine rasla u Avalonu kao Vivijenina usvojena kćer.

Morgoza ju je pažljivo pogledala. "Da, mislim da se svaka žena tako oseća kada prvi put ponese dete u materici - kao da je u zamci, ljuta zbog nečega što ne može da izmeni i čega se plaši. Znam da je tako bilo sa Igrenom, bilo je i sa mnom, pretpostavljam da je isto sa svakom ženom." Pružila je ruke i zagrlila Morganu, čvrsto je privivši uz sebe. "Ali, drago dete, Boginja je dobra. Kako dete bude raslo u tebi, Boginja će ti u srce uliti ljubav prema njemu, makar da ti nije bilo stalo do čoveka koji ti ga je napravio. Dete, udala sam se sa petnaest godina za daleko starijeg čoveka; onog dana kad sam shvatila da sam noseća bila sam spremna da se bacim u more -

činilo mi se da je to kraj moje mladosti, kraj mog života. Ah, nemoj plakati", dodala je, gladeći Morganu po kosi, "uskoro ćeš se osećati bolje. Ni ja ne volim da idem okolo sa ogromnim stomakom i da se teturam kao dete koje uči da hoda, ali to će proći, a beba na grudima je toliko zadovoljstvo da vredi malo trpeti zbog toga. Rodila sam četvoro i rado bih rodila još jedno - toliko često sam poželela da imam makar jednu devojčicu. Ako ti ne bi volela da tvoje dete raste u Avalonu, ja ću ga usvojiti - šta misliš o tome?"

Morgana je duboko, drhtavo uzahnula i podigla glavu sa Morgozinog ramena. "Izvini - pokvasila sam ti čitavu haljinu."

Morgoza je slegnula ramenima. "Dobro je ako joj se ne desi ništa gore. Vidiš? Mučnina je prošla, i čitavog dana ćeš se dobro osećati. Šta misliš, da li bi te Vivijen pustila da mi dođeš u goste? Možeš se vratiti na Orkni sa nama, ako želiš - nisi još bila tamo, a promena će ti prijati."

Morgana se zahvalila, ali je rekla da se mora vratiti u Avalon, a pre toga još mora da ode i pozdravi se sa Igrenom.

"Ne bih ti savetovala da joj se poveravaš", rekla je Morgoza. "Postala je tolika hrišćanka da bi bila šokirana - ili bi mislila da joj je dužnost da bude šokirana."

Morgana se blede nasmešila - nije nameravala da se poverava Igreni, kao ni bilo kome drugom. Pre nego što Vivijen sazna, neće saznati niko drugi. Bila je zahvalna Morgozi na savetima, ali nije nameravala da ih se pridržava. Odlučno je rekla u sebi da ima moć odlučivanja; ona je sveštenica, i šta god bude učinila biće to po njenoj proceni.

Dok se opraštala od Igrene, stalno prekidana prokletim zvonima koja su pozivala kaluđerice na dužnosti, razmišljala je kako Morgoza više nego Igrene liči na majku kakve se sećala. Igrene je postala stara, neosetljiva i pobožna, i sa olakšanjem se oprostila od nje. Kad se vrati u Avalon, znala je, vratiće se kući; sada više nije imala drugu kuću.

Ali ako joj Avalon više nije dom, šta će onda?

20.

Morgana se rano ujutro iskrala iz Kuće Devojaka i uputila u divlju močvaru iza Jezera. Zaobišla je Tor i zašla u šumu; uz malo sreće, naći će ono što joj je potrebno bez mnogo lutanja po magli.

Znala je šta joj je sve potrebno - određeni koren, zatim kora sa jednog grma i dve trave. Sve se moglo naći u Avalonu. Mogla je to da uzme i iz skladišta u Kući Devojaka, ali bi morala da objasni šta će joj, a toga se grozila. Nije želela ni zavatlavanje ni saučešće ostalih žena; bolje da ih sama nađe. Ne mora da se radi ovoga izlaže milosti neke druge osobe.

Jedna od trava koje su joj bile potrebne rasla je u baštama Avalona; uzbrala ju je neprimećena. Za ostale je morala napolje, i prešla je priličan put pre nego što je primetila da još nije zašla u maglu. Osvrnula se i zaključila da se našla u delu Avalona koji ne poznaje - a to je bilo potpuno besmisleno. Živela je u Avalonu preko deset godina, poznavala je svaku udolinu i brdašce, svaku stazu i gotovo svako drvo. Nemoguće je da se izgubila u Avalonu, ali ipak joj se upravo to desilo; zalutala je u gušći deo šume, gde je drveće starije i zbijenije nego što je igde videla, i primetila je potpuno nepoznato drveće, grmlje i trave.

Je li moguće da je nekako prošla kroz maglu ne primetivši je, i da se sada nalazi na kopnu koje okružuje Jezero i ostrvo u njemu? Ne; u mislima je ponovo prešla svaki korak. Nije bilo magle. U svakom slučaju, Avalon je gotovo ostrvo, i da je došla do njegovog kraja, naišla bi na vode Jezera. Postojala je skrivena, gotovo suva staza za jahače, ali nije joj prišla ni blizu.

Čak i onog dana kada je sa Lanseletom našla Gvenvir u magli, bili su okruženi močvarom, a ne šumom. Ne, ne nalazi se na Ostrvu sveštenika, a osim ako nekako nije stekla čudesnu moć hodanja po vodi, nije mogla biti ni na kopnu. A nije bila ni u Avalonu. Podigla je pogled, pokušavajući da se orijentiše po suncu, ali nije mogla da ga vidi; bilo je gotovo podne, ali svetlost je bila kao blagi sjaj na nebu, kao da je dopirala sa svih strana istovremeno.

Morgana je počela da oseća ledeni strah. Znači, nije se nalazila u

poznatom svetu. Je li moguće da u druidskoj magiji koja je uklonila Avalon iz sveta postoji još jedna nepoznata zemlja, svet oko ili iza Avalona? Pogledala je gusto drveće, drevne hrastove i leske, paprat i vrbe, i znala je da se ne nalazi u svetu koji bi joj bio poznat. Primetila je čvornovati hrast, neizmerno star, koga bi inače svakako morala da poznaje. Ovako staro i dostojanstveno stablo druidi bi proglasili za sveto. "Boginje mi! Gde sam to?"

Gde god da je bila, nije mogla da stane. Ili će dolutati na neko poznato mesto, naći neki znak koji bi je uputio kuda da krene, ili će doći do početka magle kroz koju bi se vratila u svoj svet.

Polako je išla kroz sve gušću šumu. Učinilo joj se da se pred njom nalazi čistina, pa je pošla tamo. Bila je okružena leskovim stablima; nagoni je osetila da nijedno od njih nikada nije dodirnuo metal druidskog noža kako bi odsekao rašlje za nalaženje vode, skrivenog blaga ili otrova. Na ostrvu Avalon postojao je leskov gaj, ali poznavala je sve drveće u njemu; i sama je tamo sekla rašlje, pre više godina kada se učila tome. Ovo nije bilo to mesto. Na samoj ivici gaja primetila je busen travke koja joj je bila potrebna. Pa, može i da je uzme, neka bar nešto dobro ispadne od ovolikog lutanja. Prišla je i kleknula, podvivši suknju pod kolena, i počela da kopa za korenom.

Dvapat je, dok je kopala, osetila da je neko posmatra, ono neobično peckanje među lopaticama koje osećaju svi što su živeli u divljini. Ali kada bi podigla pogled, mada je primetila senku pokreta među drvećem, nije videla nikoga da je gleda.

Treći put je sačekala sa podizanjem pogleda koliko je god mogla, govoreći sebi da ionako neće videti nikoga. Otrgla je travku iz zemlje i počela da čisti koren, mrmljajući čaroliju namenjenu njegovoj upotrebi - molitvu Boginji da obnovi život iščupane biljke, da umesto jednog uzetog grma uvek na njegovo mestu izrastu novi. Ali osećanje da je posmatraju postalo je jače, i Morgana je konačno podigla pogled. Gotovo nevidljiva na ivici drveća, stojeći u senci, posmatrala ju je žena.

Nije bila sveštenica; Morgana je nikada ranije nije videla. Nosila je sivozelenu haljinu, boje vrbovog lišća kada u pozno leto ostari i postane prašnjavo, i nekakav taman ogrtač. Na grlu joj se

primećivao odsjaj zlata. Morgana je na prvi pogled pomislila da je to pripadnica malog, tamnopusnog naroda sa kojim je iščekivala smrt Kralja Jelena. No, žena se držanjem potpuno razlikovala od pripadnica tog naroda; držala se kao sveštenica ili kraljica. Morgana nije mogla da joj proceni godine, ali duboko usađene oči i bore oko njih govorile su joj da žena nije mlada.

"Šta to radiš, Morgano od vila?"

Osetila je ježenje duž kičme. Kako je žena znala njeno ime? No, veštinom sveštenice prikrila je strah dok je odgovarala. "Ako znaš moje ime, gospo, svakako vidiš i šta radim." Odlučno je otrgla pogled od njenih tamnih očiju i posvetila se guljenju kore. Kada je podigla pogled, napola očekujući da nepoznata žena iščezne kao što se i pojavila, ona je još bila tu, mirno je gledajući kako radi. Progovorila je, pogleda uperenog u Morganine ogrubele ruke i nokat slomljen od kopanja. "Da, vidim šta radiš i šta nameravaš da učiniš. Zašto?"

"Šta se tebe to tiče?"

"Mom narodu život je dragocen", rekla je žena, "jer mi se ne rađamo i ne umiremo lako kao vi. Ali čudi me da ti, Morgana, koja nosiš kraljevsku krv Starog Naroda, i stoga si mi daleka rođaka, želiš da pobaciš jedino dete koje ćeš ikada roditi."

Morgana je progutala knedlu. Podigla se na noge, svesna svojih grubih i prljavih ruku, napola oguljenog korena u šaci, suknje izgužvane od klečanja na vlažnoj i blatnjavoj zemlji - kao da je mala gušćarica pred Velikom Sveštenicom. Odgovorila je braneći se. "Zašto tako govoriš? Još sam mlada. Zašto misliš da, ako pobacim ovo dete, neću roditi desetoro drugih?"

"Zaboravila sam da je vilinska krv u tebi razređena, da ti Vid dolazi izmenjen i nepotpun", rekla je nepoznata žena. "Neka ti bude dovoljno ovo: videla sam. Dvaput razmisli, Morgana, pre nego što odbiješ ono što ti je Boginja poslala od Kralja Jelena."

Morgana je odjednom ponovo počela da plače. Progovorila je mucajući. "Ne želim ga! Ne želim ga! Zašto mi je Boginja to učinila? Ako dolaziš od nje, možeš li da mi odgovoriš?"

Žena ju je tužno pogledala. "Ja nisam Boginja, Morgana, niti njen izaslanik. Moj narod ne poznaje ni bogove ni boginje, samo grudi naše majke koja je pod našim nogama i nad našom glavom, od koje

potičemo i kojoj se vraćamo kada nam vreme istekne. Stoga cenimo život i plaćemo kada vidimo da se uništava." Prišla je i uzela od Morgane koren. "Ovo ti ne treba", rekla je i bacila ga na tlo.

"Kako se zoveš?" uzviknula je Morgana. "Kakvo je ovo mesto?"

"Ne možeš izgovoriti moje ime na svom jeziku", rekla je gospa, a Morgana se iznenada upitala na kojem to jeziku govore. "Što se tiče ovog mesta, to je leskov gaj, i samo je to što jeste. On vodi ka mom mestu, a ona staza tamo", pokazala je, "odvešće te na tvoje mesto, u Avalon."

Morgana je pratila pogledom pruženu ruku. Da, tamo je bila staza; zaklela bi se da nije bila tamo kada je došla u gaj.

Gospa je još stajala kraj nje. Neobično je mirisala, ne snažnim mirisom neopranog tela kao ona plemenska sveštenica, nego neobičnim, neuhvatljivim mirisom, kao na neku nepoznatu travku ili list, čudnim, svežim, gotovo gorkastim mirisom. Kao od obrednog bilja za Vid, Morgana je osetila da joj pada čarolija na oči, tako da je videla više nego ikada ranije, kao da je sve novo i čisto, a ne obično i svakodnevno.

Gospa je progovorila tihim, opčinjujućim glasom. "Možeš ostati ovde, sa mnom, ako želiš; učiniću da zaspíš, pa ćeš roditi svoje dete bez bola, a ja ću ga uzeti zbog snažnog života koji je u njemu, i živeće duže nego što bi živeo u tvom narodu. Jer vidim sudbinu za njega, u tvom svetu - pokušaće da čini dobro, kao i većina vas, a činiće samo zlo. Ali ako ostane ovde, sa mojim narodom, živeće dugo i dugo, ti bi rekla skoro zauvek - možda kao naš čarobnjak, živeći sa drvećem i divljim stvarima koje čovek nikada nije ukrotio. Ostani ovde, malena; daj mi bebu koju ne želiš da rodiš, a onda se vrati svom narodu, znajući da je on živ i da mu niko neće nauditi."

Morgana je osetila strašnu jezu. Znala je da ova žena pred njom nije sasvim ljudsko biće; i u njoj je teklo pomalo te drevne vilinske krvi - Morgana od vila, ime kojim ju je Lanselet nekada zavitlavao. Istrgla se iz ženinih ruku i potrčala, stazom koju joj je ova pokazala, potrčala divlje kao da je goni demon. Iza sebe je čula ženin glas. "Onda pobaci dete, ili ga zadavi kad se rodi, Morgano od vila, jer tvoj narod ima svoju sudbinu, a šta zapada sinu Kralja Jelena? Kralj mora umreti kada na njega dođe red da padne..." Ali glas joj je

zamirao dok je Morgana zalazila u maglu, trčeći, spotičući se, otržući se od granja koje ju je kačilo i usporavalo dok je panično bežala, sve dok nije izbila iz magle na blistavo sunce i u tišinu i shvatila da ponovo stoji na poznatim obalama Avalona.

Mesec je ponovo bio mlad. Avalon je bio prekriven izmaglicom i letnjom maglom, ali Vivijen je bila sveštenica već toliko godina da je poznavala mesečeve mene kao da joj teku u plimama sopstvene krvi. Čutke je koračala podom svoje kućice, i posle nekog vremena se obratila jednoj od sveštnica. "Donesi mi moju harfu." Ali kada je sela sa bledom vrbovom harfom na kolenu, samo je dokono dodirnula strune, bez želje u srcu da svira.

Kako je noć pred jutro počela da bleđi, Vivijen je ustala i uzela malenu svetiljku. Sveštenica-služavka brzo je izišla iz unutrašnje sobe gde je spavala, ali Vivijen je bez reči odmahнула glavom i dala joj znak da se vrati u krevet. Izišla je, tiho kao utvara, pošla stazom ka Kući Devojaka i ušunjala se unutra, krećući se tiše od mačke.

U sobi gde je spavala Morgana prišla je krevetu i zagledala se u uspavano lice toliko nalik na njeno. Morgana je, u snu, imala lice one devojčice koja je došla u Avalon pre toliko godina i koja je stekla mesto u najdubljem delu Vivijeninog srca. Pod tamnim trepavicama videli su se podočnjaci nalik na modrice, a ivice kapaka bile su joj crvene, kao da je plakala pre nego što je zaspala.

Podigavši svetiljku, dugo je gledala svoju mladu rođaku. Volela je Morganu više nego što je ikada volela Igrenu, ili Morgozu koju je hranila na svojim grudima; kao što nije volela ni jednog od muškaraca sa kojima je delila postelju za jednu noć ili razdoblje. Čak ni Ravenu, koju je od sedme godine obučavala za sveštenicu, nije toliko volela. Samo jednom je osetila tako silovitu ljubav, takav unutrašnji bol kao da je svaki udisaj voljene osobe agonija - prema kćeri koju je rodila prve godine kad se zarekla za sveštenicu, koja je poživila jedva šest meseci i koju je, plačući poslednji put, Vivijen sahranila pre nego što je napunila petnaestu godinu. Od trenutka kad su joj spustili tu kćer u naručje, pa do trenutka kad je krhko detence ispustilo poslednji dah, Vivijen je udisala svaki svoj dah u mešavini delirijuma ljubavi i bola, kao da je voljeno dete deo njenog

tela, i kao da oseća svaki trenutak njenog zadovoljstva i bola kao svoj sopstveni. To je bilo na početku njenog života, i Vivijen je znala da je žena kakvom je rođena ostala sahranjena u leskovom gaju u Avalonu. Žena koja je bez suza otišla od tog malenog groba bila je potpuno drugačija osoba, daleka od svakog ljudskog osećanja. Ljubazna, da; zadovoljna, čak i srećna, ponekad; ali ne ista žena. Volela je svoje sinove, ali od trenutka kada su rođeni pomirila se sa pomišlju da će ih predati drugim majkama na usvajanje.

Dopustila je sebi da malo voli Ravenu... ali Vivijen je ponekad osećala, u najdubljim ponorima srca, da joj je njena umrla kćer poslata nazad dobrotom Boginje kao Igrenino dete.

Sada plače, i kao da mi svaka njena suza peče srce. Boginjo, dala si mi ovo dete da ga volim, a ipak moram da je prepustim ovim mukama... Čitavo čovečanstvo pati, sama Zemlja ječi od muka svojih sinova. U svojoj patnji, Majko Ceridven, postajemo bliži tebi... Vivijen je brzo prinela ruku očima, odmahujući glavom kako bi jedina prolivena suza nestala bez traga. I njoj je određeno šta mora biti; njene patnje nisu još ni počele.

Morgana se promeškolljila i okrenula na bok, a Vivijen, iznenada uplašena da će se Morgana probuditi i da će ponovo morati da se suoči sa optužbom njenih očiju, brzo se iskrala iz sobe i tiho se vratila u svoju kuću.

Legla je na krevet i pokušala da zaspi, ali nije zatvorila oči. Jednom, pred jutro, ugledala je senku kako se kreće preko zida, i uspela je da u tami razabere lice; bila je to Smrt, koja ju je čekala, u obličju stare žene obučene u krpe i komadiće tame.

Majko, jesi li došla po mene?

Ne još, kćeri moja, ti koja jesi ja. Čekam ovde kako bi se setila da te čekam, kao što čekam svakog smrtnika...

Vivijen je žmirnula, a kad je otvorila oči ugao je bio taman i prazan. Sada mi svakako više ne treba podsećanje da me čeka...

Tiho je ležala, čekajući kao što je bila naučena da čeka, sve dok se u sobu nije prokralo svitanje. Pa i dalje, dok se nije obukla, a post mladog meseca prekinuće tek do večere, kada se prvi srp bude video na večernjem nebu. Potom je pozvala služavku. "Dovedi mi gospu Morganu", rekla je.

Kada je Morgana došla, primetila je da se obukla kao sveštenica najvišeg stepena, visoko začešljane i upletene kose, sa malenim srpolikim nožem na tamnoj uzici oko pojasa. Vivijen se mračno nasmešila, a kada su se pozdravile i kad je Morgana sela kraj nje, rekla je: "Dvaput je mesec bio mlad; reci mi, Morgana, je li Rogati u gaju ubrzao tvoju matericu?"

Morgana ju je hitro pogledala, pogledom malene životinje uhvaćene u zamku. Potom je odgovorila kao da se brani: "Sama si mi rekla da treba da postupam po svojoj proceni; pobacila sam ga."

"Nisi", rekla je Vivijam, umirivši glas da bi zvučao što ravnodušnije. "Zašto me lažeš? Kažem ti da nisi."

"Ali hoću!"

Vivijen je u devojci osetila moć; na trenutak, kad je Morgana brzo ustala sa klupe, učinilo joj se da je odjednom postala visoka i preteća. Ali to je bio trik sveštenica i Vivijen je to znala.

Prevazišla me je, ne mogu je više kontrolisati. Ipak je rekla, prizivajući svu svoju vlast. "Nećeš to uraditi. Kraljevska krv Avalona ne sme se odbacivati."

Morgana je odjednom pala na tle, i Vivijen se načas uplašila da će se devojka slomiti i divlje zajecati. "Zašto si mi to učinila, Vivijen? Zašto si me ovako iskoristila? Mislila sam da me voliš!" Lice joj se grčilo, ali nije zaplakala.

"Boginja zna, dete, da te volim onako kako nisam volela nijedno drugo ljudsko biće na svetu", mirno je rekla Vivijen, uprkos probodu bola u srcu. "Ali kada sam te dovela ovamo, kazala sam ti: doći će vreme kada ćeš me mrzeti onoliko koliko si me tada volela. Ja sam Gospa od Avalona; ne moram da pravdam svoje postupke. Radim ono što moram, ništa više i ništa manje, a tako ćeš činiti i ti kada dođe tvoje vreme."

"Taj dan nikada neće doći!" povikala je Morgana, "jer, kažem ti, ovde i sada, da si me poslednji put iskoristila i poigrala se sa mnom kao sa lutkom! Nikada više - nikada!"

Vivijen je pazila da joj glas ostane miran, glas obučene sveštenice koja ostaje smirena makar nebesa pala na nju. "Pazi kako me proklinješ, Morgana; reči izgovorene u besu umeju da se na zao način vrate kada su ti najmanje potrebne."

"Da te prokunem - nisam ni pomislila na to", brzo je rekla Morgana. "Ali neću više da budem tvoja igračka. Što se tiče deteta zbog čijeg si začinjanja pokrenula nebo i zemlju, neću ga roditi u Avalonu da bi se ti naslađivala svojim delom."

"Morgana..." zaustila je Vivijen, pruživši ruku ka devojci, ali Morgana je ustuknula. Progovorila je u potpunoj tišini. "Neka Boginja postupi sa tobom kao što si ti postupila sa mnom, Gospo."

Ne rekavši više ni reč, okrenula se i izišla iz sobe, ne čekajući na dozvolu. Vivijen je ukočeno sedela, kao da su Morganine poslednje reči zaista bile kletva.

Kada je konačno opet mogla jasno da misli, pozvala je jednu sveštnicu; dan je već odmakao, i mesec, najtanji mogući srp, video se, tanak i srebrnast, na zapadnom nebu. "Reci mojoj rođaci, gospi Morgani, da dođe ovamo; nisam joj dala dozvolu da ode."

Sveštenica je otišla i dugo se nije vraćala; već se smračilo kada je Vivijen poslala drugu služavku da joj donese hranu kako bi prekinula dugi post, i tek tada se prva vratila.

"Gospo", rekla je i naklonila se, a lice joj je bilo belo.

Vivijeni se grlo steglo, i zbog nečega se setila kako se nekada davno jedna sveštenica, obuzeta dubokim očajanjem, pošto je rodila dete koje nije želela, obesila o sopstveni pojas za jedno drvo u hrastovom gaju. Morgana! Je li zato Smrt došla da me upozori? Zar će položiti ruke na njen život? Jedva je progovorila suvim usnama. "Naložila sam ti da mi dovedeš gospu Morganu."

"Gospo, ne mogu."

Vivijen je ustala sa stolice i lice joj je postalo užasno: mlada sveštenica ustuknula je toliko brzo da se gotovo saplela o svoje suknje. "Šta se desilo gospi Morgani?"

"Gospo..." zamucala je mlada žena, "ona... ona nije u svojoj sobi, i svuda sam pitala. Našla sam... našla sam ovo u njenoj sobi", rekla je i pokazala veo i tuniku od jelenje kože, srebrni polumesec i mali srpoliki nož koji je Morgana dobila kada je postala sveštenica. "A na obali su mi rekli da je pozvala barku i otišla na kopno. Mislili su da ide po tvom nalogu."

Vivijen je duboko udahnula, pružila ruku i uzela od sveštenice nož i polumesec. Pogledala je hranu na stolu i zahvatilo ju je strašno

osećanje slabosti; sela je da brzo pojede malo hleba i popije čašu vode sa Svetog Kladenca. Tada je progovorila. "Nisi ti kriva, žao mi je što sam bila gruba prema tebi." Ustala je, sa Morganinim nožem i polumesecom u ruci, i ugledala pulsirajuću venu tamo gde bi mogla lako da prevuče nožem i pusti da život isteče iz nje. Tako će biti da je Smrt došla po mene, a ne po Morganu. Ako joj treba krv, neka uzme moju. Ali Morgana je ostavila nož; neće se obesiti niti preseći vene. Svakako je otišla kod majke po savet i utehu. Vraćiće se jednog dana, a ako se i ne vrati, to je u rukama Boginje.

Kada je opet ostala sama, izišla je iz kuće i, pod bledim sjajem mladog meseca, popela se stazom do svog ogledala.

Artur je krunisan za kralja, pomislila je; sve na čemu sam radila proteklih dvadeset godina desilo se. A ipak sam ostala sama i napuštena. Neka bude Boginjina volja sa mnom, ali daj da još jednom vidim lice svoje kćeri, svog jedinog deteta, pre nego što umrem; daj da saznam da će sa njom sve biti u redu. Majko, u tvoje ime.

Ali lice ogledala pokazivalo je samo tišinu i senke, a iza svega toga mač u rukama njenog sina, Balana.

Govori Morgana...

Sitni, tamni veslači nisu me dva puta pogledali; navikli su na Vivijenine dolaske i odlaske u odeći kakvu bi odabrala, i šta god sveštenica odlučila, njima se činilo u redu. Niko nije ni pokušao da mi se obrati, a što se mene tiče, odlučno sam držala lice okrenuto ka spoljašnjem svetu.

Trebalo je da se iskradem iz Avalona tajnom stazom. Ovako, brodom, Vivijen će svakako čuti da sam otišla... ali čak ni sebi se nisam usuđivala da priznam strah koji me je sprečavao da pođem tajnom stazom, jer me možda koraci ne bi odveli na kopno, nego u onu čudnu zemlju gde raste nepoznato cveće i drveće, nedirnuto ljudskom rukom, i gde sunce nikada ne sija, i gde podrugljivi pogled vilinske žene vidi pravo u moju dušu. Još sam nosila bilje, vezano u vrećici za pojasom, ali kako se brod udaljivao, gonjen tihim veslima, u magle Jezera, odvezala sam vrećicu i pustila je da padne u vodu. Kao da je tamo pod površinom Jezera nešto blesnulo, nalik na

senku... sjaj zlata, možda dragulja; ali odvratila sam pogled, znajući da veslači čekaju da podignem maglu.

Avalon je ležao iza mene, napušten; Ostrvo je ležalo pod izlazećim suncem, ali nisam se okrenula da poslednji put pogledam Tor i prsten od kamenja.

Neću da budem Vivijenina igračka, da rodim bratovljevog sina za neku tajnu svrhu Gospe od Jezera. Nekako uopšte nisam sumnjala u to da će biti sin. Da sam verovala da ću roditi kćer, ostala bih u Avalonu, podarivši Boginji kćer koju sam joj dugovala. Nikada, tokom svih proteklih godina, nisam prestala da žalim što mi je Boginja poslala sina, umesto kćer koja bi joj služila u hramu i u gaju.

I tako sam poslednji put izgovorila magijske reči, bar sam tako verovala, i magle su se povukle, i stigli smo do obale Jezera. Osećala sam se kao da se budim iz dugog sna. Kada sam prvi put ugledala Avalon, upitala sam je li stvaran; setila sam se sada šta mi je Vivijen tom prilikom odgovorila: "Stvarniji je od svakog drugog mesta." Ali više nije bio stvaran. Gledala sam običnu trsku i mislila, samo ovo je stvarno, a godine u Avalonu su samo san koji će izbledeti i nestati kada se probudim.

Padala je kiša; kapi su hladno pljuskale u Jezero. Prebacila sam teški ogrtač preko glave i stupila na stvarnu obalu, gledajući na trenutak kako brod ponovo zalazi u maglu, a onda sam se odlučno okrenula.

Ni na trenutak se nisam dvoumila kuda ću poći. Ne u Kornvol, mada mi je duša čeznula za zemljom mog detinjstva, za dugačkim prstima stenja koje se proteže u tamno more, za dubokim i senovitim dolinama između strmih litica, za voljenom i poluzaboravljenom obalom oko Tintagela. Igrena bi me rado primila tamo. Ali ona je bila zadovoljna između manastirskih zidova, i meni se činilo dobro da tamo ostane neuznemiravana. A nisam ni pomislila da odem kod Artura, mada bi se svakako sažalio nada mnom i pružio mi zaklon.

Boginja je postupala sa nama na svoj način. Osećala sam nekakvo nejasno žaljenje zbog onoga što se desilo onog jutra - ono što smo učinili kao Bog i Boginja moralo se zbog obreda, ali ono što se desilo u zoru, to smo učinili mi. Ali i to je bilo po volji Boginje. Samo ljudska vrsta pravi razlike zbog stepena srodstva; životinje ne

znaju ništa o tome, i uostalom, muškarac i žena su samo životinje. Ali iz ljubaznosti prema Arturu, koji je odgajen kao hrišćanin, on nikada ne treba da sazna da je začeo sina pri onome što bi smatrao za strašan greh.

Što se mene tiče, nisu me odgajili monasi, niti su uticali na mene. Dete koje sam nosila u materici - to sam čvrsto odlučila - ne potiče od nekog smrtnika. Poslao mi ga je Kralj Jelen, Rogati, i bilo je zakonito kao i svako dete zaklete sveštenice.

I stoga sam pošla ka severu, bez straha od dugog putovanja preko močvara i pustara koje će me na kraju dovesti do kraljevstva Orkni, i do moje rođake Morgoze.

Sadržaj

Knjiga prva: GOSPODARICA MAGIJE

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.